

Uzma Aslam Khan

Libertatea de a iubi

BIBLIOTECA POLIROM

O complexă poveste de dragoste, pe fundalul căreia
tradiția Orientului înfruntă modernitatea.

Uzma Aslam Khan

Libertatea de a iubi

Traducere din limba engleză
și note de Adriana Minculescu

POLIROM
2013

© 2013 by Editura POLIROM, pentru traducerea în limba română

www.polirom.ro

Editura POLIROM

Iași, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506
București, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1;
sector 4, 040031, O.P. 53, C.P. 15-728

ISBN ePub: 978-973-46-3572-6

ISBN PDF: 978-973-46-3573-3

ISBN print: 978-973-46-3336-4

Coperta: Laurențiu Midvichi

Foto copertă: © Sofiaworld/Dreamstime.com

Această carte în format digital (e-book) este protejată prin copyright și este destinată exclusiv utilizării ei în scop privat pe dispozitivul de citire pe care a fost descărcată. Orice altă utilizare, incluzând împrumutul sau schimbul, reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea, închirierea, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informației, altele decât cele pe care a fost descărcată, revânzarea sau comercializarea sub orice formă, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Lectura digitală protejează mediul

Versiune digitală realizată în colaborare cu elefant.ro

UZMA ASLAM KHAN (n. 1969) s-a născut în Pakistan, în orașul Lahore. Primii ani de viață și i-a petrecut în diverse locuri de pe glob, urmându-și familia în Manila, Tokyo și Londra. În 1979 s-a reîntors împreună cu părinții în Pakistan, de data aceasta în Karachi, unde a studiat la școala catolică de fete St. Joseph și la liceul St. Patrick. În 2001 Uzma Aslam Khan publică primul ei roman, *The Story of Noble Rot*, care se bucură de un larg succes în India și Pakistan. Al doilea roman al său, *Trespassing (Libertatea de a iubi)*, apare în 2003 și îi aduce recunoașterea pe plan internațional: cartea este tradusă în optsprezece țări și se bucură de un amplu succes la critică și la public. Ulterior a mai publicat romanele *The Geometry of God* (2008), ce a fost selectat de *Kirkus Reviews* pe lista celor mai bune cărți ale anului, și *Thinner Than Skin* (2012), roman nominalizat la Man Asian Literary Prize.

Prolog

Moartea

Navele de pescuit andochează înainte de răsăritul soarelui – momentul în care țestoasa își sapă cuibul. Privește cu un ochi spre mare, iar cu celălalt spre numeroasele colibe ce împânzesc, ca niște puncte, țărmul. Cea mai apropiată este la doar nouă metri distanță. Scormonește cu sălbăticie, aruncând cu picioarele rafale mari de nisip și amintindu-și cât de sigură fusese coasta înainte, când aparținea pescarilor. Acum navele plutesc ca niște molii gigantice și, deși se miră de captura acestora, nu din cauza lor, ci a vizitatorilor de la oraș, ascunși în colibele lor, i s-a încrețit ei fruntea înainte de vreme.

Este pregătită. Primul ou cade cu un ușor plescăit în gaura de sub uter, urmat de celelalte, unul după altul. Plasele de pescuit scânteiază în lumina lunii, pline cu pești mici, captivi. Cât timp va mai trece până se va cufunda iarăși în apă?

Un băiat de nici cincisprezece ani își aprinde o țigară K2 și se lasă pe spate, sprijinindu-se de marginea unei dune. Bucle lungi îi cad pe umeri și flutură în vânt. Între două pufăituri, băiatul sărută chiștocul țigării – atât de mulțumit este. Țestoasa îl urmărește cu privirea: știe că el o privește acum, când este lipsită de apărare. Dar ea îl cunoaște. Toate țestoasele îl cunosc.

Ouăle sunt netede și ovale, ca umerii unei femei goale. Băiatul își mângâie obrazul, vrând de fapt să mângâie ouăle, vrând de fapt să mângâie umerii.

Cu buclele zburdalnice în vânt, băiatul pare deranjat numai de gândul la tatăl și unchii lui, care nu au ieșit la pescuit în seara asta. Ei spun că traulerele străine le-au furat marea. Le încalcă teritoriul. Peștii care odinioară se găseau din abundență aproape de țărm dispar acum chiar și din adânc. Iar bărcile pescarilor nu pot merge atât de departe după puținul pește rămas. Unul din unchii lui a încercat – cel care a fost devorat de pești. Familia lui jelește și acum înecul curajosului bărbat. Dar mai jelește și decizia tatălui său de-a o rupe cu tradiția. Se vor muta în oraș, iar băiatul va pleca primul. Dar lui îi este teamă, la fel de teamă ca și țestoasei, de oamenii din colibe.

Băiatul trage în continuare din țigară și se miră de țestoasă. Privirile li se întâlnesc. Băiatul are privirea blândă, de o înțelepciune pătrunzătoare, moștenită de la bunica lui. Apoi el închide ochii și cade într-un ușor somn.

Deodată tresare și se trezește la auzul unor voci. Aruncă o privire rapidă către reptilă: încă depune ouăle. Iar zorile sosesc cu prevestiri rele. Vede umbra unui bărbat întinzându-se peste duna de nisip de lângă el și furișându-se spre el. Băiatul se ascunde. Aruncă o otheadă spre colibe și vede o femeie cu picioarele goale, așteptând. Intrusul vine la lumină, se împiedică și trage un vânt. Nici măcar nu va fura ouăle cu blândețe. Băiatul fierbe de furie, întrebându-se ce să facă. Se hotărăște repede: dacă bărbatul

ia un singur ou, va ataca femeia.

Un braț păros se apleacă spre cuib și așteaptă, apoi degete vorace aproape că rup orificiul reptilei, ca și cum ar rupe ambalajul unui cadou. Băiatul atacă. Se aud țipetele femeii. Ies și alții din colibă. Intrusul o ia la fugă spre colibă, în timp ce oul cade în siguranță pe nisip, la o fracțiune de secundă de la plecarea lui.

Prima lor lovitură de picior dislocă un genunchi. Părul lung este o piedică, se gândește el. L-au prins de păr și îl trag de-a lungul șirului de pietre care înconjoară grădina din fața colibei. *Dacă scap, n-o să-l mai las niciodată să crească mai lung de bărbie.* În gură parcă are sare. Sare și pietricele – sângele și dinții lui. Își pierde cunoștința, dar, în loc să le simtă loviturile, aude coji spărgându-se. Trosc! Bum! Bărbații îl lovesc cu ouăle.

Un geamăt îi străpunge vintrele și încearcă să iasă, trecând prin golul din piept. Își face loc să iasă cu forță prin nas, urechi și gură. Varsă un albuș de culoarea stridiilor și un gălbenuș închegat, un fel de placentă plină de sânge și ceva verde. Ficatul?

Deși mut de durere, el este singurul care vede movilița țestoasei mame îndreptându-se spre mare, șovăitoare, tăcută.

PARTEA ÎNTÂI

Dia

1

Amânare

Mai 1992

Dia se afla în dudul în care tatăl ei se adăpostise chiar în seara dinaintea morții. Deși fusese un om corpolent, fusese, deopotrivă, și agil. Îi era ușor să se aplece. Mulțimea de jos era plină de jurnaliști, vecini și polițiști. Îl întrebaseră dacă era adevărat: primea amenințări cu moartea?

Tatăl ei, deși cântărea nouăzeci de kilograme, se apleca precum o maimuță, mișcându-se cu rapiditate prin frunziș și evaluându-și publicul cu doi ochi mici, cafenii, ce sclipeau ca două stele. La fiecare câteva minute, își aduna suficiente puteri pentru a scutura dude. Când acestea loveau un jurnalist sau vreo mătușică din cale afară de nesuferiți, se bucura nevoie mare. Apoi plângea fără să se rușineze.

Copacul fusese plantat în ziua nașterii Diei. Tatăl ei spusese că fructele dulci, delicate, de un roșu violaceu, semănau cu scumpa lui fiică în momentul când sosise urlând pe lume. Și când el arunca dude în mulțime, Dia, privind din interiorul casei, știa că o cheamă. Dar mama ei a insistat ca ea să rămână în casă.

— A înnebunit! șoptea ea.

O strânse pe Dia lângă ea.

— N-ar fi trebuit să-i spun.

Ce să-i spună? s-a întrebat Dia.

Astăzi Dia stătea în copac, cu o carte grea de fabule pe genunchi. Greutatea ei era în parte psihologică. Dia ar fi trebuit să studieze. Picase un examen și trebuia să se pregătească pentru reexaminare. Însă ea răsfoia paginile cărții unde se găseau diverse decupaje despre istorie și insecte. Găsi o pagină ruptă dintr-o carte de la biblioteca Gymkhana și o citi cu voce tare:

— „*Mătasea a fost descoperită în China acum peste patru mii de ani, dintr-o pură întâmplare. De mai multe luni, împăratul Huang Di observase că tufele de dud din bogata sa grădină începuseră să-și piardă treptat frunzele. Mireasa lui, Hsi-Ling-Shih, fu rugată să cerceteze acest fapt. Ea observă că niște insecte mici se târau în jurul tufelor și găsi mai multe ghemotoace mărunte și albe. Luând un ghemotoc cu ea la palat, alese instinctiv locul cel mai potrivit unde să îl pună: într-un vas*

cu apă clocotită. Aproape imediat mai multe fire ciudat de fine se desprinseră din ghemul cel moale. Împărăteasa a tras ușor de fir, care s-a întins preț de aproape opt sute de metri. Cu el a țesut o haină împărătească pentru soțul ei – primul articol de mătase din istorie. De atunci sericicultura a rămas o ocupație a femeilor, în special a unei împărătese.“

Dia puse la loc în carte pagina furată. Cele mai bune episoade din istorie erau despre descoperiri. Diei îi plăcea să zăbovească la momentul în care împărăteasa se gândea să arunce coconul în apă – înainte ca ea să devină o deschizătoare de drumuri. Oare ce o oprise să zdrobească micile vietăți, așa cum fac majoritatea oamenilor pentru a scăpa de dăunători? Cât de relaxat și de curios fusese intelectul ei și cu câtă generozitate a fost ea răsplătită!

Chiar și natura stimula imaginația Diei. Își imagina un foișor în vârful unei coline, intens luminat de soare, o masă lungă de piatră, fântâni și servitori așteptând pregătiți cu prosoape și substanțe de curățare. Când aceștia s-au strâns roată în jurul împărătesei, Dia porunca mâinii minuțioase să se miște. Împărăteasa lăsa coconul să cadă în apă.

Acesta se zbârcea și își dădea ultima suflare: un amestec de fire, pe care împărăteasa se grăbea să-l răsucescă în jurul brațului ei, ca vata de zahăr pe un băț. Servitorii se uitau uimiți. Stăpâna lor asuda. Vântul bătea ușor. Soarele se strângea în jurubiță – o prismă orbitoare care creștea pe brațul împărătesei, ca și cum aceasta torcea lumina soarelui. La apus ea deja torsese toți coconii din grădina imperială. Kilometri întregi de fir atârnav în colaci în jurul brațelor ei. Servitorii îi șterseră ușor fruntea și apoi o ajutară să coboare colina spre palat. Împăratul a chemat-o toată noaptea, însă ea n-a putut să doarmă alături de el cu brațele prinse astfel. Fecioarele au ars lămpi cu ulei, *dias*, dar ea a stat în picioare, singură, privind uneori spre lună și spre duzi și țesând haina pentru soțul ei, o haină care dimineața avea să reflecte razele soarelui, iar în seara următoare, luna.

Dia zâmbi mulțumită. Acum va juca *Ce-ar fi dacă* și va repovesti istoria.

Dacă, de exemplu, împărăteasa Hsi-Ling-Shih ar fi bănuț cum va influența descoperirea ei destinul altora, oare ar fi aruncat firele, fără să mai pomenească vreodată despre ele? Dacă ar fi știut ea că peste o mie de ani câteva zeci de perși vor plăti cu viețile pentru că au încercat să scoată ilegal peste graniță viermii de mătase din China, ar mai fi făcut acea robă? Dacă nu ar fi făcut-o, poate că una din fiicele nevinovate ale oamenilor uciși ar fi avut într-o zi șansa de a descoperi altceva.

Oare împărăteasa ar fi strivit omizile dacă ar fi știut ce se va întâmpla la două mii cinci sute de ani după descoperirea ei? Dacă da, sicilienii, care încercaseră să producă mătase din pânze de păianjen, nu și-ar fi răpit și torturat vecinii, pe țesătorii greci, pentru a le smulge cunoștințele. Grecii ar fi trăit până la adânci bătrâneți și poate că unul din ei ar fi zămislit un strănepot capabil să dezlege... misterul morții tatălui Diei?

Sau ce-ar fi fost dacă împărăteasa ar fi văzut și mai departe în viitor? La șapte sute de ani după agonia grecilor, istoria se repetă. Acum au suferit țesătorii din Bengal și Benares. Dacă ar fi știut că britanicii aveau să taie degetele agile care au lucrat o *resham*¹ atât de fină, încât ar fi putut fi strecurată prin urechea unui ac, poate că împărăteasa ar fi călcat în picioare larvele. Iar vistieria națiunii subjgate nu ar fi fost epuizată în urma importului de mătase britanică de mâna a treia.

Dacă toate acestea nu ar fi oprit-o, atunci, poate, ar fi făcut-o moartea tatălui Diei?

Dia opri ceasornicul și reconstrui scena.

Corpul lui mutilat fusese purtat de apele Indului de-a lungul atâtor sate aflate pe malul fluviului. Sătenii văzuseră prea multe distrugerii pentru a le păsa de încă un cadavru. Stăteau cu bețele înfipte în malurile nămolose și se holbau în tăcere. În cele din urmă, după patru zile, știrea a ajuns la un medic legist. Resturile ciuruite de gloanțe ale domnului Mansoor au fost scoase din râu ca niște fructe terciuite, iar vrăjitoarea satului a jurat că, pentru cinci sute de rupii, ar putea să-l *stoarcă* iar la viață. Femeia a cerut o unghie de la picior, o picătură din saliva lui, o alta din sudoarea lui și alta din sămânța lui. La ultima câțiva privitori chicotiră. Dia recunoscă doi reporteri din seara când tatăl ei se suise în copac. Se aruncă asupra lor, dar fu ușor dată la o parte de bucătarul Inam Gul. Doar că ea văzuse deja singura parte din corpul tatălui ei lăsată descoperită: picioarele sale umflate, ele însele un râu vânăt ce se bifurca. Inam Gul a încercat să-i acopere urechile, dar ea a auzit ce se vorbea: rinichii lui fuseseră străbătuți de impulsuri electrice, degetele mari de la mâini îi fuseseră smulse, brațele tăiate, și fusese obligat să meargă pe țepi și sticlă spartă. Din cauza greutateii sale, patul de țepi și sticlă îl tăiasă până la os.

Dacă acum patru mii de ani împărăteasa nu ar fi descoperit mătasea, unde ar fi Dia acum?

Bătrânii au încercat să o învețe că Soarta poate fi amânată – poate cu un an sau poate cu mai multe sute de ani – de sora ei neastâmpărată, Întâmplarea, dar nu și schimbată. Modul în care se desfășura destinul cuiva nu putea fi prevăzut. Poate că avea să fie un drum mai îndelungat, cu personaje neașteptate, dar în cele din urmă el își urma cursul predestinat.

În cele din urmă. Momentul când avea să se manifeste era motivul de îngrijorare. Cine ar putea să își dea seama care sunt întâmplările predestinate și care sunt cele care amână împlinirea destinului? Dacă toate devierile de la destin aveau să ducă la un final predestinat, atunci nu prea conta dacă se întâmpla mai devreme sau mai târziu, dacă o întâlnire avea loc azi sau mâine, dacă o scrisoare era trimisă prin curier sau dacă timbrele erau șterpelite. Se spunea că țara era într-o stare de tranziție. Curând praful avea să se așeze și, în mod miraculos, violența din Sindh, care îi răpise și ei tatăl, laolaltă cu mulți alții, va dispărea. Dar nu se știa când, cum sau cine va restabili cursul evenimentelor predestinate. De fapt, mai spuneau oamenii, dacă ne gândim bine, praful nu s-a așezat nicăieri – chiar și Vestul industrializat avea probleme. De fapt praful nu se așezase *niciodată*. Ce altceva demonstrase istoria? Fluviul s-a vărsat întotdeauna în mare. N-are importanță care braț s-a vărsat primul. Lăsați viitorul în mâinile lui Dumnezeu, spuneau bătrânii.

Numai mama ei credea altceva. Spunea că bătrânii vor să umple lumea de indiferență, să înfășoare în jurul ei un bandaj care să rețină toate lucrurile care ar face țara să progreseze. Totul era un truc, pentru ca lucrurile să decurgă în continuare în favoarea lor. De exemplu, căsătoria. Ei doreau să rămână o uniune care să le convină lor, nu cuplului. Mama Diei îi spusese acesteia că lucrul cel mai rău pe care ar putea să-l facă era să asculte sfatul lor. Probabil că era singura mamă din țară care o sfătuisă în mod repetat să se căsătorească din dragoste, nu din obligație.

Cu cartea în mână, Dia se dădu repede jos din copac.

Grădina exploda de ciripitul privighetorilor împănșate și a graurilor cârâitori. Prunii Java și smochinii erau în floare. O luă pe aleea care ducea spre pergolele în spatele cărora familia lua ceaiul în fiecare seară, ferită de ploaie. Cu un frate în Londra, iar altul îndrăgostit și preocupat de computere, doar ea și mama ei rămăseseră să continue această tradiție.

Gândul că va vizita mâine ferma de viermi de mătase o înveseli pe Dia. Viermii începuseră să își țeasă coconii. Deși le plăcea să fie lăsați în pace în timp ce își desfășurau meșteșugul, în ultimii ani Dia deprinsese propria ei artă: nemișcarea. Era capabilă să stea nemișcată într-o cameră cu umiditatea de peste șaptezeci la sută, unde transpirația îi curgea șiroaie pe frunte, iar lentilele binoclului se încețoșau repede. Mâine se va duce să-i privească.

Însă Dia își aminti de o promisiune făcută unei prietene. Deschizând ușa bucătăriei, se opri din mers și înjură:

— Afurisita de Nini! De ce sunt eu atât de amabilă?

Bucătarul își ridică privirea. Nu acoperise *chapaatis*² pentru a le păstra calde. Dia se încruntă, înfășură ea însăși pâinea, iar bucătarul se prefăcu că nu observă.

— De ce sunt eu atât de amabilă? repetă ea, făcând aluzie la el.

Inam Gul dădu din cap aprobator și adăugă:

— *Mashallah*³, ești foarte amabilă!

Bucătarul, care rămăsese fără dinți, era un om bun, așa că fu iertat imediat.

— Idioata de Nissrine vrea să mă duc mâine cu ea la *Quran Khwani*⁴. Ea se duce doar ca să-l vadă pe fiul celui mort. Se spune că arată bine și că studiază în America. Ți dai seama cât de nerușinată a devenit?

Bucătarul o linguși:

— Ești prea amabilă!

Un rest de iaurt îi păta bărbia

— Șterge-ți bărbia, altfel Hassan se va supăra. Mai întâi că ai lăsat *chapaatis* să se răcească și în al doilea rând că ai mâncat tot iaurtul.

Bucătarul șterse dovada cu limba.

— Am luat doar o linguriță.

Degetele lui artritice arătară un punct în aer, indicând mărimea lingurii.

— Asta-i a doua minciună pe care o spui pe ziua de azi. Pentru că una a fost pentru mine, o să-ți spun și eu una.

Rânjind, bucătarul deschise frigiderul și începu să mănânce cu lingurița restul elixirului. Dia continuă:

— Stau exact o oră. Dacă Nini vrea să stea mai mult, să se descurce singură. Nu pot să cred! Dacă nu are respect pentru ea însăși, cel puțin ar trebui să respecte mortul. Ce-o să facă fata asta, o să flirteze

cu el când tatăl lui nici nu s-a răcit bine în mormânt?

Când recipientul mic de iaurt fu golit, bucătarul îl îndesă în coșul de gunoi, ascunzându-l bine printre celelalte resturi.

— Mortul va privi, mormăi el.

— Dar poate că ai putea să scapi tu de ea când vine să mă ia. Știi, îi spui că am diaree sau ceva asemănător. N-o să vrea să o fac de rușine acolo fugind la toaletă din cinci în cinci minute.

Bucătarul se amuză de ideea ei.

— Sau poate c-ar trebui să o fac de rușine?

Bătrânul se amuză și mai tare. Încerca să-și imagineze situația, timp în care degetele lui desenau figuri în aer. Diei îi veni o idee.

— Da, asta ar trebui să fac. Dar cum? Ce să fac? Ajută-mă să gădesc ceva ca să-i stric planul!

Bucătarul se linse pe buze și se gândi serios un timp. Își scărpină smocurile albe de păr care i se ițeau în jurul țestei și ezită, mormăind din nou:

— Mortul va privi.

— Îți promit că mâine capeți mai mult iaurt, îl ispită Dia.

El îi șopti ideea la ureche.

- [1.](#) Mătase (în urdu, în orig.).
- [2.](#) Pâine tradițională pakistaneză cu textură elastică, nedospită, asemănătoare lipiei.
- [3.](#) Slavă lui Allah (în urdu, în orig.).
- [4.](#) Citirea Coranului pentru persoanele decedate.

Daanish

1

Spre Karachi

În momentul în care bucătarul complota împotriva lui, Daanish tocmai se trezea din somn la nouă mii de metri deasupra Atlanticului. Imediat ce îi sări somnul, fu din nou preocupat de același lucru ca și Dia: de trecerea timpului. Nici unul din ei nu știa că această problemă îi preocupa în același timp. El n-o cunoștea pe ea. De-abia putea afirma că se cunoaște pe sine, în timp ce era suspendat deasupra unei pânze de nori rotofei, care scânteiau în culori purpurii și aurii, cu soarele lângă el, coborând și urcând. Dedesubt, ascuns privirilor, se agita oceanul, pe care îl mai traversase odată înainte, însă în direcția opusă. Asta fusese acum trei ani.

Cu douăzeci și una de ore în urmă se urcase în autobuzul Peter Pan din Amherst, pornind spre New York City. Liam îl condusesese la plecare. Îi spusese:

— Atunci când plec acasă, e ceva destul de neplăcut și pentru mine, deși în cazul meu „acasă“ înseamnă aproape, nu trebuie să zbor decât peste un stat.

Liam dorea să-i alunge tristețea, iar Daanish ar fi vrut să-și fi luat la revedere într-un mod mai încurajator.

— Vorbești ca afurisitul de înger al morții!

Replica acesta stârni un rânjec cabalin.

— Vreau să spun... faptul că te duci acasă înseamnă să recunoști că te-ai schimbat. Ascultă-te numai cum vorbești! Înainte să vii aici nu obișnuiai să înjuri.

— Ba da. Numai că tu nu înțelegeai, zise Daanish, dându-i un ghiont afectuos și luându-și rămas-bun.

— Scrie-mi dacă poți. Nu mă uita.

Liam făcu un pas înapoi în timp ce Daanish urcă în autobuz. Apoi, privindu-l în ochi, adăugă:

— Zău că îmi pare rău, omule!

Pe toată durata călătoriei cu autobuzul către Port Authority, sfatul lui Liam îi apărea constant în minte, împletindu-se cu ramurile de corn de pe marginea autostrăzii, cu perimetrul curților suburbane înțesate cu iepurași de plastic și pitici, cu magazinele cu nume precum Al Bum's și Pet Smart, cu eficiența de ceasornic cu care pasagerii urcau și coborau. „Nu te înstrăina“, spuse hamalul ciufulit care se târâia după el în nebunia de pe Strada 42. „Nu te înstrăina“, se încruntă șoferul taxiului pe care

Daanish îl chemase la jumătatea drumului către gara Grand Central. „Nu te înstrăina“, repetau capacele de canal ce se clătinau sub greutatea celor mai rapide mașini pe care Daanish le văzuse vreodată: Mustang, Viper, BMW, Lexus. Și când ajunse în sfârșit la terminalul său de pe aeroportul Kennedy, șiruri de călători nervoși se întorceau către el și gesticulau: „Nu te înstrăina. Zborul a fost amânat cu douăsprezece ore!“

Khurram, pasagerul ce ocupa scaunul de lângă el, se întoarse de la toaletă. Mirosea puternic a colonie, cu care își dăduse în timpul zborului, dar și a alte bunătați cu care se tratase.

— Din fericire, nu este prea rău, exclamă el surâzător.

Se referea la discuția pe care o purtaseră mai înainte, despre faptul că, după șapte ore de zbor, toaletele sunt acceptabile. În mod normal în prima oră toaletele deveneau canalizări deschise în cer, începeau să vomite bucăți maronii, galbene și roșii, iar jetul de apă ajuta numai la mărunțirea bucăților. Grămezi de hârtie igienică se revărsau din coșul de gunoi și se răsuceau în cabinele înguste, ca și cum pasagerul care se așezase pe scaunul toaletei descoperise recent graffiti-ul. Scutece folosite înfundau canalizarea. Totuși cei care suportau cu bravură această tortură erau aprovizionați întotdeauna cu o cantitate zdravănă de colonie.

— Cred că-i Givenchy, continuă bucuros Khurram, bătându-se cu palmele peste obrajii rotunzi, pentru a-și impregna mirosul în piele.

Trebuie să fi turnat o întreagă sticlă pe el, gândi Daanish, simțind cum i se contractă pieptul.

— Vrei să spui... crezi că *a fost* Givenchy.

Scaunul de lângă culoar era ocupat de mama scundă și nesociabilă a lui Khurram, cu picioarele bine strânse sub *kurta*¹. Fiul, de două ori cât mama, se aplecă peste Daanish și arătă către roșul purpuriu ce cuprinsese cerul.

— Ce frumos! Tu ai cea mai bună priveliște, spuse el, dând din cap.

Oare fusese o aluzie? Să se ofere să facă schimb de locuri? Și să fie înghesuit între un burduf umflat și doi ochi pătrunzători de femeie? Nici o șansă. Se uită pe fereastră și spuse:

— Undeva, departe, soarele de-abia se trezește.

Khurram se aplecă din nou și ridică o mână, ca și cum ar fi vrut să exclame: „A! Imaginează-ți!“

Daanish se gândi că unii oameni mergeau toată ziua cu metrul pur și simplu pentru că nu aveau unde să coboare. Începu să-i placă faptul că era o călătorie lungă. Îi era teamă să aterizeze.

Oare tatăl lui se simțise vreodată astfel în numeroasele lui călătorii în jurul lumii? Oare fusese îngrozit de întoarcerea la soția și la fiul lui? Oare călătoriile îi stârneau aceste sentimente? Daanish nu știa. Plecase pentru prima oară din țară cu numai trei ani în urmă și apoi fusese blocat într-un loc: cursuri, învățat, lucrări, iubite. Acum era propulsat din nou. În unsprezece ore va avea din nou tot ce lăsase în urmă. Nu, nu tot. Nu și pe tatăl lui.

În Karachi, în acest moment, toți participau la *Qul*². Poate că spiritul tatălui său se ridicase printre norii de purpură și chiar intrase în acest avion. Avionul mic de un centimetru se vedea plutind pe ecranul monitorului satelitelui, ca un punct deasupra Atlanticului. În el se afla și Daanish. Putea să-și facă lui însuși cu mâna. Și chiar o făcu.

Khurram ridică privirea și rânji cu voioșie. Atenția îi era absorbită de câteva gadgeturi pretențioase, cumpărate de pe tărâmul lăsat în urmă: un CD-player portabil, o mini-consolă Nintendo, un telefon mobil și un calculator vorbitor. Îi arătase entuziast lui Daanish minunile fiecărei invenții. Cel mai mult îl distra calculatorul vorbitor, așa că Daanish tasta numere, iar o voce anunța pe un ton uniform, pentru cei prea idioți ca să priceapă: o mi-e no-uă su-te no-uă-zeci-și-doi mi-nus o mi-e no-uă su-te opt-zeci-și-no-uă e-gal trei.

— Ei bine, zâmbi Daanish, mă bucur că altcineva poate să verifice câți ani am fost plecat.

I se oferi CD-playerul portabil și mapa cu discuri. Majoritatea CD-urilor erau cu muzică *country*, câteva cu *pop* și unul cu *rap*. Daanish și-l imagină pe Khurram mai întâi în costum de cowboy, apoi făcând piruete cu Madonna și în cele din urmă scandând sacadat înjurături. Râse. *Nu te înstrăina*. Ei bine, Khurram în costum nu era mai străin ca acei tineri americani denumiți *yuppies*³ ce scandau Hare Krishna sau care scuturau *sitarul*⁴, folosindu-l ca instrument de percuție. Nu era mai străin ca Becky, care îl invitase la o petrecere pentru că îi dădea ei un aer etnic. „Prietenii mei cred că ar cam fi timpul să avem și în grupul nostru o figură exotică“, i-a explicat ea degajată. Nu mai străin ca Heather și prietenele ei, care dansau în jurul lanurilor de porumb pentru a-l îmbuna pe zeul pământului, „așa cum făceau amerindienii“. Era atee, pentru ea religia lui era echivalentă cu fanatismul, nu putea explica originile statului ei de baștină, Massachusetts, însă îi înțelegea cu adevărat pe indienii aceia.

— Alegerea ta? întrebă el, arătând către discul cu Ice-T.

— A, nu, a nepoatei mele. A zis că e foarte bun și că o să-mi placă.

Apoi, gândindu-se mai bine, adăugă:

— Mama și cu mine i-am făcut o vizită lui *bhai jaan*⁵ din Amrika. Are o afacere. Una de succes.

— Ce afacere? întrebă Daanish.

Însă Khurram, pierdut în gânduri, nu îi răspunse.

Monitorul satelitului îl arăta pe Daanish ca un bob într-o păstaie, alunecând deasupra golfului Biscaya. Privi pe fereastră, dar era prea întuneric, așa că sinele lui matur trebui să se încreadă în sinele miniatural de pe ecran.

Tatăl lui zburase chiar peste aceste țărături acum nouă ani, pentru a participa la o conferință la Nantes, în Franța. Își petrecuse ultima oră acolo făcând ceea ce făcea întotdeauna în timpul unei vizite pe orice coastă: cerceta plaja pentru a completa colecția de scoici a lui Daanish. Nu găsisese nimic deosebit: câteva scoici colorate, conice, câteva turtite și niște melci de mare. Adevăratele comori au apărut mai târziu, din călătoriile lui în Pacificul mai cald. Unele din cele mai frumoase piese de colecție erau la gâtul lui Daanish. Le răsuci pe degete într-un gest reflex, obicei pe care Nancy îl asemănase cu cel al unei femei care se juca cu părul. Scoicile cele mai mari le lăsase în Karachi. În vreo zece ore va putea să le revadă. Gândul acesta îl umplea de o bucurie mai mare decât perspectiva reîntâlnirii cu oricine altcineva de acasă, chiar și cu Anu. Apoi ideea îl înfricoșă. Își va putea mângâia scoicile într-o casă în care tată lui nu mai era și în care își va îmbrățișa mama pentru prima dată de când rămăsese văduvă. Se temea că se va ține ca scaiul de el.

Își plimbă mâna pe colier. Mama lui Khurram, cu chipul cutat ca o pungă de hârtie uzată, se aplecă

peste Khurram și-i spuse că scoicile cântă foarte frumos. Daanish desfăcu colierul și i-l întinse să-l studieze. Buzele subțiri și cutate ale femeii se țuguiau și se strâmbară în timp ce prefira scoicile printre degete ca pe niște mătăni.

Când se opri la una în formă de colț, Daanish îi spuse o povestire despre un scufundător care fusese paralizat de înțepătura unui melc numit „Gloria mărilor“, exact de forma celui portocaliu pe care îl ținea ea în mână. Acesta plutea în mare, într-un întuneric total, la o adâncime de douăzeci de metri, și știa că nu va mai putea să revină niciodată la suprafață și să scape viu. Când trupul lui a fost găsit, rezervorul de oxigen îi era complet gol. Daanish încercă să-și imagineze groaza celui ce plutea într-o mare rece și întunecată, fără a avea aer. Ca și cum aș fi martorul propriei mele pieiri, se gândi el. Ca și cum muribunzii ar putea de fapt să-și vadă soarta: cuprinsă într-o scoică de cinci centimetri pe care o ții în mână. Se înfioră și se întrebă ce văzuse tatăl lui în ultima oră de viață.

Femeia dădea din cap cu înțelepciune. Degetele ei cuprindeau fiecare piesă, iar cutele mâinii ei încercau să pipăie fiecare cută a scoicilor. Daanish începu să îi dea explicații:

— Aceea care pare crăpată a fost găsită de tatăl meu în Japonia. Este cochilia unui melc crestă. Aceia doi sunt melci-spirală. Erau atât de rari, încât chinezii obișnuiau să facă falsuri după ei, din pastă de orez, și să le vândă pe bani mulți. Dar acum falsurile sunt rare.

Daanish primise atât unul autentic, cât și unul fals. Îi ceru femeii să ghicească care e cel adevărat și care e fals.

Ea zâmbi, dar nu intră în joc. Numele și poveștile lui Daanish nu aveau importanță pentru ea. Era suficient că scoicile erau netede la pipăit și că scoteau sunete muzicale frumoase. După ce o frecă pe fiecare din ele, îi înapoie colierul și întrebă brusc:

— Cu ce te ocupi în Amrika?

— Studiez.

— O să fii doctor sau inginer?

— Hmmm, nu știu.

Ochii ei vicleni aruncară două săgeți spre el. Apoi femeia se întoarse la locul ei liniștit. Din când în când se uita în jur și îi studia cu îndrăzneală pe ceilalți călători din avion, ca și cum ar fi fost liderul unei inchiziții secrete.

Nu ar fi slujit la nimic să îi spună că dorea să fie jurnalist. Ar fi pus la îndoială profitabilitatea acestei decizii. Chiar și el se îndoia de ea. Ca și Pakistanul, Statele Unite nu erau țara unde să poți studia jurnalismul liber și onest. În prima risca să i se frângă oasele. În a doua, spiritul.

Dar jurnalismul îl intriga dintr-un motiv opus celui pentru care colecționa scoici – cealaltă pasiune a lui. Prima îl făcea să rămână la curent cu ceea ce se petrecea în jurul lui, în timp ce a doua îi impunea exact opusul. Una era frumoasă la exterior, iar cealaltă insista ca el să pătrundă într-un interior otrăvitor, ca un scufundător. Încercase să îi explice asta unui tată care devenea din ce în ce mai nemulțumit de alegerea lui. La una din ultimele lor discuții Daanish îi spusese că avea această profesie în sânge.

Blândul și introvertitul său bunic fusese co-fondatorul unuia din primele ziare musulmane din India.

Ziarul jucase un rol important în susținerea cauzei Mișcării Pakistaneze și fusese apreciat de însuși Quaid-i-Azam. Daanish fusese învățat de mic că în India britanică, când era vorba despre cuvântul scris, musulmanii erau cu mult în urma hindușilor și a altor comunități. Înainte de anii 1930 ei nu aveau nici măcar un cotidian. Bunicul lui ajutase la înființarea celui dintâi. Ca motto, acesta avea un citat din spusele unui membru al Ligii Musulmane Pan-indiene: *A da lupte politice fără un ziar este ca și cum ai merge la război fără arme*. Ziarul și-a ascuțit armele. Britanicii au răspuns prin interzicerea lui, închizându-l pe bunicul lui Daanish și lăsând restul la latitudinea musulmanilor: celălalt co-fondator a fost împușcat de un tovarăș musulman chiar în biroul lui.

După nașterea Pakistanului, bunicul lui a fost eliberat, iar familia acestuia s-a mutat în noul teritoriu. Dar peste zece ani, pentru că a criticat prima lovitură de stat militară din țară, a fost din nou încarcerat.

Zeci de ani mai târziu, în ultima lui scrisoare, tatăl lui Daanish îi scria: „Vrei să nesocotești șansa de a fi educat în Occident și să te întorci la sărăcia rădăcinilor mele? Te vei lupta cu americanii, dar vei descoperi că de fapt trebuie să te lupți cu propriii tăi semeni. Nu pentru asta a stat bunicul tău în închisoare. Odată m-a avertizat: «Numai cei orbi repetă istoria». Gândește-te bine!”

Daanish nu-i răspunsese. Nu-i explicase că, atunci când venea vorba de presa musulmană, nu numai subcontinentul era sărăcit. Nu trebuia decât să răscolească prin reportajele despre Războiul din Golf ca să-și dea seama că a fost câștigat cu arme care au explodat nu numai pe sol, ci și pe hârtie. Totuși puțini au ripostat.

Lângă el Khurram sforăia. Consola Nintendo arăta un scor de 312 puncte. CD-playerul era oprit. Daanish se gândea să-l ia și, poate, să asculte Ice-T. *Freedom of Speech... Just Watch What You Say*⁶. Când a auzit pentru prima oară aceste cuvinte, a știut că ele trebuie să ajungă la profesorul Wayne. Așa că le-a inclus într-una din lucrările lui semestriale. Wayne a tăiat citatul cu două linii roșii, groase, și a adăugat: *Fără referințe la cultura pop*. Daanish a argumentat că relatările din război făceau parte din cultura pop la fel de mult ca un cântec *rap*. Mai târziu, într-un elan nebunesc, i-a scris despre aceasta tatălui său. Doctorul l-a sfătuit să se transfere la Medicină, altfel riscă o viață plină de regrete.

Intrau pe teritoriul Germaniei, călătorind printr-un tunel de un întuneric schimbător, când negru, când ușor sepia. Peste douăzeci de minute aveau să ajungă în Frankfurt. Doamnele și domnii din păstaia de fasole erau rugați amabil să-și lege centurile de siguranță și să-și stingă țigările.

— Aterizăm! spuse tovarășul de călătorie al lui Daanish, cu chipul luminat.

— Ai dormit bine? îl întrebă Daanish.

— O, da! Întotdeauna dorm bine.

Păstaia se înclină și începu să coboare. Stomacul lui Daanish se strânse. Luminile orașului Frankfurt dansau dincolo de fereastra avionului. Roți minuscule atinseră pista de aterizare. Motoare liliputane încetiniră. Apoi se auzi un alt anunț: doar doamnele și domnii care aveau pașapoarte americane,

canadiene sau europene puteau să debarce pe durata escalei. Ceilalți, mai neascultători, ar putea încerca să fugă, așa că trebuiau să rămână la bordul aeronavei.

Pentru prima oară în timpul zborului, Khurram se arătă descurajat. El nu era neascultător – de ce să nu-l creadă? Nu, îi explică Daanish. Mama lui Khurram nu luă parte la discuție. Ea nu avea nevoie de nici o explicație.

Apoi păstaia făcu ceva amuzant. Se întoarse cu fața către direcția din care tocmai venise. Își înalță botul, luă altitudine și se îndreptă înapoi către Atlantic cu o asemenea viteză, că părul pasagerilor neascultători se ridică. Din sepie, cerul deveni auriu. Soarele apărură din nou lângă ei, coborând și urcând. La sosirea pasagerii își aranjară părul, își luară gețile și se împleticiră spre ieșire, în direcția unui campus universitar însorit. Daanish își consultă ceasul: 4.35. Întârziase la serviciu.

2

Volum mare

Octombrie 1989

— Ai întârziat! lătră Kurt, managerul restaurantului Fully Food.

Avea o minte de fotbalist într-un corp de fost boxer și semăna cu Lee J. Cobb în *Twelve Angry Men*. Pentru el angajații erau niște proști cu diplomă⁷.

— Salut, Kurt, mormăi Daanish. Am fost reținut.

Trecu rapid pe lângă Kurt înainte ca acesta să înceapă cu ale lui:

— Reținut? Asta-i o slujbă cu volum mare de muncă!

Daanish își puse haina în cuier și își legă șorțul lung până la genunchi, își potrivi boneta și intră în sala de vase. În bucătărie plutea o duhoare de transpirație amestecată cu detergent de vase, ingrediente râncede, sos de usturoi aruncat peste sos *vinaigrette* și brânză aruncată peste suc de portocale. Wang din China și Nancy din Puerto Rico îl salutară când își luă locul la chiuvetă. Nimeni altcineva nu se deranjă să o facă.

Începu să curețe cu furtunul o oală de aluminiu care aproape că îi ajungea până la coapse. Bucăți de ravioli îi săriră în ochi și pe buze. În seara aceasta în meniu fuseseră spaghete și chiftele, plăcintă cu carne, piure și sos de friptură, pizza la tigaie și sortimentul obișnuit de salate. Daanish învăța meniul în fiecare zi, nu pentru a-și pregăti paleta de culori, ci pentru a-și pregăti mușchii și nervii olfactivi. Vasele uscate și sosul erau cel mai greu de curățat. Crusta acelei pizza la tigaie avea să fie o pacoste. Chicoti, gândindu-se cât de repede prinsese aceste cuvinte, deși trecuseră numai două luni de când venise aici. Închise robinetul furtunului cu apă și începu să răzuiască cu un cuțit reziduurile grase de Reddi-Mash din interiorul cratiței. Mirosul îi făcea stomacul să plângă. Iar n-o să poată lua cina.

În mintea lui se derulară evenimentele de peste zi: se trezise la ora șapte, după o noapte în care dormise prost (colegul lui de cameră venise acasă beat la trei dimineața și, așa cum îi era obiceiul,

Începuse să vomite imediat ce intrase pe ușă), luase micul dejun singur (ceai și brioușă englezească), ca de obicei, se dusesse la cursul lui Wayne de la ora nouă, avusese biologie la unsprezece și laborator la două. După slujbă se dusesse să înoate și apoi direct la Becky. Cei de-acasă îl sunau foarte des și îl întrebau mereu „Deci cum este?“ La ce s-au așteptat? La ce s-a așteptat el?

Nancy trecu pe lângă el cu un teanc de farfurii. Fu gata să alunece pe podeaua plină de apă, dar se redresă la timp. „*Pendejo*⁸“, șuieră ea. Apoi îi zise lui Daanish:

— Mai bine ți-ai pune mănușile alea de plastic, drăguțule, dacă vrei să te placă femeia ta.

El rânji răutăcios:

— O să mă placă.

Începu să își examineze mâinile neprotejate. Aburul și detergentul de vase îi fleșcăiseră și îi încrețiseră pielea. Nancy îi puse mănușile alături, iar el își vârî mâinile în ele.

Când studenții terminară de servit cina, stivuiră tăvile pe o bandă rulantă care mergea înăuntru, la Wang și Youssef. Wang, un ins pătrășos și lipicios, golea conținutul fiecărei farfurii într-un coș mare de gunoi, îndesând în el resturi colorate și consistente. Youssef, un senegalez arătos, curăța tacâmurile și paharele. Nancy îi aducea teancuri-teancuri de farfurii Amritei din Nepal, care le spăla și le limpezea. Ron, un afro-american, le pune pe cărucioare. Vlad, un român, îl ajută.

Daanish nu îi spusese lui Anu că bursa lui presupunea să stea douăzeci și cinci de ore pe săptămână în subordinea lui Kurt. Mai bine să creadă că nu i se cerea să facă nimic altceva decât să se aplece asupra cărților, să devină om cu școală. De ce să-i mărturisească faptul că se apleca deasupra chiuvetelor, răzuind litere – din supa alfabet? În Karachi intra în bucătărie numai pentru a fi hrănit. Becky îl tachina, spunându-i că mămica lui îl răsfăța. Ei îi dădea mâna să vorbească. Ea se afla dincolo, în sala de mese, făcându-și griji numai cu privire la siluetă, în timp ce tăticii îi plătea taxele.

Odată, la telefon, Daanish îi spusese tatălui său despre slujbă. Doctorul nu avu multe de spus. Sfaturile pe care le avusese pentru Daanish i le dăduse deja, o singură dată, la plecare, în drumul spre aeroportul din Karachi. Vocea lui blândă, de fumător, îi ceru fiului său să nu le uite. Apoi adăugase: „Ține capul sus! Cum îți așterni, așa vei dormi. Într-o zi vei privi înapoi și vei râde de spaghetetele pe care le-ai avut în păr“.

Daanish se lupta cu tigiia de pizza. Stătea cu spatele la ceilalți, dar îl auzi pe Ron înjurând. Întorcându-se, îl văzu pe Youssef luptându-se cu mai multe pahare scufundate în sos de brânză albastră, dublate generos cu sos de căpșune și împănate cu cereale. Într-unul din pahare era pus un șervețel în formă de biscuit, cu un mesaj care venea de dincolo, din sala de mese: „Mănâncă-mă!“

— Ticăloși nenorociți! exclamă Ron, legând sacul de resturi și aruncându-l peste umăr.

Kurt o tachina pe Amrita – victima lui favorită. Era lentă la spălatul vaselor, mai ales atunci când se străduia să nu fie așa, dar nu-i scăpa nici o firimitură. Kurt stătea cu mâinile lui noduroase în șolduri și tuna:

— Cum crezi că am ajuns *eu* atât de departe? *Muncind*. Crezi că toți au șansa de a munci, Anna? Știi câți oameni ne bat la uși, implorând să facă asta? Asta-i o slujbă cu volum mare de muncă. Ești norocoasă că o ai.

Amrita își mușcă buza și scăpă o farfurie.

— Incredibil! exclamă el, ridicând mâinile spre cer.

Amrita strânse cioburile, dar în loc să le pună în coșul de gunoi rezervat pentru vesela spartă, le aruncă repede în coșul cu materiale reciclabile.

— Incredibil! repetă Kurt. Să ne mai mirăm că o numesc țară în curs de dezvoltare?

O urmă pe fată în timp ce ea duse cioburile de la coșul greșit la cel corect și insistă că primul nu a fost curățat cum trebuie. Apoi se ținu după ea și în spălătoria de vase.

— O slujbă cu volum mare de muncă, Anita, continuă el. Cum crezi că am construit țara asta?

Ron se opri cu un cărucior plin cu Mayo-Whip și îi aruncă o privire furioasă. Nancy îl privi pe Daanish cu niște ochi care parcă spuneau „Ucide-l pe Kurt și te voi iubi veșnic“. Toți ceilalți nu făceau altceva decât să-și continue treaba ritmic. *Ca niște mașini*, se gândi Daanish, dorind foarte mult să o atingă pe Nancy.

Kurt continuă:

— N-am făcut-o stând degeaba, asta-i clar. Dacă speri că treaba va dispărea de la sine, așa cum se întâmplă acolo de unde vii, să știi că de fapt o să se strângă *grămadă!*

Când Kurt plecă în sfârșit din încăpere, Nancy îi spuse Amritei:

— Stai liniștită, fată, că tipul nu-i în stare să-și găsească scula nici cu lanterna.

Și Daanish ar fi vrut să o consoleze, dar nu știa cum. În schimb, când Vlad trecu tăcut cu căruciorul pe lângă ei, își aminti brusc de căruțele trase de boi de pe străzile orașului Karachi. Vocea plină de suflet a lui Mukesh îi răsuna în urechi: *Tanga walla khair mang da*⁹. Amintirea căruțașului îi aduse un pic de mulțumire.

La 9.45 își scoase uniforma de lucru de la Fully Food, își luă haina și ieși în aerul rece de la jumătatea lunii octombrie. Ar fi trebuit să se ducă acasă, să facă un duș și să studieze pentru o lucrare, însă el urcă dealul până la casa lui Becky Floe.

Se cunoscuseră acum o lună la sala de sport. El tocmai ieșea din piscină pe gresia plină de apă, când îi observă costumul de culoarea lămâii verzi și degetele ca niște mormoloci ale picioarelor la câțiva centimetri de pieptul lui. Avea unghiile lăcuite cu ojă roz, ca să se asorteze cu pielea ei pistruiată. Era lată în șaolduri, avea sânii mari și aproximativ un metru șaptezeci în înălțime. Exclamase: „Ești atât de grațios, Day-nish!“ Ochiul lui verzi, de culoarea clorului, clipiră. Nu o observase până atunci, dar ea îi știa chiar și numele. O iertă pentru că nu-l pronunța corect. Pentru prima oară în viață, fusese urmărit de o fată.

În timp ce o conducea spre casă, ea îl luă de mână. Vremea devenise deodată caldă – vară indiană, așa o numea ea. Fata își trăsese un tricou acvamarin peste capul ei cu părul de culoarea cartofului. Pe tricou scria *Alegere*. El se întrebă dacă era numele vreunei formații.

Ea voia să știe totul despre locul de unde venea el. Era la fel ca în India? Daanish nu era sigur de ce avea ea nevoie de referința asta, pentru că oricum nu fusese nici acolo. Plecase o singură dată din țară, anul trecut, și stătuse o lună în Mexic. Când el îi descrie mâncarea lui tradițională, ea spuse că pare a fi „exact ca în Mexic“. La fel și clima, traficul și cerșetorii. Oamenii, pasiunea, politica. Muzica, corupția și drogurile. Îi zise și că luna petrecută în Mexic fusese fantastică. O făcuse să înțeleagă tot ce era autentic.

— Deci tu ai crescut într-un palat sau ceva de genul ăsta?

— A, nu, a râs el. Tatăl meu e doctor.

Ea îl privi întrebătoare, ca și cum îi venea greu să creadă că lumea a treia avea medici. Privirea îi deveni apoi rapid neîncredătoare când conversația lor ajunsese la slujba lui de la Fully Food.

— Ești fiu de doctor, dar ai nevoie de ajutor financiar?

În lumina soarelui, picioarele ei neepilate își schimbă culoarea din blond în rozaliu.

— Ei bine, da.

Dându-și seama că nu va reuși să o convingă până ce nu-i va spune niște cifre, începu să-i explice:

— În Pakistan un doctor câștigă circa zece dolari pe oră. Deși este extrem de mult în comparație cu salariul mediu din țară, nu este de ajuns ca să trimiți un copil în America, nu-i așa?

În anii care au urmat avea să repete aceste cifre de nenumărate ori. Avea să spună, cu mai multă exasperare ca prima dată: „Nu toți cei de culoare maro sau neagră sunt ori săraci lipiți, ori putrezi de bogați. Există și oameni de condiție medie“.

Becky continuă să pară neîncredătoare. Îl sărută ușor pe obraz și îl trimise acasă.

Daanish nu se așteptase să fie plăcut de o femeie americană. Când ajunsese în camera lui, se întrebă dacă într-adevăr îl plăcea, dacă era posibil să-l placă cu adevărat, dacă va fi din nou abordat de ea sau dacă ar trebui să dea totul uitării.

După două zile îl invită în camera ei. Era plină de cărți precum *Femeia războinic*, *Sexualitatea și literatura americană* și *Actul sexual*.

În timp ce fata vorbea, el se tot întreba dacă era o întâlnire amoroasă. Dacă da, ce ar trebui să facă? Toate întâlnirile lui anterioare cu femeile au constat în îmbrățișări grăbite în Karachi, în mașini aglomerate și sub ochiul agil al reprezentantului poliției, care avea un simț special pentru cuplurile necăsătorite. Așadar, interacțiunile sale cu femeile fuseseră febrile și stângace. Niciodată nu vorbise cu vreuna din fetele pe care le sărutase, iar pe cele pe care le atinsese de-abia le văzuse.

Becky își întrerupse brusc pălăvrăgeala și spuse:

— Știi, tu visezi prea mult. Trebuie să fii stăpân pe viața ta, să o iei de guler și să-i arăți cine e șeful. În Mexic n-au învățat încă să facă asta.

El nu se îndoia că ea își luase viața de guler. Și recunoscuse că visarea cu ochii deschiși fusese ocupația lui preferată acasă. Îi replică:

— Visarea poate să-ți aducă alinare. Viața își urmează cursul și devii un spectator. Uneori chiar nu ai altă alegere.

— *Întotdeauna* ai câte o alegere, zise ea și începu să meargă prin cameră cu pași apăsați,

manifestându-se într-un mod pe care el nu îl înțelegea.

Astăzi purta un tricou roz pe care scria *Acționează!* Părul ei era din nou ud. Înotase. Apa se scursesese pe tricou, astfel că partea de sus a literelor era mai întunecată, ca și cum ele deja acționau. Începu să-și usuce părul și spuse:

— Ai o alegere în față la fiecare pas pe care-l faci și, dacă te îndoiești vreodată, trebuie să alegi să faci ceva în privința asta.

Uscătorul zumzăia în ritmul mișcărilor pe care le făcea fata. Daanish fu nevoit să strige pentru a-i acoperi zgomotul.

— Uneori te confrunți cu obstacole mai mari decât tine. Când nu ai electricitate și nu poți porni pompa de apă, iar afară sunt patruzeci și trei de grade, ce altă alegere poți face decât să stai, să aștepti și să lași transpirația să curgă pe tine?

Bzzz, continua uscătorul, uuum, brrrr, șșșș! Se pare că ea nu-l auzise. Într-o secundă termină cu uscatul părului și începu să se admire în oglindă.

La următoarele lor întâlniri Daanish n-o văzu niciodată pe Becky stând degeaba. Chiar și când făcea pipi, își băga în cap numeroase informații din revistele *glossy* despre păr și machiaj, reviste strânse în grămezi întregi sub chiuveta de la toaletă. El era de părere că acea colecție este destul de ciudată pentru o fată care era în ultimul an la Studii Feministe, remarcând totodată că ea nu avea de fapt nici o carte despre feminism. Dar găsi că este mai înțelept să păstreze aceste observații pentru sine. În general, o lăsa să vorbească, așteptând nerăbdător acel moment în care săruturile aveau să ducă la ceva mai mult. El avea nouăsprezece ani. Însă – mai ales în zilele acelea – virginitatea sa îl făcea să simtă că avea nouăzeci.

Poate că avea să se întâmple azi.

Bătu la ușa ei. Auzi mobila scârțâind. Deodată Becky strigă:

— Cine e?

Daanish încercă din greu să transmită dorință într-un singur cuvânt scurt:

— Eu!

Nu auzi nimic timp de câteva secunde. Apoi, în cele din urmă, i se răspunse:

— Poți veni altădată?

3

Alegerea

Ianuarie 1990

Altădată a însemnat peste mai mult de două luni, la petrecerea de Anul Nou unde ea dorise să se afișeze cu cineva de altă etnie. Dar când cursurile au început iar, Becky nu i-a mai deschis ușa. Trecuseră deja două săptămâni din semestrul de iarnă și a treia era la început.

Era 4.30 dimineața și zorile tocmai se iveau când el urca din nou dealul obositor, de data aceasta spre dormitorul lui Penny. Temperatura scăzuse brusc sub zero. Daanish nu cunoscuse niciodată un frig ca acela. Ghetele de iarnă îl costaseră aproape toate economiile lui din primul semestru și era îngrijorat. Oare lipiciul nu se va usca? Cusătura nu se va rupe? Oare pielea nu era prea subțire? Se știa că în Karachi ghetele rezistau foarte puțin, însă aici se pare că țineau destul de mult. Asta îl înveseli, deși nu se putea opri din tremurat, în ciuda vestei groase și a pantalonilor colanți, a helancei negre, care aparținuse doctorului în anii petrecuți la Londra, a celor două pulovere de lână și a hainei căptușite cu puf. Cumpărase haina de-abia ieri, cu cecul primit de la părinți de ziua lui. O trase în sus, până la bărbie, și le simți prezența.

Călca acolo unde zăpada era bătătorită, nu neapărat pentru a proteja pielea ghetelor de demonii fleșcăielii, ci și ca să audă scârțâitul zăpezii sub ghetele lui. Erau ghete bune, rezistente. În jurul lui țurțurii atârnavă de crengi, împrumutând culoarea galben-roșcată a soarelui la apus. Două cristale se ridicară brusc și se măriră. Unul avea un moț nostim. Zburară într-un sânger înalt, care se apleca peste sala de gimnastică unde o întâlnește pe Becky, și începură să fluiere.

Strigătul lor ascuțit îl făcu să realizeze că privea o pereche de păsări cardinal și nu o rafală de grindină posedată. Păsările îl observaseră. Stăteau cu pieptul împins înainte, creasta masculului era ridicată, iar femeia începuse din nou să cânte. Daanish se opri. Tatălui lui i-ar fi plăcut să vadă toate acestea – gerul și cântecul păsării în toată acea pustietate. Probabil că doctorul era acum în biroul lui și fuma țigările lui preferate – Dunhill. Daanish se zgribuli și mai mult în puloverele de lână ale doctorului. Sub toate straturile acelea de haine, un șirag de scoici îi apăsa pielea.

Iarăși sărise peste prânz – îi era greu să mănânce la Fully Food chiar și în zilele libere. Stomacul îi chiorăia. Dacă ar fi avut măcar cinci dolari în plus, s-ar fi dus direct în oraș și ar fi comandat una din acele mâncăruri gătite la cuptor pe care le savura colegul lui de cameră.

Trecând pe lângă casa în care locuia Becky, se uită întâmplător în direcția ei, sperând că ea o să-l vadă cum trece, în drum spre o altă clădire. Așa o întâlnește pe Penny, în multele urcușuri către casa lui Becky pe care le făcuse toamna trecută. Penny era, așa cum se descria ea însăși, poetesă, dansatoare și educatoare. Nu era la fel de cochetă ca Becky, dar, în felul ei, era la fel de vioaie. Și ei îi plăcea autenticitatea, însă aceasta ocupa locul al doilea, după circularitate. De fapt, explica ea, autenticul era vlăstarul circularului. Sau era invers? Nu avea prea multă importanță, pentru că, oricum, totul ajungea mereu la Începuturi. Îi plăcu atât de mult propria explicație, încât ea deveni un poem. De fapt întotdeauna *fusesse* un poem, ea era doar mediul prin care poemul se transmitea. Ca și Becky, și ea credea în acțiune, dar, avertiza ea, trebuia întotdeauna să-ți asculți mai întâi trupul.

Un sfat minunat, și-a zis Daanish acum câteva săptămâni, când ea l-a dus într-o pădure de mesteceni și arțari, s-a dezbrăcat cu totul de la brâu în jos și a sărit pe o grămadă de frunze aurii. În sfârșit! S-a dezbrăcat și el și aproape că a țipat când a luat contact cu răceala frunzelor. A sărit după ea și s-a rostogolit pe salteaua groasă de frunze căzute. Daanish tremura și era extaziat. Dar de ce era așa de greu să o găsească?

— Ești virgin! chicoti ea când el plonjă în abdomenul ei pentru a cincea oară.

El îi înălță coapsele amazoniene, o înghionti în dos, între buci, după care (așa cum Penny știa că întotdeauna există o întoarcere la Începuturi) se întoarse din nou la pânțele. Iritată, dar și amuzată, Penny spuse în cele din urmă:

— Trebuie să ne oprim. Începe să mă doară.

El se simți umilit. Ea se ridică și începu să-i frece penisul cu mâinile până ce i se întări din nou, după care îl încurajă să-și asculte trupul.

— Ce spune? șopti ea.

Ochii lui aproape că-i ieșeau din orbite. *Ce crezi că spune?* voia el să strige, iar obrajii i se colorară crunt, la fel ca frunzele de sub ei. Penisul lui era mai tare decât copacii care rânjeau în jurul lui. Începu să dispere: mai avea puțin și ejacula în mâna ei.

— Lasă-te purtat, îl încurajă ea. Nu te abține!

Fata se pregătea să se întindă din nou laolaltă cu el, dar era prea târziu. Sămânța lui stropi genunchii fetei. Pădurea se cutremură de râs și își scutură și mai multe frunze.

Amintindu-și acea zi, culoarea îi reveni iar în obraji în timp ce se ostenea să urce dealul. În mintea lui zgomotul scos de trupurile lor pe salteaua de frunze se auzea aproape tulburător de viu. Nu era un zgomot de hârtie mototolită. Nu semăna nici cu frecarea a două cămăși apretate. Nu era tocmai o *dupatta*¹⁰ de voal târâtă pe iarbă, ci mai degrabă ceva asemănător cu morișca unui copil sau cu așchiile de metal care alunecă pe fundul unei conserve. Era un sunet care îl afunda pe Daanish până în cele mai adânci prăpăstii ale rușinii. Fiecare plimbare pe care a făcut-o în acea toamnă îi reamintea tot mai puternic de cele întâmplate și când o veveriță sărea în jurul lui sau o pasăre țopăia pe covorul de frunze ce acoperea campusul, lui i se părea că aude glasurile copacilor râzând în cor.

Din fericire, acum zăpada acoperea tot campusul, iar Penny decisese cu gentilețe să nu dea importanță evenimentului – slavă Domnului că nu fusese Becky în locul ei! În cele din urmă izbândi în dimineața de după prima lor noapte petrecută împreună. Poate că fusese prea somnoros ca să intre în panică și poate că în schimb, așa cum îl sfătuiseră Penny, își ascultase corpul.

De data aceasta Penny îl aștepta într-o fustă pastelată, evanescentă, și un pulover mov, mișos. Picioarele ei groase erau învelite în niște colanți mov. Fata își încălzi buzele. Camera ei mirosea a liliac și fructe coapte, efectul lumânărilor care ardeau pe pervazul ferestrei. Pe pat și pe fotoliul dublu stăteau grămezi de perne. Tavanul era acoperit cu o pânză de un mov-închis, pe care ea își desenase galaxia: semiluni sau luni întregi și stele. Într-un colț era o farfurie acoperită. Daanish o privi înfometat. Ea ridică pânza care o acoperea: plăcintă cu brânză și două lumânări subțiri înfipte în ea.

— Mi-e o foame de lup, salivă el.

— Cât mai ai de gând să respingi mâncarea de la cantină?

— Atâta timp cât vederea ei mă face să vărs.

— Atunci trebuie să găsești o altă soluție, Day-nish, bietul de tine! Altfel o să te îmbolnăvești, zise ea, sărutându-l pe nas și aprinzând lumânările. La mulți ani!

— Mulțumesc, Penny!

Suflă în lumânări și așteaptă nerăbdător o felie de prăjitură, pe care, când o primi, o molfăi tăcut.

Brusc, se întristă. Ea era singura făptură din această universitate de trei mii de studenți care știa că azi el împlinea douăzeci de ani. În timp ce mânca, fata se apropie și îi ciufuli părul. Era darnică și bună și totuși el nu găsea absolut nimic de spus. Daanish se așezase pe patul lui Penny, sub galaxia lui Penny, la lumina lumânărilor lui Penny. Dacă ea i-ar lua toate astea, ce s-ar întâmpla cu el?

4

În drum spre Anu

Mai 1992

Daanish se așază cu o bufnitură. Ajunsese la scaun exact în momentul în care se aprinsese semnalul luminos „Legați-vă centurile de siguranță!“ Apa obținută de la o stewardesă drăguță pentru el și Khurram se vărsă peste amândoi. Ca de obicei, tovarășul lui era încântat. Ochii lui jucau de veselie:

— Începem să ne distrăm.

Deși apa se vărsase și pe ea, în scaunul ei de lângă culoar, mama lui Khurram nu se trezi din somnul adânc în care căzuse. Khurram spuse:

— Nu ești prea vorbăreț. Ești ca mama, nu ca tatăl meu. Eu am limbarița lui. Când el pălăvrăgește, ea face ce face și acum, arată Khurram către ghemotocul de sub pătură, din care se vedeau numai nasul ridat și pleoapele închise.

Se bătu cu palmele peste picioarele plinuțe, îmbrăcate în blugi Levi's, și râse din toată inima.

— Acum insist să-mi spui ce se întâmplă în mintea ta strălucită. Știu că ești ca fratele meu din Amrika. Mereu te gândești. Niciodată nu te bucuri de viață. Într-o zi vei avea un succes foarte mare și, prin harul lui Allah, îți vei putea ajuta frățiorul cel mic și poznaș!

Daanish râse:

— Nu am frați.

— A! Primul lucru pe care mi-l spui!

Apoi își privi ceasul și comentă:

— Au trecut deja paisprezece ore.

— Mă bucur că nu sunt eu cel care ține așa meticulos socoteala timpului.

Khurram își frecă mâinile:

— Nu ai frați? Bieții părinți! Dar surori?

— Nu. Numai veri. Prea mulți veri.

Khurram se roti ca să-l privească mai bine pe Daanish, iar stomacul lui se răsuci sub centura de siguranță.

— Cum poți vorbi așa? Niciodată nu poți avea suficient de mulți.

Daanish nu avu putere să-i spună că de trei zile nu mai avea nici tată.

Acum călătoria deveni mult mai lină, iar semnalul luminos cu centurile de siguranță se stinse.

Khurram se întoarce la consola lui Nintendo. După un timp spuse:

— În curând vom ajunge în Lahore. După aceea urmează în sfârșit Karachi. Cine te ia de la aeroport?

Tatăl meu, vru să spună Daanish și își dădu seama brusc cât de tare îl dorea dispariția lui.

Patru ore mai târziu, sosiră în Karachi.

— Am ajuns! zise Khurram și își desfăcu centura de siguranță.

În jurul lor toți călătorii se agitau: brățările sunau, copiii țipau, compartimentele de deasupra se deschideau și se închideau, capsele valizelor și plaselor de cumpărături se închideau. Pasagerii se pregăteau să coboare încă dinainte ca avionul să se fi oprit. Vocea veștejită a unei stewardese îi ruga să rămână pe locuri, însă curând și ea, și difuzorul ce pârâia renunțară.

Într-un final ușa se deschise și Daanish îi urmă pe ceilalți pe pista de aterizare. Pe cer se vedea o ceață gri, iar căldura sufocantă îi lovi imediat ca plumbul. Nici o stea pe cer. Își potrivea ceasul la ora locală: trei și jumătate dimineața.

— Mașina așteaptă, zise Khurram după ce trecuseră de aglomerația de la serviciile de imigrare, bagaje și vamă.

— Ce mașină? Încă nu mi-am văzut familia.

— O, nu se poate! Nu-ți amintești? Ești genul care uită! Cum te-ai descurcat singur în Amrika timp de trei ani?

— Khurram, mi-a părut bine, dar trebuie să stau într-un loc unde *chacha*¹¹ mă poate vedea.

— Chiar nu-ți amintești că ai telefonat de pe mobilul meu când am ajuns în Lahore? Te simți bine?

Împingeau amândoi câte un cărucior de bagaje, deși Daanish avea doar o valiză.

Daanish se încruntă:

— Ce să-mi amintesc?

— *Arre paagal*¹², izbucni Khurram când căruciorul lui se răsturnă.

Se lupta cu o valiză care stătea să plesnească la cusături. Luminile erau prea slabe pentru a vedea dacă s-a pierdut ceva, așa că pipăi pietrișul din jur.

— Ți-am spus că locuința mea este foarte aproape de a ta și, de vreme ce noi avem șofer, ce sens are să-l deranjezi pe bietul tău *chacha*? Zborul era deja întârziat, așa că l-am sunat și ai vorbit chiar și cu mama ta. Toți au fost de acord. În zilele astea nimănui nu-i place să meargă cu mașina în toiul nopții. *Kooch to yaad ho ga?*

Mama lui Khurram își croi hotărâtă drum înainte. Toate acele ghemuieli din avion păreau s-o fi întinerit complet.

Daanish amuțise. Nu-și amintea absolut deloc de telefonul dat. Vru să știe dacă el vorbise cu Anu sau dacă o făcuse Khurram și ce voce avusese ea. Dar nu dorea să-l mai șocheze o dată pe Khurram. Îl urmă, simțind deodată că *el* era copilul cu ifose, iar Khurram era adultul.

Parcarea era înțesată cu oameni care se mișcau de colo colo în pas lent, căscând. Cordoanele șalvarilor lor se clătinau ca niște cozi de capră. Fumau, își dregeau glasul și priveau cum se reunesc

famiile. Doi copilași veniră în fugă spre Khurram și îi încolăciră cu putere mijlocul. „*Khurram bhai! Khurram bhai!*“¹³ țipau ei. Fata avea picioarele ca două bețe ce ieșeau de sub o rochie aurie. Avea brațele împodobite cu brățări, iar degetele ei lăcuite cu oja fucsia gesticulau cu înfocare. Khurram tocmai luă băiatul în brațe, iar acesta îi prinse un balon de una din urechile lui grase, când, deodată, apărură încă o jumătate de duzină de rude. Fiecare începu să se lupte pentru a câștiga atenția lui Khurram, în timp ce mama lui, cu care de-abia schimbase două vorbe în timpul întregului zbor, organiza cu zel îmbrățișările și ciupiturile.

Daanish stătea deoparte, supraveghind bagajul și întrebându-se cum vor încăpea toți într-o mașină – sau aveau mai multe? Atenția îi fu deodată atrasă de un alt bărbat, care aparținea în mod evident grupului, dar, ca și el, stătea deoparte. Era o prezență care ieșea în evidență: brunet, cu pomeți proeminenți, pentru care femeile s-ar fi dat în vânt, cu un păr cu cârlionți negri precum cărbunele, unși cu ulei, care ajungeau până la barba-i proeminentă, ochii ciudați, albaştrii, statură soldățească și umeri drepți și solizi. Curbele umerilor se ghiceau în lumina difuză printr-un *kameez*¹⁴ subțire. Părea conștient de impresia pe care o făcea și întoarse capul, permițându-i lui Daanish să-i vadă profilul arogant, fin cizelat. Daanish înălță amuzat dintr-o sprânceană.

Grupul începu să se miște. Daanish îi urmă. Khurram îl prezentă celorlalți. Bărbații și copiii îl îmbrățișară și îl sărutară și pe el, iar băiatul se oferă să-i lege și lui un balon de ureche. Bărbatul cel chipeș împingea căruciorul lui Khurram. Daanish înțelese că era șoferul.

— Îl lăsăm pe el mai întâi. Locuiește pe strada noastră, zise Khurram, arătând către Daanish.

— Serios? se miră un unchi, în timp ce ceilalți dădură din cap cu amabilitate.

— Da, răspunse Daanish. Mulțumesc că mi-ați făcut un pic de loc!

Khurram era acum vedeta spectacolului, iar Daanish putea să jure că începuse chiar să arate altfel. Băiatul grăsun și cu jucării dispăruse. Mergea drept, țațoș ca un cocoș. Describe cu multă autoritate escapadele sale cavalierești la supermarketurile unde putea să numească, legat la ochi, doar după gust, fiecare varietate de sos de brânză și biscuiți. Vorbi despre mașinile de la bănci care scuipau bani doar la apăsarea unor butoane grozav de încâlcite. În tot acest timp își puncta povestirile cu comenzi date șoferului: „Fii atent cu valiza aceea, are veselă în ea“.

Aveau o singură mașină, o Honda Civic de un verde metalizat.

— Unde este a mea? îl întrebă Khurram pe șofer.

— Cumnatul tău a luat Land Cruiserul astăzi, explică un unchi.

În timp ce Khurram înjura ruda absentă, șoferul începu să încarce portbagajul. Khurram se așeză pe locul din față, cu câte un copil pe fiecare genunchi și două genți de voiaj la picioare. Ceilalți se îngrămădiră în spate, laolaltă cu restul bagajului. După ce frâna de mână fu lăsată, o mătușă puse o geantă pe ea.

Balonul care plutea deasupra urechii lui Khurram se sparse cu zgomot, iar băiatul începu să urle. Fetița începu să bată din palmele ei de domnișoară și să strige:

— Plângi, bebelușule!

— Vino la mine, îi spuse mama băiatului, certând fata.

Toată lumea se răsuci și se întinse, iar băiatul sări pe deasupra tuturor și ajunse în spate. Pentru acest act de ingeniozitate i se dădu *ching-um*¹⁵ și i se prezise un viitor strălucit. El se așeză fericit în poala mamei, cu capul sprijinit de o geantă de voiaj pe care o ținea tatăl lui. Geanta se înclina încet spre Daanish, care ținea deja altele trei, timp în care spatele i se lovea ritmic de mânerul ușii. Fetița se simți ignorată și începu să plângă. I se spuse imediat să tacă.

Intrară pe șoseaua Drigh. O lumină slabă străpungea ceața, iar cerul deveni violet-cenușiu. Spre sud Daanish văzu că se eliminaseră drumurile laterale de lângă autostradă. Auzise despre aceste schimbări. Făceau parte din planul de dezvoltare al prim-ministrului: taxiuri galbene, o nouă autostradă și un sistem telefonic computerizat, cu șapte cifre în loc de șase. Dar noile directive nu fuseseră încă puse în practică. Drumurile rămăseseră răscolite și abandonate, ca într-un loc părăsit. Odată orașul trezit, pietonii aveau să strângă noroiul pe pantofi și să-l lepede în aerul murdar, pentru ca acesta să se depună din nou pe următorul trecător.

Când a locuit aici, rareori s-a numărat printre acei pietoni. Locuitorii orașului Karachi ieșeau din case de nevoie, nu de plăcere. Până acum Daanish acceptase acest lucru. Frumusețea și igiena trebuiau ținute înăuntru, căci asta le sporea valoarea. Nimeni nu era preocupat de spațiul public. Iată-l, de exemplu, pe băiețelul care, plictisit de ambalajul în care fusese învelită guma, se aplecă peste bagajele din brațele lui Daanish, lăsă geamul jos și aruncă hârtia afară. Apoi începu să-și golească buzunarele și să arunce totul în stradă – mai multe hârtii, un ambalaj de Chili Chips și punni întregi de resturi din lemn de la ascuțitul creioanelor.

Nimeni nu îl băgă în seamă. Familia îi puna la curent pe nou-veniți cu știrile locale. De la începutul anului fuseseră raportate peste trei mii de răpiri, iar acum cel puțin la fel de mulți jandarmi patrulau prin oraș.

— Opresc pe toată lumea, zise mama băiatului, care acum se plictisise să arunce gunoiul și se întorsese la ea.

Femeia continuă:

— Shireen mi-a spus că au fost blocați de acești jandarmi oribili, dar șoferul ei, om inteligent, nu a oprit. Se putea întâmpla orice, zise ea și clătină din cap.

— Nu-i bine să oprești dacă te somează, fu de acord soțul ei.

— În Nazimabad s-a introdus o restricție, adăugă ea.

Un alt bărbat spuse în șoaptă:

— Tâlharii atacă acum pe toată lumea. Nu numai pe cei bogați. Chiar luna aceasta au jefuit un sat de pescari. Nu-mi imaginez ce au luat de-acolo. De-abia se mai găesc și pești!

— Ooof, prețul peștelui! Nici să nu mai vorbim de el, zise o tânără.

Îi oferi repede mamei lui Khurram detalii despre calitatea, mărimea și prețul produselor pescărești de la piață. Cealaltă femeie o întrerupse ca să-și spună propria părere.

Printre bărbați o altă discuție se aprindea rapid. Khurram declară:

— Strada asta este cea mai lungă din Karachi. Ăsta-i adevărul.

Daanish nu știa sigur cum au trecut de la bandiți la lungimea străzii, dar fu din nou surprins de

Încrederea pe care o căpătase Khurram. Chiar și modul în care vorbea devenise mai clar.

Dintr-odată, aproape fiecare stradă din Karachi deveni cea mai lungă.

— Nu, spuse un altul. Cea mai lungă e M.A. Jinnah.

Altul clătină dezaprobat din cap:

— Strada Abdullah Harun este cea mai lungă stradă din întreg Pakistanul.

— Ba strada Nishtar, zise primul, răzgândindu-se brusc.

— Cât de lungă? îl provocă Khurram. Dă-mi *dovezi concrete!*

— A, ce contează cât e de lungă? Lungă cât Karachi!

Discuția ar fi avut loc cu totul altfel în State, se gândi Daanish. Acolo mai întâi se căutau dovezi tipărite. Ele reprezentau obiectivitatea. Apoi oponentul găsea o altă pagină tipărită, ce susținea poziția sa. Rezultatul era că oponentii se contraziceau numai în scris. Rareori oamenii se certau față în față. Cum polemica scrisă era limitată de spațiul disponibil, alte puncte de vedere originale erau greu acceptate. Învățase acest lucru pe propria lui piele, la cursul lui Wayne.

Aici oamenii se certau deseori între ei. De obicei vorbeau în același timp și rareori cineva își păstra foarte mult timp interesul pentru controversa în cauză. Bărbații din mașină renunțaseră să se mai certe cu privire la lungimea străzii. Conversația ajunsese la numele original al străzii: fusese oare Shara-e-Faisal sau Nursery Road? Khurram insista că întotdeauna fusese numită strada Aeroportului, iar celălalt jura că se numise Highway Road. Apoi discutară despre distanța de la un punct la altul, despre timpul de care era nevoie pentru a ajunge de la un punct la altul, despre traficul dintre puncte, despre momentul când traficul era cel mai îngreunat, despre modul în care momentul zilei influența traficul, despre creșterea traficului în general, despre necesitatea mașinilor, despre nevoia de a avea două mașini și despre cât de puțin timp aveau oamenii în general, mai ales ca să petreacă împreună cu prietenii și cu familia și să facă exact ce făceau ei: să pălăvrăgească. Râseră din toată inima și căzură de acord asupra unui singur lucru esențial, și anume că scopul discuției nu era acela de a avea câștig de cauză, ci de a schimba un număr cât mai mare de cuvinte, căci cuvintele erau purtătoare de sentimente, precum porumbeii călători.

Mintea lui Daanish rătăcea la rândul ei nu mai puțin ca discuția din jurul lui, numai că a lui avea un singur subiect: tatăl lui.

Acum trei ani, când tatăl lui îl adusese cu mașina pe această stradă, îi povestise cum era când el era un tânăr proaspăt reîntors din Anglia cu diploma de medic. Vorbise despre smogul dens care cuprinsese orașul și se încruntase. „Era o altă țară atunci. Trecuseră numai douăzeci de ani – aproape vârsta ta. Era mai curată, promitea multe. Apoi ne-am trezit vârați într-un război și înjumătățiți. Ce am făcut?”

Daanish simțise curenți reci învârtejindu-se între ei și își dorise ca doctorul să-i vorbească acum, la despărțire, despre lucruri mai interesante. Acesta întinsese brusc brațul și îl bătuse pe Daanish pe genunchi: „Însă am speranța că tu te vei forma mai bine decât mine. Vei pleca, vei învăța și vei fi mai bun decât mine“.

Daanish se înfioră. Nu așa dorea să și-l amintească pe tatăl lui. Îl prefera așa cum era în golf. Pentru o clipă, Daanish se gândi la el și se imaginează acolo.

Golful era un loc de refugiu minunat, izolat, și se întindea pe mai mulți kilometri în afara orașului. Deși nămolul și deversările oamenilor distruseseră majoritatea recifurilor de pe țărmul orașului Karachi, exact la intrarea în acest golf se găsea o mică pădure de corali, unde doctorul îl lua pe Daanish să facă scufundări la mică adâncime.

Primul melc pe care Daanish a pus mâna a fost un melc de mare violet. Era un hoinar de doi centimetri și jumătate și plutea la suprafața mării. Acești melci călătoresc mai mult decât orice animal viu – sau mort. Doctorul plonjă în apă și făcu pluta pe spate, cu abdomenul balansându-se ca burta unei balene și cu buricul lui păros semănând cu un mic lac albastru. Daanish se strecură după el, urmărind melcul care apărea și dispărea ca un dop în undulările slabe ale valurilor mici. Tată lui i-a explicat că dacă era deranjată, molusca împrășca un lichid violet, pe care vechii egipteni îl foloseau ca vopsea. Daanish o prinse. În timp ce degetele lui se strângeau în jurul cochiliei fragile și violete, ființa se retrase înăuntru. Micuțul Daanish, care avea numai opt ani, încercase să înțeleagă unde dispăruse și cât timp trecuse de la faraoni până la el.

Mai târziu cutreierară în jurul stâncilor care se înălțau în apropierea golfuluțului de la un capăt la altul al lui și se plimbară de-a lungul plajei. Tatăl lui ciocănea și zgândărea cochiliile răspândite la picioarele lui. Găsi un melc de mare gol și i-l oferi lui Daanish. Acesta avea să-și găsească locul la gâtul lui.

Acum, în mașina lui Khurram, duse mâna la gât și atinse melcul.

Probabil că în casa lui roiau rudele. Veniseră cu avionul de la Londra, Islamabad și Lahore. Își imagina mătușile lui ștergându-și lacrimile cu eșarfele, rugându-se cu mătăniile în mâini și recitând din Coran cu voci jeluitoare. Medicul nu ținuse la aceste ritualuri, însă Daanish știa că Anu va dori să le îndeplinească. Parcă îi și vedea obrajii plânși, cu urme de *kohl*. O simțea cum îl trage către ea, de-a lungul șoselei Drigh, apoi pe strada Gol Masjid și pe Sunset Boulevard. Îl chema pentru a o consola pentru pierderea ei.

Daanish privi ceața care se ridicase deasupra orașului și jindui după mai mult răgaz.

Începuse vacanța de primăvară. Majoritatea studenților plecaseră acasă pentru a petrece Paștele. Campusul, lipsit de viață umană, devenise ceremonios: pe iarba din jur încolțiseră albăstrelele, piciorulcocoșului și bulgări de soare. În copaci roiau pițigoii și sticleți, dar și muscari plângăcioși. Daanish își petrecu timpul plimbându-se, ascultând și savurând natura într-un mod în care nu o mai făcuse până atunci.

Rătăci într-un colț îndepărtat, de-a lungul unei poteci lungi, înguste, flancată de două șiruri drepte de stejari și cedri imenși. În spatele unui grup de copaci se înălța un zid scund, care se întindea tot drumul, de la începutul până la capătul îndepărtat al potecii. Era singurul zid care marca granița campusului. Daanish trase adânc aer în piept, încântat că se poate plimba pe un teren care avea nevoie de o singură linie de demarcație. În Karachi nu exista casă, școală, universitate, parc sau birou care să nu fie înconjurat de patru pereți, iar Consulatul Statelor Unite de acolo avea cei mai înalți pereți dintre toate.

Ajunse curând la o grădină dreptunghiulară, scufundată în vegetație și cuibărită bine în desișul copacilor. Pietricele netede ca ouăle înconjurau valea, iar cimbrisorul sălbatic își înălța capul dintre ele. Bucata de pământ fusese plantată cu panseluțe tricolore, clopoței și ciuboțica-cucului.

Daanish pătrunse în vale și se întinse lângă flori. În copacii bătrâni, noduroși, vedea chipuri. Unele se dezrădăcinau și își schimbau locurile între ele. Clopoței sunau. Ciuboțica-cucului strănuta și o ploaie de soare îi mângâia obrazul. Sus, pe cer, pluteau nori albi. Nu exista ceață, nu exista smog. Nu existau gropi în șosea, cerșetori, gunoaie aprinse, răpiri sau guverne demise. Atâta frumusețe într-o țară care consuma treizeci la sută din energia lumii, care emitea un sfert din cantitatea de dioxid de carbon, avea printre cele mai mari cheltuieli militare din lume și timp de cincizeci de ani a produs accidente nucleare din cauza cărora oceanele erau pline de plutoniu, uraniu și Dumnezeu mai știe ce alte otrăvuri. S-a jucat chiar și cu ideea de a face teste nucleare pe Lună.

Norii bucălați, strălucitori, șopteau: „Aruncăm totul pe *ei*, pe *ei*“.

Era o imagine a naibii de seducătoare.

În păr îi căzură flori. Căscă și se simți ca Alice prăvălindu-se dintr-o prăpastie în alta. Oare se va trezi și el într-un adăpost al lui? Pleoapele începură să-i clipească. Un țiclete oval se plimba și se învârtea în jurul și de-a lungul unui trunchi de copac. Se învârți și Daanish odată cu el. Țicletele deveni un medalion fin, rotund, de aur pur, care se legăna la capătul unui lanț. La celălalt capăt al lanțului se afla cheia. Cheia era vârată în contactul unei mașini. Doctorul conducea mașina. Medalionul se legăna ca limbile unui ceas care o luaseră razna, înapoi și înainte, transformând minutele în secunde. Pe o parte era scris cuvântul *Shifa*. Vindecare. Dedesubt era inscripționat numele doctorului: Shafqat. Afecțiune. I-l dăruise tatăl său când fiul se întorsese din Anglia. Pe partea cealaltă a medalionului se afla steagul pakistanez. Daanish aparținea aceluși steag. Doctorul zisese că se va întoarce la el mai bun decât venise el. Lanțul-cheie se clătină când rosti aceste cuvinte.

Și dansă sub copac, țcănind zgomotos în drumul lui. Iarba era fluorescentă și un pic umedă. Daanish își trecu degetele prin ea și porii pielii i se deschiseră pentru a savura fiecare senzație. O strigă coborî și îi trecu prin fața ochilor. Luna începu să se ridice, iar el adormi profund până în zori.

Chipul ei alb era încadrat de un păr ondulat, negru. Îl strânse la piept, mulțumindu-i lui Allah pentru că-l adusese cu bine acasă. Dacă scena ar fi avut loc pe vreo stradă din orașul unde studia, trecătorul care ar fi fost martor la ea ar fi simțit o ușoară jenă, dacă nu chiar repulsie. El se gândi că dacă Anu ar fi spus „Îți mulțumesc, *Iisuse*, că mi l-ai adus acasă cu bine“ în loc de „Îți mulțumesc, *Allah...*“, oamenii ar zâmbi sau ar rânji, dar nu ar crede-o fanatică.

Închise ochii. Până acum în casa aceasta nu îl îngrijorase niciodată modul cum îl văd alții. Încercă să-și pună ordine în gânduri, să se bucure de brațele primitoare ale lui Anu, mult mai slăbite acum decât ultima dată când le îmbrățișase, acum trei ani.

Khurram și familia lui îi făcură cu mâna. Ochii șoferului chipeș îi străpunseră pe ai lui cu o sclipire verzuie de invidie.

— Acum ești prietenul meu! Dacă mai pot face ceva pentru tine, sunt la o aruncătură de băț! strigă Khurram.

— Ce băiat drăguț! comentă Anu în timp ce mașina se îndepărta.

Pândind în spatele ei, Daanish observă umbra celor opt surori ale tatălui ei. Umbra se apropia, ca un singur trup cu șaisprezece tentacule pe care le agita și cu care cerceta totul, asemenea unor caracatițe siameze. I se făcu aceeași primire de care avusese parte Khurram la aeroport, însă lui Daanish nu-i plăcu defel.

Un braț îi cuprinse gâtul:

— Bietul, bietul copil! Cât te-a iubit tatăl tău!

Un altul îl trase ușor de păr, luptându-se cu primul braț:

— Cât de extenuat trebuie să fii! Vino cu mine în bucătărie...!

Un al treilea îi șterse obrazul și strigă:

— Arăți mai bolnav ca niciodată! Ai fost în Amrika sau Afrika?

Al patrulea îl luă de talie:

— Semenii exact cu *el* când era de vârsta ta!

Al cincilea îl trase de poala cămășii:

— De cine ți-a fost cel mai tare dor?

Al șaselea răspunse:

— De mine!

Al șaptelea:

— De tatăl lui, *ehmak*¹⁶.

Al optulea comentă:

— Priviți cum geloasa de maică-sa îl ține numai pentru ea!

Era adevărat. În timp ce ele săreau pe el și îl ciupeau pe singurul ei copil, proferând insulte la

adresa ei, Anu îl ținea încă în brațe, astfel că acum erau toate încurcate unele cu altele, formând un cor care protesta zgomotos, un cor de trupuri mici atașate de fiecare mătușă, trupșoare cu voințe și tentacule proprii. Iar el căzu cu capul înainte în văgăuna lor.

— Ai, ai, ai! Lăsați măcar băiatul să se așeze! zise Anu, împingându-le la o parte.

Prinse cât mai putea din brațul lui Daanish, îl desfăcu din strânsoarea celorlalte și, cu o hotărâre posesivă, îl conduse în bucătărie. Femeile îi urmară întocmai ca un banc de pești.

— Așază-te, *bete*¹⁷!

Încruntându-se la mătușile îmbrăcate în negru și la copiii din brațele lor, Daanish își trase un scaun lângă Anu. Aceasta goli mai multe caserole de plastic în recipiente de metal și apoi aprinse ochiurile aragazului. Mătușile lui continuă să facă observații, iar copiii lor să țipe, însă era bine că nimeni nu-l mai atingea.

— Nu mi-e foame, Anu, zău, sunt doar obosit, protestă el slab. Nici măcar nu mi-ai spus cum te simți.

Ea niciodată nu-și mărturisea sentimentele. Se eschiva.

— Ce să-ți spun? Allah mi l-a adus pe fiul meu cu bine, chiar dacă a hotărât să-mi ia soțul.

Femeia stătea cu spatele la el, dar băiatul știa că plânge. Plângea încet – lacrimile nu îi întrerupeau lucrul –, dar constant.

Cât de diferit l-ar fi primit tatăl lui! În locul agitației mamei sale, un vâl gros de fum ar fi umplut încăperea, de la țigările Dunhill pe care acesta le aprindea una de la alta. Tatăl lui l-ar fi întrebat cum e acolo. Daanish ar fi ales numai detalii care l-ar fi bucurat: reflexia strălucitoare a unui oposum în timpul nopților senine de vară, chelnerițele cu părul roz și piercinguri (doctorul ar fi râs zgomotos aflând că piesa lui preferată dintre accesoriile feminine, cerceul în nas, era folosită în modul acesta pervers), felul în care i-a fost extrasă o măsea de minte pe fondul unei melodii lente: „*Every time you go away, you take a piece of me with you*“¹⁸. S-ar fi bucurat să audă descrierile costumelor de Halloween ale copiilor. Anu nu era niciodată interesată de asemenea detalii specifice.

Ea continua să vorbească:

— *Am vrut atât de mult să vin la aeroport, dar cine să vină cu mine cu mașina? Un chacha are gripă, iar pe celălalt nu am vrut să îl deranjez din nou. Fusese deja de două ori la aeroport, dar zborul se amâna iar și iar. N-am știut – nici o linie aeriană nu răspundea la telefon. Trebuie să fii atât de obosit!*

Se opri brusc, iar lacrimile îi pătară chipul.

— *Îți place noua noastră masă? Am cumpărat-o imediat după ce ai plecat. Tatăl tău nici măcar nu a observat-o. Îți putem lua una exact la fel când o să te așezi la casa ta.*

Daanish se încruntă. Să se așeze la casa lui?

— *Tatălui tău i-a luat prea mult timp până să se hotărască. De aceea ai avut parte de el numai douăzeci și doi de ani. Dacă o faci mai devreme, familia ta te va avea mai mult timp alături. A te așeza la casa ta înseamnă a-i face o favoare familiei tale.*

— Oh, Anu!

Doctorul ar fi numit asta *logica ei*. O spunea la fel cum spunea și *sângele ei*. Acesta era motivul ce declanșa majoritatea certurilor dintre ei. El provenea din Hyderabad, iar ea din Amritsar. Strămoșii ei veniseră acum multe sute de ani din Caucaz. De aici și pielea ei albă, pură, pe care, spre disperarea ei, Daanish nu o moștenise (deși se consola cu gândul că tenul întunecat nu conta prea tare la un băiat). Doctorul spunea că modul în care oamenii se agățau de orice nimic pentru a dovedi că aveau sânge străin era jalnic. Și, de vreme ce străinii – de la cei din centrul Asiei și până la macedoneni, arabi și turci – erau cuceritori, acea jumătate de linguriță din sângele cuceritorilor îi făcea pe cei ca Anu să se mândrească cu sângele lor superior. „Toți cei de aici suferă de complexul stăpân-sclav. Nimeni nu se mândrește că e fiu sau fiică ai *acestui* pământ“, o șfichiuse el odată, în timp ce săpa o groapă în pământul din grădină și arunca nervos pământul în spate.

Peste o săptămână pleca din nou, călătorea peste mări, și i-a adus lui Daanish mai multe scoici.

Anu îi puse în față mai multe farfurii aburinde. Mirosul bogat de nucșoară și ulei de unt, așa de dimineață, după ce Daanish călătorise unsprezece mii de kilometri și nu dormise de aproape la fel de multe ore, îi declanșă o durere de cap de o simetrie uimitoare. Începea de la frunte și îi despica craniul în două ca pe o nucă de cocos. Era ca și cum cele două jumătăți încercau să găsească, dintre milioanele de îmbinări posibile, una prin care s-ar îmbuca perfect. Privi îndurerat mai întâi la farfurii, apoi la mama sa, iar apoi la un verișor bebeluș, ce fugise de la mama lui și se îndrepta grăbit către el, mergând de-a bușilea.

— Sunt obosit, mormăi din nou Daanish.

— *Boti*¹⁹! guiță copilul, în timp ce mama acestuia, încântată de curajul micuțului, se apropie grăbită de masă.

Odihnindu-și coapsele largi pe un scaun capitonat, care scârțâi când se așeză, femeia începu să-și hrănească copilul dintr-una din farfuriile pe care mama lui Daanish le pusese înaintea lui.

— Ești obosit pentru că ți-e foame, insistă Anu, încruntându-se la cumnata ei.

Celelalte mătuși ale lui Daanish se îndreptară și ele către mâncare. Unele stăteau pe scaune, altele în picioare, și toate ciuguleau din diferitele mâncăruri de curry, chebapuri și *tikkas*²⁰ pregătite pentru Daanish. Își hrăneau și copiii cu dărnicie, dar nici nu se gândeau să rostească vreun cuvânt de laudă. În prezența doctorului, mătușile lui Daanish nu-și permisese niciodată să abuzeze cu atâta grosolănie de Anu. Doctorul murise fără ca măcar să-și cunoască surorile. Murise fără să-l cunoască pe Daanish. Murise. Încet și cu o privire înfrântă, blândă, Daanish începu să mănânce. Anu își șterse ochii și zâmbi recunoscătoare.

Când o lumină slabă, gălbuie, inundă bucătăria, Daanish se ridică în sfârșit. Soarele răsărea. Își îmbrățișă strâns mama.

— Sunt frânt de oboseală. Totul a fost delicios!

Ea îl sărută și îl copleși cu binecuvântări.

— Somn ușor, *jaan*²¹. Măine ai toată ziua să-mi răspunzi.

Ordinea lucrurilor

În timp ce urca scările, Daanish se scărpină nedumerit în cap, neștiind care era întrebarea. Deschise ușa de la camera lui.

Interiorul era de nerecunoscut. Pereții care odinioară erau zugrăviți într-un bej deschis, cald, acum erau de un alb de spital. La fel era și noua bibliotecă, ai cărei pereți erau încastrați, înlocuind rafturile șubrede pe care tatăl lui îi pusese cărți de citit.

Doctorul nu oferise niciodată vreun cadou împachetat în hârtie specială, cu felicitare. Obișnuia să lase cadourile acolo unde credea că este locul lor. Asta însemna deseori că ele nu erau descoperite zile întregi, ba chiar săptămâni. Efectul acestui „joc“ abil asupra lui Daanish a fost acela că îi dezvoltase o memorie foarte bună a detaliilor, care s-a transformat treptat într-o nevoie imperioasă de curățenie sistematică – pe care Becky o numea „retenție anală“²². Memorând poziția exactă a fiecărui obiect din casă, inclusiv a fiecărei cărți, Daanish putea identifica astfel imediat orice lucru. Dacă reușea asta, atunci, chiar dacă, fiind copil, îi era greu să ajungă la el, tatăl lui i-l dădea.

Anu nu intra deloc în acest joc. Când doctorul îi oferea daruri care scoteau capul din ghivece, boluri pentru condimente, flacoane de ruj (un metru de *resham* atât de fină, încât încăpea perfect în cilindrul acela de mărimea degetului, astfel că atunci când Anu îl deschidea, din el ieșea pânza de mătase care îi mângâia ușor obrazul, exact așa cum plănuise doctorul), *parandas*²³ sau fuste, Anu mai întâi ofta, după care pune surpriza într-un loc mult mai potrivit. Niciodată nu se ostenea să descopere motivația din spatele a ceea ce ea numise căile agitate ale soțului ei. Dar Daanish intra în fiecare joc al lui, până în punctul în care imaginația tatălui devenea o poruncă pentru fiu. Prin modificarea culorii pereților și înlocuirea bibliotecii, a dulapului, a lămpii cu picior de pe podea și chiar a patului, Anu schimbuse pentru totdeauna ordinea lucrurilor. Fără să știe, ea eliminase prezența doctorului din camera lui Daanish. Acum el se simțea mai bine în camera de la universitate decât în cea de aici.

Se lăsă pe noul pat, pe care odinioară era întinsă minunata cuvertură din dantelă brodată pe care Anu i-o făcuse cu ani în urmă. Aceasta fusese acum înlocuită cu un cearșaf alb, apretat. Când făcuse aceste schimbări? Nu după moartea medicului, căci ea se petrecuse de-abia acum patru zile. Ar fi fost o încălcare a obiceiurilor. Familia se aștepta ca ea să țină doliu, nu să împacheteze lucruri sau să redecoreze. Atunci când? De ce nu o oprise tatăl său dacă făcuse aceste schimbări în timpul vieții lui?

Tâmpilele îi zvâcneau. Durerea de cap își pierduse simetria. Se pipăi în jurul gâtului, căutând noduri.

Poate că tatăl său nu intrase niciodată în camera lui cât timp el fusese plecat. Poate că îl întrista să intre și să vadă că el nu e aici.

Noul pat nu mai stătea lângă fereastră, unde el își petrecuse atâtea nopți privind stelele. Era plasat lângă dulapul cel nou, iar peisajul de dincolo de fereastră era aproape invizibil. Vedeau numai o bucată de cer și o antenă de pe acoperișul unei case, care străpungea cerul. Casa era una din cele patru care se ridicaseră în lipsa lui. La nici douăzeci și cinci de centimetri de fereastră lui se înălța scheletul uneia

noi.

Se întinse pe pat, cu pantofii încă atârându-i în picioare. Salteaua cea nouă era moale; cea veche era tare. De fiecare dată când își schimba poziția, arcurile zvâcneau. În cele din urmă se lăsă pe spate, cu brațele întinse, pentru a opri balansul.

Își auzea mătușile pierzându-și vremea la parter, acoperind podeaua cu cearșafuri și pregătind *siparah*²⁴ pe măsuțele de pe margine. Curând paginile vor fâșâi și va începe citirea Coranului. El nu dorea să participe. Chestia asta nu îl reprezenta pe tatăl lui. Trebuia să găsească o cale de a face față acestor obiceiuri în săptămânile care aveau să urmeze.

Era șapte și jumătate dimineața. Dacă tatăl lui ar fi trăit, ceasul lui ar fi intonat acum melodia de la BBC. O cioară veni la fereastră. Era o cioară mare, cu creasta gri. Ciorile noastre sunt mai mari decât ciorile americane, își zise el în timp ce pleoapele îi cădeau de oboseală. Astea-s singurele lucruri pe care le avem mai mari decât ei.

1. Articol tradițional de îmbrăcăminte purtat în Pakistan atât de bărbați, cât și de femei, ce are forma unei cămăși largi și lungi până la genunchi.
2. Rugăciune pentru cel decedat.
3. *Y(oung) u(rban) p(rofessional)*, un tânăr locuitor urban, cu o slujbă bine plătită și un stil de viață materialist.
4. Instrument cu coarde de origine indiană.
5. Frate (în urdu, în orig.).
6. *Libertatea de expresie... ai totuși grijă ce vorbești* – titlul unui album al cântărețului american de rap Ice-T.
7. În original, în engleză, joc de cuvinte între *fully food* și *fully fools*.
8. Proastă (în sp., în orig.).
9. Cântec tradițional indian.
10. Eșarfă lungă purtată de femeile sud-asiatice.
11. Unchi (în urdu, în orig.).
12. Of, ce nebunie! (în urdu, în orig.)
13. Frate Khurram, frate Khurram! (în urdu, în orig.)
14. Tunică lungă (în urdu, în orig.).
15. Gumă de mestecat (în urdu, în orig.).
16. Proasto (în urdu, în orig.).
17. Fiule (în urdu, în orig.).
18. De câte ori pleci, iei cu tine o parte din mine (engl.).
19. Carne (în urdu, în orig.).
20. Mâncare tradițională cu carne marinată, condimentată și gătită la cuptor, fără ulei (în urdu, în orig.).
21. Viață (în urdu, în orig.). Prin extensie, poate avea și sensul de „drag/dragă“.
22. Termen freudian ce caracterizează o persoană care acordă o mare atenție detaliilor.

[23.](#) Accesorii cu care femeile pakistaneze își prind sau își împletesc părul.

[24.](#) Capitole din Coran (în urdu, în orig.).

Anu

1

Vise dantelate

În urmă cu patru zile Anu s-a așezat pe patul lui, urmărind cu degetele modelul cuverturii de dantelă pe care o țesuse în golf.

Odată ce tatăl lui Daanish i-a arătat acestuia viața din adâncurile mării, copilului i-a fost greu să mai stea la suprafață. Acum ea trebuia să înlătore din camera lui toate imaginile vieții lui submarine. Dacă făcea asta, poate că el o să se întoarcă.

Împături cuvertura într-un pătrat mic, după care întinse în locul ei o pânză cumpărată de curând de la piață. Apoi începu să golească dulapurile și să scoată toate scoicile și cutiile cu scoici. Pe parcurs se mai oprea ca să admire ordinea sistematică cu care aranjase el piesele colecției. Etichete scrise cu cerneală violetă menționau unde și când fusese găsită fiecare. Uneori notase chiar detalii despre viața acelui melc sau valoarea lui de colecție. Cele mai bune erau în sertarul din stânga, deoarece, după cum îi explicase el, cochiliile cu spirala pe stânga erau o raritate. A avea numai patru din acestea în toată colecția lui de aproape trei sute de bucăți.

Anu luă o cutie pe care doctorul i-o adusese dintr-o călătorie în Filipine. Era singurul dar pe care el îl pusese vreodată direct în mâinile fiului său. Era prea încântat ca să mai aștepte ca Daanish să-l găsească. Copilul se uitase fix în ochii tatălui său, identici cu ai lui, și ambele mâini începuseră să-i tremure. Caseta era din steatit verde, fin șlefuită, însă copilul băgă doar parțial în seamă frumusețea ei. Desfăcu încuietoarea de aur în formă de căluț de mare și se lumină la față, stupefiat, extaziat la vederea întortochiatului nautil din interior. Așa l-a numit doctorul. El i-a spus că era un melc cu spirala pe stânga și că nu a auzit să fi găsit cineva vreodată un nautil stângaci. Dar iată-l, absolut intact. Doctorul îl unsese cu ulei mineral, pentru a-i păstra suprafața sedefie.

Anu examinează frumusețea spiralată. Aceasta licărea pe perna crem din cutie, părând vie chiar și în moarte. Dedesubt era o însemnare, cu un scris de mână inteligent, ordonat – scrisul lui Daanish la treisprezece ani: „*Decembrie '83, la întoarcerea lui aba¹ de la Pacific. Numit nautil multicameral, deoarece are numeroase camere în interior. Aba spune că are creierul foarte dezvoltat, are trei inimi, iar sângele său este albastru. El știe, pentru că este medic. Are o vechime de 180 milioane de ani, la fel ca dinozaurii. Ce descoperire!*“

De asemenea, pe pernă se mai afla o rudă apropiată a nautilului, un argonaut. Anu își amintea clar

ziua când Daanish îl găsisese în golf.

Băgă bucata de hârtie înapoi în cutie, pe care o puse deasupra celorlalte cutii ce le ținea în brațe. Doctorul o chemă de jos. Era pe moarte și mai erau unele lucruri pe care ar fi vrut să i le mărturisească. Însă Anu era de părere că auzise deja destule. Altădată probabil că ar fi stat să asculte tot. Dar zilele când ea ar fi purtat mărturisirile lui ca pe o podoabă în jurul gâtului trecuseră. Puse grămada de cutii jos, pe podea, apoi se întinse pe patul cel nou și se înveli cu cuvertura dantelată, amintindu-și clipele petrecute în golf.

Avea forma gulerului rotund al unui *kameez* și aproximativ doisprezece metri. Umărul drept era format dintr-un grup de roci enorme, dintre care prima era numită de Daanish stânca umărului. Când el și tatăl său înotau, Anu se cocoța pe ea. În jurul ei se întindeau gheme întregi de fire dantelate, pe care ea le transforma în fețe de masă, perdele și multe altele.

Începuse să lucreze la cuvertură devreme, într-o dimineață răcoroasă de noiembrie, în timp ce Daanish se avântase în mare, tremurând. Apa era rece și tulbure. Anu o încercase în timp ce ei își ștergeau echipamentul de scufundare. Un șal acvamarin îi învelea umerii. În acele zile își purta părul despletit, deși după aceea îi lua ore întregi ca să și-l descurce. Doctorului îi plăcea să o vadă așa. I-l aranja în jurul umerilor și apoi îi privea profilul din apă. El prefera să o privească întotdeauna din partea stângă, partea în care ea purta în nas micul cercel cu rubin dăruit de el. Nu dăruit, ci ascuns într-o sticlucă de parfum. Când a observat, ea n-a știut ce să facă: să golească sticla și să riște să risipească picături de parfum scump sau să aștepte până când se termină? A sfârșit prin a pune parfumul Chanel într-un vas, apoi a luat rubinul și a turnat parfumul înapoi, revărsându-i banii peste toată măsuța de toaletă și strănutând incontrollabil.

Stânca umărului era parcă anume creată pentru a fi scaunul ei. Doctorul o chema să intre în apă cu el, dar ea refuza categoric să poarte costum de baie. El îi tachina pudoarea, deși știa că n-avea să renunțe niciodată la ea. Dacă ar fi fost o femeie schimbătoare, el nu s-ar fi căsătorit cu ea.

Cuvertura din poala ei o lua la rându-i pe căi nebănuite. Acolo apăreau modele neașteptate, iar ea era obligată să le ducă la final. Când Daanish se învârtea pe lângă stâncă, îndreptându-se spre adâncul mării, îi făcea cu mâna. Ea îi răspundea. Oare ce o vedea el acolo? Preț de o clipă, suferea pentru că nu vedea. Dar nu era ceva nou. Soțul ei pleca de multe ori în călătorii la oceanul cel mare, unde ea văzuse insulele presărate pe globul din biroul lui, și din fotografiile lui se ițeau fete tinere îmbrăcate în flori. La întoarcere era mereu nervos. Odată ea l-a rugat pe Daanish să-l întrebe de ce se poartă astfel. Fiul a raportat vesel: „A spus că o să înțeleg când voi fi mare, e ceva cu căderea în capcana comparației“. Dar ea a simțit întotdeauna că frustrarea lui avea cumva legătură cu fotografiile.

Într-o zi doctorul avea să-și trimită fiul într-unul din acele puncte de pe glob. Ea s-a rugat să se întoarcă neschimbat. Ca și ea, el nu trebuia să fie tipul schimbător.

Soarele era prins în dantela grea ca un banc de hamsii. În acel an musonii au adus multe ploii până la venirea toamnei. Un râu, care în mod normal până acum ar fi fost secat, încă mai curgea de-a lungul capătului estic al plajei. Fluierarii, stârcii și chiar o pereche de lopătari puternici se scaldau în ape.

Păsările putea să le vadă. Dar nu și peștii din adânc. O dorință răutăcioasă o cuprinse dintr-odată: ar fi vrut ca lopătarii să zboare înainte ca doctorul să se întoarcă. Știa că el nu-i văzuse niciodată. Avea ocazia să-l impresioneze spunându-i că i-a observat și i-a identificat. Dar numai ea i-ar fi văzut. Anu își acoperi gura, chicotind cu viclenie.

După o jumătate de oră împături lucrul de mână, îl băgă sub braț și sări jos, pe nisipul fin. Nu era nimeni în jur. Pentru moment acest golf ca o cupă și tot ce însemna el – râul, peștera, rocile, nisipul fin și izolarea perfectă – erau toate ale ei.

Anu se duse spre malul stâng al golfului, unde se afla un șir de roci colțuroase, care se înălțaseră treptat și deveniseră mai evidente. La poalele pantei marea și vântul săpaseră o peșteră în care se putea intra în timpul refluxului. Doctorului îi plăcea să ia ceaiul acolo. Ridicându-și șalvarii până la gambe – pentru el nu i-ar fi suflecat niciodată atât de mult –, Anu se urcă pe piatra alunecoasă de la gura peșterii. Marea îi răcori gleznel. Dacă s-ar împiedica și ar cădea pe pietrișul din apă, deși s-ar răni, mai târziu în acea noapte ar observa că tălpile ei sunt curățate și rozalii. Dar iată că algele i se prinseră de tivul șalvarilor. Peștișori de culoarea lămâii i se furișau printre picioare, ca și cum ea ar fi fost reperul lor. Ce vedeau fiul și soțul ei? Probabil ceva asemănător. Atunci de ce nu au rămas pur și simplu aici?

Intră în peștera adâncă de trei metri și jumătate. Înălțimea tavanului era puțin mai mare decât a ei. Simțea piatra rece apăsându-i capul ca piciorul unui gigant. Lumina din interior era de un gri-țipar și, când marea vuia, pereții peșterii făceau ca gigantul de deasupra ei să urle.

La capătul îndepărtat doctorul pusese niște lespezi de piatră plate. Pe una începu să aranjeze *pakor*² și să taie fructele. După estimarea ei, urmau să ajungă în cinci minute. Cât aștepta, întinse dantela în jurul ei, evitând cu atenție pietrele umede. Tot ceea ce pierduse după ce purtase copilul și apoi îi fuseseră extirpate ovarele pusese în acea frumoasă lucrătură pentru fiul ei. Vălurea în jurul ei ca o a doua mare. Ca și înainte, modelul răsări pe neașteptate. Numai ea vedea dincolo de el. Ei puteau folosi ochelarii de scufundări și măștile, dacă voiau; ea avea ochi.

Exact la momentul prevăzut de ea se auzi vocea lui Daanish. La vederea lui, obrajii îi deveniră luminoși și privirea i se încălzi. Dar apoi auzi râsul bubuitor al tatălui său. Pentru o secundă fruntea i se încreți. Acesta era timpul ei, locul ei. Apoi, rapid, iritarea i se topi. Lumea deveni din nou normală. Familia ei era în siguranță. Le era foame. Ea era reperul lor. Era timpul să li se dedice.

La ceai Daanish studie cuvertura. Susținu cu tărie că figurinele de pe ea reprezentau arici-de-mare, corali evantai, meduze și șerpi-de-mare. Erau denumiri pe care le învățase de la tatăl lui. Denumiri pe care tatăl lui nu i le-ar fi spus niciodată ei. „Arată de parcă ai fi fost acolo, Anu“, zise Daanish. Era atât de inocent! În ochii lui se vedea însă o lumină nouă. Ceva se năștea în el. Un vis sau, poate, o ambiție. Când aceasta va înflori, el avea să-și piardă inocența, iar ea avea să-l piardă pe el.

Doctorul îi întrebă unde era șalul. Ea se uită îngrijorată în jur, în timp ce el râdea. El îi spuse că fusese luat de vânt imediat ce ei terminaseră de înconjurat stânca. Văzuse din apă soarele trecând direct prin *kurta* ei, așa că mai bine își punea un costum de baie *deux-pièces* și sărea și ea în apă, ca să facă o baie bună.

— Te rog, îl rugă ea, nu în fața lui!

Daanish scormonea nisipul de la intrarea în peșteră, sperând să găsească scoici. Asculta. Aproape că zâmbea ironic. Părea să crească cu viteza fulgerului.

Doctorul ridică dantela sub privirea ei și rânji:

— Ai putea foarte bine să porți asta.

Anu simți din nou un dor, o durere de-o clipă ce îi străbătu tot corpul: voia să fie lăsată în lumea ei, cu visele ei. Și apoi, când momentul trecu, totul reveni la normal.

De atunci trecuseră paisprezece ani. La parter doctorul se zvârcolea în pat. Încă o chema. Altădată s-ar fi dus, convinsă că asta îl va face să se întoarcă la ea – că îl va face să fie din nou cum fusese atunci când s-a născut Daanish. Ar fi stat liniștită lângă el, l-ar fi ascultat și l-ar fi consolat. Ar fi făcut parte din așteptarea ei răbdătoare. Dar renunțase să mai aștepte. Înțelesese că să aștepti înseamnă să te vezi îmbătrânind. Viitorul ei nu era în mâinile soțului ei, ci în ale fiului.

Se ridică din patul lui Daanish, strângând în brațe cutiile și cuvertura brodată. Toate se înșirară la picioarele ei, ca o plasă cu care spera să-și recupereze băiatul.

2

Argonautul

La câteva ore după ce doctorul tăcu, Anu se duse la el și îl găsi pe podea, rece.

La spital ea se așeză în fața secției de Terapie Intensivă, timp în care familia lui începu să sosească, cu ochii în lacrimi. Asistentele nu au vrut să o lase înăuntru. Ce știau ei despre Terapie Intensivă?

— De ce nu ne-ai chemat? îi reproșară surorile lui, ca și cum ar fi avut opt perechi de mâini, cu care să dea telefon fiecăreia.

Dăduse un singur telefon și acela fratelui ei, prin intermediul căruia doctorul ajunsese aici. Surorile o luară la rost, aruncându-i un potop de acuze și cerând explicații. „De ce nu l-ai adus mai devreme?” insista una. „Cât timp a stat *bhai* inconștient?”

Anu trebui să mintă: ea era sus, făcea curățenie, de unde să știe? Nu auzise nimic. Îl lăsase uitându-se la filme indiene și îl găsisese pe podea. Cine poate spune ce-ți rezervă viitorul? Atotputernicul decide.

În inima ei se rugă ca Atotputernicul să decidă în favoarea ei, s-o ierte pentru că nesocotise chemarea soțului și mai ales pentru că mințise acum.

Pereții coridorului erau pătați cu amprentele gri de degete și pete roșii de *paan*³. La o jumătate de metru de ea un bărbat horcăia în toaletă. Auzi cureaua desfăcându-se, pantalonii căzând și rahatul ieșind. Aerul era înțepător și stătut. Prin jur nu se vedea nici o fereastră.

Înainte de a i se închide ușa în față, văzuse că cearșafurile de pe patul lui erau pătate încă dinainte ca el să fie așezat acolo. Smocuri de păr și de praf păreau să crească din podea ca iarba. Ventilatorul din tavan făcea destul zgomot pentru a trezi morții – dar nu și pe cei în comă. Asistentele aveau unghii

lungi, negre. Ea privi cu groază la ácele și la mânușile fără ambalaj. Sticlele de antiseptic stăteau descoperite, fără dop.

Anu se plimba în sus și-n jos pe coridor. Luminile se stinseră. Un generator intră în funcțiune. Se pregăti pentru o lungă așteptare. Să aștepti înseamnă să te vezi îmbătrânind. Mai devreme își spusese același lucru. Iat-o acum ajunsă aici, unde nu mai aștepta ca doctorul să o adore, ci doar să vadă dacă va trăi.

Totuși ce rău îi făcea dacă își amintea de acele prime câteva săptămâni de după nașterea lui Daanish? Atunci o adorase.

Nașterea fusese grea și Anu se întoarse de la spital prea slăbită pentru a găti. Soțul ei o sfătui să stea în repaus complet la pat. El refuză să angajeze pe cineva în casă și își luă un concediu prelungit de la clinică, pentru a o ajuta și a o hrăni el însuși.

Hrana fu aceeași timp de o lună de zile, căci el nu știa să gătească decât două feluri: *khichri*⁴ și *korma*⁵ de oaie. El se gândi chiar să pregătească mesele în dormitorul lor, așa că transportă ingredientele pe masa ei de toaletă, unde, pentru prima și ultima oară în viața lui, îi permise lui Anu să-l urmărească. Doctorul spunea că ocazia de a-l îndruma era cea care avea să o revigoreze, nu repausul la pat.

Ea zâmbea cu îngăduință la toată această dezordine, timp în care îl ținea pe Daanish strâns în brațe. Atât de mari erau nevoile copilului, că ea nu mai simțea nici o dorință de a-l îndruma pe doctor. Mânca bucățile de ceapă alunecoase, tăiate grosolan, care compuneau sosul, mesteca carnea tare ca gumilasticul și orezul lipicios, mai sărat ca marea. Știa de ce îi ieșeau așa. Ar fi trebuit să lase ceapa să se prăjească la foc mic, iar măcelarul îl înșelase cu carnea. Atunci când spălase și strecurase orezul și linte, o făcuse cu atâta putere, că aruncase și cea mai mare parte din boabele bune, după care uitase să dozeze condimentele și să reducă timpul de fierbere. Uneori își făcea griji pentru copil: oare ce gust avea laptele ei? Mâncarea îi afecta starea? Dar doctorul era atât de serios când o îngrijea, încât, cu toate greșelile lui, i se părea că este mai tandru ca niciodată, mai tandru decât va mai putea fi vreodată. Când alesese linte, îl îndrăgise cel mai tare. O amuzase modul lui de a alege boabele, cu o lingură de metal cu care le lua dintr-un bol mare de plastic, unde stătuseră la muiat prea puțin timp. Își amintea clinchetul boabelor umede pe lingura de oțel. Curgerea șerpuitoare a lichidului ce cădea și se prelingea de pe lingură. Petele negre care apăreau deasupra fierturii. El le scotea repede afară, aruncând neîndemânatic și boabe aurii, lucioase. Atunci l-a înțeles. Și ea, ca fată, procedase la fel. Faptul că împărtășise asta și cu el, și cu copilul, cu fiecare altfel, dar în același timp, a fost ceea ce a revigorat-o în cele din urmă. Dar nici tatăl și nici fiul nu aveau să o știe vreodată.

De multe ori după aceea ea și-a amintit fericirea acelor zile în care fusese ținută la pat. La început amintirea îi dădea o speranță intensă, secretă, a cărei îndeplinire era hotărâtă să o aștepte. Dar, treptat, aceasta i-a trezit alte sentimente. Speranța a împiedicat acumularea puterii de care avea nevoie pentru a accepta direcția în care o luase viața ei. A trebuit să recurgă în schimb la răbdare și la voia lui Dumnezeu. În ce moment din viața ei începuse acest proces?

Plimbându-se pe holurile murdare ale spitalului, Anu se opri la una din ferestrele acoperite de praf, care miroseau a fum. Afară cineva ardea gunoi. Se opri și se întrebă dacă să se întoarcă la rudele soțului sau să stea și să respire aburii nocivi. Decise să rămână aici o vreme.

Dacă încerca, putea chiar să stabilească o dată când o părăsise speranța. De fapt erau trei. În prima speranța o părăsise puțin, apoi se consumase mai mult ca niciodată și în cele din urmă se stinsese cu totul.

Prima dată fusese în timpul unui dineu la un club cu tradiție, înființat de britanici. În jurul mesei, în centrul sălii, se aflau zece intelectuali și soțiile lor extrem de elegante, coafate și aranjate. În timp ce tuturor celorlalte soții li s-a dat un meniu, pentru ea a comandat doctorul. A fost un fel de mâncare occidentală, din care mai gustase o dată înainte și nu îi plăcuse. El știa asta. Ea nu a spus nimic.

Clubul părea să fi încremenit în timp. Pe pereți atârnavă portrete cu Winston Churchill. În sala de biliard era interzis accesul doamnelor și al câinilor. Chelnerii erau numiți *bera*, de la cuvântul englezesc „purător”⁶. Aceștia purtau același turban alb scrobit, aceeași cămașă albă și aceiași pantaloni albi pe care îi purtau în perioada colonială. Unele uniforme erau atât de pătate și de zdrențuite, că doctorul zicea că într-o zi o delegație de istorici britanici nostalgici le-ar putea lua ca să le transforme în obiecte de epocă și să le expună într-unul din muzeele lor. Chelnerii nu ar primi niciodată nici un bănuț și ar fi dezbrăcați.

Trecuseră șase ani de la primele alegeri din țară, care au coincis cu anul nașterii lui Daanish. Rezultatele alegerilor nu au fost recunoscute. În țară a izbucnit un război civil și jumătate din teritoriu și din populație au fost pierdute. Unul dintre bărbații prezenți la acel dineu era un iranian din generația a treia, care încă se mai căina pentru pierderea plantației lui de ceai. Își aprinse un trabuc și își povesti trecutul.

Anu privi în jurul mesei, observând originile fiecăruia. Unii aveau câteva picături de sânge persan, alții, o jumătate de picătură de sânge turcesc. Un individ pretindea că strămoșii lui se trăgeau din Alexandru cel Mare, iar altul susținea că are aproximativ o linguriță de sânge arab. Dar nici unul nu descindea din Mahmud de Ghazni, ca ea. Ea purta cu mândrie marca distinctivă a tribului: tenul alb și roșeața obrazilor.

Anu fu surprinsă o clipă atunci când iranianul începu să se plângă chiar de ceea ce o preocupa pe ea, de lucrul pentru care deseori doctorul îi purta pică. Domnul care pufăia din trabuc spuse:

— Vom fi întotdeauna divizați. Vom fi mereu *punjabi*, *pathan*, *pukhtoon*, *muhajir*, *sindhi* sau altceva. Niciodată nu vom fi uniți. Visul lui Quaid ne scapă printre degete. Copiii noștri nu vor ști nici măcar că el a avut un vis. Nu vor ști de ce sunt aici. Nu vor avea rădăcini.

Bărbatul desfăcu un șervețel și îl puse peste o inimă grea.

— Deznădejdea ta ne va despărți, Ghulam, spuse un altul, un hyderabadian cu obrazii negri, mâncați de vărsat. Nu acceptați ca fiii voștri să vă vadă astfel.

— Dar Ghulam are dreptate, spuse un al treilea, din Uttar Pradesh.

Apoi continuă:

— Lucrurile se înrăutățesc. Cel puțin odinioară am avut o universitate de marcă în Aligarh. Acum ce-a mai rămas? Vom fi oare nevoiți să ne trimitem copiii departe de noi?

— Nu avem de ce să ne temem, declară un *punjabi*. Islamul ne unește.

— Este exact ceea ce prim-ministrul vrea să credem, avertiză doctorul. Ce alt motiv ar avea ca să susțină grupările islamice? De ce oare toți liberalii sunt în exil sau în închisoare?

Doctorul arătă către chelnerul care le dădea târcoale cu o tavă de băuturi și întrebă:

— Oare aceasta va fi ultima mea bere băută în public?

În timp ce chelnerul îi turna în pahar, discuția se încinse.

Printre femei subiectele de discuție variau de la nașteri la saloanele de coafură și cine cu cine se mai întâlneau de la ultimul mare prânz oficial, unde aceleași trei subiecte fuseseră discutate cu un zel identic.

— Ar trebui să mergi la Nicky's, dragă, nu la Moon Palace. Face niște bucle minunate! îi spuse soția hyderabadiană soției iraniene.

Privind disprețuitoare la Anu, care își purta părul într-un coc cârlionțat, femeia pufni:

— Asta dacă vrei să fii la modă.

— Salonul meu de coafură este mult mai bun, spuse soția *punjabi*.

Era originară din Bangalore, iar în trecut le mărturisise că soțul ei nu o putea suferi din cauza asta. Era însărcinată cu al treilea copil.

— Chiar ieri mi-am făcut părul acolo. Și n-o să vă vină să credeți cine își coafa părul lângă mine! zise ea, privind în jur și așteptând să vadă interesul celorlalte. Barbara!

În timp ce în jurul ei se auzeau strigăte și exclamații de surpriză, femeia continuă:

— Și am descoperit că bunica ei a fost sora celei mai bune prietene a cumnatei mătușii vecinei bunicii mele!

Această descoperire produse și mai multe strigăte și exclamații de uimire.

Soția din Delhi, al cărei soț pusese la inimă avertismentul doctorului și ajunsese la a treia bere, spuse cu un glas ascuțit:

— Cred că despre fiica ei am auzit că a născut recent gemeni.

Femeia aceasta nu era prea agreată de celelalte. Când nu era de față, celelalte spuneau că întotdeauna exagerează cu coafurile. Anu trebui să recunoască faptul că aveau dreptate. Astăzi coafura ei era mai stridentă ca niciodată.

Însă Anu rămase tăcută. Neavând despre cine să vorbească, se purta deosebit de ciudat în înalta societate. Nu se născuse acolo. E drept, nici doctorul nu se născuse acolo, nici mulți alții dintre cei prezenți, dar, cumva, ea era singura care o arăta. Avea douăzeci și trei de ani și se căsătorise la șaisprezece. Avea doar nouă clase și era suficient de inteligentă pentru a înțelege engleza, dar o vorbea cu un accent care îi displăcea chiar și ei atunci când se afla în compania altor vorbitori de engleză. În plus, va avea mereu doar un singur copil. Curând după nașterea lui Daanish, a trebuit să i se scoată ovarele. Se pare că în prezența ei femeile simțeau o plăcere deosebită să repete numele aceluia care-și dovediseră cât mai bine valoare reproductivă. Dar nici una nu avea roșeața pe care o avea ea în obraji,

însemn cu care o hărăzise sângele ei pur.

De partea cealaltă a mesei, doctorul, care se aprindea din ce în ce mai tare, spunea:

— Care este scopul interzicerii curselor de cai? Vă spun că oamenii vor continua să facă ceea ce vor, doar că o vor face pe ascuns. Prim-ministrul seamănă semințele corupției cu o mână și mituiește islamiștii cu cealaltă.

— Ne îndreptăm către o nouă lovitură de stat, oftă iranianul, către un alt guvern militar susținut de Statele Unite.

Sosi mâncarea. A ei îi fu pusă în față: scoici umplute. Nu-i plăceau fructele de mare și peștii. Prefera să-i vadă înotând printre gleznelor ei, la gura peșterii. În apă aveau culori argintii și aurii, dar gătiți, pur și simplu miroseau insuportabil.

— Nu folosi furculița, îi șopti doctorul, aplecându-se către ea.

Dar ce să facă, să mănânce cu degetele? *Aici?* Se înroși. Unii auziră și râseră. De ea.

— Cu lingura, o îndemnă el.

Ea privi nervoasă în jurul mesei și cele mai mari temeri ale ei se împliniră: toți ochii erau ațintiți asupra farfuriei ei. Rupse crusta de brânză cu capătul lingurii. Era surprinzător de rece. Reuși să apuce cu lingura o îmbucătură mică și începu să mestece amară. Apoi observă ceva ca un glonț acolo unde trebuiau să fie măruntaiele scoicii. Îi pieri toată pofta de mâncare.

Doctorul izbucni cu voce tare:

— Nu-ți place?

Râsete.

— Nu mi-e foame, mormăi ea.

— Mai ia de două ori, o îndemnă el.

Ea luă din nou lingura și scobi în jurul glonțului. Mai găsi încă unul. Și încă unul. Simți că o să-i ia foc fața de la tot sângele care îi năvălise în obraji. Se uită la soțul ei cu o ultimă privire disperată și scoase primul ghemotoc cu degetele. De el erau legate alte șapte. Mulțimea aștepta cu sufletul la gură: ținea în mâini un șirag de perle gri.

El o ajută să le șteargă și apoi începu să descrie amănunțit raritatea perlelor tahitiene.

— Mi-e teamă că mâncarea nu este suficient de bine gătită. Totuși nu puteam să le las să se coacă! spuse doctorul – mai mult pentru privitori decât pentru ea.

Zarvă. Aplauze. Mâinile și hainele lui Anu se murdăriseră și erau lipicioase. Miroseau a putred. Inima ei rămase la fel de inertă și dură precum perlele. El nu-și putea permite astfel de daruri. Încercase să i-o spună de fiecare dată când i le oferea. Iar acum o făcea în public!

— Ce *excentric!* zise o soție rafinată și cu un glas subțire, privindu-l pe doctor cu un amestec de fascinație și groază.

— Ce *norocoasă!* spuse cea care exagerase cu coafura.

Iar cea care se întâlnește cu vedeta de cinema la coafor izbucni:

— Ce soț distractiv trebuie să fie!

Cum entuziasmul lor creștea, Anu înțelese că toți se așteptau ca ea să poarte colierul. Se duse la

toaletă și se întoarse cu pietrele lustruite în jurul gâtului. Chiar și când sosi desertul, nimeni nu observă că nu mâncase nimic, deși gâtul ei era obiectul observațiilor minuțioase și reci ale doamnelor, iar doctorul, obiectul cochetăriei și venerației lor.

A doua zi dimineața îi reveni totuși optimismul.

Daanish, care de-acum împlinise șase ani, se afla în sufragerie, împreună cu doctorul. Anu era în bucătărie și pregătea un picnic pentru ieșirea în golf. Năucită din cauza căldurii, decise să ia la picnic micul recipient cu linte pe care o spălase. La televizor apăru un bătrân alb și prăfuit. Avea degetele și fața mai mizere decât orice om din rasa asta pe care îl văzuse ea vreodată. Nici vocea lui nu avea timbrul lin, metalic, specific unui *gora*⁷. Dar cel mai uimitor era ce făcea el cu mâinile lui: exact ce făcea și ea! Scufunda o sită rotundă într-un râu, lua nisip în ea și îl cernea... dar pentru ce?

— Aur, îi explică doctorul lui Daanish. Se mulțumește să-și trăiască viața așteptând să-și umple talerul cu vreo pepită neobișnuită. Deși face asta de mai bine de jumătate de secol, e la fel de mizer ca noroiul ce-i ascunde norocul. Unii oameni nu știu să renunțe.

„Ia te uită!“ se gândi Anu, în timp ce degetele i se opriră din lucru în apa îngălbenită. Se uită cu atenție la ochii aceia albaștri, hotărâți și sclipitori și la corpul deșirat al căutătorului. Îi urmări gura deschisă, gri, și sunetele pe care le scotea – ciudate, plescăitoare. Degetele ei se mișcau agale, meditativ. Zâmbi. Preț de o clipă scurtă și emoționantă, se regăsi într-un bărbat. Nu în cel care stătea întins pe aproape toată canapeaua (și care nici acum nu observa cum se ghemuia ea la capătul ei), ci într-unul dintr-o altă lume. În cel care înțelesese că spiritul cu care aștepta făcea ca efortul să merite. Că devotamentul era, în sine, o răsplată.

Începu o pauză de reclame. Înveselită, Anu împachetă prânzul și ceaiul. Căutătorul era un semn ce prevestea lucruri bune.

Era timpul să plece la plajă. Când dădură să iasă, doctorul îi ceru să poarte perlele. Ea se pleoști. Senzația de rușine trăită ieri era gata să reînvie. Oare să-i ignore rugămintea? Anu hotărî să nu o facă și își prinse repede șiragul în jurul gâtului.

La golf doctorul și Daanish își curățară măștile, își potriviră echipamentul și se scufundară. Ea se așeză în peșteră cu lucrul de mână. Astăzi lucra la o față de masă. Se întrebă din nou ce or vedea ei oare pe fundul mării. Închise ochii și încercă să-și imagineze. Dar ceva nu era în regulă. Astăzi nu avea deloc inspirație la cusut. În loc să fie refugiul ei, ca de obicei, azi peștera era ceva străin. Talpa aceea gigantică părea să o apese și mai tare pe cap. Știa de ce. Simțea greutatea perlelor. Îi înconjurau

clavicula ca niște bile de plumb. Pentru ea fiecare perlă însemna ceea ce însemnase și pentru crustaceul însuși: o pată, o excrescență asemănătoare unei pustule. Nisipul ce-i zgâria bucuria redescoperită. Chisturile din ovarele ei. Încercă să se concentreze pe sarea care îi umezea buzele, lucru care o alina întotdeauna, încercă să se concentreze pe dantela din mâinile ei, dar nici una, nici alta nu îi oferiră alinare. Se gândi la căutătorul cu mâinile ca ale ei: mereu cernând, mereu căutând. Dar acum chiar și el o ocolea. Întinse pânza și începu să scoată sendvișurile.

Daanish se întoarse. Tremura și țipa:

— Apa se răcește!

Ea îl înfășură într-un prosop. La gura peșterii, doctorul se usca la soare. Daanish se duse la el.

— Vino să-ți bei laptele! îi zise ea lui Daanish, în timp ce pe doctor îl chemă să vină să își bea ceaiul.

Acesta din urmă rămase afară. La fel făcu și Daanish, care începu să ridice pietre, să cerceteze cu privirea bălțile rămase în urma fluxului, să sape.

— Daanish, vrei să arunci nisip în lapte? strigă ea.

El se uită la tatăl lui, așteptând un răspuns de la el. Bărbatul privi distrat într-o parte.

Ea repetă:

— Ceaiul se răcește!

Timp de o secundă, nimic. Apoi veni un răspuns iritat:

— Nu vezi că nu sunt gata încă?

Ea așteptă.

Băiatul declară că a găsit în resturile lăsate de flux printre picioarele doctorului un exemplar de soi. I-l arătă tatălui său, care îl luă în mână și îl privi. Din interiorul peșterii, Anu văzu că scoica era subțire și în formă de petală. Soarele bătea direct în ea, făcând-o să lucească precum o bucată subțire de piele.

— Un nautil de hârtie, spuse doctorul. Aristotel l-a numit argonaut. Nu știu sigur de ce. Poate are vreo legătură cu Iason și lâna de aur. Știi povestea?

Desigur că nu, se gândi Anu. Când era vorba de întrebări, doctorul prefera întrebările retorice. Daanish clipi și-l privi, plin de afecțiune. Copilul se îngropă în nisip. La suprafață nu mai rămase decât un colțișor din costumul lui de baie roșu. Spălă melcul cu apa din găleata lui. Strălucea ca o coajă de ou cu striuri. Daanish luă înapoi melcul din mâna tatălui, apucându-l cu grijă, de frică să nu-i alunece cumva printre degete, ca spuma mării.

— Nu, șopti el, ca și cum îi era teamă ca nu cumva răsuflarea lui să-i zboare cochilia din mână.

— Argo era numele vasului care l-a purtat pe Iason. Cei care au călătorit împreună cu el se numeau argonauți – marinarii de pe Argo.

Explicații, explicații. Asta-i plăcea doctorului, să dea explicații. Dar numai ea cunoștea lucrurile pe care el nu le putea explica.

— Și dacă te uiți la el din partea asta, continuă tatăl, luând din nou cochilia din mâna fiului, care-și lingea nervos buzele pline de nisip, ținându-l cu partea îngustă în jos, atunci arată ca o pânză pe mare, umflată de vânt, nu-i așa?

Daanish clipi, încercând din răspuțeri să vizualizeze imaginea.

— Animalul care produce această cochilie este o caracatiță. Înnoată cu ea în brațe ca și cum ar fi un corăbier. Cum ți se pare?

Daanish bătu din palme încântat:

— Da! Are propria ei barcă!

Doctorul râse și-l bătu ușor pe spate.

În peșteră, Anu turnă ceaiul. Perlele de la gâtul ei erau reci și extraordinar de frumoase. Lacrimi mari cât boabele perlelor îi izvorau din ochi.

Doctorul continua să explice:

— La drept vorbind, ăsta nu e un melc. E un fel de cuib făcut de caracatiță, la capătul căruia ea își ascunde ouăle și le poartă cu ea. E în același timp pungă, leagăn și barcă.

— Ce se întâmplă după ce se nasc puii? întrebă Daanish, cu o privire plină de curiozitate.

— Bună întrebare! Când miile de pui de argonaut eclozează, mama leapădă leagănul, pentru ca băiețelii ca tine să îl poată găsi. Este o minune, nu-i așa, că un lucru atât de fragil poate supraviețui agitației mării și ajunge întreg la mal?

Copilul îl aprobă cu tărie. În spatele lacrimilor, dantela lui Anu deveni un abur.

— Argonauți, continuă doctorul, erau numiți și acei americani care au plecat spre Vest, în căutarea aurului. Omul pe care l-am văzut azi-dimineață la televizor ar putea fi un urmaș de-al lor.

Ah, se gândi Anu, iarăși el, căutătorul! Apăruse ca un semn, pentru a-i da speranță, dar cât de naivă fusese! Ei bine, n-o să se mai bazeze pe semne! Dacă va continua să aștepte dragostea doctorului, va rămâne și fără ea, și fără a lui Daanish.

Ceva mai târziu în acea seară, când au ajuns acasă, ea și-a scos colierul și l-a lăsat nepăsătoare în hol. El i l-a adus în cameră și i-a reproșat că n-a apreciat modul lui de a-și arăta iubirea. Ea s-a înfuriat brusc și inexplicabil.

— Poate că nu are forma pe care o dorești tu, i-a strigat el, dar dacă nu ai fi atât de oarbă, ai vedea că ea există!

Curios de calmă, ea se întrebă unde. În călătoriile pe care el le făcea pe Mările Sudului și în alte locuri despre care ea nu știa nimic?

Unde era? În biroul lui? Oricine poate deveni învățat prin lectură. Dar ea nu avea nevoie să citească nici măcar o singură pagină pentru a-și da seama de ce el nu discuta cu ea nimic din ce citea. Pentru că i-ar limita cunoștințele lui. Și le-ar lărgi pe ale ei. Ar însemna că și ea poate să-i explice lucruri lui Daanish.

Unde era iubirea lui? În toate acele petreceri din înalta societate, unde o târa după el doar ca s-o pună în situații jenante?

În mâncarea care nu îi plăcea niciodată?

În discuțiile pe care nu le purta niciodată cu ea?

În originea ei pură? În lipsa purității originii lui?

Sau în singurul ei copil, care știa de pe atunci că va fi trimis departe de casă pentru a fi... bleah!...

educat.

Ea își prefiră cu răceală prin palmă perlele care strangulau degetele lui puternice și groase, de vindecător, și îi atinse unghiile roz și mari cu ale ei.

— Dă-i-le aceleia care vede unde este. Spune-i că-i trimit toată dragostea mea. Sunt sigură că va înțelege forma sub care vine.

El deschise gura o secundă, absolut șocat. O închise apoi la loc, după care începu o tiradă neconvincătoare. Cuvintele îi ieșeau șovăitoare și la un moment dat chiar se bâlbâi, căci nu avusese suficient timp ca să caute contraargumente într-o carte.

Anu îi întorsese spatele, încântată de îndrăzneala sa, de care nu știuse niciodată că este capabilă. Călătorea pe marea învolburată – un căutător de aur, un marinar cu opt brațe lungi, argintii, și o cochilie din care Daanish se zbătea să iasă.

Învățase să înoate.

Anu se întoarse la Terapie Intensivă. Tot nu aveau noutăți. Sosiseră și frații doctorului. Surorile lui continuau să suspine și să-și împărtășească amintiri din copilărie, toate dovedind astfel că îl cunoșteau mult mai bine decât ea, femeia cu care el se căsătorise, în urma înțelegerii dintre ei, acum douăzeci și trei de ani. Anu nu vărsă nici o lacrimă. Și-l imagină pe fiul ei aplecat peste cărți în America, cu sprâncenele lui groase ușor încruntate, întorcând pagină după pagină și luând note foarte bune la fiecare examen. Era atât de inteligent! Probabil că a mai și pus ceva carne pe el în acel tărâm al bunăstării. Anu memorase fiecare fotografie trimisă de el, dar în multe din ele fusese gros îmbrăcat, așa că era imposibil să observi vreo schimbare. Arăta la fel de dulce și de iubitor ca întotdeauna. Avea să fie un om mare.

Deodată se iscă agitație. Asistentele intrau și ieșeau din salon. Ea întrebă ce se întâmplă și ceru să-și vadă soțul, dar ele trecură în grabă pe lângă ea. Încercă să se uite înăuntru, dar fu împinsă repede înapoi. Îl văzu pentru o clipă, întins pe pat, sub o pădure de tuburi. Văzu părul lui argintiu, obrajii cadaverici, pleoapele subțiri și ridate. Era inconștient de mai bine de nouă ore.

— Ce-ai văzut? Trebuie să știm! îi cerură surorile.

Poate că fusese prea dură în acea zi. Văzu perlele în mâna lui. În următoarele două săptămâni, care au fost groaznice, nici măcar nu s-a uitat la ea, iar în cele din urmă ea i-a cerut iertare. Atunci, acum șaisprezece ani, a fost ultima oară când ea i-a răspuns pe același ton cu al lui. Astăzi, ceva mai devreme, când el a chemat-o, pur și simplu a fugit. Acum a rămas cu vina teribilă de a-l fi privit murind. Nu. Nici măcar nu a fost lăsată să-l vadă. Anu stătea pe scaun lângă surorile lui și își ținea capul în mâini.

Apoi ieși altă asistentă, urmată de doctorul Reza, un distins coleg al doctorului. Doctorul Reza era extenuat și nu avu nimic de spus. Surorile începură să jelească. Așadar, murise așa cum trăise: în lipsa ei, într-un cu totul alt loc.

Anu închise ochii și decise că nu avea să îmbătrânească așteptând ca Daanish să se întoarcă.

Era aproape amiază și casa se umpluse de persoane care participau la citirea Coranului. Daanish încă nu se trezise. Era timpul pentru o pauză. Anu servi ceaiul și prăjiturile. Erau de față și câteva soții stilate. Ea știa că multe dintre ele nu puteau citi Coranul. Anu le privi buzele mișcându-se, prefăcându-se că recită, și se întrebă dacă și doctorul le vedea. Era absurd, dar încă mai simțea prezența lui în casă, mai pregnant decât atunci când fusese în viață. Probabil că o privise în timp ce termina remobilarea camerei lui Daanish. Probabil că se încruntase când a scos de pe rafturi toate cărțile dăruite de el. Oare va coborî din noul loc unde se afla pentru a o opri? Anu credea că, dacă Dumnezeu îi dezaproba acțiunile, o să-i dea de știre. Dar acum doctorul era lipsit de putere.

Tot ce putea face era să-i urmărească fiecare mișcare.

În timp ce participanții la priveghi se revigorau cu ceai, ea urcă în dormitorul lui Daanish. Dormea, ca de obicei, pe burtă. Un cearșaf alb îl acoperea de la talie în jos. Valiza lui rămăsese nedesfăcută, dar pe noua cuvertură albă, aruncată de ea lângă patul cel nou, erau câteva lucruri pe care el le scosese din bagajul de mână: ață dentară, un aparat de ras, șosete, lenjerie intimă, un prosop și un pix. Valiza era nedesfăcută. Curioasă, Anu o deschise: altă carte, aparatul de fotografiat Kodak pe care i-l dăduse doctorul, o frumoasă cutie lăcuită din coji de ou, pe care doctorul o adusese din ultima sa călătorie, și un plic. Pe noua noptieră se afla colierul din cochilii al lui Daanish. Anu atinse toate obiectele, încercând să înțeleagă ce însemnau pentru el. Știa deja ce însemnau unele – colierul, aparatul foto și cutia lăcuită. Dar nu știa ce însemnau cărțile și plicul. Citi numele de pe coperte: Edward Said, Kurt Vonnegut. Nu auzise de nici unul din ei. Anu pronunță încet fiecare nume de mai multe ori. Volumul Said avea numeroase semne în el.

Deschise apoi cutia lăcuită și găsi un bilețel scris cu litere de tipar: *Bivalvă*. În cutie erau o duzină de scoici vii colorate, unele fine, altele striate. Mai era și o însemnare scrisă de Daanish, din iunie '89 – cu două luni înainte să plece. *Pură forță musculară. Prin simpla închidere și deschidere a celor două valve, o scoică poate înainta mai mulți metri deodată. Într-o zi, în golf, aba mi-a povestit pentru prima dată despre moluștele gigantice. „Au aproape un metru și jumătate!” mi-a spus el. „Trăiesc chiar aici, chiar în oceanul nostru.”*

Anu închise încet cutia. Apoi studie plicul. Conținea scrisori de la doctor și de la ea și o grămadă de fotografii. Se opri și îl privi pe Daanish: nu sforăia și nici nu tresărea. Probabil că nu se va trezi până diseară. Așezându-se pe covor, începu să se uite la fotografii.

Primele erau cu Daanish și un băiat foarte drăguț, cu părul de aur, într-o grădină frumoasă. În unele fotografii grădina era acoperită cu zăpadă. În altele strălucea, plină de culoare. Zâmbi văzându-l pe fiul ei lungit în iarbă, se încruntă văzând că în una părea să fumeze și se panică văzând că în alta era urcat într-un copac înalt, balansându-se așa cum obișnuia să facă mereu pe bicicletă: în picioare și cu mâinile în aer. Însă în toate fotografiile, deși era brunet, arăta întotdeauna bine: era înalt, avea ochii mari, de

ambră, ai tatălui său și atitudinea aceea a lui, când devenea brusc copilăros.

Înfruntând dorința de a-l trezi cu o îmbrățișare, Anu continuă să se uite la fotografii. Îl văzu pe băiatul cu părul de aur alături de o fată drăguță. În alta erau numai fete, fără băieți. Apoi fete alături de Daanish.

Anu luă din nou o fotografie și o privi cu atenție. În ea se afla o fată rezemată de un trunchi de copac. Peste tot în jurul ei erau frunze galbene și roșii. În acel cadru colorat de care era înconjurată, fata părea exagerat de palidă, aproape transparentă, ca un pește. Un pește alb, cu nuanțe de galben la branhiile, în fața unui brocart portocaliu. Ținea capul ușor înclinat spre stânga, astfel că ochiul drept îi părea mai mare decât celălalt. Privea direct către obiectiv cu ochii ei de un albastru-verzui.

Anu se opri apoi la o fotografie cu aceeași fată și Daanish. Stăteau împreună la o masă, parcă la o petrecere. Daanish o ținea cu o mână de talie, iar în cealaltă avea un pahar cu băutură.

Se uită fix la fotografie, fără să clipească sau să miște vreun deget. Minte ei însă lucra. Luă apoi o fotografie cu o altă fată. Aceasta era aproape la fel de înaltă ca el și avea plete lungi, șatene. Părea să danseze într-un lan de porumb și nu era la fel de arătoasă ca prima. Anu trecu la următoarele poze: Daanish împreună cu o altă fată înaltă, într-o cameră întunecoasă, cu lumânări în jur și stele false atârând din tavan. Fata stătea pe genunchii lui.

Până ce termină de privit toate fotografiile, Anu numără șase fete diferite, fotografiate în contact fizic direct cu fiul ei. Se gândi profund o vreme și ajunse la o concluzie: bine măcar că nu era numai una. Daanish nu făcea altceva decât să se distreze. Probabil că nu își luase nici un angajament față de vreuna din ele. Mireasa lui va trebui să accepte lucrurile așa cum sunt. La urma urmei, și ea făcuse la fel.

Anu luă fotografiile, aparatul foto și cutia lăcuită. Se uită lung la colierul de pe noptieră, însă, înmuindu-se, îl lăsă pe masă. Se întoarse în salon, cu cele trei lucruri în mână.

Pe măsură ce se apropia ora prânzului, lumea începu să plece. Curând rămase singură și trebui să le hrănească pe surorile doctorului. Acestea începură să se plângă că nu se gătise mâncare proaspătă, chiar în acea zi. Fiul ei de-abia venise azi-dimineață, așa că la ce se așteptau? Le lăsă bodogănit în bucătărie. Ajungând în dormitorul ei, privi obiectele pescuite din viața pe care Daanish o ducea în lumea lui îndepărtată. Făcu două lucruri. Mai întâi îi telefonă mamei lui Nissrine, pentru a-i spune să vină mai repede la citirea Coranului. Apoi duse înapoi în camera lui Daanish cutia lăcuită, în care apăruseră pe neașteptate niște cioburi de cochilii.

A doua zi, când Daanish veni jos, pentru a se întâlni cu zecile de prieteni și rude veniți să jelească împreună cu el, Anu plânse cu mândrie. El îi îmbrățișă pe toți, acceptând tăcut condoleanțele lor și

câștigând admirația femeilor elegante, care continuau să-l examineze în timp ce el trecea de la o rudă la alta. Între ele își spuneau că băiatul este „leit doctorul“. De când plecase în America, aceste femei încetaseră să-și mai arate colții la Anu. Multe aveau fii care nu primiseră o bursă integrală – și cu siguranță nu la o universitate atât de faimoasă ca aceea unde fusese acceptat el. Și ele știau acest lucru. Era singurul aspect al plecării fiului ei care o bucura pe Anu.

Bărbații stăteau separat. Daanish se îndreptă spre ei, trecu pe lângă o fată, Nissrine, și pe lângă mama ei, dar și pe lângă o prietenă de-a lui Nissrine pe nume Dia. Anu fu încântată că Nissrine nu îl privise direct în ochi pe fiul ei, dar fu disperată când văzu că cealaltă fată îl studiază cu îndrăzneală. În ziua de azi chiar și fetele pakistaneze deveniseră îndrăznețe.

Anu se uită cum fiul ei pășea desculț peste cearșafurile albe. Degetele lui deveniseră chiar mai păroase decât înainte. Luă un *siparah* și se așeză să citească. Trupul lui începu să se legene în ritmul recitării. Din când în când se ridica și se înclina reverențios către nou-sosiți. Privirile lor se întâlneau adesea, iar el zâmbea la fel de dulce ca întotdeauna.

Anu știa că el nu citea Coranul cu regularitate și cu siguranță că nici cei trei ani departe de casă nu îl stimulasera. Ea ar fi vrut ca Daanish să continue să studieze cu un *maulvi*⁸, dar doctorul se opusese după ce băiatul împlinise doisprezece ani.

Privindu-l, Anu observă că Daanish era vizibil ușurat la revenirea într-o atmosferă familiară. Simțea că pasajele din Coran îi ieșeau din gură lin, asemenea unui sunet de clopoței. Uneori mușchii săi faciali se încordau. La fel se întâmpla cu multe dintre femei, inclusiv, spre surprinderea ei, cu Nissrine. Părea să se încurce destul de des, avea accent britanic, iar limba urdu vorbită de ea suna jalnic. Dar venea dintr-o familie bună. Circulau zvonuri că afacerea tatălui ei era pe butuci, însă în loc să se întoarcă în Londra, unde prosperase, familia decisese să rămână în Pakistan. Pentru fete. Cu siguranță că doctorul ar fi de acord cu asta. Probabil că acum chicotea, în timp ce Nissrine se chinuia să recite o rugăciune pentru el. Dar oare ce credea el despre faptul că Anu aranjase întâlnirea asta atât de repede după moartea lui? Ar fi surprins? Măgulit? Oare era ceva suficient de excentric pentru gustul lui sau această plăcere trebuia să fie provocată numai de el?

Cu un singur lucru nu ar fi fost de acord. Nissrine era o rudă îndepărtată de-a lui Anu, ceea ce asigura perpetuarea viței ei, nu a lui. Nepoții ei vor avea pe chip aceeași prospețime și strălucire montană pe care o etala ea, nu paloarea oacheșă, marinărească, a doctorului. Și el nu mai putea face nimic. Doar să observe.

Nissrine stătea liniștită în colțul ei, iar o *dupatta* de culoarea piersicii îi acoperea capul. Culoarea o prindea bine. Avea tenul alb, ochii migdalați și gura trandafirie. Își ținea capul plecat. Cu siguranță că Daanish o va plăcea. Nu era blondă, ca fata din fotografii, dar era grațioasă și modestă. Oricărui bărbat i-ar fi plăcut să vină acasă la o asemenea soție.

Recitarea era întreruptă când și când de femei care se trăgeau de păr și țipau „Văleu! Văleu!“ Una, pe care abia dacă o cunoștea, o prinse în brațe, îngropându-i capul într-un piept masiv. Anu se înecă și încercă să-și elibereze traheea și să-și îndrepte gâtul.

Dar ceva o salvă. Un țipăt. Un țipăt *adevărat*. Vaietele se opriră brusc. Cea care o prinsese îi dădu

drumul. Își reveni și trase adânc aer în piept, încercând să-și obișnuiască din nou ochii cu lumina puternică din cameră, după întunericul în care fusese ținută de îmbrățișarea femeii. Aranjându-și părul, observă că majoritatea ochilor priveau la domnișoara Nissrine, care se mișca discret, arcuindu-și spatele. Apoi se auziră murmure și înghionteli. Treptat, deși toți erau cu ochii pe față, recitarea fu reluată și bocetele începură din nou. Anu se mută repede la un metru și jumătate de cea care o prinsese de cap.

Din nou se auzi un țipăt, de data aceasta și mai puternic.

Venea chiar de la Nissrine.

Anu privi mirată cum fata duce mâna la spatele bluzei și și-o trage de pe piele, ca și cum pâza ar fi luat foc. *Dupatta* ei de culoarea piersicii căzuse grămadă pe cearșafurile întinse pe podea. Lângă ea, prietena lui Nissrine se îmbujorase, iar mama lui Nissrine își certă fiica.

— Încetează! șuieră ea.

Însă Nissrine continua să se arcuiască asemenea unei pisici, bătându-se cu palma pe șold. Celelalte femei din încăperea începură să vocifereze. Își duseră mâinile la loburile urechilor și începuseră să mormăie „*Toba, toba*“⁹. Era o prevestire teribil de rea. Anu se impacientă, întrebându-se dacă aceasta nu era cumva lucrătura doctorului. Oare încerca să intervină în planurile ei?

— Încetează! porunci din nou mama lui Nissrine.

Dia șopti ceva de genul:

— E doar o glumă.

Daanish și alți câțiva bărbați intrară în cameră. Doi unchi, hotărâți să facă ordine, începură să înainteze prin cercul din jurul celor două fete. Dar femeile se așezară în fața lor.

— Întoarceți-vă! Știm ce avem de făcut! strigară ele.

Izbucni o ceartă între mătuși și soții lor.

Dia ținea mâna lui Nissrine într-a ei și păru să spună „Prinde petala!“ Cu cealaltă mână arăta către trei ghemotoace albe, aflate aproape de perete. Și alte priviri se fixară confuze pe acele obiecte.

— Ce se întâmplă? întrebă unul din unchi.

— Care-i problema cu fetele astea două? interveni un altul.

Femeile încercară din nou să-i trimită înapoi pe bărbați. Anu observă că Daanish o privea insistent pe prietena lui Nissrine. Pe buzele lui se citea un zâmbet pe măsură ce se apropia de cerc. Anu se repezi după el.

Nasul Diei era roșu de emoție. Eșarfa ei albastră îi căzuse de pe umeri. Continua să se uite la creaturile care se zvârcoleau pe podea, o scutura pe Nissrine și spunea:

— Proasto, sunt doar niște omizi. Viermi de mătase.

Apoi se uită în jurul ei și îngăimă către mama lui Nissrine:

— Îmi pare rău. Zău că îmi pare foarte rău.

Daanish se apropia din ce în ce mai mult. Cineva îl opri:

— *Ay haay, hato na!* Nu e bine să intri aici.

— Eu știu ce e bine pentru mine, răspuse el ferm, făcându-le pe amândouă fetele să privească în

direcția lui.

Când îl văzu, Nissrine începu să plângă.

— Hai, Nini, hai să plecăm! zise Dia.

Își luară gențile și se pregătiră să plece, luându-și în grabă rămas-bun de la Anu. Nissrine plângea cu suspine, Dia continua să-și ceară scuze, iar mama lui Nissrine era furioasă și incoerentă.

— Ce rușine! mormăi Anu către mama lui Nissrine.

— Te rog... încercă aceasta să vorbească, după care restul cuvintelor i se prefăcură într-un foc aprins, care îi cuprinse obrajii.

Daanish luă larvele.

— Ce să fac cu ele? o întrebă el pe Dia.

Ajunsă în prag, ea se întoarse. Ochii ei erau mari și cafenii, cu sclipiri întunecate de sfidare arzând în centru.

— Dă-ți seama și singur!

Apoi se încruntă și spuse:

— N-am vrut să se întâmple asta. Și ne pare cu adevărat rău pentru tatăl tău.

După care se grăbi să iasă.

Anu încuie ușa în urma ei.

1. Tata (în urdu, în orig.).
2. Aperitive tradiționale pakistaneze, constând în legume prăjite.
3. Frunze de betel, care se mestecă și apoi se scuipă.
4. Orez tradițional pakistanez, gătit cu piper și unt.
5. Mâncare de legume cu carne.
6. *Bearer* (engl.).
7. Persoană albă (în urdu, în orig.).
8. Învățător al legii musulmane.
9. Pedepsă! Pedepsă! (în urdu, în orig.)

Dia

1

Alte scuze

— Știi ce? Ți-am spus că-mi pare rău.

Dia se rezemă de peretele din sufragerie, aruncându-și în gură dudge cu o mână și ținând telefonul cu cealaltă. Bucătarul era în camera de alături și se uita la un meci de crichet. Ba nu, se uita la reclame. Dia înclină capul și aruncă o privire spre televizor: două femei așteptau să fie intervievate pentru un post de stewardesă. Apoi se sări la scena următoare. Cea care primise slujba îi dezvăluie secretul celei care nu avusese succes: un tub cu cremă pentru albirea pielii. Acum putea să zboare!

La telefon, Nini dădea impresia că e gata să izbucnească în plâns. Dia mesteca nervos. Vorbeau de aproape o oră, dar prietena ei părea să aibă o rezistență nemăsurată.

Treaba nu decursese deloc așa cum se așteptase ea. Viermii de mătase trebuiau să o gâdile pe Nini, nu să provoace o astfel de scenă. Când Dia se gândi la văduvă, i se strânse stomacul. O asculta pe Nini și durerea îi sporea.

Cele două se puseseră și înaintea una pe alta în multe situații ridicole, de multe ori fără consimțământul celeilalte, dar asta nu declanșase niciodată o asemenea ruptură. Dia se întrebă dacă așa se întâmpla de obicei cu femeile care erau pe punctul de a împlini douăzeci de ani.

Disperată, își aruncă în gură trei dudge moi dintr-odată. Oftă adânc. Părul care îi încadra fruntea flutura.

— Ascultă, Nini! Să nu facem greșeala să ne certăm din cauza unui bărbat. De câte ori nu ni s-a mai întâmplat, nu? Și da, a fost destul de exagerat din partea mea să îți bag nu doar unul, ci *trei* viermi de mătase sub *kameez*, însă trebuie să recunoști că ai început să țipi doar atunci când ți-am spus ce erau. Dar acum lasă asta. Spune-mi ce vrei să fac. Am spus deja că-mi pare rău. Am spus-o de o mie de ori. Și zău că regret sincer!

— Cum de ți-a trecut prin cap o asemenea glumă hidoasă, Dia? Știi că urăsc insectele, zise Nissrine, suflându-și nasul cu forță.

— *Fricoaso!* șuieră Dia în șoaptă.

Cu voce tare spuse:

— Da, știu că le urăști. Și Inam Gul știa. Când tu nu vei mai fi tovarășa mea la prostii, va fi el.

— Transmite-i din partea mea să se maturizeze!

Dia înghiți încă o dudă. Aceasta era cea mai dulce dintre toate. O mestecă cu zgomot, simțindu-se mai degrabă mândră de bucătarul ei, care avusese iarăși o idee genială. Nu era vina lui dacă Nini făcea din țânțar armăsar.

În cealaltă cameră se auzea o reclamă la lapte cu o femeie destul de corpolentă și mult prea încântată pentru că era permanent întreruptă de o grămadă de vizitatori. Avea astfel ocazia să le facă ceai!

— Nu înțelegi! zise Nini, suflându-și din nou nasul.

— *Ce anume nu înțeleg?* Ce? Tot repeți asta, dar, la naiba, de ce nu-mi explici *ce nu înțeleg?*

Smiorcăiala încetă și fu înlocuită de niște sughițuri înăbușite. În cele din urmă Nini își dresese glasul și spuse cu un ton rece și hotărât:

— Mama acelui băiat mi-a trimis o propunere de căsătorie.

Liniște. Apoi Dia izbucni:

— Dumnezeuule!

— Să nu faci infarct din cauza mea!

Dia clătină din cap: *Atunci din cauza cui?*

— Mama m-a întrebat dacă vreau. Eu m-am gândit la propunere și am hotărât că, ei bine, de ce nu?

Dia scuipea dudulele roz pe care le avea în gură și țipă:

— De ce nu? *De ce nu?* Asta-i tot ce ai de spus? Nini, cine ești tu?

Nissrine plescăi enervată.

— Știam eu că o să-mi ții un discurs. De asta nici nu ți-am spus.

Oftă, iar vocea i se înmuie:

— Vreau mai mult de la viață, Dia. M-am săturat să stau închisă în casa asta și să fac mereu aceleași lucruri. Vreau ceva diferit.

— Of, Nini! Oare orice schimbare este mai bună decât nimic? Ce te face să crezi că dacă te vei căsători cu un necunoscut, el îți va oferi ce-ți dorești?

— Nu te îngrijora, răspunse Nini cu amărăciune. După cele întâmplate ieri, probabil că mama lui își va retrage propunerea.

— N-aș fi venit dacă aș fi știut.

— Știu. Ți-am spus că asta e unul din motivele pentru care nu ți-am spus. Voiam să-l vezi și tu, Dia. Voiam să vorbim despre el, ca fetele. Dacă ai fi știut, n-ai mai fi venit.

Apoi Nini adăugă visătoare:

— Chiar și după căsătoria noastră, dacă...

Vocea i se tăie.

Dia se plimba dezgustată încolo și-ncoace. Trebuia să-i bage mințile în cap lui Nini. Însă era exact așa cum spusese prietena ei: acum, că Dia îi cunoștea intențiile, habar n-avea ce să facă. Să o ia pe Nini cu binișorul? Cum să procedeze? Ele nu se purtaseră niciodată așa una cu alta. Întotdeauna își spusese răul în față.

Nini aștepta. Dia decisese să folosească strategia care dăduse roade de la bun început atunci când se

împrieteniseră. Când profesorul de matematică le-a pus împreună, pentru a face o adunare, le-a sfătuit: „Dacă aveți îndoieli, socotiți pe degete“.

— Nini, hai să vedem ce argumente pro și contra avem, îi spuse cu blândețe Dia. Mai întâi argumentele contra. Unu: nu-l cunoști pe băiat. Doi: tatăl lui de-abia a murit. Trei: este singur la părinți. Patru: este unicul copil și unicul fiu. Cinci: trăiește în America. Concluzia: el este tot ce i-a mai rămas mamei lui, așa că ea va fi chiar mai posesivă decât o soacră obișnuită. El se distrează de minune departe de ea, în America, probabil că trăiește cu femeii acolo, timp în care o voce mică-micuță din mintea lui nu-i dă pace, reamintindu-i mereu despre datoriile lui față de *ami jaan* și față de țară. Așa că, după ce se va sătura de distracție, pentru a-și potoli sentimentul de vină, va fi foarte protector cu *ami jaan* (care va simboliza țara) și ultra-conservator cu soția lui (care va simboliza autoritatea lui în țară). Dar ține minte ce-ți spun! zise Dia, ridicând glasul fără să vrea.

Nu era bine să procedeze așa, însă nu se putea abține. Continuă:

— Va dori să-și păstreze și ceva din stilul de viață american, doar așa, de distracție. Toți simțim nevoia să ne distrăm, corect? Și-acum argumentele pro. Spune-mi tu argumentele pro, Nini!

Răspunsul fu unul înțepat:

— Ți-ai folosit vreodată minunata ta putere de analiză pentru a afla de ce ești așa de arogantă? Nici *tu* nu l-ai întâlnit, Dia, așa că presupunerile tale sunt la fel de nefondate ca și ale mele. Da, mulți bărbați sunt așa. Dar poate că, printr-o minune, el e diferit. Până la urmă, mie mi se pare că *tu te crezi* diferită. Recunoaște, Dia: și tu ai nevoie de un bărbat în viața ta. Și nu ai de unde ști dacă cel pe care-l vei alege tu va fi mai bun decât cel pe care l-am ales eu.

Dia era uluită. Nu doar tonul plin de răutate o duru ca și cum ar fi fost lovită fizic, ci și conștiința faptului că atât de multe femei cădeau în această cursă: se certau sau pur și simplu se tachinau pe tema bărbaților. Pe de altă parte între bărbați exista un acord tacit: femeile nu erau un subiect demn de a fi menționat decât dacă îi excita sexual. Însă pentru femeii bărbații erau un subiect pe care îl epuizau din toate unghiurile. Dia era sigură că acesta era motivul cel mai limpede – și totuși cel mai neglijat – al pozițiilor lor incompatibile în societate: timpul. Femeile îl dedicau bărbaților, iar bărbații îl dedicau bărbaților.

Dar iat-o și pe ea: astăzi petrecuse aproape două ore la telefon, iar ieri alte câteva, gândindu-se fără folos la unul din ei. Oare Nini nu-și dădea seama cât de prostesc era acest lucru? Cât de tipic? Cât de periculos?

Ar fi vrut să oprească timpul în loc chiar atunci.

— Te rog, hai să nu ne certăm! Faci ce vrei. Doar că îmi pare rău pentru ce s-a întâmplat ieri.

Nini așteptă. Însă Dia nu mai avea nimic de adăugat.

Afară, la televizor, echipa Pakistanului primi un gol, iar Inam Gul bătu din picior. Apoi pe ecran apăru din nou reclama cu laptele. Femeia aducea ceaiul din bucătărie, cu o mină proaspătă și veselă. Motivul stării ei de bine era acela că folosise laptele! Oaspeții consumaseră ceaiul într-un timp record. Camera se focaliză pe soțul ei, care spunea: „*Begum, chai?*“¹ Femeia fugi la bucătărie în pantofii ei cu toc cui, buni numai să-și scrântească gleznela, și cu brațările ei de aur zăngănindu-i triumfal.

Dia se gândi că Nini ar fi trebuit să dea o probă pentru reclama asta.

Apoi o apucară din nou remușcărilor.

După o pauză lungă, pe care Dia se temu teribil să o întrerupă, Nini spuse:

— M-ai întrebat mai devreme dacă ai putea face ceva. Ei bine, m-am gândit. Dacă mama lui decide să-și retragă propunerea, sprijinul tău tot îmi va fi de ajutor. Ai putea să vii la mine atunci când o să vină în vizită cu mama lui? Încă te consider sora mea, Dia. Încă.

Dia se plesni exasperată cu palma pe frunte.

— Desigur.

Cu o voce șoptită, Nini spuse repede:

— Mama vrea acum să mă supun. Ce fericită ești că mama ta așteaptă ca tu să-i dai sens vieții, adăugă ea și închise.

Cu receptorul încă în mână, Dia murmură:

— Să sperăm că fiica ta o să aibă norocul meu.

În timp ce se duse în partea din față a casei, Dia se întrebă câți părinți îngustaseră oare orizontul copiilor pentru a și-l lărgi pe al lor. Se aplecă pentru a-și încălța sandalele, nerăbdătoare să ajungă la oaza care era pentru ea ferma. În timp ce-și încheia o sanda, ridică privirea către peretele din față. Fu întâmpinată de chipul tatălui ei. Era încadrat de o ramă aurită și ornamentată, la fel de falsă ca și portretul. Fălcile nu îi erau cărnoase, mustața lui stufoasă era redusă la una subțire ca o coajă de măr, iar ochii lui arătau de parcă intrase în camera greșită, unde se juca un film despre viața lui. Rola se blocase chiar în momentul în care fusese răpit, așa că nu avea altă posibilitate decât să vadă mereu aceeași scenă. Viața lui se afla în mâinile pictorului și de fiecare dată când stătea în acel loc, Dia ar fi vrut să-l supună pe pictor aceleiași torturi.

Dia nu îi pomenise nici lui Nini și nici bucătarului despre faptul că la *Quran Khwani* de ieri retrăise amintiri dureroase. Timp de patruzeci de zile după moartea propriului ei tată, stătuse în această casă, încremenită ca o statuie, și învățase un lucru prețios: unele persoane veneau ca să jelească, altele pentru a afla detalii sângeroase. Mai erau și alții care veneau ca să o îmbrățișeze pe Dia cea înghețată și să îi arate compasiunea lor, dar și pentru a-i reaminti că era neputincioasă. „*Allah malik hay. Dumnezeu hotărăște.*“ Acesta era mesajul, apăsător ca o stâncă, pe care i-l transmiteau toți. *Nu ai control asupra lucrurilor ce se întâmplă. Așa că de ce te mai lupți să faci ceva cu viața ta, micuțo?*

Ieri, când își ceruse scuze de la văduva doctorului, fusese sinceră.

Bucătarul, pe care favorita lui din toți cei trei copii îl ignorase permanent de ieri, de când se întorsese, se îndreptă umil către ea și spuse:

— Oare m-ai iertat, copila mea?

Bucătarul stătea sub portret.

— O, Inam Gul, dar n-a fost vina ta!

El o mângâie pe cap și spuse:

— Atunci hai să ne uităm la televizor.

— Nu mai am chef.

Nasul lui încercă să adulmece atmosfera.

— Ce spune Nissrine *bibi*?

— Iar ai tras cu urechea?

— Nuuu! negă el îngrozit.

— Atunci de unde ai știut cu cine am vorbit?

Dia îl privi veselă cum își țuguia buzele peste gingiile lui fără dinți. Părea să ducă dorul dinților mai ales atunci când era prins cu minciuna.

— Stai liniștit. Eu am foarte puține secrete. O să-ți spun secretul lui Nini.

Ochii bucătarului scânteiară de nerăbdare.

— Vrea să se căsătorească cu băiatul acela pe care m-a dus să-l văd ieri.

— O, nu! Ce fată deșteaptă! zise bucătarul, clătînând din cap.

— Ba nu are nici un pic de minte, Inam Gul! Să nu uiți asta!

Bucătarul își schimbă expresia, armonizând-o cu sentimentele Diei.

— Acum mă duc la fermă, ca să uit un timp de oameni. Dacă mă sună cineva, spune-le că sunt în coconul meu și nu mai ies afară câteva săptămâni.

— *Toba, toba*, zise bucătarul, atingându-și lobii urechii, dar știa că nu e bine să o contrazică pe Dia.

2

Cifre

Pe cea mai mare parte a traseului pământul era gol și uscat, punctat pe alocuri cu șiruri de arbori *khejri* cu crengile plecate. Drumul ducea direct la puternicul Ind, aflat la vreo sută de kilometri spre est. Albiile râurilor ar trebui să fie pline de viață, se gândea Dia de fiecare dată când trecea pe aici. În special o albie atât de veche ca aceasta. Dar, cu excepția unui pescăruș cocoțat regește pe o sârmă, ce vestea apropierea apei, nu exista nici o altă dovadă a măreției Indului, așa cum fusese ea înfățișată în fabule. Numai cărțile și bătrânii ca Inam Gul mai vorbeau despre prințese precum Sassi, care locuiau în *lakhy bagh*-ul glorios de pe malurile râului, înconjurate de muzică, fântâni și cai țesălați până luceau.

Dia însăși nu mai făcuse de ani de zile tot drumul până la fluviu. Acum malurile lui nu mai erau înțesate cu pavilioanele lui Sassi, ci cu unele din cele mai periculoase bande de tâlhari din țară.

Dia călătorea în mașină împreună cu doi însoțitori înarmați. Ambii aveau pielea unsuroasă și ciupită de vărsat, unghii murdare și talii de viespe. Își țineau kalașnikovurile așa cum le țineau aproape toți cei din trupele de pază din oraș – cu gura țevii îndreptată nu în sus, ci în urmă, spre vehiculul din spate. Uneori, pentru a-și odihni umărul, câte unul din ei își punea pușca pe genunchi, cu țeava îndreptată spre ea. În ultimii cinci ani s-a întrebat deseori cum risca mai mult: dacă mergea cu ei sau fără ei. Niciodată nu i s-a permis să afle. Se credea că tatăl ei fusese răpit exact pe acest drum.

Trei zvonuri s-au răspândit după crimă. Primul: era implicată compania de vopseluri sintetice rămasă fără contract. Al doilea: erau implicați importatorii de coconi care rămăseseră, la rândul lor, fără contract. Al treilea: ucigașii au fost niște proști, fiindcă l-au ucis pe el și nu pe soția lui.

Proiectul de sericicultură fusese conceput în întregime de Riffat Mansoor, soția lui. Ea a fost cea care a introdus o linie de mătase în filatură și ea a pus la îndoială rentabilitatea importului de viermi, de vreme ce viermii de mătase se puteau crește și în țară. Climatul era favorabil creșterii duzilor, hrana insectei. Riffat moștenise lângă Thatta un teren mare, pe care îi putea planta.

Dia își petrecuse copilăria pendulând de la fermă la fabrică – una fiind un paradis semitropical încântător, alta, un loc plin de agitație, unde se desfășura o activitate la fel de încântătoare. La filatură se plimba cu ochii măriți în jurul atelierelor unde firul era țesut în pânze albe, strălucitoare, vopsit în cazane pline de culoare clocotindă și pictat cu desene fermecătoare. La fermă Dia dansa veselă printre copaci, construind propria ei versiune a lumii. Canalele de irigații erau cazanele clocotind. Crengile erau mosorul ei. Și-a destrămat rochia de bumbac, a strâns ața scul și a adunat-o pe mosor, până ce modelul s-a așezat. A scufundat mosorul în canal și l-a rotit ca să-l usuce. Când s-a uscat, era moale ca un fulg, ca răsuflarea ei. Ea îmbracă acea respirație, o purtă prin fermă și toți puteau să jure că nu au văzut niciodată o mătase mai fină ca aceea.

A fost nevoie de vigoarea mamei ei pentru ca proiectul să funcționeze, dar în cele din urmă, după mai multe rateuri, șase mii de hectare de teren plantate cu duzi au dat șaiszeci de tone de frunze, necesare pentru a hrăni un milion și jumătate de viermi de mătase, care puteau produce aproape patru sute de kilograme de mătase brută. Afacerea înfloritoare a lui Riffat a adus filaturii – care deja avea succes cu bumbacul – un prestigiu și mai mare. În tot orașul Karachi femeile căutau numai marfă de la filatura Mansoor.

Dia avea zece ani când proiectul mamei ei era deja considerat o realizare de anvergură națională. Colegele ei de școală o priveau la fel de ciudat cum o priveau și pe mama ei bărbații și femeile. Nissrine i-a spus Diei că oamenii bârfeau pe seama apetitului sexual al lui Riffat, spunând că era la fel de mare ca al omizilor pe care le creștea – numai că ea nu umbla după frunze verzi. Soțul ei o lăsase să conducă așa cum voia ea afacerea lui, dar oare putea el să o satisfacă acasă, în dormitor, când ieșea din coconul ei?

Dia închise ochii și se lăsă pe spate în scaunul mașinii, fierbând la amintirea acestei bârfe.

Însă când își amintea imaginea părinților ei împreună, nici aceasta nu o consola. Vorbeau între ei numai despre afaceri sau despre copii. Dia n-o văzuse niciodată pe Riffat fericită sau dându-și capul pe spate și râzând cu râsul ei frumos, argintiu, când era în preajma soțului ei. Cei doi nu se atingeau niciodată. Rareori se certau. Erau parteneri de afaceri, nu iubiți. Totuși tatăl ei dorea ca Dia să-i citească povești înțesate cu promisiuni de iubire eternă, cu Sassi așteptând pe malurile Indului întoarcerea corabiei iubitului ei. Povești cu tragedii pământești, dar care își găseau împlinirea în viața de apoi.

Dia deschise din nou ochii, tresărind, și își dădu seama că, stând ghemuită așa, se înghesuia și mai mult între cei doi paznici ai ei. Începea să o doare spatele, așa cum se întâmpla întotdeauna în acest

moment al călătoriei. Și nu parcurseseră nici măcar jumătate de drum. Pământul din jur era la fel de însetat și pustiit. Nu se zărea nici măcar un pescăruș. Dia simți mirosul gărzilor. Probabil că și ei îl simțeau pe al ei. Încercă să nu se întrebe dacă lucrul acesta îi excita.

Oricum ar fi stat lucrurile între ei, părinții Diei au devenit subiectul a și mai multor bârfe atunci când Riffat a decis să renunțe la vopselele chimice. Acestea erau scumpe, periculoase și nici măcar nu rezistau. Deși vopsirea organică era o metodă la care nu apelase nici una din celelalte filaturi, ea fusese odinioară foarte populară pe subcontinent. Existau suficiente dovezi că fusese folosită. În Moenjodaro, la trei sute de kilometri spre nord de locul unde se afla acum Dia cu mașina, fuseseră descoperite o bucată de pânză veche de trei sute de ani, vopsită cu roibă, și vase mari cu indigo. Se pare că tehnica respectivă fusese folosită vreme de secole în această zonă, chiar în apropierea fabricii lui Riffat. Oare era posibil să se piardă?

Riffat descoperi că majoritatea culorilor puteau fi obținute din plante care se puteau crește ușor aici. Află care parte a fiecărei plante trebuia recoltată și cât timp îi lua ca să crească. Află și ce culoare se putea obține de la fiecare. Șofranul și migdalul indian produceau culoarea galbenă, *henna*, roiba și rodiul produceau roșul, planta de indigo dădea culoarea albastră, tamarinul și ceapa dădeau culoarea neagră, iar *sapodilla* – maro. Așa că păstră restul de două hectare din terenul fermei pentru cultivarea acestor plante.

În doi ani de zile acestea dădură o producție consistentă și contractul cu compania de vopseluri sintetice a fost reziliat. Începură să primească apeluri telefonice furioase.

Riffat deveni tensionată. Se enerva foarte tare. Familia nu se mai îngrămădea în automobilul lor Toyota Corolla, pentru a-și petrece weekendurile la fermă. De unde abia dacă își vorbeau, părinții Diei începură să se certe frecvent. Iar telefonul continua să sune. În schimb, tot mai mulți clienți își declarau loialitatea față de filatura ei.

În noaptea dinaintea morții lui, tatăl fetei s-a urcat în dudul plantat la nașterea Diei. De ce? Oare o făcuse pentru a da timpul înapoi și a o vedea iarăși mică, pentru a o ține în brațele lui? Oare dorise să dea timpul înapoi până în perioada de dinaintea telefoanelor de amenințare și a bârfelor despre soția lui?

Dia s-a cuibărit în interiorul casei, mângâiată de bucătar, în timp ce frații ei se certau cu mulțimea de afară, iar mama ei rămăsese stană de piatră pentru prima oară în viață. Soțul ei se ascundea în frunzele dudului ca un copil, iar lumea râdea. Însă probabil că la un moment dat, în toiul nopții, se dăduse jos și plecase de acasă înainte ca cineva să se trezească. Nu aveau să-l mai vadă niciodată viu.

Bucătarul își menținu punctul lui de vedere despre moartea tatălui ei: nu era deloc vorba de un ministru supărat, care avea acțiuni la fabrica rămasă fără contract. În opinia lui Inam Gul, tatăl Diei a fost pur și simplu lipsit de noroc. Le-a ieșit în cale. Toată provincia clocotea de o ură dezlănțuită. Probabil că ucigașii nu au știut absolut nimic despre el. A fost o țintă aleasă aleatoriu sau o victimă colaterală într-un schimb de focuri. Anul acela în Sindh muriseră astfel sute de oameni. Nimeni nu găsea vreun motiv pentru toate acestea, în afară de voința lui Allah. Aceași voință care făcea ca niște oameni buni și iubitori, cum fusese și tatăl ei, să devină ucigași.

Însă Dia nu putea accepta că moartea lui fusese o banală greșeală – o simplă deviere a destinului. Ideea că dacă acolo nu ar fi fost trupul lui bătut și învinatețit, ar fi fost trupul altcuiva era una dureroasă. Asta însemna că nu fusese decât un simplu număr, chiar și atunci când era în viață. Și așa era și ea. Și Nini, și Inam Gul. Toți.

3

Viața la fermă

Patru gardieni înarmați patrulau în jurul fermei. Zidul exterior se termina cu cinci rânduri de sârmă ghimpată. Poarta de fier avea în partea de sus un șir de țepi ascuțiți, ale căror vârfuri arătau către cerul gri-gălbui. În interiorul porții se aflau încă doi paznici, dar, spre deosebire de escortele ei private și de santinelele de afară, aceștia erau îmbrăcați cu *soussi lungis*² țesute la filatură. Pânza era albastră și strălucea ca penele de cocoș în bătaia soarelui. Împreună, aceștia formau un duo prietenos: erau doi din cei trei fii ai lui Inam Gul.

Piepturile și brațele lor goale luceau de sudoare, iar *lungi*-urile erau strânse atât de tare în jurul lor, că Dia le putea ghici conturul diferit al trupurilor. La Shan, adolescentin și zvelt, pânza se mula pe un fund mic și musculos. La Hamid pânza dezvăluia o pereche de coapse groase. Dia îi remarcă de asemenea și abdomenul solid, de luptător. Ar fi fost foarte folositor într-o noapte furtunoasă pe mare, cu o pereche de vâsle în mână.

Bucătarul și familia lui veniseră la ferma Diei cu doi ani înainte ca tatăl ei să o părăsească. Se mutaseră la Thatta din satul lor, alungați de traulerele care invadaseră zona pescarilor locali. Domnul Mansoor văzuse familia lui Inam Gul lângă mormintele de pe Makli Hill, aproape de fermă, și le oferise de lucru aici.

Când Dia intră în fermă, cei doi fii lăsară în jos puștile Kalașnikov și îi dădură voie să treacă.

— Cum merge treaba? întrebă ea, ușurată că-și putea dezmoți picioarele și că era din nou în compania unor cunoscuți.

— Vom vedea, răspunse Hamid. Sumbul spune că anul ăsta sunt mai puține gogoși bune decât anul trecut.

— Iar anul trecut a fost și mai rău ca acum doi ani, zise Dia, oftând.

Recolta de frunze ajunsese la șaiszeci de tone când era ea copil. Dar în ultimii trei ani, din cauza lipsei tot mai mari de apă, începuse să scadă îngrijorător. Împuținarea hranei însemna că fie larvele nu ajungeau la stadiul de cocon, fie coconii aveau învelișul subțire, prea mic sau rupt, ceea ce reducea calitatea firului de mătase.

Canalele de apă picurau melodic, amintindu-i Diei, cu fiecare picătură, cât de multe depindeau de ele. În căldura sufocantă de dinaintea musonului de mai, ea își făcu vânt cu un colț al *dupattei* și speră ca anul acesta să fie totuși unul umed.

Se îndepărtă de paznici și se plimbă calmă printre rândurile de duzi, plantați cu grijă la câte șase metri distanță. Înaintea ei zburau o pereche de fluturi numiți rândunica neagră. Se urmăriră unul pe altul, se opriră pe o crenguță și se împerechează, coadă în coadă, semănând cu o creatură unică, cu două capete și patru aripi. Probabil că masculul e copleșit de mirosul ei, se gândi Dia. La fluturii de mătase femelele produceau substanța afrodisiacă. Aceasta putea fi atât de puternică, încât dacă vreun mascul se afla în apropiere imediat după ieșirea ei din cocon, era deja atras de ea. Femela avea parte de sex imediat după naștere. Dia încercase de multe ori să asiste la asta, dar, cu toate excursiile ei la fermă, nu reușise niciodată. Însă în acest sezon era hotărâtă să nu mai scape momentul.

Tânăra se duse la adăpost. Din exterior semăna cu o seră: nu era foarte înalt și avea acoperișul plat. Lângă el se afla o baracă cu două camere. De aici ieși Sumbul, fiica înaltă și blândă a lui Inam Gul, cea mai harnică lucrătoare de la fermă. O cămașă mov îi acoperea pielea netedă, de culoarea nucii. Arăta ca un copac *jacaranda* în floare. Apropiindu-se de Dia, Sumbul se legănă, purtând un copil pe șold și un *clipboard* în mâna dreaptă.

— *Salaam baji*³, o salută Sumbul.

— *Aleikum-as-salaam*⁴.

— Ce mai face *aba*?

— A, e bine, răspuse Dia. Viclean ca-ntotdeauna. Vă trimite salutări. Ce face soțul tău? Totul e în regulă acasă?

Sumbul zâmbi, trăgându-și o șuviță ce îi alunecase peste umăr. Părul ei era atât de lung și de gros, încât îl răsucise în formă de U.

— Mama lui s-a dus înapoi în sat la noi pentru câteva săptămâni. Totul e în regulă. Dar, zise ea, uitându-se în altă parte, cred că al cincilea este pe drum.

Dia își ținu respirația: Sumbul avea exact vârsta ei.

— Și tot nu vrei ca *ama* să-ți dea pilule?

— Dar dacă află el?

— Le ții aici, la fermă. Nu are de unde să știe.

Sumbul oftă, potrivitându-și copilul pe celălalt șold. Apoi decise:

— Nu, *baji*.

Dia dădu din cap, dar nu spuse nimic. Sumbul trebuia să decidă singură.

Intrară împreună în adăpost.

În interior era cald și umed. Aerul proaspăt era ventilat continuu. Adăpostul era împărțit în patru secțiuni. Prima, goală în acest sezon, avea să adăpostească în curând ouăle depuse de lotul actual. În a doua cameră era o masă lungă, cu tăvi de viermi ce se ondulau și se hrăneau din frunzele de dud tăiate mărunț. Dia trecu pe lângă tăvi, salutând femeile care aveau grijă de omizi. La fel ca în vremea împărătesei chineze, și acum viermii de mătase erau îngrijiți de femei. Cu excepția grădinarilor și a paznicilor, ferma era condusă în întregime de ele. Acesta era și motivul pentru care li se permitea să lucreze.

La început vederea larvelor le făcuse pe lucrătoare să se strâmbе. Nici nu se putea pune problema

să le atingă. Dar acum insectele erau mânuite la fel de mecanic precum șuvițele de păr și copiii. A pune o mână de viermi în sânul unui lucrător la fermă n-ar fi avut efectul pe care l-a avut asupra lui Nini. Fără să vrea, Dia zâmbi.

Sumbul, ghicind corect motivul, întrebă cum mersese planul.

— Ei bine, din nefericire, Nini a exagerat. Se gândește la căsătorie.

— Căsătorie? Nu-i deloc surprinzător, așa-i? Nissrine e așa de frumoasă! zise Sumbul, așezându-și din nou copilul la brâu.

— Oare frumusețea ei a făcut-o să se schimbe? Nici măcar nu-l cunoaște pe băiatul după care umblă.

— Majoritatea femeilor nu-și cunosc viitorii soți, replică Sumbul. *Inshallah*⁵, ea poate face căsătoria să meargă.

Dar de ce ar face-o? ar fi vrut să țipe Dia. De ce ar trebui Nini să accepte limitele pe care alții i le-au impus cu atâta răutate? De ce trebuia să aibă ea grijă de relația cu un bărbat, unul complet necunoscut?

Nevrând să se certe cu o altă persoană pe care o plăcea, Dia nu spuse nici acum nimic.

Merse împreună cu ea de-a lungul mesei. Larvele erau albe și oarbe. Nu făceau altceva decât să mănânce. Dar, fiind crescute de alții timp de atâtea secole, aproape că uitaseră cum să mănânce. Femeile trebuiau să le taie hrana în șuvițe mici și să le-o schimbe de nouă ori pe zi, altfel ființele acestea mofturoase ar fi murit de foame. Dacă în zilele trăite în sălbaticie nu le trebuia nici un fel de igienă, acum hârtia perforată de sub ele trebuia să fie curățată cu scrupulozitate, altfel s-ar fi ajuns tot la o grevă a foamei.

Spre capătul mesei erau omizi care ajunseseră la al patrulea și ultimul stadiu. Întotdeauna se întâmpla astfel, se gândi Dia. Viața unei insecte era extrem de măsurabilă și totuși extrem de misterioasă. Poate că în paradoxul acesta consta și farmecul lor. Oricât de sânguincioasă le-ar fi studiat, existau întotdeauna detalii – cum ar fi modificările din interiorul unui cocon sau împerecherea la naștere a fluturilor – care ei îi scăpau.

Studie foile prinse pe *clipboard*. În partea de sus era trecut totalul pe acest an. Lucrurile nu stăteau prea bine. Mai puține omizi ca niciodată trecuseră de stadiul al patrulea. Privindu-le cum se ondulau pe patul de frunze, Dia începea să creadă că se vorbiseră între ele. Șopteau: „Haideți să jurăm că nu mai țesem firul nostru cel fin pentru acești oameni ticăloși!“

Micuțul lui Sumbul se trezi. Începu să se răsucescă și să-și frece ochii cu pumnii, gata să țipe. Sumbul își descheie repede cămașa și îl puse la sân.

Dia spuse:

— Nu ți se pare că viermii mai că au format o mișcare de rezistență și că se revoltă? Oamenii au depins întotdeauna de animale, de la care și-au luat hrana și îmbrăcămintea... dar acum patru mii de ani a venit o împărăteasă din China care a făcut din insecte proprietatea oamenilor. Poate că revolta este adevăratul motiv pentru care producția a scăzut.

Sumbul râse:

— Ce idei trăsnete ai, *Dia Baji!* Numai când mă gândesc ce-oi vorbi tu cu tatăl meu toată ziua!

Copilul era pe punctul de a adormi în mijlocul alăptatului. Scăpă sânul din gură și un râuleț de lapte începu să-i curgă pe bărbie. Ea îl șterse cu cămașa, pe care apoi o încheie la nasturi.

Dia avu senzația că o vede pe Nini, așa cum avea să fie peste câțiva ani. Prea puțini ani.

Sumbul continuă:

— Bunica mea a spus întotdeauna că tata era oaia neagră a familiei. N-a fost niciodată un pescar foarte bun. Cred că este mult mai fericit în casa voastră decât a fost vreodată pe mare.

— Dar tot îi e dor de sat, răspunse Dia. Vorbește deseori de el. Este îngrijorat mai ales de fiul cel mare, Salaamat.

— E ciudat că îmi vorbești despre el. Tocmai m-a vizitat azi-dimineață.

— Da? Ce mai face? Când o să-și viziteze tatăl?

— Pot să-ți spun doar că-i fericit. Uite ce mi-a dat!

Sumbul zâmbi și scoase de undeva din sân două sute de rupii.

— Stăpânii lui se poartă bine cu el, iar el e bun cu mine. Fiul lor tocmai s-a întors din Amrika. N-o să-ți vină să crezi: fiul acela a venit în același avion cu băiatul în casa căruia ați fost la *Quran Khwani*. Băiatul pe care-l vrea Nissrine! A stat lângă el tot drumul. Salaamat i-a luat de la aeroport și l-a lăsat pe băiat acasă.

— Aha! Atunci poate că fratele tău ar fi în stare să afle mai multe despre americanul ăsta de la fiul stăpânului lui, nu? Dacă află lucruri rele, o să i le spun și lui Nini. Dacă sunt lucruri bune, nu-i spunem nimic.

Sumbul chicoti. Lăsară larvele și se duseră spre a treia secțiune a adăpostului. Aici intrarea era strict interzisă. Înăuntru erau viermii de mătase care începuseră să se îngălbenească, ceea ce însemna că erau gata să înceapă țeserea gogoșilor și să rămână în stadiul de pupe timp de două săptămâni. Era o etapă delicată. Viermii de mătase aveau nevoie de intimitate absolută atunci când țeseau gogoșile. Cea mai mică perturbare putea duce la țeserea unui cocon imperfect sau chiar la moartea larvei. De-a lungul anilor, numai Dia avusese voie să privească procesul, pentru că ea deprinsese arta de a păstra o liniște absolută. Prin urmare, mama ei îi permisesse să intre aici. Dar Sumbul – mai ales Sumbul cu un copil – trebuia să aștepte afară.

Dia luă un binoclu dintr-un sertar, și-l puse la ochi, după care se strecură înăuntru.

Pe mese mii de omizi se aflau în diferite stadii de lucru la cocon. Fiecare se transformase dintr-o omidă amețită, lipsită de viață, de pe hârtia perforată într-o balerină agilă ce se rezema pe coadă. Oriunde se uita Dia, fiecare își mișca nasul în aer ca o baghetă și scotea mătase. Era mai mult o scenă dintr-o fabulă, poate din *lakhy bagh*-ul lui Sassi, decât ceva ce se petrecea cu adevărat. Toate acestea se întâmplau aici, la ferma mamei sale, în mijlocul câmpiei pârjolite a Indului, în mijlocul haosului din Sindh, ceea ce făcea să dispară toate dilemele etice referitoare la reproducerea unei alte forme de viață în folosul intereselor umane. Stătea într-o cameră cu opt mii de creaturi minuscule și le privea executând un dans despre care puțini oameni știau că există. Asta era viața. Ele se mișcau spre stânga și se roteau spre dreapta. Se ridicau și se ondulau, trasând opturi în aer. Lucrau fără încetare timp de trei

zile și trei nopți, cu material care era în întregime al lor, fără nici un alt dirijor în afară de ceasul lor intern. Fiecare era o formă de viață perfect autonomă. Când Dia se uita cum țese una din ele, i se părea că este mai aproape ca niciodată de înțelegerea voinței lui Dumnezeu.

Datorită unei alte foi furate dintr-o carte de la bibliotecă, descoperise că vechii egipteni crezuseră că morții puteau vedea fluturii și moliile. Când era aici, gândurile ei se îndreptau întotdeauna spre tatăl ei. Și el se afla aici. Și putea vedea în interiorul coconilor. Vedea fiecare pupă crescând, știa când capul ei începea să se întoarcă și să se îndrepte către mica deschidere de la unul din capete. Vedea fiecare creatură zvâcnind, ghemuindu-se și pregătindu-se pentru etapa a patra și ultima a vieții ei.

După cincisprezece minute, Dia se strecură afară. Sumbul și copilul o așteptau.

Odată ce gogoșile erau țesute, cele mai multe erau duse la fabrică. Acolo erau distruse, altfel fluturele ar fi consumat firul de mătase când se pornea să iasă din gogoasă. Pentru a extrage firul, coconul era fiert în apă, la fel cum procedase împărăteasa Hsi-Ling-Shih, cu totul întâmplător, acum patru mii de ani.

În ultima cameră a adăpostului se aflau pupele selectate pentru reproducere. Pentru Dia acest aspect al procesului de reproducere era foarte tulburător. Coconii se mutau. Nu erau găsiți niciodată în colțul unde erau lăsați. De fapt ea nu văzuse niciodată cum se mutau. Se înfiora la gândul că pupele nu numai că găseau suficientă putere ca să se deplaseze, dar păreau să știe și când erau singure. Și mai tulburător era lichidul roșu care se scurgea din gogoși. Știa ce era: resturi depozitate în abdomenul pupei. Dar ca textură și culoare semăna cu lichidul menstrual. Când pupele sângerau, duhoarea era copleșitoare.

Dia se duse împreună cu Sumbul spre o femeie cu ultimii fluturi din lotul anterior. Fluturii erau crescuți pentru a nu zbura. Erau de un alb aprins și aveau o expresie feroce, accentuată de antenele lor groase ca penele, ce se arcuiau ca niște sprâncene încruntate.

Femeia le spuse că fluturele acesta anume produsese aproximativ trei sute de ouă, din care ieșiseră cele mai tinere omizi din prima cameră. Fluturele urma să fie dus afară, ca să moară. Sumbul îi mângâie antenele. Fluturele se retrase și-și mișcă ochii mari și bulbucați, de culoarea ciocolatei.

— Ce viață! Larve timp de patru săptămâni, pupe timp de două, fluturi încă două. Totul se termină atât de repede! se miră Sumbul.

— Și totuși mătasea pe care o țes ele durează secole de-a rândul, răspunse Dia.

— În timp ce alte ființe nu lasă nimic în urma lor.

Depunând un sărut pe capul copilului ei, Sumbul adăugă:

— Doar copiii.

adeptilor săi să accelereze campania de mișcări civile, iar aceasta era a opta sau a noua grevă din acel an. Unele din magazinele din jurul casei Diei rămăseseră deschise, dar în zonele nordice ale orașului se instalase o stare asemănătoare celei de asediu: obloanele rămăseră trase, străzile erau pustii, iar autobuzele fuseseră arse. Era un dezastru atât pentru fermă, cât și pentru filatură: muncitorii nu mai puteau să plece de acasă. Dar, ca întotdeauna, Riffat părăsi casa îmbrăcată impecabil, hotărâtă să ajungă la lucru.

Din cauza grevelor, anul acesta Dia pierduse deja mai mult de o lună de școală. Din moment ce nimeni nu răspundea niciodată la telefon, nu știa dacă colegiul ei era sau nu închis. Ea nu avea tupeul nonșalant al mamei ei. Tulburată din cauza incertitudinii, își îndeplini ritualul zilnic – se spală, se îmbracă, luă micul dejun în grabă – ca și când nimic nu s-ar fi întâmplat. În mașină rămase pe gânduri, meditănd intens la ceea ce oamenii din oraș obișnuiau să spună „Dumnezeu hotărăște“.

Astăzi porțile colegiului erau deschise.

Nini o aștepta înăuntru. Chiar și în uniformă lor anostă, o *kurta* prost croită, de culoarea vomei de pisică, Nini avea grația și alura unei lebede. Fața ei ovală era netedă și fină, genele – destul de groase ca să foșnească. Era un adevărat miracol, se gândi Dia, că Nini rezistase atât de mult presiunii de a se căsători. Din ziua în care împlinise cincisprezece ani, cererile curseseră șuvoi. Dar apoi se opriră brusc atunci când se răspândi vestea despre posibilul faliment al tatălui ei. Dia se întrebă cât de legată era dorința lui Nini de a se căsători de teama că asta era ultima ei șansă.

Se sărutară pe obraz, iar Dia o luă de braț și o îmboldi:

— Prima oră avem Studii Pakistaneze. Hai să chiulim!

— De acord! Vezi că ai urme de mâncare pe mustață, observă Nini.

Dia își șterse urmele, după care traversară amândouă terenul de hochei pe iarbă. De o parte se profila clădirea școlii, ce avea și ea culoarea vomei de pisică. În fiecare dimineață elevii se adunau acolo, iar directoarea colegiului încerca să le vorbească fără microfon tuturor celor cinci sute de elevi. Majoritatea elevilor fie chiuleau de la această adunare, fie stăteau primprejur, discutând despre filmul de la televizor din seara precedentă, despre diferitele *jora*⁷ din săptămâna aceea, despre *shaadis*⁸ la care participaseră și despre cine cu cine fusese văzut. Directoarea, o femeie elegantă, de vreo cincizeci de ani, era apreciată mai ales pentru sariurile pe care le purta. Când Dia și Nini ajunseră la celelalte fete, cele din primul rând dădură verdictul. Vestea se răspândi până la rândurile din mijloc și ajunse în cele din urmă în spate, unde se aflau ele. Sariul de astăzi era dintr-un șifon franțuzesc de un portocaliu aprins, cu inserții galbene. Foarte îndrăzneț. Foarte spumos.

După ce adunarea luă sfârșit, cele două prietene se duseră către partea îndepărtată a terenului, trecând de băncile de piatră plasate pe toată lungimea acestuia. Băncile au fost ocupate imediat după terminarea adunării de către cele care dăduseră verdictul cu privire la sariul din acea zi. Fetele nu se mai ridicau de pe ele până la ora 14.00, când colegiul se închidea. Băncile se umpleau cu lacuri de unghii, rujuri, bigudiuri, panglici, ceară, piepteni și clipsuri. Colegiul oferea cursuri de îngrijire a frumuseții fără a fi nevoie să angajeze personal specializat.

După colțul cantinei se afla un drumeag care ducea la o școală catolică unde învățaseră Dia și Nini.

Elevele de la cele două institute nu trebuiau să se amestece, dar această regulă nu era aplicată chiar atât de sever. Când fuseseră ele în școală, se strecurau în colegiu și le spionau pe tinerele de acolo, care pentru ele erau frumoase și înțelepte și se purtau ca niște regine, în timp ce elevele nu erau altceva decât jucăriile călugărițelor. Parcă erau crescute pentru a face parte dintr-un comando insensibil, ca și călugărițele! Dar acum era invers. Tinerele de la colegiu vizitau școala, invidiindu-le pe fetele care credeau în ele.

De o parte și de alta a potecii erau plantate tufe de hibiscus și iasomie. În spatele acestora străjuiau copaci plantați la începutul anilor 1800, când se pusese temelia clădirii. Potecile de pietriș dintre copaci le ofereau lui Nini și Diei mai mult loc de hoinăreală decât orașul în sine. Aici nu erau tulburate de ochii și mâinile bărbaților sau de femeile de pe băncile albe. Era un refugiu curat și liniștit, fără vreun paznic înarmat prin jur. Asta nu însemna că lipseau cu totul – atât colegiul, cât și școala aveau gardieni ce străjuiau la porțile lor enorme. Dar aici era ușor să uiți că ei se aflau dincolo de poartă.

Trecuseră trei zile de la ultima lor întâlnire de la *Quran Khwani* și două de la conversația lor telefonică. Dia nu știa cum să înceapă discuția despre băiat. Nini sparse gheața:

— Ce ai făcut ieri?

— Am fost la fermă. După aceea am citit. Singură și apoi lui Inam Gul.

— Cum merge. Ai învățat pentru reexaminare?

— Nu mare lucru. Cărțile sunt atât de stupide!

— Îmi pare rău, mormăi Nini.

Nini, ca de obicei, luase toate examenele. Fusesse întotdeauna o elevă înzestrată. Făcea ceea ce trebuia să facă – memora și turuia ca un papagal –, păstrându-și pentru ea părerile asupra a ceea ce turuia. Spre deosebire de Dia, nu era deloc deranjată de faptul că la examene se copia. Ridica din umeri și spunea: „Dumnezeu ne privește. Ar trebui să fie de ajuns“. Accentul ei englezesc suna amuzant: „*God wolches es*“.

Se împrieteniseră în ziua când un profesor adusese în clasa Diei un copil îngrozit – pe Nini. Aceasta își mușca unghiile atunci când i se cerea să citească cu voce tare, deoarece accentul ei provoca râsete. Dia află curând că Nini nu fusese învățată nici unul din obiceiurile pe care familia ei, recent emigrată din Anglia, i le cerea brusc să le respecte. Nici Dia nu o putea ajuta, deoarece ei nu i se ceruse să respecte aceste obiceiuri. Nini hotărî să învețe singură ceea ce se aștepta de la ea. Își vizită rudele în mod regulat, prinse fraze cheie din limba urdu și le folosi la momentul potrivit, învăță să gătească, deveni foarte bună la învățătură, se aranjă cu foarte mare grijă și se comportă cu modestie. Ea întruchipa două viziuni opuse asupra lumii: viziunea modernă și cea tradițională. Ca Hansel din poveste (sau să fi fost Gretel?), tânăra avu prezența de spirit să-și marcheze drumul înapoi spre o casă pe care nu fusese niciodată încurajată să o cunoască.

Iar acum dorea să o părăsească.

Dorea să o părăsească așa cum o cerea tradiția.

Niciodată nu-și va face de rușine familia. Vor face ceea ce hotărâseră să facă.

Dia o privi:

— Explică-mi din nou. Am încercat, dar pur și simplu nu înțeleg.

— *Nu vrei să înțelegi!* Asta e problema! sări Nini, rotindu-se spre ea. Ai idei fixe. Bariere mentale.

Crezi că-mi poți prevedea viitorul?

Dia bombăni:

— N-am știut niciodată ce se va întâmpla. Dacă tu nu știi asta despre mine, înseamnă că nu mă cunoști.

Apoi trase adânc aer în piept și continuă:

— Dar dacă mariajul cu acest necunoscut îți va face viața un iad? Atunci ce se va alege de tine?

— Nu mai fi așa de pesimistă! Dar dacă va fi mai bună?

— Dar ăsta-i ca un joc de noroc. Gândește-te la toate femeile care au jucat și au pierdut.

Dia începu să le recite numele. Ajunsesse la a noua – Sana, o fată care se căsătorise cu un inginer din America, lăsându-și casa și familia, pentru a descoperi că mirele ei avea acolo o altă soție și doi copii pe deasupra –, când Nini o întrerupse râzând. Era un râs forțat și versat. Dia se întrebă cine era cinica dintre ele două.

Știa deja răspunsul când Nini spuse:

— Nici tu și nici eu nu știm nimic despre libertate, Dia. Uită-te la noi! Suntem întotdeauna în spatele pereților și în mașini. Dacă ieșim, ce ne așteaptă? Pericole fizice. Sau bârfe. *Ai văzut-o pe Nissrine, fiica lui Tasleem, cu câtă îndrăzneală se aventurează singură?* De câte ori nu am fost avertizată să nu isc asemenea bârfe! Imaginea părinților mei îmi dă dureri de cap. Asta numești tu libertate? Fii serioasă!

— Ce vreau eu să spun, insistă Dia, este că vei avea aceeași durere de cap, *plus* multe altele.

— Dar nu le-ai pomenit pe cele care au căsnicii reușite, contraatacă Nini. Există femei cărora soții lor le dau mai multă libertate decât au avut la părinți. S-o luăm pe mama ta, de exemplu. Ea a înflorit după ce s-a căsătorit cu un bărbat pe care nu îl cunoștea și a fost un model pentru multe alte femei. Karachi a devenit un oraș al mamelor antreprenoare. Femeile primesc ceea ce vor. Dar mai întâi trebuie să se supună. Este pur și simplu o lege mecanică.

Dia îi întoarse spatele. Da, mama ei înflorise – și totuși avertismentul ei îi răsuna în urechi. *Căsătorește-te din dragoste. Nu din obligație.* Dia și-i imagină pe părinții ei plimbându-se printre copaci. Străini, nu prieteni.

— Dacă doar atât crezi că ți se permite, nici nu îți va fi vreodată mai bine de-atât. Suntem mai mult decât niște simple mecanisme. Nu este nimic greșit în a ținti mai sus, în a avea vise!

— Și unde ne vor duce visele? replică neîncrezătoare Nini, după care continuă: Mă îngrijorezi... Dacă nu ai grijă, vei sfârși singură, ca...

— O, te rog... o întrerupse Dia. Ca *ama*? Ea a fost modelul nostru, ții minte asta?

Cât de ușor îi era lui Nini să o dea de exemplu pe Riffat când îi convenea și să o condamne când nu îi convenea! Exact așa o tratau oamenii pe mama ei – era un simplu nume, bun ca exemplu. Iar Nini era la fel de fățarnică ca toți ceilalți.

Stăteau amândouă tăcute pe iarbă, uitându-se la un strat de brebenoci. În spatele florilor se ridica

zidul școlii, în vârful căruia erau înșirate cioburi de sticlă. Nini apucă mâna Diei.

— Știi că o iubesc pe mama ta.

Dia privi la pantofii ei de tenis și apoi la ai lui Nini. Cu câteva luni în urmă stăteau exact la fel în grădina ei, sub dud, cu picioarele alăturate și șalvarii ridicați deasupra genunchilor. Dintr-un impuls copilăresc, și-au pictat pantofii cu spray. Au închis ochii, au apăsât pe spray și au auzit culorile fâsâind. Au râs, dar căzuseră de acord să nu deschidă ochii până ce treaba nu era terminată. Dia simțise vopseaua rece fixându-se pe pânza tenișilor. Ea trasese cercuri, în timp ce Nini desenase zigzaguri. Acum, cu picioarele alăturate, Dia văzu că modelul încă se potrivea exact. Fiecare curbă violetă începea pe un picior și se termina pe celălalt. O linie galbenă urca pe degetul mic de la piciorul drept al lui Nini și cobora pe degetul mic de la piciorul stâng al Diei.

Dia trase adânc aer în piept.

— De ce ești atât de nerăbdătoare acum? Ai avut propuneri chiar înainte să îți dorești asta.

— De ce acum? E timpul... răspunse Nini, ridicând din umeri.

— Timpul?

— Unele lucruri se întâmplă pur și simplu la momentul potrivit.

Degetele ei lungi ca un lujer le prinseră pe cele scurte ale Diei.

— Încă de când am plecat din Anglia, am simțit că era cumva timpul. Iar acum a venit timpul pentru o altă schimbare. Vin momente când trebuie să te lași purtată de val.

Dia pufni:

— Vorbești ca și cum ai avea cincizeci de ani. Data viitoare hai să ne vopsim părul cu spray. Eu ți-l fac pe al tău alb, iar tu mi-l faci pe al meu... nu știu... portocaliu, continuă Dia, ridicându-și mâinile.

Nini își retrase mâna din mâna Diei:

— Eu fac tot posibilul să îți explic. Dar tu nu mă ajuți deloc.

— Dar ai numai douăzeci de ani, Nini! izbucni alarmată Dia. Ai timp *berechet*.

Nini se încruntă.

— După dezastrul de la *Quran Khwani*, probabil că mama lui s-a răzgândit. În cazul în care *nu s-a răzgândit* – și Dumnezeu știe cât *îmi doresc* să fie așa –, acum se va face doar logodna. Căsătoria va veni de-abia după ce termină el facultatea și după ce obține o slujbă.

Oare să se mai deranjeze să întrebe ceea ce era evident? De ce nu?

— De vreme ce el va aduce pâinea în casă, nu trebuie să te asiguri că are o slujbă? Una foarte bună?

— Tatăl lui a fost un medic cunoscut. Probabil că fiul îi va călca pe urme, replică hotărâtă Nini.

— Știi măcar ce studiază?

— Ei bine... începu Nini, răsucindu-și părul pe deget. Se spune că e foarte inteligent. La urma urmei, a primit o bursă de studii în America. Sunt sigură că va reuși extraordinar în viață.

Fata privi absentă spre zid, ca și cum acesta ar fi fost un glob de cristal.

Dia avu un vag sentiment de dezgust.

— Deci răspunsul este... că nu știi?

Nini se încruntă iar.

— Că tot vorbirăm de vise... șuiere Dia.

În acel moment din direcția colegiului se auzi o sonerie. Prima oră se încheiase.

— Presupun că trebuie să mergem, zise Dia, însă nici una din ele nu se mișcă.

În cele din urmă Nini se ridică.

— Dacă am răspuns la cele douăzeci de întrebări ale tale, cred că ar trebui să mergem.

— Ai răspuns la optsprezece, o contrazise Dia, care încă nu se ridicase.

— Ce mai e acum?

— Dacă mama lui își retrage propunerea sau dacă, din vreun alt motiv, logodna nu se materializează și tu simți că *e timpul*, asta înseamnă că vei fi pur și simplu de acord cu următoarea propunere?

— Mă întrebam eu de ce nu mi-ai pus încă această întrebare. Răspunsul este: da, dacă este o propunere la fel de bună ca asta.

— Deci mergi pur și simplu la noroc: dacă nu-i unul, e altul. X sau Y. La întâmplare?

— Ai ajuns la douăzeci. Și da, draga mea Dia, norocul joacă un rol important. Dacă mă îndrăgosteam, norocul avea rolul lui. Dacă mă căsătoresc la treizeci de ani, norocul are rolul lui. Dacă voi avea tripleți, ghici ce? Noroc. Nu văd cu ce te deranjează.

— Unele lucruri le poți controla, replică Dia. Presupun că atunci când spui „propunere bună“, te referi la numele lui și la educația lui americană?

— Ai ajuns la douăzeci și unu, zise Nini, făcându-i semn că și-a sigilat buzele.

— Uite-o și pe-a douăzeci și doua: câtă legătură are credința ta în noroc cu faptul că afacerea tatălui tău scârțâie?

Gura lui Nini zvâcni nervos. Fu rândul ei să privească în altă parte.

Dia voia să fie ea cea care să îi ceară acum mâna. Ar fi vrut să-i spună: „Ești frumoasă, ești atrăgătoare și vei mai avea destule ocazii. Ocazii bune“. Dar nu se simți în stare. Nini căzuse în capcana disperării, iar Dia o ura pentru asta. Scuturându-și uniforma, se ridică și o porni pe cărarea care lega școala de colegiu.

1. *Begum* – formulă de adresare folosită pentru femeile din înalta societate în Pakistan.

2. Îmbrăcăminte tradițională purtată în India și Pakistan de către bărbați, lungă de la talie până la călcâie.

3. Pace, soră! (în urdu, în orig.)

4. Pacea să fie și cu tine! (în urdu, în orig.)

5. Cu voia lui Allah (în urdu, în orig.).

6. Mutahida Quami Movement (Mișcarea Națională Unită), partidul politic liberal din Pakistan.

7. Perechi (în urdu, în orig.).

8. Căsătorii (în urdu, în orig.).

Salaamat

1

Teritoriul marin

Martie 1984

După atac urechea stângă îi transmitea sunetele precum un ghioc pus la o ureche normală și apoi retras ușor: lumea devenise ecoul unei mări care se îndepărta. Rareori, când era stârnit de furie sau de dorință, sunetul creștea până la amplitudinea bății amenințătoare a unei tobe, ca și cum cavitatea urechii i se umpluse din nou cu apă, așa cum se întâmplase în ziua când băiatul de paisprezece ani fusese bătut de hoțul ouălor de țestoasă și aruncat în valurile fărâmițate de ardezie. În astfel de momente durerea era atât de mare, încât tânărul se pornea într-o călătorie mistică, în care încerca să rețină în adâncurile lui această furtună fulminantă, ca un baraj care nu avea să se lase deschis de nici un suflet, nici măcar de fetele de la oraș, pe care abia aștepta să le cerceteze.

Zilele erau pline. Ajuta la o ceainărie condusă de bunica lui, un loc numai pentru femei. Când a început, la scurt timp după ce bunica lui l-a găsit lovit și bătut, plutind pe mare, a devenit cel mai vârstnic bărbat care pusese vreodată piciorul în coliba aceea dărăpănată. Inițial clientele s-au plâns. Dar proprietara a insistat că nepotul ei nu era potrivit nici emoțional, nici fizic nici pentru oraș, nici pentru marea pe care câțiva pescari încăpățânați încă mai plecau în fiecare seară, concurând în zadar cu traulerele care le furaseră teritoriul marin. În plus, insistă ea, băiatul era surd. Nu avea cum să strice intimitatea de lux a sanctuarului lor feminin. Clientele îl acceptară, deși la început fără tragere de inimă. Era greu să te cerți cu o femeie care servea ceai bun.

În câteva luni tăcerea băiatului misterios, calmul lui și, mai presus de toate, ușurința cu care făcea munca femeilor – spăla vase, aprindea din nou narghilelele, împletea coșuri pentru pește – le făcură să-l îndrăgească. Unele chiar se bucurau să flirteze cu un tânăr care nu era nici bărbat, nici băiat. Îi încredințau secretele lor.

Noaptea, după ce femeile se întorceau la casele lor, el își ajuta bunica să deretice taverna. Apoi pleca singur pe plajă. Luminile traulerelor uriașe clipeau, avertizându-l să stea departe. Dar el rămânea pe plajă, imaginându-și plasele lor imense, conice, aruncate în adâncul mării și înghițind ceea ce ar fi trebuit să prindă năvodul tatălui său, dar nu prindea.

Își amintea clar fața omului care jinduise la ouăle țestoasei acum doi ani. Se vedea pe el însuși în

acea noapte: un copil cu bucle lungi, negre, fumând o țigară K2 și privind cum reptila își sapă cuibul. Văzuse umbra întinzându-se peste duna de nisip și femeia îmbrăcată doar într-o tunică subțire, așteptând ca bărbatul să îi aducă darul promis. Închise ochii, pentru a înăbuși durerea care creștea în timpanul lui, dar amintirile continuau să-l chinuiască.

El fuge. Bărbatul este o matahală de om, de aproape doi metri înălțime. Curând i se alătură și alții, care îl ajung din urmă. Se folosesc de buclele lui ca de niște frânghii de care îl trag spre mare. Sarea îi arde ochii în timp ce se leagănă înainte și înapoi, înainte și înapoi. Își ține ochii dureroși ațintiți spre răsăritul soarelui, ca un bou-de-mare care se zbate într-o plasă. Și tocmai când simte că marea este gata să-l înghită, atinge o carapace gigantică, marmoreană. Ea îl poartă peste dealurile înspumate până când drumul devine neted. El își apasă obrazii de carapacea protectoare a țestoasei, ducându-se unde se duce și ea.

Pe plajă se lăsă liniștea. Luminile pâlpâitoare ale traulerelor ancorate prea aproape de țărm nu-l mai înfuriau. Tobele au tăcut. Demult urechea lui prindea zgomote ca venite dintr-un ghioc. În cei doi ani de după atac, a învățat taina prin care putea face față torturii amintirilor: să se concentreze asupra unui lucru frumos.

Cu capul sus, Salaamat lovi ușor fosforescența din jurul picioarelor sale. Apoi se duse înapoi spre casă, într-unul din cartierele formate din zidurile labirintice și dărăpănate care formau satele de pe coasta Sindhului. Haite de câini fără stăpân se rostogoleau în nisip, în fața grupului de clădiri. Gâfâiau de căldură. În chip ciudat, pe ei îi putea auzi. Uneori auzea mult mai mult decât atât.

Trecu pe lângă bunica lui și pe lângă alte femei în vârstă, oprite în fața complexului. Ele erau santinelele satului. Bunica lui se afla aici în noaptea când el fusese gata să se înece. I-a văzut corpul plutind pe valuri și a strigat după ajutor. Femeia stătea aici până noaptea târziu și revenea dimineața în zori, aruncându-și gândurile pe mare așa cum fiii ei aruncau odinioară năvoadele. Dar nimeni nu a putut pescui în apele ei. Femeia îl chemă la ea.

El se așeză lângă un câine negru și fără coadă, cu blana smulsă pe alocuri. Acesta își scărpină bărbia de călcâiul lui. Bătrâna trase din narghilea. El auzi și sunetul acesta. Urna era de sticlă și avea forma unei picături mari, cu benzi din fire colorate răsucite în jurul mijlocului. Se uită cum fumul se înalță și se învâртеjește în jurul apei. Auzi gâlgâitul lent și sunetul ascuțit al suptului, iar fumul străbătu țeava lungă și subțire, apoi ieși pe nările bunicii lui, despărțit în două panglici sinuoase de fum.

Bătrâna înmână narghilea femeii de lângă ea. Apoi, încet, luă o înghițitură zdravănă din faimosul ei ceai. Numai el știa motivul faimei lui: lichiorul pe care îl producea în casă. Toate femeile în vârstă erau aproape amețite. Aproape. Niciodată nu depășeau acea limită. Numai soții lor o depășeau. Acesta era unul din motivele pentru care femeile păstrau ceainăria numai pentru ele.

— Acum este timpul să pleci, zise bătrâna.

El o privi surprins. Acum doi ani tatăl lui voise ca el să-și încerce norocul în oraș, dar ea insistase să rămână, argumentând că nu se refăcuse cu totul după bătaia încasată. Ea interzisesese să mai deschidă cineva subiectul. Dar acum îl deschisese ea însăși.

— Să plec? Dar unde?

— Altundeva, replică ea sec.

Avea vocea aspră și, ca întotdeauna, necruțătoare.

— În sat nu prea mai ai ce să faci. Pește nu mai este. Tatăl tău e golit de vlagă și trăiește în întunericul acestei camere, dorindu-și ca lucrurile să devină din nou așa cum au fost pe vremea strămoșilor săi. Dar asta nu se va întâmpla. Acele nave vor rămâne aici mult timp.

Femeia scuipe și trase din nou din narghilea.

Câinele de lângă Salaamat se rostogoli pe o parte, arătându-și mameloanele umflate. Băiatul se gândi înfuriat la tatăl său: a stat acasă, jelind fără nici un rost, în timp ce mama a lucrat la o fabrică pentru decorticat creveți, înființată de străini. Privi către vasele greoaie ancorate în apropiere. Pentru ei lucrase. Își înghițise furia și își dăruise viața dușmanului. Iar ei îi dădeau cinci rupii pentru fiecare kilogram de creveți furați de ei și curățați de ea.

Secretele femeilor care se întâlneau în ceainărie îi răsunau în urechea despre care numai el și bunica lui știau că nu era în întregime surdă. Unele din aceste femei erau acum aici. Ca și el, nici ele nu doreau să intre. Poveștile lor se răspândeau și se împrăștiau la picioarele lui ca un val șuierător. Iat-o pe Farya, ale cărei năvoade de bumbac pierduseră lupta cu cele de nailon ale traulerelor. Ea căuta consolare la batjocoritoarea Shireen, care își vindea trupul pentru ca soțul ei să-și satisfacă nevoia de heroină. Și iat-o pe biata lui mamă, ale cărei mâini înțepate și dizgrațioase tatăl lui le respingea. Iat-o și pe Naila, care se bucura de asta chiar în urechea lui.

— Vei pleca la oraș și, încet-încet, restul se va aranja.

Apoi îl avertiză, privindu-l în ochi:

— Ferește-te de străini. Ține-i la distanță. Noroc, fiule!

El se uită în sus, la lună, care avea textura unui ou de țestoasă, la fel ca aceea pe care încercase să o salveze. Urmărise puii de țestoasă suficient de mult timp pentru a ști că prima lor călătorie spre mare o făceau singuri, mânați pur și simplu de instinct. Atunci când toate ouăle erau depuse, mama lor pleca și nu se mai întorcea. Pescarii spuneau că doar unul din o sută de pui supraviețuiau pericolelor care îi așteptau, iar dacă supraviețuitorul era o femelă, după ani și ani avea să se întoarcă la locul nașterii, pentru a-și depune acolo propriile ei ouă.

Băiatul își dădu la o parte din ochi o buclă umedă și se întrebă ce se întâmpla cu masculii.

Învăță repede cuvinte noi. Nisipul fu înlocuit cu granitul, noroiul cu cimentul, peștele cu resturile de carne de oaie tare precum cauciucul. Și aceea numai în zilele bune. Aerul nu mirosea a sare, ci a fum și gaze, care îi ardeau pieptul. Luna era estompată de lumini de o mie de ori mai strălucitoare decât cele ale traulerelor. Cele mai strălucitoare lumini se aprindeau la nunți: becuri mici de diferite culori, înșirate în copaci și pe acoperișuri. O întreagă casă putea fi luminată ca o galaxie privată. Femeile nu stăteau să fumeze în fața caselor nici la nunți, nici în alte ocazii. La început de-abia vedea câte una sau două. Și existau modalități de a traversa râurile de asfalt fără a fi lovit de roți.

Zile întregi după sosirea lui în oraș, Salaamat s-a plimbat pe străzi și a tot privit în jur, uimit de diversitatea roților. În weekend, pe plajă, văzuse vizitatori care mergeau de-a lungul țărmului cu motocicletele, dar niciodată nu-și închipuise că există atâtea tipuri de automobile. Și iată-le, vâjâind pe lângă el – automobile cu nume specifice, pe care el dorea să le cunoască. La un chioșc unde se vindea ceai și *paan* (ceaiul era prost, dar s-a obișnuit să-l bea așa) și unde fusese angajat, le ceru celor de acolo să îl învețe. În timp ce decora frunzele de *paan* cu suc de betel, repeta timid: Nissan, Honda, Suzuki, Toyota. Lucrul acesta îl ajută să uite cât de diferit vorbeau cei din jurul lui. Aici nu era pe jumătate surd, ci mai degrabă pe jumătate mut. Se ferea să vorbească, studia tăcut cum se schimbau modelele de automobile în funcție de an și își forma păreri despre culorile care se potriveau cel mai bine la fiecare stil.

Cel mai mult iubea autobuzele. Fără să își dea seama, într-o zi o spuse cu voce tare. Clienții râseră, sugând din *supari*: „Toți bărbații visează să aibă o mașină, iar tu visezi la autobuze!”

Dar el nu-și explică gusturile nimănui.

Autobuzele erau decorate la fel de bogat ca bărcile din satul lui cu ocazia târgului anual. Erau ca niște bărci care mergeau pe o mare solidă. Le studie forma, se îmbătă de culorile lor bogate, memoră numele fabricilor care le produceau – toate în Gaddafi Town. Salaamat află că respectivul cartier era plasat aproape de marginea de est a orașului și, de îndată ce economisi suficienți bani, sări vesel într-unul din aceste autobuze.

Interiorul era roz și auriu, iar în fiecare colț era o imagine diferită: pești dansând, berze mergând prin apă, o coroană maiestuoasă, papagali cu ochi de fetiță care se giugiuleau. Seninătatea fiecărei scene contrasta cu activitățile navetiștilor, care scuipau peste tot suc de *paan*, își stingeau țigările pe aripioarele peștilor și își suflau nasul pe bijuteriile coroanei. Sarea de mare, pe care nu reușise să o adulmece la venirea lui aici, mâncase din vopsea și lăsase interiorul plin de cruste de rugină. Autobuzul se clătina din cauza poverii pe care o ducea: de fiecare ușă stăteau agățați câte cinci oameni, iar mulți alții stăteau pe barele de protecție și băteau în tabla autobuzului atunci când doreau să coboare. Salaamat îl tot întreba pe șofer de Gaddafi Town. În cele din urmă omul îl prinse de marginea *kurtei* și îl împinse afară.

Cu genunchii bălăbănindu-se, Salaamat intră în primul atelier de autobuze pe lângă care trecu. Se numea *Handsome Body Maker*.

Înăuntru erau parcate șapte autobuze în diferite etape de construcție. Un bărbat corpolent ieși dintr-un birou și-l întrebă țâfnos ce dorește.

— Eu... eu vreau de lucru, răspunse Salaamat.

Bărbatul se întoarse spre birou și strigă ceva ininteligibil. Apărură alți doi inși. Cel mai înalt, pe nume Handsome, întinse mâna și și-o trecu cu grosolănie pe sub bărbia lui Salaamat.

— O! Să-i mulțumim Atotputernicului că străinul a venit la noi!

Numai unul, cu capul chel ca un ou, râse. Atingând cărlionții lui Salaamat, zise cu o voce ascuțită:

— Un băiat chipeș ca tine n-ar trebui să aibă probleme în a-și găsi de lucru.

Se întoarse către Handsome și adăugă:

— Tu ești *Handsome*, iar el e *Pretty*¹.

— Dar el e așa de negru! protestă printre chicoteli Handsome cel cu obrazii rozalii.

— O să se curețe! zise chelul.

Al treilea era cel mai scund. Avea o mustață subțire și părul dat din belșug cu ulei, însă nu schiță nici un zâmbet. Îl privi cruciș și îl întrebă:

— De unde ești?

Salaamat își ridică mândru capul și spuse numele satului său.

— Un *machera*²! Nu-i de mirare că-i negru! zise batjocoritor bărbatul cel slab.

— Aici nu avem pește, *meri jaan*³, completă chelul, clătinând din deget. Dar, desigur, dacă ești deștept, poți să prinzi alte lucruri.

Salaamat își dresese glasul:

— Sunt deștept și pot să învăț o meserie nouă. Am nevoie doar de masă și casă și voi lucra câte ore doriți.

Bărbații se uitară unii la alții. Handsome spuse:

— Pentru un *ajnabi*⁴, ești destul de îndrăzneț!

Chelul mângâie din nou bucelele lui Salaamat.

— Să rămână. Știe să vorbească.

Handsome îl bătu pe spate și declară:

— Atunci, Chikna, te las să hotărăști ce vrei să faci cu el.

Insul cel slab interveni:

— Nu putem accepta un *ajnabi* la noi.

— De când comanzi tu aici? replică Handsome.

Slăbănogul nu zise nimic, dar Salaamat îi înțelese privirea. Va trebui să fie atent la el.

În spatele autobuzelor se aflau patru uși. Chikna îl conduse către acestea. Arătând către mica legătură din mâna lui Salaamat, întrebă:

— Asta-i tot ce ai?

Salaamat dădu aprobator din cap, privind pentru prima oară de aproape cele șapte autobuze. Se holba la ele, încercând să înțeleagă cum evoluau de la prima până la ultima fază. Mai întâi era doar scheletul – o masă maronie din plăci de metal, cu patru roți. Dar ultimul autobuz, aflat în cea din urmă fază a construcției, era o bijuterie strălucitoare.

— Acesta se numește șasiu, arătă Chikna spre primul dintre ele. Stăpânul autobuzului ne dă această

piesă, iar noi facem restul.

După o pauză îl întrebă:

— Câți ani ai?

— Aproape șaptesprezece.

Chikna ridică din umeri.

— Eu lucrez aici de la șapte ani. S-ar putea să fie prea târziu pentru tine.

Deschise o ușă ce dădea într-o magazie. Podeaua era înțesată cu bucăți de oțel vopsite, lanțuri, sârme, cutii de vopsea, autocolante, bucșe, pensule, faruri și o grămadă de coroane și sculpturi neterminate, copilărești, reprezentând vulturi și aeroplane.

— Poți dormi aici.

Salaamat își lăsă legătura înăuntru.

— În spate ai o toaletă, îi explică Chikna.

Apoi continuă, arătând către celelalte două uși:

— Familiile noastre locuiesc aici. Poți mânca cu noi, dar tocmai am luat prânzul. Poți aștepta până la cină?

Salaamat dădu din cap că da. Nu mâncase, dar nu avea de gând să le spună asta.

Afară se vedeau mai mulți muncitori care veneau la lucru.

— Ce pot să fac acum? întrebă Salaamat.

— Astăzi doar vei privi. De mâine începi lucrul cu mine, răspuse Chikna și se îndepărtă.

Salaamat închise ușa magaziei și se îndreptă spre autobuze. Dădu roată fiecăruia din ele și în cele din urmă ajunse la ultimul. La acesta se opri și memoră fiecare detaliu.

Exteriorul era vopsit într-un purpuriu aprins. Pe margini erau nituite benzile de metal cu modele florale țipătoare pe care le văzuse în magazie. Marginea de jos a autobuzului era înconjurată cu lanțuri care se terminau în inimi. Aripile minuțios lucrate păreau prezente peste tot: fie sub forma cailor înaripați pictați lângă faruri, fie la vulturul sculptat, cu aripile întinse, de aproape o jumătate de metru, atașat pe bara din fața autobuzului. În partea de sus exista un fel de palanchin, un pat din metal cu lucrătura elaborată și cu partea din față decorată cu una din acele forme de avion aflate de asemenea în magazie. Avionul semăna cu galionul de la prora unei corăbii. De una din aripi era prins un steag național, în timp ce pe cealaltă parte se afla o plăcuță pe care scria PIA⁵. Cine pictase autobuzul nu dorise pur și simplu să ruleze la sol, ci să plutească – și nu doar să plutească, ci să zboare.

Dar ce era mai bun îl aștepta în spate. Aici se afla cea mai frumoasă femeie pe care Salaamat o văzuse vreodată. Avea ochii de mărimea palmei lui, un nas senzual și buze moi ca prunele, pe jumătate ascunse în spatele unei pânze subțiri, ținută în mâna desenată cu *henna*. În partea dreaptă scria „Privește“, iar în partea stângă, „dar cu dragoste“. Exact ceea ce îl determină ea să facă.

Salaamat rămase vrăjit. Cu cât se holba mai tare, cu atât era mai sigur că ea a clipit, apoi că a clipit iar. Buzele ei luară forma unui surâs pe care încercă să și-l înăbușe, dar, cum nu izbuti, își acoperi chipul cu *dupatta* ei transparentă.

— A, văd că ai făcut cunoștință cu Rani, se auzi o voce.

Salaamat se smulse din vrajă. Era vocea lui Chikna.

— E o neastâmpărată. Eu aş avea grijă dac-aş fi în locul tău. Să nu cumva să te vadă Hero că te apropii prea mult de ea. E foarte gelos.

— Hero?

— Adică el, zise Chikna, arătând cu degetul spre slăbănogul care vopsea două autobuze ceva mai încolo. Deja ai început-o prost cu el. Se pare că Rani te găseşte la fel de drăguţ ca şi mine.

Îşi înclină capul şi înălţă obraznic dintr-o sprânceană.

— Ce face Hero aici? întrebă Salaamat.

— Este pictorul nostru. El a făcut-o pe Rani. Iubeşte tot ce face. E îndrăgostit de el însuşi.

Chikna o ciupi tare pe Rani de obraz.

Când o auzi pe Rani văitându-se, Salaamat trebui să se abţină să nu îl ia la bătaie.

— Vreau să fac un autobuz exact ca ăsta, exclamă el brusc.

Apoi continuă:

— Vreau să învăţ să fac toate aceste lucruri. O vreau inclusiv pe ea.

Rani se ascunse în spatele vălului, iar Chikna îşi dădu capul pe spate şi râse.

3

Ajnabi

Iulie-decembrie 1984

În următoarele câteva luni lui Salaamat i se spuse în fiecare zi să se întoarcă acasă. Totul la el – felul cum arăta, accentul, limba, mersul – era luat în derâdere şi tocat mărunt de cei treizeci şi ceva de lucrători care îşi dedicaseră vieţile artei de a construi autobuze. Toţi ţineau de unul din cele două grupuri: *punjabi*, precum Handsome şi familia lui, care realizau aproape toată lucrarea în metal, ori *pathani* precum Hero, cel care picta autobuzele. Numai Salaamat aparţinea unui al treilea grup. Aşa că deveni străinul – *ajnabi*.

Poate că Chikna îi spusese lui Hero ceea ce Salaamat îi mărturisise în prima zi: că şi el dorea să picteze, aşa ca Hero. Începând de a doua zi şi până la sfârşitul primului an petrecut acolo de Salaamat, Hero nu îl accepta niciodată în apropierea lui în timp ce lucra. Dacă venea prea aproape, Hero strâmba din nas: „De unde vine mirosul ăsta de putreziciune? Ah! De la peşte!“ Apoi el şi ceilalţi *pathani* dădeau frenetic din mâini, pentru a îndepărta mirosul imaginar.

Deşi ţinea urechea stângă îndreptată spre ei, nici aceasta nu se dovedea prea prietenoasă: auzea destule batjocuri pentru a face ca tobele dinăuntrul ei să bată, iar barajul să ameninţe că se sfărâmă. Cum îndrăzneau să-l numească pe *el* străin, când de fapt cei din neamul *lui* fuseseră primii locuitori ai oraşului Karachi? Tot ce exista în jurul lui – autobuzele, străzile, magazinele, emigranţii din provincii, iar acum refugiaţii din Afganistan –, toţi erau nişte simple anexe ale unui loc care timp de secole

prosperase sub forma unui sat liniștit de pescari. Dar acum acele sate erau împinse la periferie, iar populațiile băștinașe erau forțate să lucreze în subordinea străinilor, care pretindeau că orașul le aparținea lor. Într-un anumit sens, angajarea lui aici nu era mai puțin rușinoasă ca aceea a mamei lui la fabrica de creveți: ambii lucrau pentru cei care îi dezrădăcinaseră. Poate că locul ei de muncă fusese mai puțin rușinos – el încă nu câștigase nici măcar un *paisa*⁶ de pe urma muncii lui. Fierbea de mânie în timp ce bătea cu ciocanul benzi de *chamak pati* în forme metalice ciudate sau dezlipea autocolante din Japonia și le lipea pe carcasele autobuzelor strălucitoare. După care se dădea un pas înapoi și admira ceea ce realizase. Vechea sa tehnică de stăpânire a furiei dădea din nou roade: se concentra iarăși pe ceva frumos.

Seara, după plecarea lucrătorilor, când Handsome își mângâia pântecul umflat ca un balon și bârfea cu fratele său mai mic, Chikna, tehnica lui Salaamat începu să evolueze. Nu mai lăsa țestoasa gigant să-l ducă, prin mări liniștite, către un loc mai sigur. Acum o îmbrățișa pe Rani. Nu în ocean, ci chiar acolo, în depozitul întunecos și plin de resturi ce devenise celula lui.

Eliberase un sfert din spațiu pentru a putea dormi și, după câteva săptămâni, întâlnirile lui cu Rani deveniră furtunoase. La început nu făcea altceva decât să o țină în brațe, ciugulindu-i ușor buzele cărnoase. Apoi începu să-i frece tunica. Apoi deveni din ce în ce mai nerăbdător. La fel păți și ea. Într-o zi Rani se lipi strâns de el și gemu: „Grăbește-te!“ El plescăi din limbă, îi prinse amândouă mâinile pictate cu *henna* într-una de-a lui și le immobiliză brutal. Apoi, cu dinții și limba, îi desfăcu primul nasture de la *kurta*, rotund ca o perlă. După al treilea nasture ajunsese deja la despicătura sânilor și începu să se joace cu sânii ei moi, în timp ce ea gemea. El slăbi strânsoarea mâinilor și îi dădu capul pe spate, pentru a dezgoli mai multă carne. Avea sâni enormi. Și moi. Salaamat îl ridică pe fiecare cu dosul palmei libere, astfel că deveniră și mai rotunzi. Apoi o apucă încet cu dinții și limba de sfârcuri, așa cum procedase cu nasturii de perlă. Ea țipă. Tremurând, el își scoase șalvarii. În timp ce ea se zbatu, înainte de a desface picioarele, simți mâna lui strângând-o de gât. Gestul o reduse la tăcere. De acum încolo așa trebuiau să meargă lucrurile.

A doua zi, dimineața, el ieși din cameră ca să verifice al șaptelea autobuz. Marea lui teamă era că nu-l va termina. Autobuzul mai avea încă nevoie de retușuri – proprietarul dorea ca interiorul să fie plin de becuri pâlpâitoare în formă de inimă, iar acestea nu erau încă făcute. Salaamat era îngrozit de ziua în care aveau să fie montate inimile. Deși învățase rapid cum să lucreze cu oțelul, aproape la fel de repede ca orice *punjabi*, încă nu ținuse în mână o pensulă. Îi era greu, foarte greu să o înlocuiască pe Rani cu un alt lucru frumos când ea pleca.

Dar Rani rămase cu el. Era singurul lucru din lume care era al lui.

În timpul meselor cu familia lui Handsome, Salaamat asculta tăcut pălăvrăgeala lor. Deasupra lor trona un portret al Generalului – eroul lui Handsome. Handsome povestea despre cei doi nepoți ai săi, care fuseseră instruiți pentru a lupta cu sovieticii în Afganistan. Privi portretul și îl binecuvântă pe General. Apoi binecuvântă Amrika, pentru că îi antrenase și înarmase pe luptătorii pentru libertate, și clamă:

— Noi suntem aliații cei mai buni pe care îi are Amrika și ei sunt cei mai buni aliați ai noștri. Cu

ajutorul lor, mai avem puțin și vom salva Islamul.

Deșertând în gura lui enormă hălci de carne, vorbi apoi despre multele raiduri antisovietice organizate de partidele religioase pe care Amrika le ajuta.

În timpul zilei familia lui Handsome se ținea departe de *pathani* și invers. Puținul pe care Salaamat reușea să-l audă din pălăvrăgeala celor din urmă nu se deosebea de ceea ce spunea Handsome. De fapt Hero și prietenii lui aveau mai mult de doi nepoți care participau la război. Păreau să cunoască zeci de băieți care erau sus, în munți, băieți mult mai tineri decât Salaamat, care învățau să încarce și să folosească arme pe care acesta nici măcar nu și le imagina. Era o comunitate de tineri eroi. De ce Handsome nu ar fi încântat de asta?

Curând află și răspunsul: mii de refugiați de război veneau zilnic în Peshawar, alungându-i pe unii locuitori la sud de Karachi. Din aceștia, mult prea mulți se ocupau cu construirea autobuzelor. Dacă lucrurile continuau așa, *pathanii* îi vor da pe *punjabi* afară din oraș. Cei care siliseră țărani ca Salaamat să plece nu doreau să fie alungați, la rândul lor.

Noaptea, înainte să o ia pe Rani, Salaamat își construia în minte un scenariu comic.

Sute de bărbați erau îngrămădiți într-un spațiu strâmt cât celula în care dormea el. Ușa continua să se deschidă și înăuntru erau împinși tot mai mulți oameni. În curând nu mai era loc nici cât să arunci un ac, atât de masivă era invazia bărbaților ca Handsome asupra celor sfrijiți, ca Hero. Sfrijiții se loveau de peretele din spate și se înghesuiau acolo, încercând cu disperare să găsească o porțiță de scăpare. Dar nu exista nici una. În cele din urmă chiar și cei ca Handsome erau striviți de perete ca niște țânțari.

Situația era aproape similară cu ceea ce se întâmpla în autobuze în fiecare zi. Mai devreme sau mai târziu toată lumea trebuia să cadă. Cui îi păsa cine cade primul? Iar dacă el cădea împreună cu Rani, nu avea să fie atât de rău. Oricum, până acum nu o înghesuisese suficient de tare.

Într-o seară, la cină, Chikna părăsi camera într-o stare de agitație și se întoarse într-o stare de agitație și mai mare.

— Au venit Autoritățile, gâfâi el.

Handsome se încruntă:

— E a doua oară pe luna asta.

Împinse farfuria la o parte și ieși afară, urmat de Chikna.

Trei din ei așteptau afară, înarmați cu o listă de contravenții – neplata taxelor, documente neînregistrate, licențe expirate, lipsă de gust în ornamentarea autobuzelor. Ornamentarea, susțineau ei, reprezenta un pericol în trafic. Cum puteau șoferii să se concentreze când autobuzul le distrăgea atenția?

— Distrage atenția numai *din afară*, îl auzi Salaamat pe Handsome explicând, căci el rămăsese încă în încăpere.

Șeful organelor autorității ridică amenințător bastonul.

— Cum poate să se uite cineva în oglinda retrovizoare când asta se holbează la el? zise acesta, arătând către o coroană prinsă pe o margine a autobuzului.

Salaamat ieși din încăpere. Bărbatul se legase de autobuzul lui Rani. O parte din el se simți ușurată:

cu cât autobuzul suferă mai multe daune, cu atât ea avea să rămână mai mult. Dar o altă parte se înfurie. Cum îndrăznește acest bărbat să o amenințe?

În timp ce bărbatul înainta către spatele autobuzului, Rani se acoperi în întregime. Acesta îi dădu pânza jos cu bățul și o privi cu poftă. Înainte să-și dea seama ce face, Salaamat izbucni:

— Șoferul nu vede coroana când privește în oglinda retrovizoare.

— O! Chiar așa? Întrebă bărbatul, provocat.

Apoi continuă:

— Vrei să îmi arăți tu la ce se uită șoferul?

Ceilalți doi inspectori, ce fuseseră absorbiți de pofta de a izbi cât mai multe bare de protecție, se alăturară șefului lor.

Acesta înălță bastonul. Înainte ca Salaamat să apuce să se ferească, bastonul îi lovi brațul. Se chircoli de durere. Al doilea îl lovi în genunchi. Al treilea, în stomac.

— Cine ești tu să ne răspunzi nouă? Ești doar un *ajnabi*, șuierară ei.

Capul lui Salaamat începu să se învârtă. Văzu trei perechi de ghete lustruite. Una se îndrepta către abdomenul lui.

— Îți arătăm noi unde ți-e locul!

Nici unul dintre lucrători nu se mișcă. Nimeni nu vorbește, nici măcar Chikna. Ei îi dăduseră ceea ce le ceruse: masă și casă. Restul depindea de el. Când începu să vomite, simți cum uleiul de unt îi vine pe nas.

Acum aproape trei ani prima lovitură îl nimerise tot în genunchi. După care vomitase. Auzi vântul, care în seara aceea îi răvășise părul, de atunci tuns numai scurt. Dar chiar și așa, buclele lui tot le serviră drept frânghii de care îl traseră. Autoritățile îl trăgeau de ele în timp ce îl loveau cu pumnii.

Auzi apoi sunetul valurilor. Privegherea bunicii. Nisipul moale, moale... și apoi carapacea țestoasei. Întinse mâna spre ea. Rani era lângă el și îi ștergea fruntea cu degetele ei reci, invizibile tuturor în afară de el.

Înainte de a-și pierde cunoștința, îl văzu pe Handsome cum extrage câteva sute de rupii dintr-o legătură groasă din buzunarul lui.

Trei zile mai târziu, după ce se zbătuse în delir pe podeaua camerei lui pline de resturi, ieși împleticindu-se de acolo și descoperi că Rani plecase.

4

Imaginea raiului

Mai 1985

Vinerea era ziua lui liberă și și-o petrecea rătăcind prin oraș, pe jos sau cu autobuzul. Dorea să călătorească de fiecare dată cu câte un alt autobuz și ținea minte diferitele decorațiuni. Înainte să treacă

un an de când era la Handsome, mersese deja cu peste o sută de autobuze de pe traseele din oraș. Dar n-a mai văzut-o niciodată pe Rani.

Într-o zi înăbușitoare de mai, într-un autobuz cu macheta unui avion PIA de o jumătate de metru prinsă pe acoperiș și un șofer care mergea pe o bandă pe care numai el părea să o vadă, Salaamat îl întâlnește pe fratele lui mai mic, Shan.

— Ești aici! zise el, surprins de propria lui veselie.

Când se întâlniseră ultima oară, băiatul nu avea decât doisprezece ani. Vocea lui începea să se îngroașe și deasupra buzei de sus îi mizea mustața.

— Arăți bine.

Shan de-abia dacă îl cunoștea.

— Da, zise el, ridicând din umeri.

— Ești singur? insistă Salaamat.

Autobuzul scârțâi și derapă. Capul lui Salaamat se lovi de o pânză pe care era pictată o cascadă verde.

— Nu. A venit și *aba*. Au venit și Sumbul, și Hamid, și *chachu* cu familia lui.

— Unde sunt?

— În Thatta. Dar ne vom muta aici, în oraș. *Aba* a fost angajat în casa unui om bogat. Numele lui este domnul Mansoor. Este un om foarte important!

Shan își îndreptă umerii cu mândrie.

Autobuzul se opri, după care porni din nou. Shan nu o pomenise pe mama lor.

Salaamat își privi fratele slab și cu tenul întunecat, ca al lui. Și ca al ei. Își reaminti degetele ei, roz și înțepate precum creveții pe care îi decortica, respinsă de un soț care trăia de pe urma trudei acelor degete. Șopti:

— Și *ama*?

— A murit.

În autobuzul îngrămădit se înghesuiau tot mai mulți navetiști. Se clătinau ca o cutie plină de cuie. Când Salaamat vorbi, scrâșni din dinți. Îl înjură pe șofer pentru că făcea pe pilotul de avion. Apoi îl înjură pe Shan.

— Ticălosule! Când? Mie de ce nu mi-a spus nimeni?

Shan se dădu înapoi.

— La câteva luni după ce ai plecat! țipă el.

Apoi continuă:

— *Dadi*⁷ a zis că n-are rost să te mai chemăm. A zis că tu trebuie să lucrezi.

— Vicleana aia! Doar pentru că mi-a salvat viața o dată, nu înseamnă că e stăpână pe ea!

Shan se trase și mai în lături.

Pe Salaamat începu să-l doară urechea. Acum nu făcea decât să-și îndepărteze și mai mult fratele. Dar ce conta? Din ziua când bunica lui îi spusese să plece, familia îl uitase. Poate doar cu excepția mamei și a surorii lui, Sumbul. Doar ele plânseseră la plecarea lui. Da, poate că ele s-au gândit la el.

Salaamat trase adânc aer în piept. Cu excepția urechii, în care simțea o durere intermitentă, totul rămase nemișcat. O liniște de moarte.

După o pauză lungă, întrebă mai blând:

— Sumbul e bine?

— Da. Pomenește des de tine.

Salaamat nu putu să nu zâmbească.

— Ce făceați în Thatta?

— Păzeam mormintele de pe Makli Hill, zise Shan, lovind din greșeală un bătrân, după care se redresă și continuă: *Chachu* și familia lui sunt încă aici, dar noi ne vom duce în casa aceluia om bogat. Eu aici cobor.

Salaamat sări din autobuz împreună cu el. Își relaxă umerii. De când fusese bătut de autorități, îl dureau sistematic. Dar bărbații aceia nu mai avură ocazia să-l bată din nou. Învățase să se ascundă repede în viziunea lui ori de câte ori veneau.

Shan luă un alt autobuz, apoi încă unul, și în cele din urmă, după-amiaza târziu, ajunse într-un cartier cu totul diferit de cele pe care le frecventase Salaamat în zilele lui libere de vineri. Străzile erau largi și străjuite de copaci. Magazinele aveau vitrine colorate, iar reclamele erau scrise cu cuvinte frumoase, întortocheate. Casele erau ca niște forturi, cu porți mari și ziduri impunătoare, care aveau deasupra șiruri de sârmă ghimpată ascunse parțial în dosul vițelor de iederă. Aerul era mai curat. Însă un lucru rămânea neschimbat: băieții jucau crichet în stradă.

Când intră pe stradă, Shan nimeri peste un joc de crichet în plină desfășurare. Lansatorul avea un avantaj clar, deoarece străduța era ușor în pantă, iar el era poziționat în culmea ei, în timp ce cel aflat la bătaie se afla mai la vale și încerca să facă față unei mingi care venea vertiginos spre el.

— Aut! strigă o voce din vârful dealului.

O voce de fată. Poarta – trei bețe fragile de lemn – săltă în aer.

— Din cauza vântului! Poarta asta idioată e-n stare să zboare la cea mai mică atingere! se plânse cel de la bătaie.

Salaamat se uită cu coada ochiului, dar aruncătorul stătea în umbră. Arbitrul, un bărbat aproape tot atât de corpolent ca Handsome, dar nu la fel de înalt, ridică un deget și declară:

— Aut!

Din vârful dealului, aruncătorul invizibil zbieră triumfător.

— Țsta-i favoritism! strigă cel de la bătaie.

Arbitrul se lăsă în genunchi și rânji spre lansatorul care venea către el, țopăind în lumina soarelui.

Lansatorul era *fată*. Ei, de fapt mai mult decât o fată. Purta o *kameez* galbenă, suficient de subțire și de strâmtă pentru a lăsa să se ghicească doi sâni mici, dar bine conturați, și un dos la fel de bine conturat. Arbitrul o îmbrățișă:

— *Shabash, beti!*⁸

Obrajii ei fini, de un maroniu ca de coajă de nucă, erau roșii și asudați, iar părul ei lung până la umeri era delicios de ciufulit.

— *Aba*, rîse ea, am jucat numai trei runde din zece și deja avem trei puncte.

Jucătorul de câmp, rămas singur, începu să se scobească în nas.

— E-al naibii de plictisitor! anunță el.

— Da, e plictisitor și se trișează, zise cel de la bătaie.

Apoi aruncă bâta și intră valvârtej pe o poartă care avea în partea de sus niște volute din fier forjat.

Jucătorul de câmp începu să se scobească în cealaltă nară.

Shan strânse cei trei țaruși și se îndreptă către arbitru. Fata luă țarușii de la el. Zâmbi și-i zise:

— Mulțumesc!

Shan își mișcă timid buzele. Apoi se adresă tatălui ei:

— Am adus niște lucruri, Mansoor *sahib*.

Mansoor *sahib* îl privi pe Salaamat:

— Iar el este...?

— A! zise senin Shan. E fratele meu mai mare. Dar nu va rămâne aici, adăugă el repede.

Salaamat se sumeți brusc. *Sahib* păru să aștepte un salut, însă Salaamat nu zise nimic.

Intrară toți patru pe poartă. Merseră pe o alee lungă pentru mașini, umbrită de pruni și smochini. Un miros dulce îi gădilă nările lui Salaamat. Prin fața ochilor îi treceau aripi galbene de fluturi. Undeva în față și mai spre dreapta, într-un dud enorm, se afla o pereche de papagali moțați, ce-și ciuguleau ciocurile unul altuia. În cele din urmă ajunseră la o movilă de pietre rotunde, de unde țâșnea o cascadă miniaturală. Salaamat își ținu respirația. Avea în fața ochilor exact imaginea pictată pe toate tavanele și în toate colțurile fiecărui autobuz pe care îl văzuse sau la care lucrase. Ba nu, imaginea de aici era mult mai frumoasă. Peisajul continuă până ajunseră la un luminiș împrejmuț de salcâmi galbeni.

În centru se afla o femeie ce stătea la o masă de sticlă.

— Exact la timp! zise ea, ridicându-și privirea.

Fața ei osoasă era încadrată de un păr scurt, cu o buclă amplă într-o parte. Chiar și Shan e mai drăguț decât ea, se gândi Salaamat.

— Am câștigat, *ama*, zise fata.

— Știu. Mi-am dat seama după cum a dat buzna Hassan, rîse mama.

— Întotdeauna pierde, se bucură fata.

Tatăl ei se așeză.

— Poate că ar trebui să-l mai lași și pe el să câștige din când în când.

— Să nu îndrăznești! Are nevoie de o soție care să arunce mai bine decât el, interveni mama.

Ea și soțul ei schimbară niște priviri cu subînțeleș, în timp ce fata, rămasă în picioare, îi privi concentrată, cu ochii ei mari jucând de la unul la altul, iar zâmbetul i se topi de pe chip. Apoi femeia se întoarse către Shan. Adoptând un aer curios și năuc, ea se interesă de Salaamat:

— El cine este?

— Fratele meu, răspunse Shan, roșind din nou.

Salaamat stătea cu picioare depărtate și cu mâinile la spate și deocamdată nu rostise nici un cuvânt.

— Poate că e-n armată, opină domnul Mansoor. Azi toată lumea pare să meargă la armată.

Mâncăm?

1. Joc de cuvinte în limba engleză între *handsome* (chipeș) și *pretty* (drăguț).
2. Pescar (în urdu, în orig.).
3. Dragul meu (în urdu, în orig.).
4. Străin (în urdu, în orig.).
5. Pakistan International Airlines, compania aeriană națională pakistaneză.
6. Unitate monetară în țări ca Pakistan, India și Nepal.
7. Bunică (în urdu, în orig.).
8. Bravo, fiica mea! (în urdu, în orig.)

Daanish

1

Ordin de confidențialitate

Septembrie 1990

Era o întrebare îndreptățită, se gândi Daanish. Oare Statele Unite își doresc un război? Însă începuse să învețe ce întrebări nu trebuia să pună.

Wayne se lăsă pe spate în scaunul pivotant. În biroul lui se afla un panou pe care scria: *Încrede-te în deciziile tale! Totul este posibil.* În sala de clasă unde își ținea prelegerile exista unul identic. Înclinându-și bărbia, acesta îl privi pe Daanish de sus, din vârful unui nas subțire.

— Am sugerat doar să explorezi și alte piste. Jurnalismul de calitate este atractiv și digerabil. Ești un amator. Stilul tău de scris este greoi și apelează destul de mult la emoții.

Daanish studie pagina scrisă de el în jurnalul de lucru pe care trebuiau să îl țină studenții. În fiecare săptămână discuția se învârtea în jurul subiectului celui mai popular, cu sfaturi despre felul cum se pot strânge mai multe informații și cum se scot în evidență punctele de interes cu fraze și expresii ale martorilor oculari. Lui Wayne îi plăcea să spună: „Intervievarea martorilor este marele secret. Faceți în așa fel încât publicul să se identifice cu ei. Faceți-i să rămână fără suflare. Faceți-i să le curgă balele!”

Ultima discuție de grup fusese despre scoaterea anumitor vitamine de pe rafturile magazinelor. Mass-media au informat că decizia a făcut ca la guvern să fie expediate mai multe scrisori de protest decât pentru orice altă problemă din istorie. În sala de curs studenții și-au exprimat indignarea față de încălcarea dreptului publicului de a-și alege produsele. Au comparat, în grupuri mici, diversele articole despre „criză” și s-a ajuns la un consens în privința articolului care a slujit cel mai bine intereselor poporului asuprit. În unele articole erau intervievați cei care nu mai aveau acces la vitamina lor preferată. Acelea îi făceau pe cititori să le curgă balele. Și i-au făcut pe toți studenții să-și dorească să scrie așa.

Cu o săptămână în urmă tema discuției a fost refuzul unui anumit muzeu de a expune nuduri. „Cenzura”, a spus Wayne, „este cel mai mare dușman al nostru. Să nu uităm că se apropie aniversarea a două sute de ani de la Primul Amendament la Constituție – dreptul la liberă exprimare. Astăzi vom examina mai multe moduri prin care mass-media și-au afirmat acest drept”. Apoi a continuat, ridicând un deget, în timp ce vocea lui începea să reverbereze impresionant în sală, iar buza de jos i se uni cu

cea de sus într-o strâmbătură de înflăcărare când își lansă tirada: „Dar mai întâi amintiți-vă că, în calitate de păzitori ai presei, în calitate de oameni care veți merge peste tot în lume după patru ani de formare meticuloasă și veți fi martori oculari ai turbulențelor imense din jur, rolul nostru este de a le transmite adevărul obiectiv celor care sunt în spatele nostru și depind de noi!”

Trecuseră șase săptămâni de când Irakul invadase Kuweitul. Nici o discuție din grupă nu abordase tema atacului, ca să nu mai vorbim de relatările din presă. Nimeni nu pomenea sancțiunile internaționale impuse Irakului sau înghețarea conturilor sale externe. În lipsa exporturilor de petrol, națiunea nu mai putea importa alimente. Daanish nu găsisese în presa din SUA nici un text despre efectele acestor sancțiuni, nici despre negocierile de pace despre care auzise prin intermediul presei internaționale, negocieri care erau în curs de desfășurare. Americanilor li se spusese foarte puține pe lângă faptul că patruzeci de mii de soldați americani au fost trimiși în Arabia Saudită. Li se spusese că desfășurarea de trupe era o mișcare defensivă, chiar dacă avea aceeași amploare ca aceea din Vietnam.

Daanish petrecea ore întregi în bibliotecă, căutând și răscolind prin cele mai puțin influente ziare americane și străine. Ceea ce a descoperit a dus la scrierea următorului articol în jurnalul său de lucru:

După opt ani de luptă cu Iranul, Irak avea nevoie să-și reconstruiască economia. Avea nevoie de banii de pe petrol. Cu toate acestea, a doua zi după ce Iranul și Irakul au semnat acordul de încetare a conflictului, Kuweitul a început să își sporească producția de petrol, încălcând normele OPEC. Prețurile la petrol au fost reduse la jumătate. Până anul următor Kuweitul producea mai mult de două milioane de barili de petrol pe zi, mult mai mult decât cota aprobată de OPEC pentru el. Pentru a înrăutăți și mai mult lucrurile, acest stat a început extragerea petrolului dintr-un câmp petrolier de la frontiera dintre Irak și Kuweit, o graniță creată de britanici. A făcut acest lucru cu aprobarea SUA. La urma urmei, SUA le furnizau tehnologia. Unele ziare mai puțin cunoscute și-au asumat riscul imens de a relata că în timpul războiului dintre Iran și Irak Kuweitul fora de fapt petrolul din partea irakiană a frontierei. Deoarece Kuweitul a fost unul dintre cei mai mari creditori irakieni din timpul războiului (cu o sumă de peste treizeci de miliarde de dolari), aceasta putea însemna că îi împrumuta Irakului bani obținuți din propria lui producție! Iar acum, după război, se cerea plata datoriilor în timp ce, concomitent, se creștea producția.

Acestea sunt evenimente care nu au fost menționate în ziarele și revistele mai populare, dar, dată fiind invazia în Irak, cred că ar trebui să fie. Situația trebuie examinată din toate unghiurile, toate părțile implicate trebuie incluse în dezbateri, iar dezbateri ar trebui să fie pusă la dispoziția publicului. Dar de ce nu li se spune oamenilor ceea ce discută ONU, SUA, Irakul, Kuweitul și alte națiuni relevante din Orientul Mijlociu? Au SUA alte planuri?

Poate că da. Trebuie, de asemenea, să analizăm modul în care guvernul american a tratat Irakul în timpul crizei dintre Iran și Irak, când a fost scos de pe lista statelor „teroriste”. Comparați acest lucru cu ceea ce s-a întâmplat imediat după încetarea ostilităților. Practic peste noapte, Irakul a fost declarat din nou o amenințare într-un document cu un nume demn de menționat: „Planul de război 1002-90”. De ce? Era același Irak, cel finanțat și înarmat de SUA în timpul războiului. Oglindind schimbarea de perspectivă a guvernului, mass-media din SUA au început să înfățișeze și

ele Irakul într-un mod diferit. Nu mai era un aliat. Devenise dușmanul.

Poporului american i s-a spus că cei patruzeci de mii de soldați americani staționați în prezent în deșertul Arabiei Saudite sunt acolo pentru a proteja Arabia Saudită de cei o sută douăzeci de mii de soldați irakieni care pătrundeau acolo prin Kuwait. De ce nu ni s-au arătat aceste trupe irakiene?

Un bun student la Jurnalism nu ar trebui să considere că niște declarații sunt adevărate până când nu i se oferă dovezi solide – și în nici un caz în pragul războiului. Deci trebuie să existe o discuție detaliată legată de circumstanțele care au dus la invadarea Kuwaitului de către Irak. Ar trebui să citim publicațiile mai mici, care îndrăznesc să își exercite drepturile acordate de Primul Amendament. Acestea ar putea fi cei mai buni „păzitori ai adevărului“ – așa cum ați spus chiar dumneavoastră.

— Acesta este un articol absolut rezonabil, mormăi Daanish, ridicând ochii din jurnal.

Wayne scrisese cu cerneală roșie: *Analiză slabă. Alege un alt subiect. Explorează alte căi.*

— Ce vrei să spunei cu explorarea altor căi? Chiar asta am făcut. Nimeni altcineva din grupă nu a atins subiectul, deși este mult mai important decât vitaminele.

Daanish era mulțumit de sine pentru că rămăsese calm. Deși scria cu destul curaj în jurnalul său, rareori găsea curajul de a-l înfrunta personal pe Wayne. Până acum se descurcase bine.

— Uite, zise Wayne, închizând brusc jurnalul și aplecându-se în față, pentru a-l fixa cu ochii lui albaștri.

Daanish făcu un efort pentru a se încrunta și el. Wayne continuă:

— Înțeleg cât de supărător este acest lucru pentru tine. Ești la atâția kilometri depărtare de casă, poate că ești și nostalgic. Te simți singur. Ai muncit mult ca să ajungi aici. Sunt mândru de tine. Zău că sunt. Și este bine să te mândrești cu ai tăi.

Daanish era uluit.

— Să mă mândresc cu ai mei?

— Vreau să spun cu faptul că ești arab și cu toate aceste... aceste evenimente...

— Eu nu sunt arab, replică Daanish înainte să-și închidă gura strâns.

„Nu, nu asta“, se gândi el. Wayne nu acuzase niciodată alți studenți de faptul că ar fi părtinitori din cauza originilor lor. Însă originile lui Daanish deveniseră o armă pe care o folosea ca să îl reducă la tăcere, deși Wayne nici măcar nu-i reținuse bine originea. Deschise gura fără să știe exact cum să-i spună asta și, cu același dispreț pe care îl simțise și în vocea lui Wayne, zise:

— Arabii reprezintă mai puțin de treizeci la sută din populația musulmană.

Dar acesta nu era lucrul cel mai important. Rămase tăcut, ascultându-și bătăile alerte ale inimii. Apoi adăugă:

— Eu sunt student la Jurnalism. Jurnalul meu de lucru nu are nimic de-a face cu religia mea.

Următoarea propoziție îi rămase pe vârful limbii: „V-am pus eu vreodată la îndoială abilitățile din pricina credinței dumneavoastră?“

Dar și-o înghiți. Wayne se lăsă iar pe spate în scaunul pivotant, apoi se uită la ceas.

— Ei bine, zise el, ridicând din umeri, rolul tău ca jurnalist începător este să înțelegi că toate

persoanele din mass-media dezbat fapte, nu opinii. Primul fapt: Saddam a invadat Kuweitul. Nu putem schimba asta întrebându-ne de ce a făcut-o. Ești liber să speculezi, zise el, rotindu-și brațele într-un gest mărinimos, însă speculațiile tale nu sunt știri. Opiniile tale nu au ce căuta pe prima pagină!

De data aceasta Daanish nu se mai înfrână:

— Dar acest subiect ocupă prima pagină *peste tot*! Cum numiți asta?

Apoi arată spre o pagină dintr-un întreg teanc de articole. Titlul era: „Mai mult decât nebun“.

— Vreți să-mi spuneți că asta este un eveniment? Știți că a fost supranumit Hitler? Se încearcă chiar să se demonstreze că este reîncarnarea lui! Oare la facultate au învățat să relateze într-o manieră atât de *faptică*?

Wayne se lovi peste coapsele sale cărnoase, dând semne că vrea să se ridice.

— Nu vei ajunge nicăieri dacă ești de partea lui Saddam, tinere!

— Nu sunt de partea lui, răspunse Daanish, tremurând, deși nu-i era frig. Faptul că nu ați putut identifica adevăratele mele sentimente față de el este un semn al abilității mele profesionale.

Daanish se opri, hotărât să lase lucrurile așa cum erau. Îi zvâcnea țeasta. Până acum nu mai înfruntase niciodată un profesor. Era doar puțin îngrijorat și avea sentimentul că se aruncase singur în prăpastie.

— Tot ce am făcut în jurnal a fost să întreb dacă mass-media ne prezintă fapte sau doar simple etichete. Ceva de care să se agațe cu ușurință, astfel încât, dacă va fi război – și oare s-ar deranja atât dacă nu ar ști că administrația intenționează să declanșeze unul? –, să existe prea multă ură împotriva „inamicului“ pentru a mai pune sub semnul întrebării distrugerea lui.

Da, cu siguranță își depășise limitele. Simțea că organele îi tresăteau pe sub piele. Continuă să peroreze:

— Cui îi este spălat creierul cu adevărat? Ironia este că partea de sus a acestui articol începe cu fotografia unor copii de școală în fața unui portret al lui Saddam, iar legenda spune: „De la naștere, irakienii sunt învățați să asculte fiecare ordin al liderului lor suprem“. Legenda ar putea fi cu ușurință citită astfel: „De la naștere, americanii sunt învățați să asculte troica formată din Casa Albă, Pentagon și mass-media“.

Daanish se dădu în spate, șocat de el însuși.

Wayne se îndrepta spre ușă. Se aștepta ca și Daanish să facă la fel.

— Am spus eu că o să te implicii emoțional. Of, of, of! zise el, ridicând mâna ca să-l potolească.

Apoi continuă:

— Ascultă! O să-ți dau un subiect. Gândește-te la el. Povestea cu vitaminele ți se poate părea banală, dar poate că ascunde în ea o învățătură. Ești doar în anul al doilea.

Acum curajul îi părăsi pe Daanish. Vocea îi alunecă undeva în turul pantalonilor. Se juca nervos cu cureaua. Cuvintele lui plecaseră din gât și se duseseră în mâini, însă, cum tot se prăvălea în prăpastie, le lăsă să se ducă.

O profesoară trecu pe lângă ușa deschisă.

— Cum mai merge? o salută vesel Wayne.

Cei doi pleacă împreună, lăsându-l pe Daanish pe coridor. Îi auzea discutând despre sala unde va avea loc următoarea ședință a consiliului.

2

Revizuire

Iunie 1992

Daanish stătea la fereastră. Capul îi era greu după încă o noapte de somn întrerupt. După întoarcerea în Karachi, în fiecare dimineață, imediat după răsăritul soarelui, renunța la efortul de a se odihni imediat ce veneau constructorii de alături. Și acum stătea și privea cum un bătrân desculț, cu pieptul dezgolit, urca pe o scară de bambus, ducând în echilibru pe capul său fragil o găleată cu ciment. Părul lui era uscat și albit, ca niște coji de trestie-de-zahăr. Între primele două degete de la piciorul drept ținea o mistrie. Cum avea o găleată pe cap și două în mâini, se clătina. Apăsă marginile scării cu călcâiul și degetele de la piciorul liber până când aceasta se stabiliza. Astfel ajunse sus.

Bătrânul dădu gălețile unui lucrător tânăr, încovoiat pe acoperiș. După ce își șterse fața cu o cârpă mototolită, își aprinse o țigară, savurând-o ca și cum el ar fi fost cel dinăuntru și ar fi stat în picioare la fereastră, fără nici o treabă, cum stătea Daanish.

Cerul de un gri-portocaliu era străpuns de antene satelit, acoperișuri înnegrite și fire telefonice. Copaci nu erau mai deloc. Dincolo, însă nevăzută de Daanish, era marea. Ca și el, și ea scâldea țărături diferite. Pe acest țărâm bătrânul se născuse de partea greșită a centurii. Aici Daanish putea să scrie orice calomnie pe un șervețel și să îl arunce în voie. Aici nu trebuia să spele oale de dimensiunea clopotelor unei biserici sau să strângă din dinți în prezența lui Kurt sau a lui Wayne. Dacă voia, ieșea afară, unde își putea da aere în fața oricui dorea. Doar prin trecerea de cealaltă parte a oceanului, locul său în univers se schimba.

Muncitorul aruncă țigara. Un om venea spre el. Era șoferul lui Khurram, care ducea un vas de aluminiu. Îl vedea la un moment dat în fiecare dimineață, când familia lui Khurram nu mai avea nevoie de el. Ca și în ziua când fusese adus acasă de la aeroport, pe Daanish îl izbi cât de bine arăta acel om.

După ce fata în *dupatta* albastră plecă, lăsând omizile, Daanish își întrebă unchii ce erau, însă aceștia îi spuseră cu duritate să le distrugă. „Uită de acest incident grosolan“, îl sfătuipe unchiul său.

Dar el nu putu s-o facă. Așa că decise să se strecoare afară cu cele trei omizi grase și să îi întrebe pe constructorii ce erau. Ei transmiseră întrebarea mai departe, până ce ajunse la șofer, care îi dădu imediat un răspuns.

— Viermi de mătase? se miră Daanish, ținând larvele în palmă.

— Sora mea lucrează la o fermă unde se cresc acești viermi, zise omul, cu chipul în continuare imobil, ca și cum i-ar fi fost înțepenit.

— Ce știi despre ei? insistă Daanish.

Bărbatul se mută în partea cealaltă a lui Daanish și îl rugă să repete întrebarea. Apoi îi răspunse:

— Trebuie să îi hrănești tot timpul. După ce își țiș gogoșile, dacă vrei să le iei firul de mătase, trebuie să-i fierbi.

— Un pic cam dur, comentă Daanish. Și ce mănâncă?

— Frunze de dud. Pe terenul viran de la capătul străzii este un dud mare. Mănâncă și frunze de salată, dar preferă frunzele aceluia copac, mai ales dacă le tai mărunț.

Muncitorii fură încântați să ia o pauză și să vorbească cu băiatul din Amrika. Deși Daanish se bucura că mai scăpa de întâlnirile de recitare a Coranului, curând se plictisi să tot fie întrebat de viză.

— Ar trebui să vedeți cum mă tratează pe mine la consulatul lor! În ochii lor sunt un nimic! Nu vă pot ajuta!

Dar ei nu-l credeau.

Daanish se îndepărtă de fereastră și deschise unul din sertarele unde își ținea scoicile. Dar nu mai erau acolo. Dispăruseră. Simți cum i se urcă sângele la cap. Deschise pentru a mia oară ușa noului dulap și răscoli printre grămezile de haine pe care Anu le pusese acolo. Poate că frumoasa lui colecție de scoici fusese pusă în vechiul dulap. Dar nu erau nici acolo. Daanish trânti nervos ușa dulapului.

Anu era singura care ar fi putut să umble prin lucrurile lui. Cu toate acestea, ea nega că ar fi făcut-o. Daanish clătină din cap: doctorul nu i-ar fi invadat *niciodată* spațiul lui privat. În mod sigur ea o făcuse. De ce? Și se părea că încă o mai făcea: cărțile lui și plicul cu fotografii dispăruseră și ele. La fel și nenorocitul ăla de aparat foto!

Nu așa și-o amintea pe Anu. Se schimbase. N-ar fi vrut să fie așa. Ar fi trebuit să fie neclintită, ca stânca pe care stătea în timp ce el și tatăl lui plecau să exploreze. Erau ca un tot, ca o vază de cristal. Ea lumina din spate, iar tatăl lui conducea expediția, ca o avangardă strălucitoare. Odată conducătorul plecat, ea devenise ciudată, ca un puț neacoperit. Iar lui îi era teamă să se uite prea adânc în el.

Nici măcar nu-i explicase ce „întrebare“ îi pusese în ziua sosirii sale. „Mâine ai toată ziua să-mi răspunzi“ îi spusese ea, însă în seara următoare se prefăcu că nu știe nimic despre vreo întrebare. Daanish lăsă să-i scape iar o înjurătură.

Înșirându-și hainele, rămase în fața oglinzii înalte. Ochii de un cafeniu-deschis ce-l priveau erau ai tatălui său. După ce i se tot pomenise ani de zile despre asemănarea dintre ei, acum o vedea clar. Avea exact statura lui. Luase în greutate anul acesta la universitate, când aromele de plastic de la Fully Food încetaseră să-i mai facă greață și începuseră să se depună în jurul taliei sub forma unei centuri de grăsime moi și abia vizibile, probabil exact așa cum se întâmplase și cu doctorul atunci când avea douăzeci și doi de ani. Picioarele lui erau încă frumoase și puternice. Picioare de înotător. Dacă semăna și în această privință cu doctorul, picioarele aveau să rămână cea mai frumoasă trăsătură a lui Daanish.

Becky le admirase din ziua când se întâlniseră pentru prima dată, atunci când el o condusesse acasă de la sala de sport. Gândul la ea îi aduse din nou aminte de fotografiile lipsă. Îi plăcea una cu Pamela

rezemată de un stejar. Pământul era presărat cu frunze veștede, amintindu-i de întâlnirea lor din grădina unde lui Daanish îi plăcea să hoinărească. Numai că acum nu mai simțea acea umilință pe care o simțise atunci cu Penny. Când o întâlnise pe Pamela, Daanish știa mai multe decât să scormonească un stomac sau o fesă, ca o cârțiță oarbă. Fotografia fusese făcută chiar înainte ca ea să se așeze pe patul de frunze și să înceapă să-și desfacă încet bluza. Era o fotografie din semiprofil, astfel că ochiul ei drept, albastru-verzui, părea mai mare decât stângul. Deasupra lui se ridica o sprânceană subțire, ce-i conferea Pamelei expresia ei caracteristică: „Chiar așa?”

La naiba! Unde era? În următoarea jumătate de oră scormoni prin fiecare colț al camerei proaspăt aranjate și zugrăvite. Ochii îi căzură pe caseta de lac, unul din cele câteva lucruri care nu-i lipseau din geanta de voiaj. Dar și la casetă se umblase. În ea se afla o fotografie pe care nu o mai văzuse niciodată. Ce naiba căuta acolo?

Tâmpile începură să-i zvâcnească. Se duse la cabina de duș. Cum curentul electric se întrerupsese de ieri, pompa de apă nu fusese pornită. Rezervorul era aproape gol, iar presiunea, atât de scăzută, încât doar prin două găuri ale dușului curgeau câteva picături. Cu săpunul încă pe el, Daanish se întoarse în camera lui și rămase așa, gol, pe covorul alb, nou. Se uită la ventilatorul din tavan, dorindu-și să poată auzi vâjâitul expresiv al paletelor bătând aerul. Dar pana de curent continua.

Curând transpirația i se combină cu săpunul, iar Daanish fu acoperit cu un strat subțire de mîzgă, ce lăsa urme gri pe covor. Tânărul se bucură. Pe măsură ce covorul se murdărea, capul începu să i se limpezească. Ștergându-se cu un prosop, ascultă cum la parter Anu făcea pregătiri pentru *Quran Khwani*. Era un pic după ora opt. Participanții aveau să sosească în jurul orei nouă. Acum, că trecuseră trei săptămâni de la moartea tatălui său, erau deja mai puțini. Însă tot erau mai mulți decât ar fi dorit el să întâlnească. Se pieptănă și se aranjă pentru încă o zi în care avea să fie orfanul amrikan.

Dar nu merse jos. Se duse la sertarul unde ținea cei trei coconi. Insectele își țesuseră casele, exact așa cum îi spusese șoferul. Deși se simți dezamăgit că pierduse procesul țeserii, gogoșile pufoase îl distrau în felul lor. Se mișcau. La început le lăsase pe un teanc de ziare de pe biroul lui. Când s-a întors, le-a găsit într-un bol de nuc în care își ținea pixurile. Până a doua zi săriseră de pe birou undeva departe de ziar. Indiferent unde le-ar fi pus, ele doreau să fie în altă parte. În cele din urmă le găsi un loc care li se păru și lor acceptabil: într-un colț întunecat și uscat al unui sertar. Așa cum spusese șoferul, dacă Daanish dorea să extragă firele de mătase, trebuia să le gătească săptămâna viitoare.

Aplecându-se ca să le vadă mai de aproape, Daanish șopti: „Cocon”. Sunetul avea un efect calmant. Era dulce ca somnul și moale ca un pui de-abia ieșit din găoace. Cumva, se simțea legat de el. „Ce să fac cu tine?” se întrebă el. „Ești atât de diferit de frumoasele mele scoici. Ele nu pot trăi fără apă, iar tu nu poți trăi în ea.”

Daanish se gândi la fata cu ochi de gazelă și *dupatta* albastră. Dacă se întorcea, ar fi vrut să fie el primul care să-i vorbească. Dorea să-i spună că îi urmase sfatul și că aflase ce erau mogâldețele pe care ea le lăsase în urmă. Dorea și să privească mai atent chipul acela fin, de culoarea caramelului, cu bărbia conică și grațioasă. De atunci nu mai venise. Oare și-o amintea bine? La naiba, avea nevoie și de o fotografie cu ea!

Speranța de a o revedea a fost cea care l-a determinat în cele din urmă pe Daanish să coboare.

3

Acolo da, desigur!

Rotindu-și rapid privirea, văzu că fata nu venise. Își sărută mama și-i spuse bună dimineața, după care luă o *siparah* și se îndreptă către camera alăturată, unde se aflau bărbații.

Încăperea dădea într-o grădină mică, cu tufe de hibiscus plantate pe margini. Pe alocuri iarba începea să se usuce. Strada lui avea o nevoie imperioasă de apă. La două străzi mai încolo locuia un ministru, așa că acolo niciodată nu se produceau întreruperi de energie electrică. Unii dintre cei veniți chiar despre asta discutau în momentul când el intră în cameră. Își făceau vânt cu niște ziare, iar Daanish știu că printre rugăciunile pentru tatăl său mort se strecurau și niște rugăciuni pentru *bijly*¹ și pentru niște politicieni noi.

De-a lungul peretelui opus ședeau trei dintre unchii lui Daanish. Au venit și s-au așezat lângă el, căci le era prea cald ca să citească și erau dornici de conversație. *Chacha* se întoarse către el și-i zise:

— Toată viața *Shafqat bhai* a știut că-l vei face să fie mândru de tine. Tot ce-a făcut, fiecare oră de trudă, toate erau pentru tine.

Un alt unchi intră în vorbă:

— Copiii noștri din Amrika o duc foarte bine. Acolo, desigur, au toate șansele să strălucească. Și chiar strălucesc! Uită-te la Daanishwar! zise acesta, bătându-l entuziast pe Daanish pe spate. Hai aici! Nu ne-ai povestit nimic despre experiențele tale de acolo. Toate lucrurile bune trebuie împărtășite.

Ceilalți bărbați dădură din cap aprobator și entuziast.

Văzând că Daanish nu răspunde, un văr mai în vârstă îl îmboldi:

— Am auzit că acolo e liniște și pace. Nu ca aici, unde armata dă buzna prin cartierele noastre.

*Phoopa*² îl întrerupse rapid:

— Lucrurile stau mult mai bine de când cu intervențiile armatei. Știu eu mai bine. Merg cu mașina prin Nazimabad în fiecare zi, spre deosebire de tine, care stai pe strada ta de lux. Sunt arse din ce în ce mai puține autobuze și camioane. Asta datorită armatei!

— Da, zise *chacha* lui Daanish. Dar nu suntem mulțumiți de tacticile lor. Îi strâng pe toți cei din zonele cu *muhajiri* și-i bat de-i zvântă. Lucrul ăsta nu va face decât să alimenteze mânia celor de la MQM.

Se iscă un murmur de aprobare general, la care *phoopa* lui Daanish nu se alătură. După o pauză, ridică semeț capul și zise:

— *Punjabii* vor plăti pentru asta. Vom fi alungați. Eu mă gândesc să-mi duc familia înapoi în Lahore.

— Prostii! zise un altul. *Muhajirii* or să plătească. Câți dintre noi sunt în poziții importante?

Sistemul proporționalității trebuie să înceteze.

— Voi toți controlați Karachi! veni un răspuns răstit.

Chacha se grăbi să intervină:

— Cu un lucru suntem cu toții de acord. Acești separatiști *sindhi* sunt niște imbecili.

Toată lumea dădu aprobator din cap, după care *chacha* continuă:

— Acum ce rost are să începem această discuție aici? Bietul meu frate nu și-ar fi dorit așa ceva.

Se duse spre centrul camerei, unde erau aranjate dulciuri și gustări pe niște platouri mari de lut. Le luă și le dădu mai departe. Apoi le turnă Pepsi cald, scuzându-se:

— Dacă nu avem apă pentru ceai, asta-i tot ce putem oferi.

Stomacul lui Daanish se întoarse pe dos. Era abia ora zece dimineața. Unchiul lui se întoarse din nou spre el:

— Astăzi va vorbi Daanish!

Va fi ca un salt peste ocean, se gândi Daanish. „Tu vei fi mai bun decât mine“, spusese doctorul.

Testul începuse.

— Dar ce doriți să știți? întrebă Daanish.

— Tot ce ai văzut în acești trei ani! răspunseră ei.

El ridică din umeri:

— În multe privințe lucrurile sunt cu adevărat diferite, dar în multe altele nu sunt.

— Atunci spune-ne ce e diferit. Nu ne pasă de restul, zise unul din unchii săi.

— Da, spuse un alt bărbat, pe care Daanish nu îl recunoscuse, nu vrem să ne spui lucrurile care sunt la fel ca aici.

— Ei bine, începu Daanish, e mai greu de explicat.

Bărbații așteptau.

— Aici avem multe restricții, dar puține reguli, iar acolo e invers. Sunt puține restricții, dar multe reguli.

Bărbații se uitară nedumeriți unii la alții. Era un început slab. Înainte să înceapă din nou să vorbească, cineva întrebă:

— Sunt multe locuri de muncă?

— Păi... începu Daanish, dregându-și vocea. De fapt, de când cu Războiul din Golf, a fost o oarecare recesiune.

Rămaseră toți tăcuți, iar tăcerea se prelungi. Cineva clătină dezaprobator din cap:

— Războiul acela a fost o crimă.

Toată lumea aprobă și apoi toți devin ursuzi. Unchiul lui Daanish zise:

— Ce le-au făcut bieții irakieni? Vă spun eu, petrolul e un blestem. Uitați-vă la Iran. Uitați-vă la Libia.

Un altul îl aprobă:

— Și uitați-vă la saudiți, cum se pleacă în fața lor.

Phoopa lui Daanish se încruntă:

— Insulți pământul sfânt?

— Nu, răspunse acesta, îi insult pe cerșetorii care trăiesc acolo.

Unchiul declară:

— Ei sunt frații noștri.

— Sunt mai frați cu irakienii și tot i-au lăsat pe americani să îi bombardeze.

— Vorbitor de urdu! replică el.

Cineva începu să povestească faptul că în fiecare zi mergea la serviciu pe un alt drum, de teamă să nu fie răpit.

— Situația s-a înrăutățit mult, zise el apăsător.

— Dar de când a intervenit armata, au fost mai puține răpiri, insistă un unchi de-al lui Daanish.

— Va fi război civil! anunță cineva necunoscut.

— Nu va fi nimic, doar zvonurile și isteria voastră!

Chacha începu să servească din nou dulciuri. Daanish privi disperat în jur. Trebuia să le povestească repede bărbatilor ăștora despre cealaltă viață a lui, o viață mai bună. Va trebui să o refacă la fel cum încercase să reconstruiască viața de aici pentru Becky cea dornică de aventuri exotice. Nu îi ieșise prea bine cu Becky și probabil că avea să dea greș și cu unchiul lui. În timp ce el se întreba ce să le povestească, disputa continua. Dintr-un anumit motiv, unul din cei de față începuse să se bată cu pumnul în piept și să spună:

— Sunt un gânditor!

— Întreabă-i pe cei care au construit țara aceasta! replică adversarul lui. Noi suntem cei care ne zbatem cu adevărat pentru Pakistan!

— Vă rog! Vă rog! oftă *chacha* lui Daanish. Gândiți-vă la fratele meu.

Tăcerea coborî din nou peste încăperea. Se servi iarăși Pepsi. Tot mai mulți ochi începură să se întoarcă disperați către ventilatorul din tavan. Nu se simțea nici o urmă de vânt. În cameră începu să miroasă a picioare, sudoare și zahăr fermentat. Apoi altcineva începu iar:

— Cineva trebuie să răstoarne guvernul ăsta!

— În țara noastră, vorbi un bătrân care până atunci păstrase tăcerea, prim-miniștrii nu fac altceva decât să joace scaunele muzicale.

— *Han, han.*³ Imediat ce oamenii încetează să cânte, un altul fuge să prindă un loc!

Se râse și se glumi, iar cei de față se întrebară care din cei doi concurenți rămași în picioare avea cel mai mare dos. Bătrânul își mângâie barba lui lungă și albă și declară:

— Și al lui e mare, dar *ea* are două. Ba nu, trei, dacă pui la socoteală și calul preferat al soțului ei!

Aplauze. Atmosfera se relaxă. Sau poate că Daanish nu mai simțea presiunea asupra lui. Însă când râsul încetă, *chacha* îl abordă din nou:

— Acolo nu se întâmplă așa ceva, așa-i? Acolo președintele își termină întotdeauna mandatul.

Repetară toți în cor:

— Acolo da, desigur!

Daanish trase adânc aer în piept. De data asta trebuia să spună ceva pozitiv.

— Un alt lucru bun este că acolo oamenii stau întotdeauna la cozi.

— Acolo da, desigur!

Începea să fie pe placul lor:

— *Bijly* se întrerupe foarte rar.

Toți ochii priviră rugători spre ventilatorul încăpățânat de pe tavan.

— Acolo da, desigur!

Daanish închise ochii.

— Aerul este curat și proaspăt. În timpul iernii zăpada se lasă ușor sub ghetete tale, toamna culorile sunt ca cea mai blândă pară de foc, iar primăvara...

Intră iarăși în grădina secretă. Era culcat în iarbă și simțea mirosul de rouă. Polenul plutea în aer. Nici măcar nu mai știa ce spusese în continuare. Știa doar că toți îl aprobau și că o altă persoană se strecurase lângă el. Avea ochii ca ai lui, un abdomen durduluu și picioarele puternice și slabe. Această persoană asculta, transfigurată, cum Daanish mărturisea că îi lipseau plimbările prin pădurea de cedri. Așa că îl însoți, râzând într-un mod minunat, greoi, fericit să fie undeva în lume, nu încuiat în interior, în mâncătoria frenetică a celor care veniseră pentru ritualul de doliu. La final spuse: „Fiul meu, tu vei fi mai bun decât mine!“

Apoi camera se cufundă în tăcere. Încet, oamenii începură iar să citească cu voce tare. Daanish își dădu seama că se afla în brațele lui *chacha* și că avea fața udă.

4

La fiecare treizeci de secunde

Ianuarie 1991

Când a izbucnit războiul, televiziunile arătau avioane care lansau rachete cu o precizie absolută. În același timp presa scrisă a dezvăluit faptul că Pentagonul avea reguli clare pentru reportajele din război. În jurnalul său, Daanish insistase pe ideea că aceste reguli implicau ignorarea în întregime a războiului. Nu era arătată absolut nici o imagine violentă. Nu existau soldați răniți de nici o parte, nici o școală nu ardea, nici un sistem de canalizare nu fusese detonat și nu existau civili irakieni: publicul american nu vedea nici măcar unul, fie el mort, rănit sau viu. Nu existau spitale de front, nici interviuri cu pacienți cărora li se administrau medicamente, nu existau conducte sparte de petrol, nici baraje bombardate, care inundau apoi mii de hectare de teren. Nu se întâmpla nimic din toate astea. Războiul era pașnic și curat. Nimeni nu avusese de suferit. Iar Wayne continua să șteargă relatările lui Daanish din jurnal.

În salonul cu televizorul din camera lui Daanish de la universitate doar o mână de studenți urmăreau chiar și știrile obișnuite. Într-o zi, pe drumul către Fully Food, Daanish intră în salon. În camera cu

canapele de pluș roz era întuneric și cald. Bucăți de pizza îmbâcseau covorul, iar petele de Coca-Cola se întindeau peste tot. Era un foșnet general, produs de degete care căutau prin pungi de hârtie floricele de porumb. Ecranul de șaptezeci și doi de inci prezenta un raid aerian. Armați, țintiți, foc! Proiectilul zbură spre cerul catifelat. Ar fi putut fi lansat din nava spațială Enterprise. Părea că în minutul următor niște nave spațiale vor salva lumea de extraterestrii urâți și verzi.

Un student ce purta un tricou pe care scria *Food, Not Bombs*⁴ căscă și spuse că se săturase. Apoi răsturnă punga de popcorn pe cămașa fetei de lângă el. Ea râse și urlă, cu ochii la proiectil:

— Asta primiți dacă vă persecutați femeile, tâmpiților!

Câteva zile mai târziu, Daanish chiuli de la toate cursurile și de la Fully Food.

Ghemuit într-un colț al bibliotecii, începu să scoată citate din câteva publicații americane de mai mică importanță, ce sfidau confidențialitatea impusă de Pentagon. Una din ele dezvăluia că în război se foloseau arme care fuseseră folosite și în timpul războiului din Vietnam și care între timp fuseseră declarate ilegale de Națiunile Unite și de Statele Unite. Era citat un agent CIA, care spunea că explozibilii de tip combustibil-aer, folosiți pentru a deschide drumul prin junglele dese ale Vietnamului, nu își aveau rostul în deșertul lung și lat din Orientul Mijlociu. Și totuși aceste bombe au fost folosite împotriva soldaților irakieni din primele linii ale frontului. În legătură cu napalmul, un ofițer din Marina Statelor Unite a recunoscut că fusese folosit, ca și în Vietnam, atât împotriva militarilor, cât și a civililor. La fel au fost folosite și bombele cu fragmentare.

Un alt ziar deplângea faptul că la televizor un general a numit raidurile aeriene „petreceri“.

Daanish și-a notat totul în jurnalul său, devenind din ce în ce mai motivat. Descoperise în publicațiile acestea câțiva jurnaliști curajoși. În mod cert ar fi interesant să compare relatările lor cu ale celorlalți?“

Trecu apoi la presa populară și fu uluit de stângăcia cu care erau făcute relatările, precum și de neconcordanțele evidente. O revistă scria că armata Irakului era invincibilă, dar apoi se lăuda că guvernul o putea ține sub control și chiar o va face. O alta se încapățâna să ignore victimele din rândul civililor irakieni și apoi cita un general care spunea că numărul de civili uciși nu-l interesa. Era ca și cum rapoartele ar fi fost cenzurate, dar nu și corectate.

Peste câteva ore Daanish ieși din bibliotecă. Plimbându-se fără țintă prin incinta universității, ajunse treptat în centrul orașului. Avea gulerul jachetei ridicat din cauza vântului care se întetise în timpul după-amiezii. Se lăsase deja un întuneric ca de smoală, deși era de-abia ora cinci. Când trecu pe lângă cafenelele pline de studenți, își verifică buzunarele – din ultimul salariu nu-i mai rămăseseră nici măcar doi dolari, iar următorul avea să-i fie tăiat. Se opri la o fereastră și privi înăuntru. O femeie ținea în mână o cană lucioasă, neagră, plină cu ciocolată caldă, iar Daanish parcă îi simțea mirosul. Plecă

mai departe.

Străzile erau încă pline de luminile de la Crăciun. La streșini atârnavu jerbe și globulețe. Ferigile înviorau aproape fiecare vitrină. Dintr-un magazin răzbăteau vocile copiilor care cântau colinde. În fața lui, sub un felinar portocaliu, un grup de prieteni se întâlneau și povesteau despre petrecerea de Anul Nou. De data asta Becky nu îl mai luase să-i fie escortă de culoare.

Trecu pe lângă câteva magazine care aveau abțibilduri cu războiul. Unul din ele înfățișa o rachetă de croazieră și pe el scria: *Asta e pentru tine, Saddam!* Un altul prezenta un focos explodând. Pe el scria: *Spune-i „Bună“ lui Allah!*

În jurul lui aerul era rece, dar vesel, aproape euforic. Ar fi vrut să bea ceva fierbinte. Se întoarse la cafenea. Până la urmă o să-și cheltuiască și ultimul dolar.

Dar în prag un bărbat grosolan îi blocă intrarea. „Închidem“, îi spuse el lui Daanish, însă acesta, aruncând o privire rapidă în interior, văzu că nimeni nu avea de gând să plece. Își continuă apoi plimbarea pe stradă și, aruncând o privire în jur, văzu că grupul de prieteni cu care se întâlnise pe stradă intrau în cafenea.

În zilele următoare alți studenți musulmani începură să povestească incidente similare. Unul relatează cum cineva scrisese pe ușa lui *Cară-te acasă, față îmbrobodită!* El nu purtase niciodată pe cap vreun prosop sau vreun turban. Un graffiti pictat pe un zid de cărămidă al unui depozit spunea: *Salvați America, omorâți un arab!* O moschee și un restaurant libanez au fost atacate. Și în mass-media, în locul reportajelor din război, se înmulțeau articolele de condamnare a Islamului. În tot acest timp bombele cădeau peste Irak la fiecare treizeci de secunde.

În medie, lui Daanish îi lua douăzeci de minute ca să citească fiecare articol. În medie, raidurile aeriene ucideau douăzeci și cinci de irakieni pe zi. Până să termine el de citit cât de mult ne urăsc *ei pe noi*, aproximativ treizeci dintre ei aveau să piară.

5

Sfatul lui Khurram

Iunie 1992

Fata nu mai veni. Nici a doua zi, nici săptămâna următoare. Daanish se tot plimbă dintr-o parte în alta pe covorul care se murdărea tot mai mult. Devenise disperat. Ar fi vrut să rupă zăbrelele de fier de la fereastra dormitorului. Decise să nu mai coboare la absolut nici o întâlnire cu cei veniți să jelească.

Jos, în stradă, șoferul lui Khurram veni cu o oală de ceai. Daanish îl strigă. Unii lucrători continuau să care și să toarne ciment, în timp ce alții, printre care și bătrânul, se opriră pentru a bea ceai.

— Hei! strigă din nou Daanish, de data asta mai tare.

Un tânăr se urcă în vârful zidului, care era cu vreun metru mai jos decât fereastra lui Daanish, și-l privi, mișcând întrebător din bărbie. Daanish arată către șofer. Bărbatul arată și el. Daanish încuviință

din cap.

— Cheamă-l!

— Ai vorbit cu președintele despre viza mea? întrebă bărbatul.

— Poftim?

— Viza!

— Cheamă-l *pe el*, zise Daanish, arătând din nou spre șofer.

Lucrătorul se ghemui, cu degetele de la picioare prinse de marginea denivelată a zidului. Începu să-și culeagă bucățelele de mortar uscat lipite de picioare, parcă pregătindu-se să stea sub fereastra lui toată ziua.

— În regulă. O să mă ocup de asta! șuieră Daanish. Acum cheamă-l *pe el*.

Bărbatul sări jos și se întoarse cu șoferul. Acesta din urmă îl privi la fel de calm ca întotdeauna.

— Ți voi da un bilet pentru Khurram. Te rog să aștepti, zise Daanish.

Muncitorul îi explică:

— E surd.

— Poftim?

Bărbatul mormăi ceva și scuipă în lături.

— Cum adică surd? întrebă Daanish. Am mai vorbit cu el și mai înainte.

— Ai vorbit în urechea lui dreaptă. Cu asta nu aude.

— Bine, zise Daanish, simțind că începe să se enerveze, poți să-i spui *tu*, te rog, în urechea dreaptă ceea ce tocmai am spus?

— Și eu când îmi primesc viza?

— Rahat, mârâi Daanish.

Se duse la biroul lui – nu, nu era un birou, ci o măsuță albă și destul de fragilă, pe care Anu o numea birou – și scrise în grabă un bilet pentru Khurram: „Îmi poți împrumuta mașina ta azi? Dacă ești liber, vrei să vii cu mine? Aș vrea să mă duc pe plajă. Mamei i-ar fi mai greu să se opună dacă nu m-aș duce singur și mai ales dacă ai veni să mă iei. Curând, sper. Daanish“. Îndesă biletul într-un plic, pe care apoi îl plie în formă de avion. Îl aruncă prin gardul de zăbrele spre șofer, care aștepta vesel. Din nefericire, și celălalt aștepta. El fu cel care prinse avionul.

— I-ai vorbit în urechea dreaptă? întrebă sec Daanish.

Acesta aprobă și îi dădu plicul șoferului, care intră cu el în casa lui Khurram.

— Deci? întrebă bărbatul.

Daanish îi închise fereastra în nas. Se întinse în pat și așteptă. Apoi începu să se foiască nervos, dornic să facă ceva. În cele din urmă se duse la sertarul unde se aflau coconii. Îi anunță:

— Până la urmă am decis să vă fierb. De fapt numai pe unul. Care din voi să fie?

Se holbă la cele trei gogoși pufoase și-și imagină o panglică groasă, albă, înfășurată în jurul fiecăreia. Era sigur că, în timp ce își țeseau adăpostul, acele ființe își mișcau antenele și-l priveau.

De asemenea, în dulap se mai afla și cutia de lac cu fotografia pe care nu el o pusese înăuntru. Din fotografie îl privea fix tatăl lui, de pe vremea când era tânăr. Nu se vedea nici măcar o urmă de chelie.

Avea doi umeri semeți ca niște munți. Peste unul din ei îi era trecut cu eleganță un fular maro. Jacheta și pantalonii însă erau tot cele pe care le purtase, deja uzate, până iarna trecută. Pe fundal se înălța un turn de culoare maronie. Străzile erau curate, pavate, ordonate. Tatăl lui avea gura larg deschisă, etalând acel râs al lui mărinimos și dominator pe care Daanish îl auzea în visele sale. O femeie îl ținea de mână. Nu era Anu. Era vioaie, tunsă scurt, cu un aspect băiețesc. Pielea ei cafenie era fină și ușor îmbujorată, ca și cum alergase. Și ea părea degajată și încântată.

Ce căuta fotografia aceea acolo? Ce voia de fapt Anu?

Puse enervat cutia deoparte.

O oră mai târziu, se auzi o bătaie puternică în ușă. Daanish se duse repede s-o descuie. Khurram năvăli înăuntru.

— Bravo, îmi trimiți mesajul și apoi te culci. Mă bucur să te revăd.

Îl îmbrățișă cu putere. Daanish se lăsă moale în brațele lui Khurram. Zâmbi.

— Sunt gata în cinci minute.

Odată ce fu gata, încuie ușa camerei și îl conduse grăbit pe Khurram prin bucătărie, evitându-și rudele care îl strigau. Însă Anu îi ajunse din urmă.

— Astăzi nu ai citit nimic, protestă ea. Nu te-am văzut toată dimineața. Am fost atât de îngrijorată! N-am vrut să te deranjez...

— Anu, te rog! Khurram mă așteaptă.

Khurram zâmbi, fără a părea că se grăbește.

— Tu de ce nu rămâi să citești? îi sugeră Anu.

Khurram deschise gura, însă Daanish îl împinse afară pe ușă:

— Nu poate. Anu, de când am venit, de-abia am ieșit din casă. Trebuie să mai și respir, insistă el.

— Dar unde te duci? se încruntă ea. De ce nu poți să respiri aici?

Daanish plecă fără să răspundă.

Merseră cu mașina prin cartiere la fel ca al lui, care acum câteva decenii zăceau sub mare. Pe bulevardele largi răsăriseră magazine elegante, centre de închirieri video și cofetării. Spuse:

— Oamenii sunt la fel și aici: tot ce vor este să facă cumpărături și să mănânce.

— Ce altceva mai contează? întrebă Khurram.

Apoi adăugă, pe un ton mai sumbru:

— M-am gândit de multe ori să vin în vizită la voi, dar nu am vrut să deranjez. Salaamat mi-a spus despre moartea tatălui tău, arătă el către șofer.

— Ah, așa îl cheamă?

Daanish aruncă o privire rapidă în oglinda retrovizoare și-i studie maxilarul proeminent și ochii alunecoși și opalescenți.

— Cum de-a aflat?

— Păi, toți vecinii știu. Îmi pare atât de rău! Tatăl tău trebuie să fi fost foarte tânăr.

— Avea o inimă tânără, da! bâigui Daanish.

— Iar tu ești singurul lui copil, zise Khurram, clătînând din cap. Tare multă responsabilitate apasă pe umerii tăi.

Îl ciupi pe Daanish de umeri, ca și cum ar fi vrut să mai ia ceva din responsabilitatea pe care acesta o avea.

— Cred că da...

— Probabil că ești foarte ocupat, insistă Khurram.

— De fapt nu-s. Nu am prea mare lucru de făcut. Aspectele legale au fost rezolvate de unchii mei, de treburile casei se ocupă mama, iar eu sunt chiar... eu sunt doar... nici nu știu... dovada unei vieți mai bune? Dovada că tatăl meu trăiește prin mine? Anu devine isterică ori de câte ori plec de acasă. Cunoaște fiecare caz de răpire, ucidere, jaf – ce vrei tu. Cred că faptul că urmărește tragedia națională o ajută să facă față tragediei ei.

Gândurile pe care și le reținuse își croiră singure drum afară.

— N-am mai vorbit așa de mult de la călătoria noastră cu avionul! Prietenii mei de la școală sunt toți în State. Mi-aș fi dorit să mă angajez de probă sau să am o slujbă stabilă, însă așa ceva nu se găsește. Sau cel puțin nu ceea ce mă interesează pe mine.

— Ei, lasă că mă ai pe mine, zise Khurram, lovindu-l în joacă.

Tot drumul până la golf Khurram încercă să îl consoleze. Odată ajunși acolo, Daanish se gândi: „Cel puțin am golful!”

Se întrebese dacă va suporta ideea să vină aici fără tatăl lui. Acum avea răspunsul. Se cățără cu pași ușori și rezezi pe stâncile ascuțite de pe latura vestică a intrării în golf, mult prea fericit ca să țină seama de tăieturi. Salaamat traversă și el șirul de stânci cu o ușurință plină de grație. Doar Khurram se plânse.

Daanish își dădu capul pe spate. Anu îi remobilase camera și îi luase lucrurile, dar nu putea să se atingă de locul acesta.

Marea cenușie, supărată, se avânta cu un șuierat până la movila de nisip unde se afla el. Apa era prea agitată pentru înot, așa că trebui să se mulțumească cu o simplă plimbare. Pe plajă, spălate de valuri, zăceau scoici gigant, midii albastre și *Erosaria ocellata*, care îl salutau de fiecare dată când se plimba pe plajă. Scoase din nisip majoritatea scoicilor gigant – toate erau goale sau zdrobite.

— Cele vii sunt îngropate, zise Salaamat.

Buclele îi fluturau în bătaia vântului pe lângă maxilarul proeminent asemenea păsărilor ce zboară în jurul unui vârful ascuțit de granit.

— Nu mă interesează carnea, răspunse Daanish. Îmi plac numai cochiliile. Pe vremuri le colecționeam.

Daanish vorbise în urechea stângă a lui Salaamat, dar, oricum, vântul îi purtă cuvintele mai departe. Șoferul continuă:

— Se prind de pietrele de sub pământ cu un fir auriu. Pe vremuri oamenii luau firul și-l țeseau.

A fost prima oară când Daanish l-a auzit rostind atât de multe cuvinte din proprie inițiativă. Apoi firul cuvintelor i se tăie la fel de brusc, iar el se întoarse și intră în apă până la genunchi, drept ca o

tablă de fier, chiar și acolo unde curenții erau puternici. Orizontul albastru din amurg părea să-l taie în două exact de la șolduri.

Daanish începu din nou să se plimbe pe plajă. Găsi unele scoici rare: scoici *Phalium* spiralate, *Babylonia spirata*, scoici spiralate și o scoică-mitră la fel ca cea de la gâtul lui. Găsi chiar și un ghioc spart de *Cypraea tigris*. Avusese în colecția lui câte un specimen perfect din fiecare. Furia lui față de Anu începu să crească din nou.

Khurram îl ajunse din urmă, gâfâind și strângând în mână un telefon mobil. Un deget de la picior îi sângera.

— Nu știi de ce am venit aici. Pe drum am trecut pe lângă multe locuri mai frumoase, cu oameni și chioșcuri cu mâncare. Aici nu e nimic de văzut, zise el, privind în jur.

— Nimic! râse Daanish. Numai uită-te primprejur! Ce vrei mai mult de-atât?

Khurram se strâmbă când un val îi atinse rana de la deget. Oftă:

— Unde să mă așez?

Daanish îi arată grupul de stânci din direcția opusă.

— Mama obișnuia să stea acolo.

— Dar acolo nu-i umbră, *yaar*⁵, se văită el.

— Lângă alea este o peșteră, arată Daanish spre stâncile goale de pe care tocmai coborâseră. Doar că fluxul e prea avansat, adăugă el.

Se îndreptară către grupul de stânci pe care, când era copil, îl numea stânca umărului. Daanish își aminti cum se așeza Anu aici, potrivindu-se perfect în locul ei dintre pietre, iar silueta ei mărunță se balansa ca un titirez în timp ce cosea. Doctorul și Daanish scotoceau la baza stâncii, unde găseau mai multe lucruri, nu doar carapacele moluștelor care se prindeau de suprafața pietrei.

Khurram își legă o batistă în jurul capului și se duse pe plajă, unde nisipul era fin și pufos. Începu să se mai înveselească puțin când îi povesti lui Daanish tot ce făcuse după ce se întorsese de la fratele său. Aproape tot ce făcuse era legat de afacerea fratelui său.

— Ce fel de afacere are? întrebă Daanish.

— Oh, zise Khurram, privindu-și degetul de la picior. O afacere.

— Ce fel de afacere?

— Importă... lucruri, îngăimă Khurram, îndesându-și telefonul în buzunar.

— Poți fi mai vag de-atât? Ce fel de lucruri? întrebă Daanish, dându-și ochii peste cap.

Khurram își potrivi batista pe cap și tăcu. Arăta ridicol: un cap rotund, înfășurat într-o bucată de pânză, burdihanul revărsat peste curea și bretelele de la pantaloni atârându-i ca o coadă de șoarece.

— Ce fel de lucruri? repetă Daanish.

Khurram zâmbi misterios:

— Lucruri de metal.

— Care explodează? insistă Daanish.

Khurram se gândi și apoi zise:

— Nu. De fapt, într-un fel, da. Dar în general se încuie.

- A! Deci tatăl tău importă din China... lacăte?
- Nu, din Statele Unite și din Europa. Și da, le poți numi lacăte.
- Azi ești foarte enigmatic.
- Eu nu știu cuvinte mari ca ăsta, replică scurt Khurram.

Ajunseră la stâncă umărului. Era deja ocupată. Salaamat se așezase acolo și privea lung înspre mare, așa cum obișnuia să facă Anu. Ea stătea acolo și îl privea cum își pune labele de înot și își curăță masca, având un șal acvamarin în jurul umerilor și lucrul de mână pe genunchi. Șalul clipea ca un far în timp ce el se îndepărta înot.

Khurram se așeză pe o stâncă mai mică, aplecată spre baza stâncii umărului, care era astfel parțial în umbră, plasându-se în așa fel încât să nu stea nici unul în soare și să își găsească echilibrul pe vârful aplecat al stâncii. Salaamat continuă să privească fix înainte. Daanish scormoni în nisip, studiind o baltă formată între stâncă și Khurram. Acolo erau niște castraveți-de-mare și mai mulți arici-de-mare. Lui Anu, care nu văzuse niciodată lumea lui subacvatică, i-i arătase deseori. În acele momente doctorul era cel lăsat deoparte. Rareori se întâmpla – dacă se întâmpla vreodată – ca membrii familiei să stea și să discute împreună. Daanish nu își amintea exact când, dar existase un anumit moment din viața lui când i se ceruse – non-verbal – să aleagă între ei doi. Se încruntă și roti un băț prin baltă, lovind ușor o litorină. Molusca se retrase imediat în ghemul ei de os.

Daanish îl privi pe Khurram și izbucni:

— Am de-abia douăzeci și doi de ani, dar cred că mama se gândește deja la căsătorie!

Chipul lui Khurram se luminează.

— Ce interesant!

— Îmi tot face aluzii să mă așez la casa mea, indiferent ce-o fi însemnând asta, iar acum câteva zile am auzit-o discutând cu mătușile mele despre „fată“. Am intrat în bucătărie, iar Anu tocmai spunea: „Eu tot mai cred că este potrivită pentru el, în ciuda a ceea ce s-a întâmplat“. N-am apucat să aflu cine e fata sau ce anume se întâmplase, căci *chachi* au început să tușească îngrozitor.

Khurram se plesni peste genunchi.

— E clar că era vorba de căsătorie!

— E absurd. Tatăl meu i-ar fi stricat imediat planurile.

Khurram ridică din umeri:

— Poate că o să-ți placă de ea.

— Ai observat vreodată cum merg femeile de aici?

Khurram rânji:

— De obicei chiar la asta mă uit!

— Mătură cu *dupatta* pe jos, zise Daanish, începând să mimeze cu brațele cum purtau fetele pânza aceea greoaie.

În timp ce continua să le imite, Daanish zise:

— *Kurta* li se agață de scaune, manșetele șalvarilor alunecă peste pantofii cu toc cui, părul le intră în *saalan*⁶, iar *saalanul* sub unghii. Ca să nu mai vorbim despre fixativ!

Khurram se prăpădea de râs, în timp ce Daanish făcea pași afectați în jurul stâncii, împiedicându-se, suflându-și șuvițele unei coafuri imaginare și pulverizând-o cu spray.

— *Yaar*, zise Khurram, plescăind din buze, eu le *ador* când se comportă așa! Sunt atât de... atât de delicioase!

— De altfel, continuă Daanish, am aflat că femeile americane petrec la fel de mult timp în budoar. Khurram își acoperi gura cu degetele lui grăsuțe și chicoti.

— Câte fete ai cunoscut?

Daanish dădu din mână plictisit. Apoi îl privi pe Salaamat.

— Mă întreb ce crede el...

— Poți să vorbești cât vrei în fața lui. E surd.

Bărbatului nu i se clinti nici un mușchi. Continua să privească absent drept în față. Cărlionții îi jucau vesel în bătaia vântului. Daanish continuă:

— Am cunoscut *multe*. Și *toate* se aranjau. Doar că o făceau altfel. Când avansează în vârstă, aici femeile pun la cale nunți. Acolo cumpără pastile cu hormoni! Rahat! M-am întors acasă ca să-l găsesc pe tata mort, iar pe mama plănuiuindu-mi însurătoarea.

Daanish folosise pentru prima dată cuvântul *mort*. Și acesta îi zbârnâi în cap, lăsându-l o vreme buimac. Apoi văzu moartea pretutindeni. Moartea șuiera în crevasele stâncilor abrupte, zimțuite. Moartea izbea violent valurile, urla în curenții de aer, se târa în dosul privirii goale a lui Salaamat. Moartea se înfățișa înaintea lui în chip de os: osul de la gâtul lui, din stâncă, din chipul sculptat al lui Salaamat. Osul din nisip, ce producea sculuri de fire aurii. Osul din ocean, vărsat undeva departe, găsit de doctor și adus acasă unui fiu, într-o casetă de os.

Chircindu-se în nisip, își îngropă capul între oasele genunchilor și fu transportat înapoi în timp, într-o seară petrecută cu Anu.

El și Anu se aflau în bucătărie și-l așteptau pe doctor. În acea dimineață, ceva mai devreme, tatăl lui se întorsese de la o conferință din Asia de Est. Daanish se așezase la masă, dorindu-și să dea fuga în camera lui și să atingă frumosul dar pe care i-l adusese doctorul: un nautil multicameral, a cărui spirală se desfășura în sens contrar acelor de ceasornic. Era primul și singurul dar pe care tatăl lui i-l dăduse direct. Era prea mândru de descoperirea lui pentru a risca să rămână neobservată. Daanish dorea să-l țină în palmă, să admire spirala iridescentă și să-și imagineze animalul care trăise cândva înăuntrul cochiliei sidefate, cu atât de multe camere. Ar fi vrut să îl urmeze în fiecare cameră, cu o aripioară diafană de lumină, și să vadă cum fiecare din ele se sigila în urmă pe măsură ce melcul trecea în următoarea. Dorea să știe de ce acest specimen crescuse altfel, cu spirala pe stânga și nu pe dreapta, asemenea fărtașilor lui dreptaci. Ce aveau de spus rudele lui despre asta? De exemplu, ce părere avea argonautul călător, cu picioarele lui lungi? Și ar mai fi vrut să întrebe cum era să fii membru al unei

familiei care avea peste două milioane de ani vechime. Cum se puteau compara animalele de azi cu dinozaurii cei puternici?

În timp ce Daanish medita, mâncarea se răcea. Nu știa de ce, dar de fiecare dată când tatăl lui se întorcea dintr-o călătorie, hrana stătea așa. Anu o reîncălzea de două și chiar de trei ori. Apoi ea obișnuia să îi spună, așa cum i-a spus și în ziua aceea: „Ar fi cazul să mănânci. Trebuie să mergi la culcare“. Și apoi își privea fiul în liniștea bucătăriei, bâiguind în răstimpuri câte ceva despre contul lor bancar, care se micșora, și despre ipoteca pe casă, care nu fusese încă plătită, deși casa arăta de parcă existase de pe vremea dinozaurilor.

Când doctorul își făcu apariția, Anu tocmai îi curăța lui Daanish un măr. Fără a spune vreun cuvânt, doctorul adulmecă bucatele ce i se puseseră în față: *karhai* de pui, vinete și *daal*⁷. Luă o înghițitură.

— E rece? întrebă ea.

El dădu farfuria la o parte. Ea repetă întrebarea. El bătu cu pumnul în masă:

— Asta e tot ce ai de spus mereu: „E rece? Mai vrei? Te simți bine? E suficient de bună?“ Femeie, de ce cu tine nu se poate purta o conversație?

Ea făcu ochii mari. Daanish avu impresia că mestecă prea zgomotos și încercă să înghită un sfert de măr întreg.

Știa că un pic mai devreme Anu îl întrebuse pe doctor cum călătorise. Anu nu se plânsese de nimic, doar întrebuse. Însă el nu îi răspunsese. Din câte își amintea Daanish, doctorul era cel care nu făcea conversație cu ea. Brusc, Daanish își dori ca ea să-i spună asta. Însă ea se uită în altă parte. Daanish simți nevoia să o ia în brațe și să o consoleze. Dar oare asta ar fi însemnat să-l dezamăgească *pe el*? Îl privi pe omul ai cărui ochi mari, de ambră, scânteiau de furie. Era ca și cum părul din fiecare sprânceană groasă aștepta să fie smuls și înmuiat în cazanul din spatele ochilor. Acesta nu era același om cu cel care îl dusese în golf.

Daanish înghiți un alt sfert de măr întreg. Anu începu să-i curețe încă unul. Nici măcar nu-și dorea să mai meargă azi în golf. Tot ce dorea era să stea cu nautilul lui. Nu, dorea să fie el nautilul. Să aibă nouăzeci de brațe cu care să înoate și douăzeci de camere pe care să le cutreiere.

Încet, Anu se ridică, se întoarse cu o farfurie curată și puse cu sfială mărul proaspăt curățat lângă farfuria cu mâncare respinsă de doctor.

— Lucrul ăsta mă-nnebunește! urlă el și ieși valvârtej din încăpere.

Daanish oftă ușurat. Acum putea să termine de mâncat mărul.

— Ce îl înnebunește? o întrebă el pe Anu.

Ea zise, mai mult către cojile de măr și către *saalan*-ul care se răcea:

— Faptul că încă nu s-a întors acasă.

Apoi începu să strângă indiferentă mâncarea. El o privi – era mică și durdulie, iar rubinul roșu din nas părea o mică pată de sânge. Daanish fugi sus, unde îl găsi pe doctor așteptând, cu nautilul în mâinile lui gigantice.

— Oare ți-am spus că are creierul foarte dezvoltat? Oamenii de știință spun că a evoluat până la complexitatea unui mamifer.

Daanish își ridică capul dintre genunchi. Khurram zâmbi stânjenit:

— Am crezut c-ai plecat undeva.

— Asta s-a întâmplat cu tatăl meu, murmură Daanish.

Apoi adăugă cu voce tare:

— Mama are nevoie de mine.

Khurram dădu aprobator din cap:

— Acum tu ești tot ce i-a rămas. Fă ce-și dorește. Ce te costă? O vei face fericită. Văzând-o pe ea fericită, vei fi și tu fericit. După ce îți vei face datoria, poți pleca înapoi în Amrika fără să ai pe suflet nici o vină.

— Dar cum rămâne cu fata? Nici măcar n-o cunosc.

— Ea va merge unde vei merge și tu când vei fi pregătit. Și vei avea suficient timp s-o cunoști, zise el, făcându-i cu ochiul.

Daanish se încruntă:

— E ridicol!

— De ce? Sunt atâția oameni care procedează așa. Și sunt fericiți, nu? Uite, dacă vei accepta, vei face fericită și familia fetei. Toți vor fi fericiți! adăugă el, dând din mâini.

— Aș vrea să pot fi ca tine, zise Daanish, aruncându-i o privire ironică.

Apoi adăugă:

— Atât de vesel și lipsit de principii.

Khurram se ridică.

— Nu-ți mai bate capul. Se va rezolva. Să mergem să bem ceva rece!

Pe drumul spre mașină, Khurram continuă să ciripească, oprindu-se numai atunci când trebuia să treacă peste stâncile zimțate. Cu cât Daanish îl asculta mai mult, cu atât incertitudinea lui creștea și cu atât mai vrăjit era de gândirea simplă a lui Khurram. Poate că, până la urmă, Khurram nu era chiar un prostovan.

— Unde să fie? îl întrebă el pe Daanish. La Mr. Burger sau la Sheraton?

Daanish îl lăsă pe Khurram să decidă.

6

Parada curcubeului

Din nori se părea că o pădure de fluturi galbeni porniseră într-o migrație colosală și își pierduseră brusc simțul de orientare. Creaturile zburau una peste alta, făceau piruete și cădeau, își schimbau direcția și aterizau unele peste altele sau pe tulpini, pe coaja copacilor ori pe cărămidă. Și când scăpau, Daanish fugea împreună cu ei.

El văzu rânduri întregi de bungalow-uri gri, cu familii stând în pridvoare. Pe acoperișurile de șindrilă flutura drapelul cu dungii și stele. Apăru un nou val de fluturi, cei mai mulți tot galbeni, deși unii erau roz sau de un albastru pastelat. Se strecurau printre deschizăturile dintre scândurile pridvorului. Alții erau răspândiți pe iarba de pe pajiște, iar alții se strecurau printre degetele familiilor fericite de pe străzile numite după Columb și Cortés.

Daanish zbura peste orașe întregi în numai câteva secunde, ca niște imagini filmate de cei de la Hollywood sau ABC News.

O figură familiară aștepta în fața unei florării de pe Bartholomew Boulevard. Daanish se opri din zbor și pluti intrigat. Dedesubt se afla chiar el însuși – trecea pe lângă un magazin de cadouri Hallmark. Chiar și vitrinele magazinului erau înțesate de fluturi. Aceștia purtau eșarfe diafane pe care erau scrise mesaje de genul *Noi suntem cei mai tari*, *Culorile noastre nu se șterg* sau *Să petrecem cu toții*.

— Este cea mai mare paradă din istorie, spuse proprietarul magazinului în timp ce îi ținu ușa unei bătrâne îmbrăcate într-o rochie presărată cu desene aurii cu floarea-soarelui.

Ea îi mulțumi, plecând ușor capul. Bătrâna ținea într-o mână o sacoșă mică și maro, cu felicitări și fundițe colorate, iar în cealaltă mână un terier cu un fluture galben între urechi.

— Te face să fii mândru, nu-i așa? Băieții noștri s-au descurcat așa de bine!

— Îhî! O zi bună, dragă, zise proprietarul magazinului.

Daanish se privi și se văzu îndreptându-se cu pași mari spre Ramblerul lui Liam. Oare aia era expresia pe care o avea întotdeauna pe chip? Încruntat, cu gura încleștată, spatele rigid și mersul nesigur. Țopăia nerăbdător pe trotuar. Lovi cu piciorul stâlpul de unde îl privea colonelul Sanders cu un fluture galben pe barba lui de elf. Aruncă o privire spre florărie, apoi iarăși spre mașină și apoi spre altă stradă. Se întrebă: „De ce să-l aștept pe ticălosul acela?” Apoi își reveni: „Pentru că nu este un ticălos“.

După câteva secunde Liam ieși din florărie. Părul de pe frunte și zâmbetul larg îi erau parțial ascunse în spatele unui buchet mare de dalii roz și iriși galbeni. Le roti mândru în fața lui Daanish:

— Întotdeauna cumpăr iriși pentru Iris, deși daliile sunt preferatele ei.

Daanish se încruntă:

— Ai fi putut să ne faci un serviciu amândurora și să alegi o altă culoare. Toată această sărbătoare în galben e deja îndeajuns de dezgustătoare.

— Sărbătoarea există în fiecare culoare. Panglicile sunt galbene, dar banda care le leagă e ca un curcubeu. Asta înseamnă că nu-i pot cumpăra flori iubitei mele? întrebă Liam.

— Războiul a distrus sute de mii de oameni. Presa ta îl numește o capodoperă, iar poporul tău vântură pompoane.

Arată către panglici și către bandă:

— Pe tine asta nu te-nfurie?

Drept răspuns, Liam întoarse capul. O buclă de păr îi căzu pe ochi ca o perdea.

Daanish dădu aprobator din cap:

— Sunt atât de fericit pentru tine! Bravo! Nu ați pierdut, ca-n Vietnam. Nu veți mai pierde

niciodată.

Liam se urcă în mașină și descuie ușa din dreapta. Daanish se urcă. Liam zise:

— Iris are astăzi primul ei recital public. E singurul motiv pentru care sărbătoresc.

Inima lui Daanish începu s-o ia la trap. De când izbucnise războiul, el și Liam nu abordaseră acest subiect. Era ca și cum, păstrând tăcerea, Liam îi transmitea: „Eu nu iau parte la toate astea“. Iar tăcerea lui Daanish replica: „Îmi este teamă să te cunosc. Să te cunosc cu adevărat“.

Dar acum trebuia să știe.

— Tu nu sărbătorești războiul, Liam, dar nu ești nici împotriva lui. N-ai zis nimic atunci când țara ta a început atacurile aeriene. Nici când s-a făcut toată acea propagandă strălucitoare la televiziunea ta...

— Vrei să renunți la partea cu televiziunea *ta*? Acesta nu-i războiul *meu*. Nu eu l-am pornit. Ține astea un minut, bine? zise Liam, dându-i lui Daanish buchetul, pentru ca el să-și poată lega centura de siguranță.

— Ce dracu' sunt eu, vaza ta? Încerc să vorbesc cu tine. Ești al dracului de îngâmfat! Nu-mi vine să cred!

Liam depuse cu grijă florile pe bancheta din spate.

— Dacă nu vrei să mergi, poți să cobori chiar acum.

Daanish îl privi uluit. Nu, nu era adevărat. Nu și Liam. Liam și Wayne erau diferiți.

Trase adânc aer în piept. Dacă ar fi coborât din mașină, știa că furia lui Liam va trece mai repede decât a lui. Până va ajunge la recital, Liam își va regăsi simpaticul lui rânjet țicnit și cabalin. Pentru el nimic nu avea să se schimbe. Se va gândi la Daanish și va clătina ușor din cap. Poate că buzele lui vor tremura puțin. Poate că va fi chiar rănit. Dar niciodată nu se va gândi profund la lucrurile la care Daanish dorea cu disperare să-l facă să se gândească.

În spatele volanului, pupilele mici ale ochilor de un verde-lăptos ai lui Liam se întunecară. Buzele parcă începură să-i tremure, deși foarte puțin.

„La naiba!“ se gândi Daanish. „Chiar *l-am rănit*. Și tot *eu* mă voi simți vinovat.“

Cum reușea Liam să facă ignoranța lui voită să pară nevinovăție? Cum reușea să-l facă pe Daanish să se simtă vinovat? Poate că aceasta era cea mai mare putere a unei superputeri.

De sus, din cer, tânărul aruncă o ultimă privire spre Bartholomew Boulevard. Acolo se afla Liam, fericit, frumos și nedreptățit. Daanish zbură mai departe, conștient că avea să răspundă „Să uităm povestea asta“. Va merge la recital.

Acum plutea ușor, nu mai alerga. Lumea se înțețoșă. Apoi, când totul se limpezi, el stătea la picioarele patului părinților săi și asculta alarma de la ceasul lor, cu clopotele de la BBC.

Ceasul arăta ora șapte – era ora la care doctorul trebuia să se trezească. Anu era în bucătărie. Daanish aștepta răbdător, căci descoperise lumânările de ambră cenușie: tatăl lui le ascunsese într-o pungă de rău de avion, pe care o plasase printre rufele lui murdare. Daanish le aprinsese. Miroseau a *khas*, a iarbă care începe să ardă. Tatăl lui îi dăduse un indiciu: vomă de balenă. Le găsisese. Chicoti. Într-un sfârșit doctorul se trezi și se întinse în pat.

— A! Daanishwar! Băiatul meu cel deștept!

Părul de pe piept îi era ud de transpirație. Daanish își cufundă fața în el, ținând atent lumânările ridicate. Ceasul sună iar: patru clopote cu son ascendent, patru cu son descendent.

— Băiatul meu cel deștept! repetă tatăl lui.

Daanish trase adânc în nări parfumul care plutea în jurul lor.

Însă înainte să poată reține aroma, aceasta se risipi. Un curent de aer îl împinse iarăși mai departe. De data aceasta îl lăsă pe rândul al patrulea al unei săli de conferințe. Sala îl lăsă cu gura căscată. Scaunele erau tapițate. Băncile nu scârțâiau niciodată. Podeaua era acoperită de la un perete la altul cu un covor. Temperatura era controlată. Acustica era atât de clară, că se putură auzi niște unghii scrijelind blugii când un student din primul rând se scărpină. Covorul albastru de pluș era ca o pătură de lână proaspăt spălată cu Squeeze, pentru mai multă moliciune, învăluind atmosfera într-un zumzet plăcut. În Karachi școala avea băncile așezate la același nivel. Elevii mai înalți erau rugați să se așeze în spate, de unde profesorul nu se putea vedea. Cum la paisprezece ani Daanish devenise cel mai înalt din școală, nu-și putea scrie lecțiile decât dacă împrumuta notițele băieților mai scunzi.

Dar sala aceasta era un rai! Se vedea totul! Pe peretele din față era un afiș mare pe care scria cu litere aurite:

Încrede-te în deciziile tale!

Totul este posibil!

Wayne înaintă până ajunse în fața afișului. Arătă cu degetul spre el. Le spuse studenților să caute întotdeauna adevărul. Își încleștă pumnul și exclamă: „Curajul *va fi* răsplătit!“

Daanish plecă iarăși mai departe. Într-o succesiune amețitoare, se văzu pe sine în grădina secretă, privind o strigă cocoțată într-un cedru. Pasărea își învârtea capul fantomatic: „Buu-huu-huu!“

Mai văzu sirop de arțar curgând pe o farfurie cu clătite la magazinul nonstop Pancake House. Farfuria era a lui Becky, iar Daanish o privea cum mănâncă. El nu-și putea permite să-și cumpere o porție, iar ea nu-i dădu din a ei.

Apoi în fața ochilor îi apărură medalionul mic, de aur, de pe lanțul de chei pe care bunicul lui i-l dăduse tatălui său când acesta devenise medic. Pe o parte se vedea steagul pakistanez, cu semiluna lui ca un zâmbet clar și sigur. Micul glob se legăna înainte și înapoi, înainte și înapoi, transformând minutele în secunde, secunde în ore. Siropul de arțar se scurgea pe marginea buzei albe a unei căni. Crescu până ajunse de mărimea unui medalion, dar părea că nu vrea să cadă pe clătitele moi de dedesubt. Suspendată pe marginea căni, picătura aștepta următorul salariu al lui Daanish. Când acesta fu încasat, mugurele dulce căzu greu direct pe vârful limbii lui Daanish. Avea tot timpul din lume să o savureze. O mestecă în timp ce le privea pe Heather și pe prietenele ei cum dansează dezbrăcate într-un lan de porumb, imitându-i pe amerindieni. Fetele incantau: „Simt spiritele zeilor. Sunt una cu corpul meu. Zeii sunt una cu corpul meu. Recolta va rodi“.

Picătura încă mai zăbozea, ca o bucățică de ambră pe care Daanish o rostogoli peste două sfârcuri

de un roz palid, apoi în valea dintre sâni, peste mica movilă a abdomenului ei, și tot mai jos, spre părul pubian care îi ascundea vaginul umed. Aroma de arțar se amesteca cu mirosul ei la fel de amețitor și apoi cu un al treilea miros, mult mai înțepător, ce venea din colțul camerei lui din Karachi.

7

Descoperirea

Daanish se trezi în toiul nopții cu sentimentul că fusese luat de uragan. Rămase întins în pat, gemând. De când se întorsese, zilele îi deveniseră o succesiune de imagini disparate. Acum imaginile acestea îi bântuiau somnul. Era ca și cum lungul zbor spre casă încă nu se terminase. Încă nu aterizase. Era prins în capcană, oscila între timp și spațiu. Nu se putea opri. Un singur lucru putea face: să-și amintească. Scurta lui viață îi licări prin fața ochilor ca și cum s-ar fi apropiat de sfârșit. I se întâmpla ceea ce li se întâmpla muribunzilor. Mai înainte ca tatăl lui să își dea ultima suflare, nu-și amintise el oare parfumul de ambră gri cu care fiul îl trezise odinioară?

Ca și în timpul somnului, Daanish remarcă acum duhoarea înțepătoare din camera sa. Se sculă din pat: venea de la sertar. Îl deschise și privi îndelung la cei trei coconi ghemuiți înăuntru. „Care să fie?” întrebă el din nou. Coconii erau cât jumătatea degetului său mare și, cumva, se împotriveau să fie despărțiți. Doi dintre ei eliminaseră un lichid roșiatic, care mirosea a lac de lemn. Îl luă pe cel curat. Ducându-l jos, trecu pe lângă dormitorul lui Anu. Din fericire, ea încă dormea.

Ca să nu o trezească, închise ușor ușa bucătăriei. Deschise o fereastră, umplu un vas cu apă și îl lăsă să fiarbă.

Privind în jurul lui, își aminti ceva. Anu obișnuia să păstreze în dulap câteva felinare de teracotă. Îl deschise și văzu că erau încă acolo. Zâmbi. Umplu cu ulei un felinar frumos, în formă de palmier, îl puse pe pervazul ferestrei și aprinse fitilul. Flacăra pâlpâi, aruncând umbre în jur.

Apa ajunse la punctul de fierbere. Daanish o turnă într-un vas micuț. Lumina dansa pe suprafața apei, ce vălurea printre aburi. Daanish lăsă coconul să cadă în apa fierbinte.

Imediat acea masă moale începu să se descompună în fire. Prinse unul foarte atent cu dintele unei furculițe și începu să învârtă ciudata împletitură de spaghete, făcută din cel mai fin fir de păr. Spre mirarea lui, descoperi că furculița se tot învârtea. Coconul, care acum se rostogolea prin vas ca o alună maro și veștejită, era înfășurat într-un singur fir. Daanish trăgea și răsucea furculița iar și iar. Era ca și cum ar fi desfăcut un dar.

Temându-se ca nu cumva furculița să rupă firul înainte de vreme, Daanish mută ghemul de pe ea și începu să strângă firul în jurul brațului. Transpira abundant, iar mușchii îl dureau. Își tampona fruntea cu mâneca brațului rămas liber.

Exact când credea că brațul o să-i cadă, firul se termină. O pală de vânt stinse felinarul. Soarele începea să răsară și să-și trimită razele fragile în bucătărie. În vasul cu apă coconul fiert rămăsese fără

înveliș. Întregul ghem se depănase. Era lung ca o arteră și fin ca o tăietură. Daanish îl duse cu grijă sus, în camera lui.

1. Electricitate (în urdu, în orig.).
2. Unchi prin alianță (în urdu, în orig.).
3. Da, da (în urdu, în orig.).
4. Hrană, nu bombe (engl.).
5. Prietene (în urdu, în orig.).
6. Sos (în urdu, în orig.).
7. Mâncare de legume preparată din linte, mazăre sau fasole.

Dia

1

Metamorfoză

Iunie 1992

Lângă adăpostul sub care se aflau viermii de mătase era o baracă ce avea două camere și un telefon. În zilele când se făcea prea târziu pentru drumul lung până în oraș, Dia și mama ei își petreceau noaptea acolo. În baracă erau depozitate lucruri de primă necesitate – prosoape, oale, tigăi, hrană uscată, un tub de pastă de dinți Macleans și chiar câteva din cărțile Diei. Apa era păstrată într-o găleată umplută de la robinetul de afară. Dușurile se făceau între crengile protectoare ale duzilor.

Când tatăl ei era în viață, părinții dormeau într-o cameră, iar copiii, în alta. Obișnuiau să gătească mese simple pe un singur ochi de aragaz, iar noaptea întindeau cuverturi zdrențuite pe podea. Entuziasmul copiilor era sporit și de apropierea lor față de unul din cele mai mari cimitire din lume, Makli Hill, aflat la doar o jumătate de kilometru distanță. Imediat ce părinții adormeau, fantomele se ridicau și începeau să bântuie ferma. Atunci Dia și frații ei se provocau pe rând să iasă afară, într-un întuneric care în oraș era de neconceput chiar și în timpul penelor de curent. Întunericul acesta avea degete reci, păr încurcat, venin străvechi.

Fata trecea prin crize de anxietate zile întregi înainte să-i vină rândul să fie provocată. Când venea momentul, frații ei cei răutăcioși îi porunceau satisfăcuți: „Fă un duș rece afară, *acum!*“

Ea ieșea tiptil în prăpastia întunericului, umplea găleata, își arunca hainele de pe ea și rămânea la fel de vulnerabilă ca în ziua în care venise pe lume urlând furioasă, ca o dudă, roz-movulie. Sau cel puțin așa spunea tatăl ei. Era reconfortant să știe că el dormea profund înăuntru. Dia arunca des priviri spre ușă, spre care se putea năpusti urgent în cazul în care ceva ar fi încercat să o înșface.

Nu era loc de compromisuri. Trebuia să-și ude părul, să îl dea cu șampon, să-l clătească, să se săpunească din vârful urechilor până la călcâie și să se limpezească din nou. În tot acest timp simțea aripile liliecilor, ochii regilor morți de sute de ani și scârțâitul celor încă în viață.

Poate că spaima ei de apă atunci începuse, cu mulți ani înainte ca tatăl ei să fie găsit înecat.

Poate că ea visa despre înec pentru că se întâmplase acum cinci ani, chiar în acea zi.

Tocmai se îmbăia într-un întuneric total, când în jurul ei au apărut o sută de găște. Ele creșteau coconi de aur. Coconii începură să-și depene firul. Din el săriră o sută de picioare albastre și zdrobite.

Erau picioarele tatălui ei, care fusese *stors* la viață, și dansau un dans sângeros, măcăind ca niște rațe de cauciuc. Întunericul începu să se prelingă și să se condenseze în forma gloanțelor. Gloanțele se împrăștiu ca mărgelile, numai că nu erau gloanțe sau mărgeli, ci ochii tatălui ei. Ochi mici, strălucitori. Ochi care trebuie să fi plâns la final. Ochi scoși, ochi care urmăreau cuvintele din cărțile ei când ea îi citea. Și apoi întunericul încetă să se mai prelingă și să se împrăștie. Începu să curgă. Era ca un râu și era timpul să-și desprindă trupul din vis.

Dia țipă.

— Șșș! Dia, sunt eu. Șșș! Totul e în regulă!

Tânăra se așeză pe podeaua barăcii, bocind. O femeie îi netezea părul. I-ar fi plăcut să fie Nini. Dar nu era ea. Era Sumbul, fiica bucătarului. Se lăsă legănată de ea. Treptat, coșmarul se îndepărtă. Și nu mai rămase nimic altceva decât o briză și îmbrățișarea maternă a lui Sumbul.

Dia inspiră profund și râse slab.

— Al cincilea copil al tău e deja pe drum. Ai în fața ta o viață întreagă de mângâieri.

— Prostuțo, îngână cu tandrețe Sumbul.

— Mulțumesc, zise Dia, ridicându-se încetișor. Acum mă simt mai bine.

— Tocmai veneam să te trezesc. Cred că ar cam fi timpul.

Dia se încruntă, dezorientată. Și apoi își aminti de ce rămăsese peste noapte la baracă.

Ieri după-amiază făcuse ture prin acea parte a adăpostului unde erau ținute câteva pupe selectate. Acestea erau pe cale să-și lase în urmă casa, intrând în cea de-a patra și ultima etapă a vieții lor, ca insecte mature. Ouăle lor aveau să reînceapă ciclul. Tocmai se întreba care din coconi va da prima insectă matură, când, uitându-se îndeaproape, observă că două din ele începuseră deja să iasă. În sfârșit, după atâția ani în care încercase să fie martora nașterii fluturilor, Dia simțea că avea șansa să prindă momentul. O chemă repede pe Sumbul. Se uitară amândouă la lichidul revelator, ce începea să se scurgă. Poate că în următoarele douăsprezece ore metamorfoza va fi completă.

Dia o sunase pe mama ei acasă, ca să-i spună că în cele din urmă va rămâne să vadă tot procesul. Dar Riffat își făcea griji pentru siguranța ei. Dia nu își petrecuse niciodată noaptea singură la fermă. Dia o imploră, spunând că nu va fi singură. Soacra lui Sumbul era plecată, așa că Sumbul putea să participe și ea la veghea de peste noapte. Patru paznici, inclusiv cei doi frați ai lui Sumbul, Shan și Hamid, patrulau prin împrejurimi. Și, la o jumătate de kilometru distanță, fratele bucătarului patrula la mormintele de pe Makli Hill. Mama ei consimți, dar fără nici o tragere de inimă.

Dia se întinse pe podea, iar Sumbul repetă:

— Cred că ar cam fi timpul!

Dia se uită la ceas. Acesta arăta 5.30 dimineața. Sumbul reușise să rămână trează mai mult decât ea.

— Hai să vedem!

Lăsându-și copilul adormit pe canapea, Sumbul și Dia se strecurară în adăpost. La început acolo domnea o tăcere stranie. Dar, pe măsură ce intrau, începeau să distingă tot mai multe sunete: frunzele foșnind sub omizi, bâzâitul ventilatoarelor și, în depărtare, autobuzele de pe autostradă mergând spre nord, la nord de râul din visul ei. Se cutremură. Când ajunseră la cele două gogoși, starea de spirit a

Diei se schimbă complet.

—Uită-te! șopti ea.

Crustele căzuseră. Două capete mici erau pe punctul de a ieși din gogoși, fiecare cu câte două antene maronii și două papile scurte și groase. Ronțăiau coaja, făcând un sunet ca lăcustele care ronțăie frunze sau ca gândacii ce aleargă printr-o pungă de hârtie.

Și apoi cineva o bătu pe umăr pe Dia pe la spate.

Ea se întoarse repede, cu un țipăt scurt. Era Shan, care rânjea, cu kalașnikovul îndreptat spre ea. Îl coborî și zise:

— Am vrut doar să glumesc!

Sumbul îl pământui:

—Cum îndrăznești să ne sperii?

Shan se bosumflă și își frecă obrazul lovit.

— Am venit doar să-ți spun că a sunat telefonul în baracă, se plânse el.

— Ei bine, atunci răspunde! ziseră în același timp Sumbul și Dia.

— Ușa e încuiată. E din aia automată, ai uitat?

Își flutură arma și, cu o voce pe jumătate plângăcioasă, pe jumătate amenințătoare, declară:

— Data viitoare n-o să mai glumesc.

Întorcându-se pe călcâiele goale, băiatul plecă, iar pânza de la *soussi lungi* flutură ca o fustă în jurul picioarelor lui.

Dia se uită din nou la fluturi. Se retrăseseră în găurile lor. Oftă:

— Cine ar putea să sune la ora asta?

— S-ar putea să fie mama ta, spuse Sumbul. Poate că ar trebui să plec.

— Da, o aprobă Dia. Probabil că ți-e deja foarte somn. Eu o să aștept aici. Cine știe când vor ieși iar, zise Dia, privind rugătoare la gogoșile pe jumătate destrămate.

Sumbul luă cheile și plecă. Dia rămase singură pe un scaun. Așteptă. Dacă larvele erau foarte secretoase când își țeseau coconii, pupele erau chiar obsedate de singurătate. Păreau capabile să o detecteze chiar și atunci când stătea nemișcată, chiar și prin cochiliile coconilor, și păstrau sfidătoare taina metamorfozei lor numai pentru ele însele. Dia ridică un deget și-l clătină dezaprobator: *De data asta am de gând să vă urmăresc.*

Mirosul era atât de rânced, că Dia se ținea de nas. Spuse cu voce tare:

— Afrodisiac. Di-zi-ac.

Cuvântul venea de la Afrodita, zeița iubirii. Afrodita își ascunsese farmecul într-un brâu pe care multe alte zeițe au încercat să-l fure, dar era numai al ei. Se născuse cu el. La fel erau și fluturii femelă. Un mascul putea mirosi femela de la o distanță de mulți kilometri și, când o găsea, lucrul acela se numea *montă*.

— Di-zi-ac. Di-zi-ac, repeta Dia în fața coconilor.

Cu fluturii era exact invers. Masculii purtau mirosul, iar femelele se adunau în jurul lui. Când el alegea una, o pudra cu un alt tip de feromoni, un anti-afrodisiac, astfel că după ce termina cu ea, nu avea

să mai fie dorită niciodată de alți masculi.

Evident, pentru fluturii de mătase oamenii erau ca un anti-afrodiziac. Dia oftă, iar gândurile ei continuă să rătăcească. Ce bine ar fi dacă asemenea lucruri ar fi fost predate la ea la colegiu! Luni trebuia să dea iarăși acel examen. Cel puțin pe perioada vacanței de vară colegiul era închis, așa că nu trebuia să mai suporte sălile alea de clasă înțesate și murdare.

Dia căscă. Era aproape șase și jumătate. Fluturii nu mai apărură. Corpul o durea. Dar nu avea de gând să renunțe tocmai acum. Își dorea să vadă nașterea acestor creaturi încăpățânate, care păreau că așteaptă ca ea să adoarmă.

Poate că va fi prima care va vedea vreodată acest lucru. Data viitoare ar trebui să aducă un aparat de fotografiat. Poate că ar avea șanse să renunțe la colegiu și să înceapă să fotografieze viața misterioasă a insectelor de la ferma ei. Dia căscă din nou. Ora șapte. Se încruntă. *Prefă-te că nu ești aici, da?* Își simțea umerii apăsați de saci întregi de gunoi. Gâtul îi era uscat. O durea. Ce mult ar fi dat să bea un pahar cu apă rece ca gheața! Și să tragă un pui de somn rapid pe ceva moale.

„Nu!“ își zise ea și se trezi.

Șapte și jumătate. Opt. Muncitorii probabil că începeau lucrul...

Apoi Sumbul veni lângă ea. Părea foarte proaspătă și bine hrănită.

— Nissrine te caută la telefon.

— Ce? mormăi Dia.

— Prietena ta Nissrine e la telefon. Ea a sunat mai devreme. A spus că trebuie să vorbească cu tine.

Dia clipi sceptică:

— Glumești! Prima dată Shan și acum tu. E-o trăsătură de la voi din familie.

— I-am spus că urmărești coconii și că nu vrei să fii deranjată. Dar era destul de agitată. Așteaptă la telefon, mai zise Sumbul.

— Nu pot să cred, zise Dia, ridicându-se. Dacă Nini îmi strică momentul... continuă ea în drumul spre ieșire, gata să cadă din picioare de epuizare.

— Rămân eu de veghe, o asigură Sumbul.

Dia intră în baracă, simțindu-se rigidă ca un băț. Ridică receptorul:

— Alo?

— Bună! țipă Nini, făcând-o pe Dia să îndepărteze receptorul la un centimetru distanță de ureche. Unde-ai fost? Am încercat să sun cât de devreme am putut, dar nu mi-a răspuns nimeni. Seara trecută am sunat la tine acasă. Mama ta mi-a spus...

— Nini, o întrerupse Dia, așezându-se pe pat, ca să nu cadă. Acum sunt foarte, foarte ocupată. E ceva important?

— Important?! strigă Nini. Desigur că e important. Cum spuneam, am încercat să te sun aseară. Mama ta mi-a spus că rămâi aici. După aia sora mea pur și simplu nu mai pleca de la telefon. Am fost așa de supărată...

Sunt oameni cărora nu ar trebui să li se permită să aibă telefon, se gândi Dia. Nini era unul din ei. Când discuta cu tine față în față, era calmă, chiar grațioasă. De când cu acel *Quran Khwani*, fusese

puțin crispată, era adevărat, dar ea nu era deloc stridentă sau insistentă. Și totuși telefonul o transforma. Nu-și putea da seama cât de stridentă era.

— Nini, oftă Dia, zău că trebuie să plec. Bine? Pa!

— Proasto! urlă Nini. Încerc să-ți spun că s-a stabilit o întâlnire.

— O întâlnire?

— M-am gândit că o să sari în sus de bucurie, zise ea provocatoare.

Tăcere.

— Bine. Ai spus că vii la mine când băiatul și mama lui vor veni în vizită. Așa îmi amintesc. Ești invitată la ceai marți. Am ales ziua asta gândindu-mă la tine. De vreme ce ai reexaminarea luni, înseamnă că marți vei fi liberă.

Făcu o pauză, lăsând să se așeze greutatea veștilor.

— Dacă ai de gând să vii, încearcă să te îmbraci respectabil, da? încheie apoi ea și trânti receptorul.

Dia rămase cu privirea ațintită la aparatul de plastic din mâna ei, după care îl puse jos.

Deci fiul medicului fusese de acord.

Nini avea de gând să se scoată la mezat.

Dia va fi un martor tăcut la umilirea prietenei ei celei mai bune.

Asta însemna că o pierduse.

Dia se întinse pe spate în pat și se uită la ventilatorul din tavan, pe care se simțea prea obosită ca să-l pornească. Avea trei șuruburi pe fiecare dintre cele trei lame. Dacă ar cădea peste ea chiar acum? L-ar putea vedea din nou pe tatăl ei. Poate că unele din urmele negre ce se vedeau pe telefon erau amprentele lui. Dia se văzu pe sine în centrul ventilatorului strălucitor. Mică și plată. Ar fi vrut atât de mult să se ghemuiască în brațele tatălui ei și să-l roage să stingă lumina! Și apoi acționează. Porni ventilatorul, camera se răcori, iar ea căzu într-un somn adânc și odihnitor.

La ora unu după-amiază Dia intră din nou în adăpost, care era acum în plină activitate. Lucrătorii tocau frunze, curățau tăvile, notau numere. Ea îi salută absentă, după care se duse în camera unde știa că o așteaptă vești proaste. Sumbul nu era acolo. Cei doi fluturi erau. Fiecare o privea cu capul scos. Câștigaseră. Dia își încrucișă brațele. „Dacă Nini nu ar fi sunat, aș fi...”

Sumbul intră în cameră împreună cu Sana, o expertă în lucrul cu fluturii, și cu mama Diei.

— Bună, draga mea, zise Riffat, sărutând-o. Ai dormit bine?

Riffat stătea cu un *clipboard* în mâini și, ca întotdeauna, arăta impecabil. Avea pe ea o tunică fără mâneci, cu broderie mov la cusături, îmbrăcată peste o pereche de șalvari de un purpuriu ce dădea în violet. Buclele ei lungi până la bărbie erau moi și bogate, iar fața îi strălucea. Nimeni nu ar fi ghicit că avea peste cincizeci de ani.

În mod normal Dia se bucura să dea peste mama ei așa, pe neașteptate. Dar astăzi se întoarse spre Sumbul și o întrebă:

— Ce-am pierdut?

Sumbul o privi mulțumită, dar și vinovată. Sana ridică femela cu atenție și o duse în camera de alături.

— Ea va fi prima mamă din noul lot, o anunță Riffat, notându-și ceva.

— Nu! izbucni Dia.

Sumbul dădu din cap:

— I-am văzut croindu-și drum afară cu gura și apoi, imediat, cozile lor s-au lipit. Au stat așa trei ore! S-au desprins de-abia acum zece minute, adăugă ea, după care își acoperi repede gura cu mâinile. N-ar fi trebuit să-ți spun! Acum o să te simți și mai rău.

Dia privi masculul rămas:

— După ce m-ai făcut să aștept atâta timp, nu puteai să aștepti și tu puțin?

Sumbul și Riffat zâmbiră și schimbară niște priviri.

— Ei nu așteaptă niciodată.

2

Nu-i clar deloc

Au plecat din locul bine apărat de la fermă, au traversat provincia tulburată într-un vehicul cu escortă armată și în două ore au sosit în siguranță acasă. Deși tensiunea care lega aceste două puncte fusese cea care îi ucisese tatăl, ea le atingea foarte puțin pe Riffat sau pe Dia. Uneori Dia se întreba dacă această imunitate era cu adevărat un privilegiu. Oare nu ar trebui ca într-o bună zi toate adăposturile să se prăbușească? Și dacă e așa, nu ar trebui ca semnele să fie mai vizibile?

Cele două parcurseră aleea pentru mașini. Ajungând la fântână, virară pe sub frunziș, iar Dia decise că neliniștea ei nu era altceva decât dezamăgirea provocată de faptul că ratase nașterea fluturilor. Și, desigur, mai era și dezamăgirea ei față de Nini. Încercă să nu se mai gândească la prietena sa.

— Miroase a *pakor*s.

— Mmm! exclamă Riffat. Îmi place când Inam Gul ne răsfată.

Trecură aplecate pe sub spalierele de viță-de-vie, iar în față li se deschise un luminiș încercuit de salcâmi. În centru se afla o masă de sticlă ce strălucea în soarele serii ca un topaz roz, iar pe ea erau aranjate prăjituri calde și un urcior mare cu suc rece de migdale. Bucătarul era, evident, într-o dispoziție bună astăzi – ceaiul varia în funcție de dispoziția lui. În cele mai bune momente ale sale servea un sortiment de bomboane și gustări în cea mai fină veselă a lui Riffat, adoptând stilul vesel și binedispus care, susținea el, îl caracterizase în vremea când era tânăr. („Când erai pescar?“ îl întreba Dia, dar el îi ignora întrebarea.) Alteori însă de-abia își amintea să facă ceai și găsea tot felul de scuze dacă i se amintea.

Acum le aștepta cu câte un scaun și un șervețel pentru fiecare.

— Ceaiul va fi servit *imediat*, anunță el, pornind înapoi spre bucătărie.

— Nu știi niciodată când îl lovește, râse Riffat, turnându-i suc Diei.

În timp ce bea sucul din pahar, Dia descoperi că n-o putea alunga pe Nini din gândurile ei. Marți Nini se va scoate la mezat. Aceași Nini care respinsese cu atâta nepăsare ideile mamei Diei: *Unde ne vor duce visele? Dacă nu ai grijă, vei sfârși singură, ca...*

Nu numai că Nini îi spulberase șansa Diei de a vedea fluturii, dar o și obligase să audă din nou remarcile pe care ceilalți le făceau la adresa lui Riffat.

Când soțul ei a murit, cei din familia lui au preluat conducerea fabricii, dar ea nu i-a lăsat să administreze și ferma. Nu ascultase atunci când i se spusese că trebuie să petreacă mai mult timp cu copiii, proaspăt rămași orfani. Nu-și schimbase stilul de viață. Cumnatul ei – din bunătate sau din răutate – a cerut familiei să o lase în pace. „Va avea admiratori, nu și prieteni“, declarase el. Și avusese dreptate. Acesta a fost prețul pe care a trebuit să-l plătească o femeie mândră.

Numai Dia o putea privi îndeajuns de aproape pentru a vedea semnele de uzură: uneori, atunci când ulcerele lui Riffat o făceau să se cutremure, uita să-și vopsească rădăcinile gri ale buclelor sau să-și ascundă cearcănele de sub ochi. Uneori eficacitatea ei mai dădea greș: în loc să-și studieze însemnările despre productivitatea fermei, cum făcea Dia, o vedea privind visătoare la fluturi și nori.

Dar își revenea rapid, astfel că pentru cei din jur rămânea aceeași Riffat, o femeie la modă, care se apuca de orice nou plan privind mai întâi dincolo de el, după care se gândea decisă cum să-și atingă scopul propus. Când mergea pe stradă, bărbații și femeile se holbau la ea, dar nu pentru că doreau să o mângâie. Doreau să o oprească. Nu le venea să creadă că orice obstacol făcea ca bărbia ei să se înalțe și mai tare.

În schimb, Dia era ușor amorțită. Nu știa la ce să se aștepte marți. Nici nu putea să se decidă ce ar trebui să se întâmple. Ar trebui oare ca băiatul să o urască pe Nini? Ce putea face ea? Să se gândească la o altă glumă? Cum putea să o recâștige pe Nini?

Riffat ar avea un plan și, spre deosebire de cel dezastruos al Diei de la *Quran Khwani*, al ei ar fi fără fisură. Cât de mult își dorea să aibă nervii tari ai mamei ei și acea tărie a ei de a-și urmări scopul, oricât de intimidantă era aceasta!

Nici fizic nu semănau. Nu aveau deloc trăsături comune, cu excepția nasului coroiat. Dia era scundă, avea părul lins și ochii de un cafeniu deschis, în vreme ce mama ei era înaltă și își tunde părul cârlionțat scurt, până la bărbie. Spre deosebire de maxilarul dur și pomeții osoși ai lui Riffat, fața Diei era ovală, iar obrazul, moale. Când Dia mergea pe stradă, chiar dacă unii o considerau prea închisă la culoare pentru a fi drăguță, bărbații încercau întotdeauna să o pipăie. În astfel de momente ea își dorea ca mama ei să-i fi dat ceva din asprimea ei.

Dar, își zise Dia, cel mai bun lucru la mama ei era acela că nu încercase niciodată să o facă pe Dia să semene cu ea.

Inam Gul servi ceaiul.

— Mulțumesc lui Dumnezeu, astăzi nu a fost nici o grevă, zise Riffat. Altfel am fi fost încă la fermă.

Conversația ajunsese la problemele de familie. Fratele Diei, Hassan, era îndrăgostit până peste cap și nu reușea să-și revină. Asta deși era evident că fata nu era interesată. Ce puteau face ei?

— Trimitte-l la Oceanul Arctic, propuse Dia, după care începu să mănânce din preparatele cu ulei de unt.

— Poate că e deja acolo, oftă Riffat. Sper că Amir va veni acasă iarna asta. Poate că Hassan are nevoie de o discuție ca de la bărbat la bărbat.

— Dar ce are de-a face Amir cu asta?

— Haide, zău... zise Riffat și luă o *samosa*¹.

Dia o privi insistent:

— Doctorul a spus că nu ai voie.

— Ei bine, atunci nu-i spune.

După ce consumă hrana interzisă, Riffat aduse vorba despre una dintre surorile ei, care venise să o viziteze de la Islamabad nu cu mult timp în urmă, chiar în ziua în care Dia împodobise spatele lui Nini cu viermi de mătase.

— Am tot vrut să te întreb unde te-ai dus în ziua aceea. Am venit repede de la fabrică, iar Erum a fost teribil de dezamăgită că nu te-a găsit acasă. Inam Gul ne-a spus că Nissrine a venit să te ia. Dar nu mi-ai spus nimic despre asta...

Dia mormăi:

— Mda... m-a dus undeva.

— A fost atât de groaznic?

— Nu mă întreba, răspunse Dia fără chef. Na, bine, o să-ți spun! Nini a vrut să participe la un *Quran Khwani*.

— Un *Quran Khwani*? Dar cine a murit?

— Tatăl unui băiat cu care mama ei vrea ca ea să se căsătorească.

— O, nu! icni Riffat. Dar e atât de tânără! N-are nici douăzeci de ani! Bietul copil!

— Așa ai fi tentată să crezi, zise exasperată Dia, însă, dintre toți, tocmai *ea* nu se mulțumește să fie un „biet copil“. Are de ales. Ar putea să refuze. Parcă o văd peste zece ani: copiii plângăcioși, soțul plecat, ochi care trădează o îndelungă suferință. Atunci o s-o urăsc, *ama*. O s-o urăsc pentru că va fi doar o femeie oarecare, care va pretinde că nu a avut de ales.

Dia se opri. Până la urmă își exprimase cu voce tare cea mai mare teamă a ei: „O s-o urăsc!“

— Ar putea refuza, medită Riffat. Dar cu ce preț?

— Cu *orice* preț.

— Calmează-te, draga mea! Ești tânără. Habar n-ai cât de ostilă poate fi societatea dacă o provoci.

— Ba am habar – datorită ție.

O durere trecătoare umbri ochii lui Riffat, dar se stinse repede.

— E-adevărat. Însă nu o știi suficient de bine. Pentru binele tău, sper să nu o afli niciodată. Oricum, adăugă ea cu un zâmbet, voi fi mereu de partea ta, orice vei alege. Și indiferent ce ar spune ceilalți despre asta.

Sorbindu-și restul de ceai, Riffat continuă:

— Imaginează-ți cum va fi viața lui Nissrine dacă se opune. Imaginează-ți-o trezindu-se în fiecare

dimineată într-o casă de gheață. Mănâncă mereu singură și numai resturi. Bârfe viclene îi răsună mereu în urechi. Și asta este doar ura tăcută. Gândește-te la cuvintele cu care mama ei o va învinovăți: „Mi-am pierdut onoarea din cauza ta“. Sau: „Așa mă răsplătești pentru toate sacrificiile pe care le-am făcut?“ Sau: „Tatăl tău s-a îmbolnăvit“. Sau: „Tatăl tău mă părăsește doar din cauza ta...“ La cine să caute fata ajutor?

Dia își întoarse privirea, nemulțumită de cursul pe care îl lua conversația. Era prima dată când Riffat făcea aluzie la propriile necazuri. O făcea ca și cum spunea povestea altcuiva, ca și cum povestea asta era spusă pentru Nini. Dar nu: era pentru Dia. Încerca să-i spună că și ea va trebui să se gândească la astfel de lucruri.

Mama ei continuă:

— Și dacă mama lui Nini nu îi va spune asemenea lucruri, se va găsi altcineva care s-o facă. Cu cât va înainta în vârstă, cu atât se vor ridica mai multe voci...

Dia închise ochii, sperând că Riffat își va termina povestea. Dacă era adevărat că ea fusese constrânsă să se căsătorească cu tatăl ei cel mare și încântător, Dia nu dorea să o știe. Dacă interveniseră între ei, ea nu dorea să o audă. Acum tatăl ei era mort. Nu era corect.

— ...nu va avea la cine să caute ajutor.

— Nu mai spune asta! se răsti Dia. Mă are pe mine, nu?

— Nu, Dia. Va trebui să caute ajutor în altă parte. Și într-o zi și tu va trebui să faci la fel.

— Puah! pufni Dia, negăsind altceva mai convingător de spus.

— Nu spun că vei deveni ca Nini. Spun că ea nu e ca tine – și nici nu va fi vreodată. Pentru ea s-ar putea ca lucrul cel mai ușor de făcut, dar și cel mai satisfăcător, e să cedeze. Poate că ea nu vede căsătoria ca pe o cedare în fața voinței părinților. Iar tu nu ești în situația în care să o poți judeca. Da, adăugă ea, poate că o vei putea judeca peste mai mulți ani, asta dacă va cerși înțelegere pentru decizia ei.

Dia o studie cu atenție pe Riffat, însă chipul ei nu exprima nimic.

Soarele apunea. Fâșii de un roz de culoarea somonului acopereau cerul înnoirat. Văzduhul răsună de chemarea la rugăciunea *maghrib*². Muezinul avea o voce subțire, plângăcioasă, iar atunci când cânta, Dia simțea că ziua se strânge în jurul ei. Era ca și cum chemarea te întreba ce-ți adusese acea zi. Aceleași greșeli? Da, exact aceleași. Chiar și așa, Dumnezeu nu își pierduse în întregime speranța. Mai era și ziua de mâine, deși se va termina și aceasta. Dar El nu va avea veșnic răbdare.

Chemarea la rugăciune o făcea pe Dia să simtă nevoia de a se duce la El.

Inam Gul se agita prin foișor cu o spirală fumegândă, împotriva țânțarilor.

— Mai aduc ceai? întrebă el.

— Nu, mulțumesc, Inam Gul! Totul a fost delicios. Însă Dia noastră cea filosoafă e frământată de griji pe care delicatesele tale nu le pot potoli – și ne va contamina și pe noi dacă nu suntem atenți.

Dia se încruntă la mama ei, iar Inam Gul clătină din cap, simțind că-i mai sigur să le compătimizească pe amândouă. Apoi strânse vasele și dispăru în întunericul care se lăsa cu pași repezi.

Amurgul colcăia de viață și mișcare. Pisicile traversau potecile și sâșâiau, ochii unui cameleon

străluciră ca o bucată de gheață neagră, o mașină claxonă la o poartă pentru a i se deschide. La coborârea întunericului mașina intră cu zgomot în gaura sa, după care, preț de o clipă, se lăsă tăcerea.

Dia se surprinse deschizând ea însăși discuția:

— Întotdeauna mi-ai spus să nu aleg orbește. Mi-ai spus că prea mulți oameni îi lasă pe alții să le decidă viitorul și că apatia individuală pare să se fi transformat într-una națională. Dacă toate fetele ca Nini o iau în aceeași direcție, și copiii lor vor proceda la fel și în jurul nostru nimic nu se va schimba vreodată.

Surpriza Diei a fost de două ori mai mare când a văzut că Riffat nu-i răspunde. Apoi se îngrijoră. Rareori mama ei nu găsea nimic de spus. În cele din urmă Riffat îi zise:

— Ei bine, așa cum am spus, poate că nu doar presiunea este cea care o împinge pe Nini la asta. S-ar putea să nu aleagă orbește, chiar dacă respectă tradiția. Ar putea să iasă ceva bun pentru ea – dacă nu imediat, poate mai târziu...

Dia se aplecă spre mama ei:

— Tu niciodată n-ai crezut în teoria cu „mai târziu“. Mereu ai spus să nu așteptăm minuni, să trăim în prezent.

Riffat oftă:

— Știu, Dia. Doar că, cine știe, poate că Nini își va găsi iubirea și draga de ea va fi fericită. Asta-i tot. Iubirea pândește în cele mai neașteptate locuri, adăugă ea, iar vocea ei se stinse.

Dia dădu ochii peste cap. Azi mama ei era într-o stare de spirit ciudată.

— Nouăzeci la sută din femei fac asta. Nu prea poți spune că e ceva *neașteptat*.

— De ce nu? Cel puțin unele dintre ele se îndrăgostesc. Întotdeauna mi-am imaginat că ești o fire romantică și că te lași cuprinsă în brațele unor copaci fermecați, te pierzi în povești vechi de secole... Nu crezi că totul este posibil? Unele femei spun că își descoperă dragostea după căsătorie...

Dia se foi din nou în scaun. „Tu ai descoperit-o?“ Dar nu îndrăzni să întrebe. Știa totuși – și îi amintise recent și Nini – că în postura de soție, nu de fată, mama ei devenise femeia curajoasă care revoluționase producția de mătase din țară. Ceva din acest aranjament fusese în mod clar în avantajul ei. Dar oare asta fusese: un aranjament? Parteneri de afaceri, nu iubiți. Străini, nu prieteni.

Pe cerul întunecat răzbătea lumina câtorva stele. Cornul lunii, aflată în creștere, se ivi dintr-o pătură de nori, după care dispăru și el. Brusc, Riffat întrebă:

— Cum îl cheamă pe băiat?

Fumul de la spirala pentru țânțari șerpuia printre genunchii lor. Dia se ridică și o mută mai departe de ele. Apoi răspunse:

— A, parcă Daanishwar... Daanishwar Shafqat, așa cred că a spus Nini.

De-abia ce Dia se întorsese la locul ei, că Riffat se și ridică brusc.

— Shafqat? Ești sigură? Știi cumva cu ce se ocupa tatăl lui? Întrebă ea, ridicând vocea, vizibil tensionată.

Dia își îndoi meditativă picioarele sub ea.

— Nini a spus că era un medic foarte respectat, deși, la fel ca familia ei, și el are unele probleme

financiare. Ea mi-a dat toate detaliile „importante“: tatăl doctorului a fost un funcționar civil modest și manierat și un jurnalist curajos. Preocupat să-și educe fiul și așa mai departe. Medicul a lăsat în urmă o văduvă și un singur copil... zise Dia, după care se opri.

Oare mama ei era cea care respira șuierător?

— Ce s-a întâmplat, *ama*? Stai, lasă-mă să aprind luminile.

— Nu! se răsti Riffat. Stai jos!

— De ce...

— Cum îndrăznești să te duci acolo fără permisiunea mea? izbucni ea.

— Dar...

— Taci! Să n-aud nici un cuvânt! i-o reteză Riffat și începu să se plimbe agitată printre tulpinile copacilor.

Oare ce anume iscase reacția asta? Dia se abținu să întrebe acum. Riffat își ieșea rareori din fire, fie acasă, fie la fabrică. Dia încercă să-și aducă aminte când se întâmplase ultima oară. Oare atunci când Hassan venise acasă beat, înarmat cu o sticlă de whisky, și amenințase că-i crapă capul Diei cu ea? Sau atunci când fratele ei cel mare, Amir, i-a oferit unul din inele lui Riffat prietenei lui scoțiene – care era acum soția lui? Nu, nici măcar atunci nu s-a înfuriat așa de tare.

Respirând puternic, Riffat spuse în cele din urmă:

— Îți zic asta doar o singură dată. Tu nu ești de vină. N-ai știut. Dar acum știi. Ai grijă să nu mai calci niciodată în casa aceea. Clar?

Oare ce i se ascundea Diei? Dar oare știa acum ceva în plus? Dia mormăi printre dinți:

— Nu-i clar deloc.

Riffat se întoarse în colțul ei întunecat, cu mintea în altă parte, și se așeză pe scaun.

Dia se uită la cer, urmărind cum vântul stârnea norii care fragmentau luna. Apoi își privi mama. Mama ei, care avea întotdeauna un plan. Ea ar trebui să știe ce urmează să se întâmple. Dia nu știa.

3

Inam Gul pentru totdeauna

A doua zi, când Riffat plecă spre fabrică, Inam Gul o urmări pe Dia în jurul casei, scornind tot felul de moduri de a afla ce se întâmplase cu o seară înainte.

— Trebuie să știi tu totul, nu-i așa? întrebă ea ironică.

— Dar ce vrei să spui? zise bucătarul, sugându-și buzele.

— Sunt sigură că ai auzit totul.

— Ce să aud?

— Hai să-ți spun ceva. Băiatul acela american și mama lui se duc peste două zile acasă la Nini. Iar Nini vrea să fiu și eu acolo.

Inam Gul își plesni palmele una de alta:

— Nu!

— Nu-i un motiv de sărbătoare, să știi.

El clătină din cap:

— Nu, nu. Nu-i deloc un motiv.

Fata îl privi pe bucătar. Bucătarul o privi pe fată.

— Hai, îl îndemnă ea cu un zâmbet mic, întreabă-mă ce vrei să știi.

El o duse cu blândețe din sufragerie către salonașul unde se afla televizorul. Îi potrivi pernele pe canapea și luă telecomanda.

— O, nu, nu-l deschizi! zise Dia, smulgându-i telecomanda.

Bucătarul își supse din nou gingiile.

— Te-ai uitat deja de zeci de ori la toate filmele, zise Dia, arătând către grămada de casete video din dulap. Trebuie să le ducem înapoi, să știi.

— Am putea să ne mai uităm la filmul acela vechi cu Reena Roy? Doar o dată!

— Atunci eu nu rămân.

El se uită cu jind la ecranul alb. Deodată chipul i se luminează.

— Peste două zile? Și cu ce-o să te îmbraci?

— Și Nini m-a întrebat același lucru, zise ea iritată. Dar *nu eu* sunt cea care va fi scoasă la mezat, să știi.

Bucătarul dădu aprobator din cap, după care smulse repede telecomanda din mâna Diei și apăsă butonul de pornire.

— Ce copilăros ești!

Pe ecran apăru o femeie tânără, îmbrăcată în haine strălucitoare și așezată pe vine, cu brațări răsunătoare, roz și albastre, de la încheietura mâinilor până la coate. Părul îi cădea frumos peste ochi în timp ce ea își înmuia brațele acelea viu colorate într-o albie plină de clăbuc, unde freca gulerul unei cămăși ca și cum viața ei ar fi depins de acel guler. Se pare că așa și era. În cameră intră un bărbat masiv, cu mustață, cu o altă cămașă în mâini. I-o aruncă în față și urlă: „Tu nu poți să faci nici măcar un lucru să strălucească!” Chiar atunci o cutie de detergent perfect se prăvăli în brațele ei zăngănitore, pline de săpun. Femeia căzu într-un extaz atât de mare, încât Dia se întrebă dacă nu cumva până la urmă bărbatul acela urât murise. Sau poate că ea avea primul său orgasm.

Fata se aplecă peste Inam Gul și apăsă pe buton, închizând televizorul. El se îmbufnă, dar Dia îi citi amuzamentul din priviri.

— Când se mărită prietena ta?

— Ei bine, nu se mărită încă, insistă Dia, după care vocea i se întristă: Deși... se pare că este din ce în ce mai aproape.

— Ce putem face? întrebă bucătarul.

— Nu știu... Povestește-mi ceva, zise Dia, privind în altă parte. Fă-mă să uit de Nini și de faptul că ar trebui să învăț pentru mâine.

El o mângâie ușor pe cap, cu un aer compătimitor.

— Da, am auzit.

— Nu știi de ce s-a înfuriat așa de tare! izbucni Dia. N-a vrut să-mi spună. De ce nu vrea să mă duc acolo? Era de nerecunoscut. Și ce-o să mă fac fără Nini?

Bucătarul bombăni și gânguri:

— Calmează-te, *beti*³.

Dia încerca. Îl privi pe Inam Gul, cel atât de bătrân și de fragil, cu oasele lui zbârcite care se conturau clar pe sub cămașa subțire de muselină. De atâtea ori o consolase el în cei șapte ani de când lucra acolo! „Inam Gul pentru totdeauna“, obișnuia ea să se alinte. Acum mai rostea propoziția asta doar în mintea ei. Îi plăcea când el o numea „fiică“. O spunea din inimă. Poate că îl ajuta să nu se mai gândească atât la fiul lui, Salaamat, pe care Dia îl vedea din când în când la fermă. Dacă o vedea și el, o saluta politicos. Singura persoană cu care Salaamat vorbea în felul acela era sora lui, Sumbul. Poate că și-o amintea pe Dia drept fata care își bătea frații la crichet. Dia râse când își aminti.

— Uite, zise Inam Gul, acum te simți mai bine.

— Nu, răspuse Dia. Acum mă simt rușinată.

— Rușinată? În fața mea?

Dia trase adânc aer în piept.

— Mi s-au spus două lucruri care se bat cap în cap. Nini insistă să mă duc la ea marți. *Ama* vrea să nu-i mai văd niciodată pe băiatul acela și pe mama lui. Ce să fac?

— Nu te-ngrijora, zise Inam Gul. Nu se bate nimic cap în cap. Mama ta a spus *să nu mai calci niciodată în casa aceea*. Întâlnirea e la Nini acasă.

Dia își înclină uimită capul:

— Uneori mă întreb: ești cumva un bătrân inofensiv sau un agent al serviciilor secrete? Oare ți-a scăpat ție ceva vreodată?

Bătrânul clătină din cap.

— Ei bine, ai dreptate. În felul acesta nimeni nu va fi trădat.

— Asta-i fata mea, zise el, mângâind-o iar pe cap și aruncând încă o privire către ecran.

Apăsă șiret pe butonul aparatului video și începu să deruleze caseta.

Filmul curgea, iar Inam Gul pocni din degete când o văzu pe Reena Roy apărând în fața iubitului ei.

— O poveste de iubire este doar un sport cu spectatori, mormăi Dia, amintindu-și conversația de ieri cu mama ei.

Iubirea pândește în cele mai neașteptate locuri. Da, în imaginație. În romanele ei și în filmele lui Inam Gul. Dia îi spuse acestuia:

— Îți căsătorești propria fiică fiindcă vrei să scapi mai repede de ea și apoi te uiți la alte femei care se distrează, libere și independente, la televizor.

Bucătarul o privi și se bosumflă. Apoi dădu sonorul mai mare.

Examenul

Erau două ferestre cu gratii. Umbrele gratiilor cădeau pe podeaua acoperită cu linoleum, iar în centrul ei un spațiu mic era luminat de o rază. Pe tavan erau doar două ventilatoare. Dia nu se afla sub nici unul din ele. Camera avea o capacitate de douăzeci și cinci de persoane, însă acum în ea erau îngrămădite patruzeci, iar șefa comisiei de supraveghetori se pregătea apatică de începerea examenelor.

În stânga Diei se afla o femeie foarte tânără, al cărei pupitru era plin de cărți. Cu toate că nu era un examen la care să poți veni cu cărți, ea îi propuse cu multă căldură Diei să își aleagă ce vrea de acolo. În dreapta ei, o altă fată începu să scoată fâșii de hârtie din sutien.

— Am crezut că va fi totuși *ceva* supraveghere, îi spuse ea Diei, enervată că se trudise atâta ca să-și ascundă frauda.

Dia încă nu se uitase pe foaia de examen. Aștepta cuminte ca supraveghetora să spună „În regulă, fetelor, întoarceți foaia și începeți!“ Dar supraveghetora șefă se afla undeva în umbră, pierdută în fumul de țigară. Dia întoarse foaia și văzu: *Economie*. Citi prima întrebare, „Câte unități din x...“, și cuvintele începură să-i fugă prin fața ochilor.

În spatele fetei al cărei fund se strâmta constant, o alta începu să-și desfacă un bandaj din jurul brațului. Altele își tot priveau tălpile adidașilor, iar altele, palmele. Fata micuță din stânga ei se plictisise să-și tot consulte cărțile și smulse foaia Diei. Văzând că e goală, i-o aruncă înapoi, cu o privire care o făcu pe Dia să se simtă mizerabil. Îi aminti de reclama cu detergentul. Nu frecase destul de bine.

Tot ceea ce învățase când se pregătise pentru examen îi fugise din minte. Gândurile i se îndreptară spre Nini. Oare ce făcea ea acum? Își studia garderoba? Planifica meniul pentru ceaiul de mâine? Exersa cum să ducă tava pentru viitoarea soacră?

Se scutură de gândurile ei și se întoarse la lucrare. „Lichidare de durată... puncte de bază... impedimente și probleme pe termen scurt...“ Oare ce anume făcea ca literele să se amestece în felul acela?

Înainte de intrarea în examen se răspândise vestea că Lubna, fiica unui ministru despre care se spunea că ar fi unul din principalii importatori ilegali de heroină afgană, va plăti pe cineva să dea examenul pentru ea. Acel cineva nici măcar nu trebuia să vină la această reexaminare, dar iată că stătea lângă Lubna. Și îi rezolva problemele din lucrare. Lubna își pilea unghiile, căsca sau își lăcuia unghiile cu oja verde. Supraveghetora șefă trecu pe lângă ea.

Mai erau și alte fete care dădeau examenul pentru altcineva. Nu toate fuseseră plătite. Gulnaz o șantajase pe înlocuitoarea ei astfel: Huma, care avusese cele mai bune rezultate la toate examenele, ieșea pe furiș din incinta colegiului și se întâlnea cu un băiat. Mama lui Gulnaz avea o prietenă a cărei soră era căsătorită cu un bărbat care era prietenul cumnatului surorii prietenului tatălui Humei. Gulnaz n-avea decât să șoptească un singur cuvânt și vestea ar fi ajuns direct la urechile tatălui Humei. Și iată că acum Huma stătea lângă Gulnaz și dădea examenul în locul ei.

Dia privi cuvântul „Economie“ și începu să se gândească câte cuvinte mai mici puteau fi formate din el. Om. Cine. Mic.

Cum să dea din nou ochii cu văduva? Și-o amintea de la *Quran Khwani*: o femeie molatecă, bondoacă, cu părul lung și creț. Oh, Nini era nemiloasă!

Mai erau patruzeci și cinci de minute.

Lubna ar fi putut pur și simplu să-și mituiască profesoara în loc să plătească o înlocuitoare, dar, evident, nu-și bătea capul cu asemenea scurtături. Poate că moștenise simțul aventurii de la tatăl ei. Acum își ștergea lacul de unghii verde și își aplica unul maro.

De ce naiba se gândea la Lubna?

Plecă din nou privirea. Dar firul invizibil care lega cuvintele de ochi și apoi de creier era deja rupt. Preț de o secundă se îngrijoră ca nu cumva să fie ceva permanent. Se agită în scaun, devenind din ce în ce mai iritată pe ea însăși. Mai erau cincisprezece minute. O privi scurt pe fata cu fâșiile de hârtie în sutien și o pufni râsul. Fundul ei de matroană era acum o curbă fină, iar foițele înguste ca niște fundițe îi ieșeau din *kurta* ca niște panglici de la o petrecere de aniversare.

Dia se gândi: băiatul american ar putea să o dezbrace pe Nini. Dar dacă ei îi va repugna atingerea lui? Dacă îi mirosea gura? Dacă îi curgeau balele? Dacă o bătea? Dacă avea să sufere pentru tot restul vieții?

Dar... dacă nu o să sufere, ci o să-i placă?

Dacă Dia înnebunea de-a binelea?

Supraveghetoarea șefă se uită la ceas și, cu o voce care sună ca și cum și-ar fi dat ultima suflare, anunță că timpul a expirat. Dar nu avea nici o importanță: fetele care doreau să mai scrie scriau.

Dia scrisese trei cuvinte: Om. Cine. Mic.

Rușinată și tristă, predă lucrarea fără ca măcar să-și scrie numele pe ea.

La poarta colegiului trecu pe lângă mașină și pe lângă șoferul care o aștepta și ieși în stradă. Șoferul o urmă.

— N-am nevoie de escortă. M-am săturat de escorte! îi aruncă ea, după care se întoarse, cuprinsă de vinovăție.

Omul își făcea doar datoria. Datoria lui era să o ducă cu mașina până la colegiu și înapoi. Să o ducă cu mașina la fermă, cu doi paznici înarmați pe locurile din spate. Să o ducă la rudele lui Nini, la rudele ei, la bazar, la fabrică și înapoi. Datoria lui era să o închidă într-un loc sigur și mobil pe drumul dintre două puncte sigure și imobile. Datoria lui era să o ferească de stradă, unde bărbații le priveau pe femei cu poftă, uneori le ciupeau, iar alteori se întâmplau și lucruri mai rele. Auzi vocea lui Nini: *Uită-te la noi! Suntem întotdeauna în spatele pereților și în mașini. Dacă ieșim, ce ne așteaptă?*

— Mă întorc repede, îi spuse ea șoferului. Nu trebuie să mă urmezi.

În timp ce își croia drum prin trafic, toate perechile de ochi o urmăreau. Dar ea privea drept în față și nu băga de seamă balcoanele gotice degradate, în care erau întinse rufe, garguii de gresie ciobiți, ferestrele cu zăbrele. Toate acestea le văzuse de multe ori din mașină. Acum nu avea nici o protecție, nici un scut, și se simțea prea goală pentru a privi în jur. Cu cât era mai privită, cu atât se privea mai

mult pe sine. Sub șalvari picioarele ei erau prea slabe, prea păroase și de ce naiba nu se deranjase să și le ungă cu cremă? Pe alocuri pielea i se uscaseră și se făcuse gri. Vergeturile de pe șolduri erau ca niște șanțuri albe în mijlocul petelor gri. Buricul îi era păros. Sâniile ei nu aveau nici o formă. Fața – fără strălucire. Părul – dezordonat.

Pe stradă nu mai erau alte femei. Cel puțin de atâta era conștientă. Remarcă și sunetul scos de un bărbat ce mimă un sărut. Rânjete. Ochi bulbucați. Umeri care se înghesuiau într-ai ei. Un deget care îi atinse fesele. Ea continua să meargă ca un *zombie* – ca supraveghetorul șef.

Coti pe o stradă îngustă, unde se înfundase un canal și zoaiile se scurgeau afară. Mirosea a varză stricată. Să meargă mai departe pe alee, unde erau mai puțini privitori și mai multe magazine, sau să rămână pe strada principală, unde avea mai mult spațiu să fugă? Alese prima variantă și sări peste o băltoacă. Acum era mai puțin expusă, însă era captivă în spațiul îngust. Coti pe o altă stradă. Aceasta avea o deschidere oarecum mai mare. Un băiat stătea în fața unei porți, cioplind un cerc de lemn pe care îl ținea pe genunchi. Îi răzuia suprafața, iar fragmentul rămânea curat și curbat la capăt. Resturile cădeau pe pământul plin de gunoaie, talaș, pungii de plastic, bucăți de pânză și grămezi de mâncare putrezită.

La un magazin de *paan* își cumpără unul cu multă nucă de cocos îndulcită și îl mestecă mulțumită. Se întâmpla un lucru ciudat. Când nu era în mișcare și rămânea la adăpostul unei clădiri, o priveau mai puțini bărbați, iar cei care o făceau întorceau repede privirea. Ochiile lor o studiau mai tare atunci când era un corp în mișcare decât atunci când nu se mișca. Avea voie – parțial – să stea aici. Nu avea voie să plece, să umble descoperită.

Pe măsură ce înainta, simțea iarăși privirile lor insistente. Apoi se așeză la o coadă, pentru a cumpăra un kilogram de iaurt pentru Inam Gul, și fiecare bărbat îi făcu loc să treacă în față. Vânzătorul îi luă cinci rupii și îi zâmbi cu drăgălășenie. Oare dacă ar fi mers, cum ar fi tratat-o?

Ducând iaurtul în mână, trecu pe lângă un șir de cazane aburinde, în care câțiva tineri amestecau și adăugau periodic vopsea. De niște cârlige erau agățate pânze de diferite culori. Aici se aflau și femeile: ieșeau din mașini și intrau în labirintul de culori și ateliere de vopsit. Erau bine-venite, așa cum a fost și ea. La fel și în magazinele de pantofi, în parfumerii și în florării. Dar după ce trecu strada și înaintă, granițele se traseră din nou. Începu șușoteala, atmosfera se tensionă, ochii se îngustară.

Știa cu precizie cum să ajungă la mașină pe drumul cel mai scurt. Faptul că știa locul unde era aceasta și că era acolo, pregătită să o protejeze pe drumul spre o casă frumoasă, în ciuda răzmeriței, a grevelor sau a guvernelor care cădeau, o împiedicase să intre în panică. Indiferent unde se ducea, firul care o lega de casă era acolo.

Dar oare era cu adevărat?

Ce se întâmplase cu tatăl ei?

Ce hotar încălcaseră?

Oare se gândise, atunci când plecase de acasă după noaptea petrecută în copac, că era în siguranță în spatele volanului, că atâta timp cât cunoștea drumul ce îl lega de casă și modul în care putea ajunge acolo, sosirea era sigură? Asta să fi fost greșeala lui? Oare făcea și ea aceeași greșeală?

Dar dacă intrase pe o stradă înfundată și n-o să știe cum să se întoarcă?

De ce n-au pus întrebări ca acestea la examen?

Încercând să-și ațintească privirea înainte, se imagină din nou mergând goală. Își văzu netezimea palidă a abdomenului. Și fundul cu vergeturi urâte. Și genunchii cu cicatrici.

În fața ei, un bărbat îi blocă drumul. Când trecu pe lângă el, acesta se împinse un pic în ea și își frecă penisul de fesele ei, care săltau grăbite. Dia îi simți organul subțire și dur, trase aer în piept și merse tot mai repede, răsturnând un butuc de lemn pe care erau stivuite cutii cu cremă de pantofi. Mașina era chiar la capătul străzii, prima la dreapta și apoi iar prima la dreapta.

5

Adunarea

Ar fi fost mai simplu dacă Nini ar fi sunat-o mai devreme. Atunci Dia n-ar mai fi stat țeapănă în sufragerie, alături de oaspeți, așteptând intrarea oficială a lui Nini. Acum ar fi putut să fie la ea în dormitor, amânând momentul acesta.

Când a sunat-o ceva mai devreme, ca să-i sugereze ca întâlnirea să aibă loc înainte de ora cinci, Nini s-a împotrivit. „De fapt probabil că vor veni mai târziu, așa că ar fi bine să vii pe la cinci și jumătate“, spusese ea. Fusese cea mai evidentă încercare a ei de a o ține pe Dia la distanță.

Atunci de ce dorise să mai vină totuși aici? Dia stătea îmbufnată, cu brațele încrucișate, pe o sofa din apartamentul cu trei camere al lui Nini, apartament pe care îl împărțea cu surorile ei, cu părinții și bunicul ei bolnav. Fereastra sufrageriei dădea spre garajele altor locatari ai complexului de apartamente. Un copil se plimba cu tricicleta, pedalând ca un apucat, în timp ce o bonă îl supraveghea. Câinii lătrau, iar în depărtare un cuplu traversa strada. Dia îi pierdu din vedere pe cei doi, dar știa că se îndreptau către malul mării, unde puteau privi oceanul mușcând din stâncile de la picioarele lor.

Pe canapea stăteau băiatul cu mama lui. El îi spunea ei Anu, dar ea și Nini urmau să i se adreseze cu „mătușă Annam“. Când o văzu pe Dia, șocul ei fu mai mult decât evident, iar mama lui Nini, Tasleem, fu mai mult decât mulțumită. Dia va trebui să le demonstreze de data aceasta că nu avea de gând să facă nici o farsă. O afurisi în gândul ei încă o dată pe Nini.

Băiatul își împletise mâinile în poală și se juca cu degetele mari, privind des pe fereastră. Tasleem începuse o discuție cu Annam despre cât de minunată era briza mării de care se bucurau în fiecare seară cam la vremea asta.

— Oamenii mă întrebă: „Nu ți-ai dori să ai o grădină?“ Iar eu le răspund: „Deloc!“ Cine ar vrea să irosească bani cu un grădinar? Și avem o grădină, una mare-mare. Ea ne aduce această minunată briză. Nu avem nevoie nici de aparat de aer condiționat!

Dia roși pentru Nini. Poate că prietena ei fusese prudentă când își amânase intrarea. Tasleem începuse deja să-și justifice situația financiară proastă. Familia lor fusese nevoită să-și vândă vila cu

cinci dormitoare și să se mute aici, un lucru pe care Annam probabil că-l știa deja. Pentru a compensa lipsa unui aparat de aer condiționat, Tasleem își făcuse părul la salonul Palpitations (lăsă să-i scape această informație în momentul în care minunata briză veni un pic prea aproape de coafura ei) și se îmbrăcase în șalvari și *kameez* de firmă, care costaseră între două și trei mii de rupii. În jurul gâtului ei atârnavă trei lăntișoare de aur, iar pe brațul stâng îi zăngăneau șase brățări subțiri de aur. În timp ce vorbea, își mișca acest braț foarte des.

Annam părea să nu fie deranjată de casa modestă a lui Nini și nu oferi nici o explicație pentru aspectul ei oarecum ponosit: purta aur, da, dar hainele ei erau din material sintetic, iar sandalele îi erau uzate. Fiul ei era îmbrăcat în blugi și tricou. Însă băieții purtau întotdeauna ce voiau.

Dia îi făcuse pe plac lui Nini. Se îmbrăcase așa cum s-ar fi îmbrăcat mama ei, după ultima modă: *kameez* lung, larg, coborât peste șalvarii care îi străluceau ca un abajur în jurul gleznelor. Ce prostie incredibilă! Își periasă și părul – se vedea chiar și o încercare de cărare. Dar refuzase să se machieze. Când Riffat o întrebase unde se duce, Dia fusese nevoită să spună o minciună: „La o aniversare“. O sărută de rămas-bun înainte ca Riffat să apuce s-o întrebe a cui aniversare. În mașină trebui să-și apese stomacul cu pumnii. Puține mame își lăsau fiicele să meargă unde doreau. Riffat era una din ele, iar Dia, drept răsplată, o mințise. Dar, încercă ea să se justifice, tocmai mama ei ar fi trebuit să-i dea mai multe explicații.

Cele două surori ale lui Nini ședeau cuminți pe două perne de pe covor și șușoteau una cu alta. Tatăl lor lipsea.

Din cele șase persoane din cameră, ea și băiatul erau singurele care nu aveau cu cine să vorbească. Dia ar fi vrut ca el să înceteze odată jocul ăla cu degetele. Apoi, deși jurase că nu o s-o facă, îl examină cu atenție.

Era înalt și, deși zvelt, tricoul lui trăda o ușoară burtă. Tenul lui semăna bine cu al ei: era mult mai întunecat decât al lui Nini. Mai era și foarte păros: brațele și sprâncenele i-ar fi fost un teren propice pentru înmulțirea paraziților. Părul îi era scurt și moale. Nu era mățâsos, ca al lui Nini – o încântare să-ți treci degetele prin el. Avea buze crăpate, pe care și le lingea des cu limba. Nasul: clar, un teren la fel de propice pentru paraziți. Părea nerăbdător și indiferent. Nu făcuse nici o încercare de a intra în vorba cu cei care i-ar fi putut deveni rude prin alianță. Tasleem tot încerca:

— După spusele mamei tale, ești un student foarte bun.

— Hm...

— Ai rezultate foarte bune la studii, *mashallah!*

Annam interveni:

— Este foarte modest.

Își binecuvântă fiul.

Surorile lui Nini chicotiră. Annam continuă:

— Este foarte interesat de tot ce se întâmplă. Ca și tatăl lui.

Tasleem replică:

—Allah să-l odihnească!

Surorile lui Nini se agitară. Băiatul continuă să se joace cu degetele, iar mamele să zâmbească încurcate. Dacă nu ar fi fost briza aceea minunată, s-ar fi sufocat cu toții.

Tasleem decise să-l lase pe băiat în pace. Conversația se concentrează acum pe toți cunoscuții ei:

— Îi cunoști, nu? Pe patronii de la Sheraton? Chiar ieri am fost invitată la prânz în casa lor.

Și lista ei continuă.

Într-un târziu apăru și Nini.

Păși în cameră ca o lebdă, cu ochii plecați și penele frumos aranjate într-un coc (grație serviciilor de la Palpitations). Dia întoarse involuntar privirea. Ar fi preferat să nu o fi cunoscut deloc decât să fie martora metamorfozei ei într-o domnișoară de nouăsprezece ani, purtătoare a tăvii de ceai, ce clipea din gene și mergea cu grijă, atentă să nu greșească pașii, o domnișoară ce părea extrem de dornică să câștige premiul întâi la un soi de concurs Miss Univers pentru fetele pețite. Oare mama lui Daanish mai participase și la alte asemenea evenimente? Câte fete mai analizase? Dintr-odată, Dia se simți sfâșiată între disprețul față de Nini și un sentiment de loialitate extrem de acut, căci nu se putea împăca cu gândul că o va pierde. Nimeni nu se compara cu Nini.

Nini puse tava jos, pe o masă lateralnică. Apoi, evitând cu grijă capătul de canapea unde se afla Daanish, se apropie de mama lui.

— *Salaam aleikum*, mătușă Annam, zise ea cu zâmbetul pe buze.

— *Aleikum-as-salaam, beti*, răspunse Annam, zâmbind la rândul ei și mângâind-o ușor pe Nini pe cap.

Nini nu aruncă nici măcar o privire băiatului. Surorile chicotiră.

Fata purta o cămașă cu mâneci lungi, de un roz pal, produsă la fabrica lui Riffat. *Dupatta* brodată cu fir argintiu era strânsă modest în jurul pieptului. Aceeași nuanță de roz se vedea și pe pleoapele ei, pe buze, în lacul de pe unghiile de la picioare și de la mâini. Dia roși din nou pentru prietena ei: dacă n-ar fi fost grația înnăscută a lui Nini, ar fi semănat cu un jeleu.

În timp ce se îndrepta înapoi spre tavă, Annam o studie îndeaproape. Toată lumea o studia – cu excepția băiatului. Nini aranjă patru farfurioare cu șervețele și furculițe, o oferi pe prima lui Annam, pe a doua mamei ei, pe a treia lui Daanish (încă nici un contact vizual), iar pe a patra Diei.

— Mulțumesc! spuse Dia. Și salut!

— Cu plăcere, toarse Nini. Mă bucur să te văd.

— Îi place să facă prăjituri, deși ea mănâncă atât de puțin! îi spuse Tasleem lui Annam. Zice mereu „Mănâncă, *ama!*“ sau „Mai servește, *aba!*“ E o bucurie pentru noi.

Nini începu să servească din mâncarea de pe tavă: un tort de ciocolată, *rus malai*, chebap, sendvișuri de pui, halva. Când se aplecă în fața lui Annam, *dupatta* îi alunecă de pe umeri direct în tort. Băiatul zâmbi ca pentru sine. Surorile ei chicotiră iar. Nini puse repede tava jos și se duse să se curețe de ciocolată.

Tasleem își dresе glasul.

— Halvaua e de la noua brutărie, de care probabil că ai auzit. Proprietara e nepoata cumnatei mele. Soțul ei este președintele UBL. Gustă, zise Tasleem, punând o lingură plină pe farfuria lui Annam. Și tu,

Daanish? Seema, ridică-te și servește-l! se răsti ea la una din fiicele ei, care se hlizea.

Însă Daanish se ridică și își puse singur câte puțin din fiecare preparat de pe tavă.

— Este foarte atent, explică Annam. Chiar și acasă vrea mereu să se servească singur. Niciodată nu-și deranjează mama, adăugă ea, oftând și apoi binecuvântându-l.

Daanish se așează la capătul canapelei, lângă sofaua Diei, lăsând un spațiu destul de mare între el și mama lui. Conversația dintre mame se opri. Dia roși.

— Am vrut să-ți spun ceva, îi zise el Diei.

Ea clipi. *Ce faci?*

— Am hrănit omizile. Tu mi-ai spus să-mi dau seama singur ce mănâncă. Am aflat.

Chipul lui se însufleți. Dia remarcă accentul american din vocea lui – era plăcut și prietenos. Daanish luă o mușcătură mare dintr-un sendviș.

Ea îl privea stupefiată. *Du-te înapoi lângă mama ta!*

— A fost de-a dreptul fascinant. Au țesut coconi. Nu prea am dat eu multă atenție insectelor până acum, știi? Decât doar... normal, ca să le strivesc, continuă el, rânjind, după care începu să mănânce prăjitura. Minunate gustări!

Dia începu să simtă înțepături în frunte. Gâtul îi ardea. Crezu că va leșina. De ce o implorase Nini să vină? O privi rapid pe Tasleem. Pumnalele din ochii ei îi străpunseră pieptul. Nici nu îndrăzni să o privească pe Annam.

Surorile lui Nini râdeau pe înfundate, timp în care Tasleem își dresese din nou vocea.

— Povestește-ne ceva despre Amrika, Daanish!

Nu le spusese nimic despre Amrika. *Pune-i o întrebare inteligentă, pentru Dumnezeu! Ia-l de lângă mine!*

Annam îi zâmbi fiului ei. Arăta de parcă înghițise piuneze.

— Mătușa Tasleem vorbește cu tine, *jaan*.

El ridică din umeri.

— Toți mi-au pus întrebarea asta. De fapt, ca să spun drept, m-am cam săturat de ea, zise el, zâmbind cu sinceritate, dar fără căldura cu care i se adresase Diei.

Annam zâmbi cu îngăduință:

— Încă este șocat, înțelegeți...

Băiatul căzu pe gânduri, dar decise să nu-i comenteze spusele. Tasleem făcu o altă încercare:

— Cred că îi place prăjitura. Seema, ridică-te și servește-l!

Daanish mai avea o jumătate de felie. Când Seema i-o oferă pe a doua, nu mai avu loc să o pună pe farfurie. Râse, puse prăjitura pe masă și fugi înapoi la sora ei.

— Oh, prostuțo! strigă Tasleem.

— Încă mă mai lupt cu asta, zise Daanish cu gura plină.

Dar Tasleem se ridică și puse a doua felie peste *rus malai*. Daanish oftă exasperat. Surorile râseră și de data asta.

Tasleem se întoarse către Annam:

— Ce ne facem cu fetele din ziua de azi? Mamele noastre nu trebuiau să ne învețe nimic. Învățam singure.

— Asta văd și eu, zise compătimitoare Annam.

— Interesant, zise Daanish către Dia. Cacao amestecat cu *rus malai*.

Surorile pufniră din nou. Tasleem le repezi:

— Voi două, încetați!

Daanish se întoarse către Dia:

— Deci unde rămăsesem? La frunzele de dud, da? Îmi plac ghicitorile.

Mamele tăcură iarăși.

Dia începu să-și fluture nervoasă o mână. Apoi se opri, simțindu-se mai vinovată ca niciodată. Briza era cea care trebuia să ventileze încăperea.

Nini intră din nou, cu *dupatta* udă la unul din capete. Observă repede că Daanish își schimbase locul și îi aruncă Diei o privire caustică. Dar apoi se stăpâni.

— Mătușă Annam, mai servește prăjituri! zise ea, ridicând din nou tava.

Surorile râseră iarăși. Nini le privi cu asprime, asigurându-se că *dupatta* ei, acum prinsă de umeri, rămăsese la locul ei. Era. Se încruntă la surorile mai mici. Tasleem le muștră și ea:

— Un sunet să mai aud de la voi două și gata, puteți pleca!

În cele din urmă fetele își plecară capetele, rușinate.

Tasleem i se adresă lui Annam:

— M-am gândit că va fi bine pentru ele să vadă cum e... știi, pentru când le va veni timpul, zise ea, privindu-le cu duritate pe surori, după care adăugă: Dar e clar că asta nu o să se întâmple prea curând.

Amândouă fetișcanele erau gata să plângă. Dia ar fi vrut să le îmbrățișeze pentru că atrăseseră atenția femeilor asupra lor, distrăgând-o de la ea.

Tasleem mai făcu o încercare:

— Ei bine, ne spui ce ți-a lipsit cel mai mult în ultimii trei ani cât ai fost plecat? Trebuie să-ți fi fost atât de greu la început!

Te rog, răspunde-i! Apoi, fără să-și dea bine seama ce face, Dia își rosti gândurile în șoaptă:

— Te rog, răspunde-i.

Băiatul o privi direct în ochi. Erau doi ochi mari, de culoarea ambrei. Doi ochi frumoși, cu irisul dilatat.

Te rog.

Daanish se roti în așa fel încât genunchii lui să fie îndreptați din nou spre centrul camerei. Îi zâmbi lui Tasleem:

— Ei bine, în mod cert mi-a lipsit mâncarea. Este de-a dreptul delicioasă.

Spiritele se animară pe loc. Annam aproape că sălta de bucurie.

— Pofta lui de mâncare este cu siguranță foarte sănătoasă, *mashallah!* În prima săptămână am fost foarte îngrijorată, nu voia să mănânce nimic. Dar după aceea, oftă ea, timpul a avut grijă de toate!

— Trebuie să fie tare greu pentru o mamă să nu poată să gătească pentru fiul ei! adăugă Tasleem.

Cât de îngrijorată trebuie să fi fost pentru regimul lui când a plecat! Dar, pe de altă parte, acolo totul e atât de proaspăt și de sănătos! Majoritatea copiilor noștri iau în greutate.

Apoi începu să înșire toate poveștile pe care le știa cu copii pakistanezi care au reușit în America. Fiul lui Wajiha este la Stanford. Al lui Munoo e la MIT. Și al lui Goldy este pe undeva pe acolo... cum îi zice... Texas?

Singurul scaun disponibil pentru Nini era între Daanish și Annam. Dia se ridică, vrând să îi cedeze locul de pe sofa, unde stătea ea.

— Rămâi acolo! o repezi Nini, hotărându-se să se așeze pe covor, lângă surorile ei.

Dia se puse înapoi pe sofa, înfiorându-se: vocea lui Nini sunase exact ca a mamei ei.

— Cred că fiul lui Wajiha a avut cele mai bune rezultate la testele SAT. A fost printre primii. Între cei unu la sută din fruntea listei.

Annam:

— Ce înseamnă SAT?

Tasleem râse:

— O, draga mea, desigur că știi! Probabil că și Daanish le-a dat. Și probabil că a avut rezultate foarte bune, nu-i așa, Daanish?

Daanish:

— Probabil.

Annam insistă:

— Dar ce înseamnă SAT? Doctorul știa de ele?

— Desigur, Anu. Nimeni nu intră la facultate fără să le ia.

— Atunci este un examen medical? Testele tale de sânge au ieșit foarte bune.

Tasleem râse în hohote:

— Ce glumă bună!

Nini zâmbi. Surorile ei se agitară, neștiind dacă ar trebui sau nu să râdă. Daanish puse farfuria jos și o cuprinse cu brațul pe Annam.

— Sunt teste de matematică și engleză, zise el. Nu știu cât a luat fiul lui Wajiha, dar al lui Anu a luat o mie cinci sute șaiszeci.

Annam se arătă încântată, deși era tot confuză.

Tasleem își reveni:

— Bineînțeles! Te rog, mai servește o prăjitură!

— Sunt plin, răspuse Daanish, după care se întoarse din nou către Dia.

Nu! Mai ales acum! Vrei să măucidă?

Dar de data asta băiatul nu-i putu citi gândurile, iar ea era prea îngrozită ca să le spună cu voce tare. El zise:

— Doi dintre coconi au eclozat – dacă ăsta este cuvântul corect. Am văzut totul.

Acum și Nini asculta. Dia își dădu seama după modul în care își ținea capul: chipul încordat, buzele strânse. Poate că ar trebui să se ridice și să se scuze. Să se ducă la toaletă și să aștepte ca Nini să o

urmeze. Acolo îi va explica totul: ea nu făcuse nimic. El era cel care tot pălăvrăgea cu ea. Poate că Nini va găsi un mod de a o scoate din casă pe ascuns, iar întâlnirea va decurge așa cum trebuia să decurgă de la bun început. Fără deturnări.

Apoi înțelese ce spusese Daanish:

— Ai văzut asta?

— Știam că voi obține o reacție de la tine, râse el. Da, sâmbătă dimineața. A fost grozav. La început a început să se scurgă un lichid închis la culoare și urât mirositor. Le pusesem într-un sertar, iar lemnul s-a decolorat, de parcă lichidul acela era acid. Dar părea să înmoaie gogoșile. Încet-încet, fluturii au ros peretele gogoșii. Nu mi-a venit să cred! Aveau culoarea friștii. Și-au întins aripile lor fragile ca și cum ar fi vrut să și le usuce.

De data aceasta Dia abia dacă și-a dat seama de pumnalele care erau lansate în direcția gâtului ei. Era vrăjită. Nu mai cunoscuse pe nimeni – nici pe Nini, nici pe Inam Gul, nici măcar pe Sumbul – care să fie atât de atent și să observe ceea ce majoritatea oamenilor considerau un lucru banal. Detaliile mărunte, descoperirile aparent lipsite de importanță – acestea o atrăseseră întotdeauna. Le iubea. Alții le profanau, considerându-le amuzante, ba chiar neplăcute. Dar pentru ea ele însemnau viață. Oare și pentru el? Din câte se părea, da. Arăta încântat, ca și cum se îmbogățise doar observând lucrurile acelea. Ca și cum faptul că împărtășise un moment trecător cu două insecte insignifiante îi deschisese lumea.

Și fusese al naibii de norocos. Ea încercase ani de zile ceea ce lui îi reușise din prima, iar ei încă nu. Sâmbătă dimineața – aproape în același timp în care ea urmărea perechea de fluturi de la fermă. Dar apoi o sunase Nini, ca să o invite aici, și pierduse momentul. Dacă Nini n-ar fi sunat, n-ar fi pierdut momentul. Dacă nu ar fi pierdut momentul, n-ar fi fost aici și n-ar fi aflat ceea ce tocmai aflase despre Daanish.

— Pe la ce oră au ieșit de tot? întrebă ea.

— Imediat după ora zece. M-am uitat la ceas. Și știi ce? Capetele abdomenelor lor umflate s-au unit. N-au luat în seamă faptul că le priveam.

— La fel și cele de la fermă!

— Poftim?

— N-are importanță, râse ea. Oricum, nu am văzut. Dar tu ai văzut. Continuă!

— Au rămas așa ore întregi...

Dia se aplecă în față. Ce lucru *nebunesc* să-și simtă inima galopându-i în felul acesta! Iar asta era cumva mirosul lui? Proaspăt, plăcut. Bărbătesc. Era ca un fluture ieșit din brâu Afroditei, cu toate femelele adunate în jurul lui.

— Mai ia o felie de tort, insistă Tasleem.

Nini se ridică, iar Annam spuse ceva.

Chiar și surorile cele mici se agitară pe-acolo, cu ceștile de ceai în mâini. O ajutau pe Nini să servească ceaiul, căci, desigur, la un moment dat se ridicase ca să-l facă. Pe masă stăteau laptele și zahărul și ceva căzu jos.

Dia și Daanish se priveau unul pe altul, singuri, uniți de bucuria față de ceea ce văzuse el.

1. Preparat de origine pakistaneză asemănător unui pateu, umplut cu carne și legume.
2. A patra rugăciune din cele cinci ale zilei prevăzute de religia islamică și care trebuie rostită după apusul soarelui.
3. Fiică (în urdu, în orig.).

PARTEA A DOUA

Salaamat

1

Aici

Iulie 1992

Salaamat stătea împreună cu ei la intrarea în peșteră.

Daanish își suflecă blugii până la genunchi și spuse:

— Pe când eram copil, dacă nivelul fluxului era mic, obișnuiam să mâncăm aici.

Blugii îi erau uzi learcă și îi tot alunecau până la glezne.

Dia aruncă o privire înăuntrul peșterii.

— Îmi dă o senzație de claustrofobie.

Apa intra cu furie pe toată lungimea peșterii, izbindu-se de peretele îndepărtat și înecând stânca netedă unde, după cum îi spuse Daanish Diei, Anu obișnuia să pregătească ceaiul.

— Cu ani în urmă am găsit aici o cochilie argintie. Cochilia unui argonaut. După aceea îmi amintesc că părinții mei s-au certat din cauza unui colier de perle. Anu era întotdeauna nervoasă ori de câte ori el îi cumpăra ceva scump. Mai târziu mi se plângea mie: „Acoperișul are scurgeri, iar mașina e veche de doisprezece ani și se tot strică, dar el continuă să arunce și restul de bani care ne-a mai rămas. Nu spera că vei primi vreo moștenire!“ De fapt mesajul ei era: *Mă bazez pe tine!*

Daanish oftă și o luă pe Dia de mână. Se plimbară de-a lungul țărmului, lăsându-l pe Salaamat singur lângă peșteră. Acesta își aprinsese o țigară și își aminti reclama la ele. Doi bărbați escaladau un munte, exact la fel ca el și Fatah în ultima lor zi împreună. Îi plăcea să-și imagineze că el era cel în jacheta roșie, iar Fatah, în cea albastră.

Apoi Salaamat veni după ei și în curând îi prinse din urmă. Vântul care ciufulea părul fetei le purta cuvintele în același mod, în toate direcțiile: le încurca și le arunca în sus și în spate, înspre urechile lui. Îl tachinau, îl înțepau. Chiar despre el vorbeau.

— N-am găsit altă cale, Dia, spunea Daanish. A trebuit să-l rog pe Khurram să-mi dea mașina și șoferul lui. Altfel Anu ar fi pus prea multe întrebări.

— Ai fi putut să-l rogi să-ți dea numai mașina. Conduceam noi până aici.

— Da, însă Khurram a fost nevoit să plece cu mașina lui. Asta e a tatălui său. Se teme ca nu cumva să o zgârie. Dar nu-l învinuiesc pentru că nu mi-a acordat atâta încredere.

— Dar este jenant să-l văd mereu lângă noi. Îi cunosc familia de mult timp. Ce crezi că-și închipuie el?

Oare nu-și dăduseră seama cât de aproape era? Poate că nu. Întotdeauna se mișca hoțeste. Așa reușise să scape din tabără. Datorită acestui fapt era încă în viață.

— Nu te îngrijora, zise Daanish, atingându-i ușor obrazul. Poate că o să găsec o modalitate să iau mașina noastră. Doar că se strică destul de des.

Cei doi tăcură. Salaamat trebui să-și aprindă iar țigara. Desigur că în reclamă, deși totul se petrecea pe culmile munților Himalaya, vântul nu o putea atinge.

Șalvarii de culoarea caisei pe care îi purta Dia erau complet uzi, iar când briza sufla în direcția ei, Salaamat îi vedea partea din spate a picioarelor. Și fesele. Avea doar doisprezece ani atunci când o văzuse prima dată: o jucătoare veselă de crichet dusă în brațe de tatăl ei. Și iat-o acum aici, oferindu-se unui alt bărbat, îmbrăcată în haine transparente și cu onoarea mai hoinară decât briza. De fapt castitatea nu le mai curgea deloc fetelor prin sânge.

Daanish scoase din buzunar ceva ce Salaamat nu izbuti să vadă.

— Am vrut să-ți arăt asta, zise el. E ceea ce am obținut când am fiert coconul. Părul tău este de o mie de ori mai încurcat decât acest ghem și-mi place tare mult că e așa.

Apoi începu să-i povestească cum răsucise firul de mătase și cât îl mirase lungimea lui.

— O mie de metri, zâmbi ea. Și totul într-un singur fir. L-ai înfășurat în jurul brațului, așa cum mi-am imaginat întotdeauna că a făcut împărăteasa chineză. Ciudat e că m-am gândit la ea chiar în ziua când am auzit pentru prima dată de tine.

— Și cu ce sentimente calde te-ai gândit la mine?

— Dacă îmi amintesc bine, am spus: „La naiba!“

Salaamat pufni nervos. Se săturase de povestea asta. Se săturase să le fie martor, se săturase să fie târât într-o lume care nu era a lui. El îi supraveghea pe cei doi deoarece băiatul american a trebuit să mintă că a ieșit însoțit de Khurram. Dar ce-l privea pe el? Totuși continua să asculte.

Dia spuse:

— După ce te-am afurisit pe tine, am afurisit-o și pe biata Nini.

— Nu începe, Dia. A fost nevoie de atâtea telefoane ca să ne putem întâlni! Nu strica totul, zise el și-și puse brațul în jurul taliei ei.

Salaamat își linse buzele. O senzație neașteptată de plăcere îi apăsa adâncul stomacului, străfulgerându-i vintrele. Își imagină propria mână pe șanțul dintre fesele ude ale Diei. Mâna lui aluneca în jos, strângându-i sferile apetisante. Modul în care ea intrase în valuri, legănându-se, aproape împiedicându-se... la fiecare pas fundul acela succulent striga după el.

Ea zise:

— Oare mi-a fost dat dintotdeauna să fiu aici, cu tine, astăzi, Daanish? Sau este o deviere de la cursul destinului? Dacă nu ne vom mai întâlni deloc, voi reveni pe drumul cel bun?

— Ce vrei să spui?

— Uneori încep un joc. Mă întorc înapoi în timp și îmi imaginez cum ar fi totul dacă un mic incident

nu ar fi avut loc. Dacă, de exemplu, Nini nu m-ar fi dus la *Quran Khwani* pentru tatăl tău, acum nu aş fi aici. Eu nu i-aş fi băgat viermii de mătase sub cămaşă, tu nu i-ai fi hrănit şi poate că nu am fi vorbit niciodată acasă la ea. Poate că ai fi aici cu Nini, nu cu mine. Şi ce-o să iasă din povestea asta? Ce se va întâmpla cu noi?

Daanish o eliberă din îmbrăţişare.

— Nu mă simt atras de ea. Ştii asta. Am acceptat să vin la acel ceai doar pentru mama.

— Şi te gândeşti să te căsătoreşti cu ea doar pentru mama ta? Ai putea petrece o viaţă întreagă cu cineva doar pentru că asta aşteaptă ceilalţi de la tine?

— Majoritatea procedează așa în țara asta, răspunse el scurt.

— Exact asta spune și ea. Poate că ar trebui să te căsătorești cu ea.

Salaamat pufni din nou. Prima lor ceartă. Emoționant!

Daanish spuse:

— Uite, știi că pentru tine e ciudat. Chiar și pentru mine e ciudat. Dar nu simplifici deloc lucrurile punând întrebări imposibile. Mi-ai spus chiar tu că Nini s-a îndepărtat de tine. Poate că-i timpul să faci și tu același lucru. Și, ca să știi, niciodată nu m-aș putea căsători cu o femeie care are o mamă ca a ei!

Ea nu spuse nimic, doar îi luă mâna și râse.

— Îmi place accentul tău. Nu, *accentele*. O combinație de sunete.

Se opriră, iar Daanish începu să-i umple mâna liberă cu scoici.

— Ultima dată când am fost aici, Salaamat mi-a spus că odinioară aceste scoici erau recoltate pentru firul pe care îl torceau. A spus că din acest fir se putea țese o pânză. Mătase marină. Cine a mai auzit de așa ceva?

— El, desigur.

Dia folosi jumătatea unei scoici iridiscente ca pe o farfurie pentru cele mai mici. Apoi se uită în urmă și îl observă pe Salaamat. Arată rapid către o stâncă din față și șopti:

— Să mergem acolo!

— Bună idee, se învoi bucuros Daanish.

Salaamat, deși neinvitat, îi urmă.

Ea se urcă pe stâncă, așezându-se în aceeași scobitură în care se așezase Salaamat în ziua când Daanish venise aici cu Khurram. Și atunci Salaamat fusese tot un martor tăcut. Vântul îi bătea Diei din față, iar ea-l primea cu ochii închiși. Daanish se cuibări lângă ea, în timp ce Salaamat rămase lângă stâncă. Cei doi bărbați se uitară mai întâi unul la altul și apoi amândoi la Dia, amândoi rezistând ispitei de a-i fura un sărut rapid.

Dia nu era frumoasă. Avea nasul lung și coroiat, trupul prea slab, sprâncenele groase, nepensate, iar pe piele, dacă priveai îndeaproape, avea cicatrici. O tăietură adâncă îi creta sprânceana dreaptă, iar un alt semn – cicatricea rămasă de la un coș deosebit de dezagreabil – se afla chiar deasupra unei guri deloc ieșite din comun. Avea chiar și niște perciuni mici. Totuși vintrele lui Salaamat începură din nou să zvâcnească dureros.

Dia întrebă:

— La ce te uiți?

Daanish îi răspunse:

— Ghici.

— Ei bine, dacă la mine, nu înțeleg ce-ai putea să vezi.

— Îți plac? o întrebă el.

Dia râse:

— Poftim?

— Îți plac? repetă el întrebarea.

— Oare aş mai fi aici dacă nu-mi plăceai?

— Spune-o atunci!

Ea râse din nou, șoptind ceva la care Daanish răspunse:

— Și ce? Oricum e surd.

— După spusele surorii lui, e surd numai atunci când vrea el să fie.

— Uită de el, bine? Hai, spune-o!

— Îmi placi!

— Poftim? strigă el. A auzit cineva ceva? zise apoi, chemându-l pe Salaamat și întrebându-l și pe

el: Ai auzit ceva?

— Încetează! protestă ea.

— Atunci spune-o din nou, dar mai tare.

— Nu spun dacă faci o scenă.

Daanish își agită mâinile și își dădu capul pe spate.

— Suntem doar noi, Dia. Noi și cerul acesta înnorat, într-o zi de iulie, la ora trei după-amiaza, fără nici un zgomot în aer în afară de valurile care se izbesc de această stâncă unde stăm, în sfârșit, singuri. Pentru prima dată după multe secole, trăiesc în prezent. Nu mai aștept ca vreun avion să mă ia și să mă ducă în altă parte. Sunt aici. Și-i minunat. În seara asta, târziu, vei sta întinsă în pat și te vei întreba: „Și dacă aş fi spus-o mai tare, așa cum dorea Daanish să o fac? Și dacă îl sărutam, așa cum el dorea să o fac... și cum doream și eu? Cât de frumoasă ar fi fost ziua“, încheie el, după care îi șopti la ureche: Așa că sărută-mă!

Dia îl sărută.

Ei bine, se gândi Salaamat, poate că până la urmă americanul a învățat totuși ceva în America.

Dia spusese: „E surd numai atunci *când vrea el să fie*“. Salaamat zâmbi. Oamenii erau surzi, orbi și muți exact atunci când le convenea.

Ar putea să le spună asta. Ar putea să le împărtășească vorbele pe care le auzise acum mulți ani în mormântul unui guvernator mort de șase secole. Un mormânt pe al cărui tavan erau înșirate plase vechi de-ale pescarilor, pentru ca nu cumva rahatul de liliac să murdărească podeaua vopsită. Ar putea să le distrugă fericirea acestui moment. Nu, ar putea să le spună că fericirea lor fusese deja distrusă.

Sau ar putea să stea în continuare lângă ei, privind cum se formează norii și întrebându-se cât timp

le-ar lua să ajungă cu mașina în vechiul lui sat, aflat la mulți kilometri în josul coastei. Nu mai trecuse pe acolo de când îl părăsise. Dar știa că acele traulere străine primiseră acum autorizații legale. Aproape toată lumea din satul lui plecase.

Vara era de obicei anotimpul în care se cârpeau năvoadele. Femeile obișnuiau să stea așezate pe malurile din afara zidurilor ruinate ale caselor și să bea ceai, cu straturi-straturi de năvoade de bumbac întinse pe nisip. El stătea cu ele, gândindu-se la braconierii care pieptănau nederanjați golful. Vorbeau despre ploaie. Încet-încet, femeile începeau să fredoneze *Sur Saarang*, melodia care invoca ploaia:

*Veșminte de ploaie Domnul își pune
Și cu fiecare picătură El se joacă,
Se joacă*

Salaamat și ceilalți copii priveau cum femeile cârpeau năvoadele, imaginându-și că acestea coseau veșmintele de ploaie ale lui Dumnezeu și așteptând ca picurii să cadă, pentru a se putea juca cu El.

Acum Salaamat se așezase la picioarele stâncii și se uita cum și lumea aceasta se dărâma și se destrăma în jurul lui. Atinse cu mâna scoicile pe care Dia le lăsase jos. El era doar un martor tăcut. Va păstra secretul ei, dar îl va păstra și pe al lui. Ea nu va ști niciodată cum o desenase atunci, pe primul și ultimul lui autobuz. Sau cum se gândise la ea în atelierul lui Hero. Sau că ea avea toate motivele să-l urască.

Salaamat se îndreptă iarăși către malul mării, aceeași mare care se întindea până la satul lui. În anul când el a plecat din sat, băieții erau captivați de un nou joc. Se provocau unul pe altul să înoate până la traulere, chiar și în timpul iernii, și să atingă firul ancorei. Apoi trebuiau să le facă semn băieților de la țarm. Însă dacă astăzi vreun băiat înota și apoi privea în urmă, nu prea mai avea cine să îi aștepte întoarcerea la țarm. Căci în fiecare an băieții învățau să devină *ajnabi* tot mai devreme.

2

Autobuzul

Iunie 1986 – februarie 1987

În al doilea an al lui Salaamat la Handsome, Hero a plecat și mulți dintre *pathani* l-au urmat. Salaamat a presupus că s-au dus toți la ateliere de construit autobuze unde lucrau numai *pathani*, care răsăreau peste tot în jur. Sau poate că alții se îndreptaseră spre nord, către graniță, iar Amrika îi instruia să devină luptători pentru libertate. Oricare ar fi fost motivul, rezultatul a fost acela că el a preluat o bună parte din munca de la vopsitorie, deși – deocamdată – nu pe cea mai prestigioasă: crearea de imagini decorative. Sarcina lui era să chituiască toate balamalele și încheieturile fiecărui autobuz. Când chitul se usca, îl acoperea cu patru straturi dintr-un amestec de praf de var, ulei mineral

și vopsea gri. Apoi le vopsea cu spray de la cap la coadă, de obicei cu purpuriu, verde sau albastru, protejând lucrarea cu ziare vechi în timp ce vopsea. Mai târziu desprindea bucățile de hârtie și picta locurile cu o altă culoare. Vaporii erau toxici. Ochii injectați și greața făceau parte din rutină.

Majoritatea ziarelor erau în engleză. Mai apoi, în camera lui, încerca să citească titlurile și reclamele. Recunoștea literele de pe spatele mașinilor și repeta sunetele „z“ din Mazda sau „o“ din Toyota. Cântărea cuvintele și se bucura de greutatea acestora pe limba lui. Ar fi putut să rostească neîncetat sunete fără sens, așa cum ani de zile ascultase fără să vorbească: *Șapte ani de invazie sovietică. Refugiații continuă să vină. Căderea părului? Ce cădere? MQM cheamă la grevă. Fetele frumoase nu se bărbieresc. Tot mai multe autobuze incendiate. SUA măresc ajutoarele pentru Irak. Femeile protestează împotriva legilor hudud¹. Jamaat-i-Islami cheamă la un miting antisovietic.*

După aceea a început să exerseze și a vopsit resturi de lemn folosit, care se aflau peste tot în cămăruia lui, făcând ceea ce făcuse și Hero: schița conturul cu cretă, după care tampona lemnul cu uleiuri. Dorind să descrie cumva cronologia vieții sale, trase patru linii și pictă interiorul cu verde. O barcă. Apoi îi adăugă un steag. Apoi pictă marea gri-albăstrui, în care se găseau pești mari, albi, cu branhiile ca niște buzunare. Pești orbi, cu dinți ca lamele de brici. Și pești surzi, ce expirau bule de aer pe care numai ei le puteau auzi. Pe mal erau dunele unde se putea cuibări cu Rani și unde îi putea dezgoli umerii rotunzi, de forma ouălor. Pictă și țestoase.

A doua zi respira din nou vaporii nocivi, așteptând cu răbdare ca Handsome să-i spună că astăzi putea să facă din corpul metalic și strălucitor al autobuzului pe care ieri îl vopsise în roșu și verde propria lui pânză pentru pictat.

În cele din urmă, înainte de al treilea an al lui acolo, s-a întâmplat și asta.

Era un autobuz cu șaiszeci și două de locuri și cu câte un scaun mic în spate și în față. Electricienii aproape că terminaseră de montat cablurile pentru cele cincizeci și trei de lumini din interiorul claxonului, care, atunci când era apăsat, declanșa o melodie. În timp ce autobuzul claxona, luminile te orbeau. Proprietarul, un *punjabi* enorm, cu o mustață ce rivaliza cu anvergura unor aripi de vultur întinse, spusese:

— Fă-l un autobuz-discotecă. Fă-l din toată inima. Când va trece pe stradă, vreau ca toată lumea să-mi cunoască faima. Dacă nu îl faci așa, îmi vreau banii înapoi, zisese el, punând cinci *lakh*² în mâna lui Handsome.

Salaamat tocmai ajută un copil să taie o foaie de oțel cu o pereche de foarfeci enorme, când Chikna se apropie de el:

— *Ajnabi*, a venit ziua ta norocoasă.

Salaamat ținea foaia în foarfecă, în timp ce copilul o bătea cu un ciocan pe margini. Într-un sfârșit tăiară metalul și o mică porțiune pătrată se desprinsese din el.

— De ce? întrebă.

— De ce? râse Chikna și arătă către autobuzul în jurul căruia toată lumea se vânzolea. Vezi autobuzul ăla? Handsome te va lăsa să-l pictezi tu, îi explică el.

Salaamat ridică privirea. Lucrătorii măsurau materialul sintetic cu model de piele de leopard, care

urma să îmbrace scaunele.

— Sigur că o să-l pictez, doar cu asta mă ocup, zise el, ridicând din umeri.

Chikna se zburli amenințător la Salaamat:

— Vreau să spun să-l pictezi pe bune. Nu mai are cine s-o facă. Toți ceilalți pleacă, așa că te-a ales pe tine. Dacă proprietarul nu-i mulțumit, ești dat afară. Dacă este, vei fi plătit.

Salaamat îl privi cum se îndepărtează.

În sfârșit!

Copilul se juca cu ciocanul în aerul plin de praf. Avea mâinile și fața acoperite cu vaselină și hainele jechoase. Îl întrebă:

— Ce vei face?

Salaamat se uită fix la carcasa de fier. Voia să-și arate măiestria în fiecare etapă a construcției. Voia să se arate pe sine peste tot în Karachi. În mișcare, cu claxonul sunând și luminile pulsând, dar și când autobuzul stătea pe loc. Voia ca să-l atingă degete admirative. Numele va fi al lui Handsome, însă povestea va fi a lui.

În zilele următoare începu să întindă stratul de protecție. În timp ce vopseaua se usca, îi ajuta pe cei care preluaseră partea de tinichigerie. Tăie benzi de oțel în forme florale, ce urmau să fie nituite pe laturile autobuzului atunci când vopsitul cu jet avea să fie terminat. Decupă cu bomfaierul în corpul autobuzului compartimentul pentru bagaje și bătu planșe de fier peste podeaua de scânduri.

Uneori prindea fragmente din pălăvrăgeala lucrătorilor. Sovieticii dădeau înapoi, dar Karachi se înfierbânta. Chiar și unii dintre lucrătorii *punjabi* simțeau că trebuie să plece, dar nu spre graniță, pentru a apăra țara vecină, ci în Punjab, ca să-și apere familiile de grămezile de muniții ce rămâneau în urmă după lupte. Acestea erau subiectele care câștigau rapid popularitate în Karachi, oraș în care mișunau imigranții. Totul se repetă, zâmbea Salaamat, ascultându-le bârfele: cei care îi alungaseră la periferii pe locuitorii din Karachi fugeau la rândul lor unii de alții. Toată lumea cădea din autobuz. De-adevăratelea.

Afacerea cu autobuzele era una dintre cele mai afectate de revoltele care începuseră anul trecut, când o studentă *muhajir* fusese călcată de un șofer de autobuz *pathan*. Membrii comunității ei au insistat că accidentul a fost intenționat și că era încă unul din modurile în care erau exploatați. Au incendiat autobuze, le-au vandalizat, au ucis lucrători, au învățat să folosească arme sovietice și americane. Pe măsură ce conflictul se întetea, tot mai puțini își aminteau de fata de colegiu care declanșase măcelul trecând strada în momentul nepotrivit și în ziua nepotrivită.

Salaamat însă își amintea. În timp ce oamenii bârfeau, iar el lucra la autobuz, a văzut-o: cu cărțile în mână și o eșarfă albastră ce-i cădea în jos pe umeri, peste o uniformă albă. Purta ochelari și avea părul împletit într-o coadă lungă. Ba nu, nu purta ochelari. Avea pantofi albi. Ea porni de pe un trotuar, pășind mai întâi cu piciorul drept, dar înainte să ajungă pe trotuarul celălalt, scrisese deja istoria. Dacă ar mai fi așteptat măcar mai puțin de un minut. Patruzeci de secunde. Poate chiar treizeci. Oare țipase? Văzuse ea ce va deveni orașul în clipa în care botul autobuzului îi izbea șoldurile și o proiecta pe cerul plin de smog? Măcar dacă ar fi luat-o pe altundeva. Sau măcar să fi fost vreun indicator pe partea ei de

drum: „Contravenienții vor fi executați“.

— Oare doar norocul ne-a făcut să avem succes? spunea unul din muncitori. Categorie, nu. Ei ne numesc *pe noi* străini. Și ei ce sunt? *Hindustani*, asta sunt.

— Ar fi trebuit să rămână acolo, scuipe un altul, în țara aceea păgână!

— Pakistanul ar prospera dacă n-ar fi ei, susținu un al treilea.

— Oh, *ajnabi!* strigară ei. Tu ce zici? Ție haosul îți face bine. Când a lăsat vreodată un *punjabi* pe vreun *sindhi* să picteze autobuzul unui om bogat?

Ca întotdeauna, Salaamat îi ignoră. Decupă din ziar forma unor pești și lipi fâșiile pe autobuz. Apoi amestecă albastrul și roșul din cutiile de vopsea Diko pentru a obține o nuanță diferită. Pistolul de vopsit scoase la iveală un violet frumos. Handsome mormăi cumva aprobator. Acesta va fi primul autobuz violet al orașului.

Câteva zile mai târziu, când scoase fâșiile de hârtie, vopsi peștii cu galben, iar înotătoarele le vopsi cu sclipici. Copiii se foiau împrejur, minunându-se de scânteierile peștilor. Dacă puneau mâna, Salaamat îi plesnea. Apoi fixă cu nituri benzile ornamentale din oțel în jurul enormei centuri, ca un fel de cingătoare, și apoi în jurul farurilor din spate și din față. Ajută la construirea și sudarea fiecărui ornament, oricât de mic: lanțurile care trebuiau să se legene în partea de jos și cele trei sculpturi mari – o broască țestoasă pe aripa din față („Asta nu-i o broască țestoasă“, râseră ceilalți, „e o furnică uriașă!“), o barcă din oțel cu două vele triunghiulare pentru cadrul metalic al acoperișului („Iar asta parcă-i o molie uriașă!“) și un vultur din oțel pentru bara din spate. Singura lui grijă erau Autoritățile. Trecuseră trei săptămâni de când veniseră ultima dată să strângă taxa pentru decorațiuni. Dar nu ei vor fi cei care îi vor crea probleme.

Când autobuzul a fost pregătit pentru picturi, Salaamat începu din spate. Desenă conturul unei Rani mult mai tinere, cu părul mult mai răvășit. Încă mai purta aceeași *dupatta* ispititoare pe cap și pe piept, dar în timp ce o mână pictată cu *henna* ținea o pânză la buzele atrăgătoare, cealaltă, care apărea de undeva din spatele gâtului, arunca spre el o minge de crichet în formă de inimă. În jurul ei era o pădure de copaci falnici. O petală îi cădea pe sân. Petala era galbenă, iar mingea, roșie. Era roșul acela de sânge, de rană. Obrajii ei erau îmbujorați și asudați, ca și cum nu trecuse mult de când se tăvălise cu el.

În partea din față, într-un colț, pictase o altă scenă, din prima lui vizită în casa Diei: covorul gros de iarbă, papagalii, o gondolă ce luneca lent, ornamentată cu cârcei de un albastru-verzui. În alt colț îi pictă ferma: frunzișul bogat al duzilor pe care se adunaseră fluturii, fluturi cărora el le dădu o culoare mult mai puternică decât cea a adevăraților fluturi de mătase.

Interiorul autobuzului l-a pictat cu multe bărci împodobite cu steaguri, ca la o *mela*, sărbătoarea anuală din satul lui. Câinii stăteau tolăniți pe dunele de nisip sau urmăreau puii de țestoase care se târau grăbiți înspre mare, femeile tândăleau afară, la ceainăria acoperită cu stuf, iar în spate, exact acolo unde Rani a lui era pictată pe exterior, pictă o pereche de mâini care țineau o narghilea.

În jurul schelei de fier de deasupra acoperișului, ce semăna cu un palanchin, acolo unde fusese sudată broasca țestoasă gigantică, lipi bucăți de bandă colorată. Pe fiecare bandă scrisese *Allah* și *Mohamed* cu litere artistice, în cerneală neagră, sau fragmente copiate din secțiunea pentru copii a

ziarului în limba engleză: *Iubirea aproapei este cea mai bună iubire, Nu judeca o carte după coperte, Nu-ți număra puii înainte să iasă din găoace.* În cele din urmă scrise pe ambele laturi, în partea de jos, cu litere aurii îngroșate: „Fabrica de autobuze Handsome, Gaddafi Town, Karachi“.

Când bogatul proprietar veni să ia în primire autobuzul, Salaamat rânji. Mustăciosului îi plăcu. Acum nava lui violetă va etala în fața lumii viața tănuită a unui țăran într-un oraș plin de *ajnabi*.

3

Albastru

Martie 1987

Vinerea următoare a fost și prima în care s-a aventurat în oraș cu buzunarul plin de bani. Handsome îl bătuse satisfăcut pe spate și îi dăduse două de mii de rupii, promițându-i că următorul autobuz va fi tot al lui. Salaamat era hotărât să-și cheltuiască primul lui salariu pe daruri – pentru el și pentru sora lui, Sumbul.

Descoperi că ruta autobuzului său avea capătul în Orangi Town, pe culmea nord-vestică a orașului. Niciodată nu mersese atât de departe. După spusele lui Sumbul, acolo locuiau țesătorii lui Riffat Mansoor. Ea spusese că țesăturile cumpărate direct de la unul din războaiele ei de țesut costau o cincime din prețul cu care le vindea Riffat. Se va duce acolo. O va surprinde pe Sumbul cu cea mai fină mătase pe care degetele ei au atins-o vreodată. Ea, care hrănea viermii aceia scârboși, nu ajungea niciodată să se bucure de rezultate, iar o mătase luminoasă, pură, ar fi stat frumos pe umerii ei.

În autobuz Salaamat se nimeri la pupa uneia din bărcile sale. Două dintre geamurile fumurii erau deja crăpate, iar luminile ca de discotecă ridicau și mai mult temperatura în aerul sufocant. În nici o zi de vineri nu călătorise cu atâția navetiști. Oare era datorită frumuseții autobuzului său? Oare toți îl admirau? Ar fi vrut să creadă asta, numai că de-abia aveai loc să te întorci și să privești detaliile fine, darmite să te gândești la mâinile care le creaseră. Aer – asta era tot ce-și doreau cei dinăuntru, dar, în schimb, aveau parte de duhoarea uleiului de păr, de mirosul de picioare și de cel de bășini.

Cineva se plânse:

— Karachi are doar două anotimpuri: uscat și umed.

— În două luni umezeala te va umfla ca pe un bivol și o să-ți fie dor de căldura asta, răspunse un altul.

— Totuși martie este limita.

Salaamat nu vedea dincolo de sticla murdară, așa că întrebă unde ajunseseră.

— Cred că suntem aproape de Stadion. Acolo cobor eu.

— Nu, ai ratat stația.

Salaamat îi întrerupse din nou:

— Cât mai e până la Orangi Town?

Toată lumea se bucură să audă asta.

— Mai ai *ore* de mers! În plus, de ce vrei să mergi acolo? E mult mai periculos decât Landhi. Magazinele s-au închis. Au fost prea multe crime.

Salaamat se încruntă. Dacă într-adevăr erau în apropierea stadionului, însemna că nu ajunsese nici măcar la jumătatea drumului – și era deja în autobuz de peste o oră. Firul subțire de aer care i se strecura prin jurul urechii nu era altceva decât duhoarea dogoritoare a deșertului, care storcea și ultima picătură de vlagă din el. Își linse buzele, dar gâtul îl înțepă ca un strat de cactuși. Se întrebă cât va mai putea suporta.

După o jumătate de oră simți că trebuie să coboare. Fără a întreba măcar unde se află, Salaamat se duse direct la un chioșc cu băuturi. Oarecum revigorat, privi în jurul lui: un cartier comercial necunoscut și aglomerat. Începu să se plimbe. După câteva minute gâtul lui țipa din nou după ceva rece. Ar putea să se întoarcă la standul de băuturi, să-și petreacă toată ziua acolo și să cheltuiască toți banii pe acele minunate băuturi acidulate, după care să se întoarcă spre seară în cămăruia lui. Dar în buzunarele lui foșnetul bancnotelor îi șoptea altceva. Primul său câștig: trebuia să-l cheltuiască cu cap. În depărtare se vedea un labirint de străzi puternic luminate. Se îndreptă într-acolo, pipăind bancnotele cu degetul mare și cel arătător.

Pe o străduță îngustă se aflau numeroase tarabe cu brățări, o alta ducea spre o zonă cu magazine de încălțăminte, iar a treia către magazine de suveniruri, parfumerii, produse din piele și țesături. Salaamat rătăcea fără țintă, din ce în ce mai amețit, cotind de pe o stradă pe alta. Oamenii se loveau de el. Respirații respingătoare îl loveau în față. Înghițind valul de 7-Up care îi venea înapoi pe gât, se prăbuși pe primul scaun care îi apără în cale.

Când capul i se limpezi și ridică privirea, de pe cealaltă parte a aleii înguste Hero se holba la el.

Bărbatul era înconjurat de sticlă albastră: vase cu corpuri bulbucate și gâturi lungi, subțiri, pahare mate, atât groase, cât și subțiri, căni cu mânere care își schimbau culoarea. Salaamat privi uluit cum un mâner își schimbă culoarea din verde în violet. Hero începu să-și pieptene părul, privind-și reflexia lăptoasă într-o farfurie albastră, după care spuse:

— Mă gândeam eu că pute ceva!

Avea doi copii ca ajutoare, ambii cu pielea albă și părul de culoarea grâului. Unul era așezat pe un covor uzat, iar celălalt lua câte un articol și îl ștergea de praf. În afară de obiectele din sticlă, alături mai erau și alte produse din marmură gălbuie și cu vinișoare albastrii, apoi covoare, monede și bijuterii.

— Deci aici erai în tot acest timp, zise Salaamat.

Hero își aranjă frizura cu palmele și băgă pieptenele în buzunarul cămășii. Cu privirea încă la sticlă, răspunse:

— Să-nțeleg că și acum slugărești la acel *punjabi* gras.

— Acum câștig bani, replică mândru Salaamat.

Buzele lui Hero se curbară într-un surâs disprețuitor.

— Da? Cât câștigi?

— Două mii de rupii, îi scăpă lui Salaamat, după care regretă instantaneu.

Hero își dădu capul pe spate și râse.

— Atunci, zise el, întinzând brațele cu mărinimie, te invit să intri în magazinul meu și te îndemn să cheltuiești banii cu cap.

Deși nu voia s-o facă, Salaamat se lăsă ispitit. Taraba aceea micuță era foarte plăcută și îl învăluia cu reflexele ei de un albastru orbitor. Pășii înăuntru. Lângă el, copilul mai mare lustruia o pereche de cercei cu piatră de lapislazuli și montură de argint. De covoarele agățate pe peretele din spate erau prinse zeci de pene de păun, iar în partea opusă se vedeau bucăți de cristal acvamarin. Salaamat atinse un șirag de mărgele care scliffea ca o pată de ulei albastru-negricios. Ar fi arătat bine la gâtul lui Rani, iar cerceii i-ar fi plăcut lui Sumbul chiar mai mult decât mătasea.

— Cât ceri pe amândouă?

— Pentru tine, declară Hero, numai trei mii de rupii.

— Știi cât am.

— Ne înțelegem noi. Dar mai întâi vreau să-ți arăt altceva. Ceva care îți va plăcea, zise el și îl trase în spatele magazinului.

Covoarele de pe perete erau de fapt draperii, iar în spatele lor nu era nici un zid. Hero trase de colțul de jos al unui covor, având grijă să nu desprindă vreo pană de păun, și intră în altă încăpere.

— Chemați-mă dacă vin clienți, le porunci el băieților.

Lui Salaamat îi trebuiră câteva secunde până să se obișnuiască cu lumina ciudată. Când ochii lui se adaptară, văzu doi bărbați așezați pe scăunele și lustruind arme. Amândoi aveau pielea de culoare deschisă și purtau veste cu broderie fină. Fumul de la lămpile cu petrol se ridica în aer, iar flacăra tremura, scoțând în evidență armele expuse pe pereți.

— Ceai pentru prietenul meu, spuse Hero.

În umbră Salaamat distinse o siluetă aplecată peste un mic arzător. Un miros dulce începu să se împrăștie în jur. Apărură încă două scaune, care au fost puse lângă bărbații îmbrăcați în veste. Aceștia mormăiră ceva înspre Salaamat. Îi dădură o ceașcă. Camera întunecată era răcoroasă, iar lui Salaamat îi era sete. Sorbi recunoscător din ceai. Uitându-se împrejur, observă că cei doi bărbați se ridicaseră și priveau armele expuse pe pereți.

Unul din ei, scund și cu un maxilar proeminent și pătrășos, apucă un pistol și se întoarse cu el la locul unde stătuse.

— În țară există peste o sută de mii de pistoale Tokarev³ ca astea și totuși n-ai lăsat nimic din preț. Gloanțele sunt ieftine. Piese, ușor de reparat. Vrei să ne înșeli.

Hero căscă.

— Atunci de ce ați venit tot la mine?

Omul se roti și vorbi repede în altă limbă cu partenerul său. Inima lui Salaamat începu să bată cu putere. Îi înțelegea.

— *Ticălosul ăsta de pathan știe că are cele mai bune arme din afurisita asta de casă de nebuni.*

— *Ar trebui să-i crăpăm capul.*

— *Putem să luăm gloanțele din el.*

— *O să le băgăm în soră-sa în timp ce i-o tragem.*

Insul se întoarce spre Hero:

— Vrem o ladă de pistoale Tokarev. Iar șeful nostru mai vrea încă un Ruger din acelea, arată el către pistolul lustruit de una din veste.

Hero se plecă cu falsă umilință.

— Cum doriți. Șefului îi place ce-i mai bun. Amrikanii fac pistoale clasa-ntâi, iar acesta este cel mai cunoscut din lume: calibrul 22, cu încărcător detașabil și zece gloanțe. Vedeți acest buton? Dacă-l apăsați, cartușul alunecă pe țeavă. Este o caracteristică unică. Dar, adăugă el, plescăind din buze, ce-i bun nu-i niciodată ieftin.

— *Câte surori are?* șuieră partenerul lui din spate.

— Karim, spuse Hero, lasă-l pe clientul nostru fidel să ia Rugerul.

Karim înfipse cârpa pentru ultima oară în țeava pistolului, răsucind-o în interior ca pe o perie de sticle, după care îl întinse clientului.

— Pipăie-l, zise Hero, zâmbind larg și extatic. Mânerul e din *akhrot*⁴ amrikan. Restul este din oțel inoxidabil. Vă fac cadou teaca și un încărcător în plus.

— Întotdeauna se vând așa, zise Fălcosul. Pe noi nu ne păcălești.

Salaamat începu să simtă un nod ciudat în gât. Era ca și cum Karim ar fi înfipt cârpa în el, nu în țeavă, și o zgâlțâia înăuntrul lui. Cei doi *sindhi* vorbeau limba lui și acest lucru era liniștitor, însă nu erau ca oamenii din satul lui. Nu știa dacă era bine ca ei să-și dea seama că îi înțelege, nu știa ce vor face dacă nu aflau. Fusese acceptat, dar totul era pe muchie de cuțit. Și totuși, cu cât asculta mai mult, cu atât mai tare voia ca ei să-l cunoască. Era ca și cum ar fi mers cu autobuzul lui și ar fi avut o singură ocazie de a se ridica în picioare pe scaunele din piele de leopard, sprijinit de geamurile fumurii, și de a se lăsa pradă dorinței îndelung reținute de a striga: „Aici! Eu sunt!“

Salaamat mai luă o înghițitură de ceai.

Fălcosul cântări pistolul în mână și rânji.

— *Șeful ne va răsplăti bine pentru ăsta.*

— Nadir, mai adu din acelea americane, porunci Hero.

Cealaltă vestă se duse în spatele camerei, spre arzător. Deschise un cufăr și se întoarce cu trei tipuri diferite de arme. Începu să recite:

— Arma preferată a oricărui bărbat puternic este Remington, pușca preferată, Colt, iar mitraliera preferată, Ingram. Orice om obișnuit are un kalașnikov, dar tu trebuie să ai ceva deosebit.

— Arată-le Winchesterul, zise Hero, căscând din nou.

Nadir aduse pușca și i-o întinse.

— Acesta este articolul nostru cel mai valoros. Cea mai recentă achiziție. E de epocă. Uită-te la gravura florală de la țeavă. Cine-i poate rezista?

Partenerul celuilalt se apropie. Era mai înalt decât Fălcosul și era înfășurat într-un *ajrak*⁵.

— *Nenorocitul știe că ne-a prins în mreje,* zise el, pipăind cu degetele gravura. *E mai fină decât o*

teacă turcească. Poate că Șeful ne va lăsa chiar să o folosim.

În acel moment dădu cu ochii de Salaamat.

— Cine-i ăsta? Întrebă, îndreptând țeava spre el.

Hero continuă să zâmbească cu mărinimie.

— El ar trebui să fie unul de-al vostru, însă se simte dintr-odată foarte timid. Probabil că de la ceai. Vestele chicotiră.

— A înțeles tot ce-ați spus. Fiecare compliment murdar pe care mi l-ați făcut, zise Hero râzând.

Ceva se târa în dosul frunții lui Salaamat, chiar deasupra nasului. Duse o mână acolo și își ținu respirația. Ambii bărbați erau negricioși, la fel ca el, dar nu aveau ochii lui de un albastru pal.

Cel în *ajrak* insistă:

— *Vorbește!*

Salaamat dădu pe gât ultima gură din ceaiul dulce. Îi lăsa pe limbă un fior rece, mentolat.

— *Cuvintele voastre sunt muzică pentru urechile mele. Îl urăsc pe acest om!*

Bărbații se uitară unul la altul și izbucniră în râs. Apoi *pathanii* își spuseră și ei ceva pe limba lor și râseră și ei. Asta îi făcu pe *sindhi* să râdă în hohote. Se făcu iar ceai. Se aduseră mai multe scaune. Cumpărătorii se așezară.

— *Bate palma!* îi spuseră ei lui Salaamat.

El scutură țeava Winchesterului.

— *Numele meu este Salaamat. Nu sunt ajnabi, ca măgarul ăsta.*

— *Fatah, se recomandă Fălcosul, prinzând celălalt capăt al puștii. Comandant secund. Nu sunt trădător, ca șobolanul ăsta!*

— *Mohammad Shah, spuse celălalt, bătându-se cu palma peste patul armei. Prim-locotenent și consilier de ceai. Data viitoare să nu-l bei. Te vei trezi că vomți acid.*

Degetele lui Salaamat continuau să se joace cu țeava subțire a puștii. Se clătină, simțind o greutate din ce în ce mai mare.

Hero îi întinse patul unei mitraliere kalașnikov. Când Salaamat o luă, Hero spuse cu o voce batjocoritoare, de copil:

— Noi facem mai mult de două mii de rupii.

Iar către ceilalți:

— Câte vreți din astea?

Vestele se ridicară și începură să împacheteze marfa. Fatah numără rupiile. Salaamat află că în încărcătorul unui AK-47 erau treizeci de gloanțe și că fiecare glonț costa doar zece rupii. Mitraliera singură făcea patru mii, iar pușca Winchester – șaiszeci și cinci. Altele, vândute cu lada, costau pe undeva între aceste prețuri. Acești bărbați aveau mai mulți bani chiar decât proprietarul unui autobuz.

Salaamat simți cum Fatah îi vâra ceva în buzunarul cămășii, dar nu știu sigur ce. Vederea îi era încețoșată și îi venea să vomite. Se agăță de încărcătorul mitralierei. Era la fel de neted ca gâtul vazei mate de afară. Era rece și fragil. Dacă îi dădea drumul, o să se spargă, iar cioburile albastre aveau să-i străpungă pielea.

— Ce mică e lumea, spuse Mohammad Shah, acum din nou în urdu. Din Amrika până la sovietici, ne întâlnim cu toții aici.

— De la munte până la mare, unde-s pești ca voi cu stare, zise Hero.

Dacă a existat o luptă, Salaamat a ratat-o. Își pierdu cunoștința și căzu la podea, simțind că se aruncase prin gâtul unei vase într-un vas albastru, imens.

4

Incendiul

Salaamat se trezi cu o teribilă durere de cap. Își duse mâna la frunte și își dădu seama că degetele îi erau lipicioase. Privind în jur, observă că se afla în mijlocul unei străzi cuprinse de flăcări. Niște anvelope ardeau. O mulțime de oameni aruncau cu pietre. Se târî pe trotuarul din spatele lui și căută o ușă, ca să se pună la adăpost. Dar în jur erau numai cioburi de sticlă, căruțe în flăcări, oameni care se piteau și răpăiala mitralierelor. Magazinele aveau obloanele bine trase. Cele care nu o făcuseră aveau vitrinele sparte. Încercă să se ridice. Poticnindu-se pe stradă, își aminti vag o lume de sticlă, diferită de aceasta.

Mirosul de cauciuc ars, amestecat cu cel de păr pârlit, alimente și plastic încins, îi făcură stomacul să se întoarcă pe dos. O mașină dezmembrată rămăsese părăsită în mijlocul drumului, cu găuri mari acolo unde fuseseră portierele. Își aminti de labirint. Și de ceai. Băgă mâna în buzunarul cămășii: bancnotele dispăruseră, iar în locul lor se afla o bucățică de hârtie. Când o desfăcu, îi căzură în mână o pereche de cercei de argint cu piatră albastră – cei pe care și-i dorise. Pe hârtie era trecut un număr de telefon. Își aminti de cele două chipuri negricioase care vorbeau limba lui. Și de cei trei oameni palizi de pe scăunele. Și de cel din spate, pe care nu-l văzuse deloc, cel care făcuse ceaiul. Care din ei furase primul lui câștig?

Trei ani de corvoadă, trei ani fără casă ori familie, trei ani în care înghițise glumele răutăcioase ale oamenilor lui Handsome. Iar acum asta. Oare Dumnezeu nu îi pusese destule umiliri în cale? Se întoarse. Însă apoi se opri: ca să ajungă la magazinul lui Hero, trebuia să treacă prin mulțimea furioasă.

Când un bărbat trecu pe lângă el, îl apucă de braț și îl întrebă:

— Ce se întâmplă?

Omul avea fața ofilită și uleioasă. Probabil că așa trebuia să arate și el.

— Ar fi bine să o iei într-acolo, îi spuse omul, arătând în direcția opusă magazinului lui Hero, după care se îndepărtă.

Salaamat îl urmă încet. „Mă voi întoarce“, jură el.

Când următoarea rafală răsună în aer, Salaamat descoperi cu surprindere că se întreba ce fel de armă o lansase. Niciodată nu își dăduse seama cât de diferite erau unele de altele. Unele forme erau mai fine decât altele, iar finisajul varia foarte mult. Era la fel ca în afacerea cu construirea de caroserii

pentru autobuze. Dar când, în loc de o singură împuşcătură, auzi o rafală de câteva zeci de împuşcături, îşi aminti de mitraliere. Şi în clipa aceea o luă la fugă.

5

Cenuşă

Faşa unui bătrân strălucea într-un soi de verde straniu în lumina văpăii ce mistuia autobuzul.

— Era unul frumos, murmură un tânăr de lângă el. Era nou. N-avea nici măcar două săptămâni.

Avea o furnică mare acolo, zise el, arătând către bara de protecţie.

Salaamat ştiu înainte să ajungă la el. Poate din cauza benzii violete, pe care un copil o tot lovea cu piciorul pe stradă – singura parte care supravieţuise. Sau poate că pur şi simplu presimţise moartea în fumul care se învârtejea spre el. De data asta mirosea diferit, altfel decât mirosul obişnuit de cauciuc pe care îl simţise în drumul spre staţia de autobuz. Poate că era mirosul premoniţiei. Întreaga lui viaţă se îndrepta spre acest punct. A fost un prost că n-a înţeles mai devreme. Îi fusese sortit să ajungă aici, în această intersecţie.

De-acum acolo nu mai era nici o ţestoasă. Vopseaua, metalul şi imaginile erau toate arse şi scorojite. Doar o scândură de lemn încă mai ardea. În jurul ei se vedeau pâlpâind flăcări mici, portocalii. Pătrunseseră până la fier, spulberaseră luminile de discotecă, jupuiseră scaunele de plastic, înghiţiseră geamurile fumurii, înnegriseră volanul argintiu.

Salaamat dădu roată autobuzului. Autobuzul *lui*. Îşi aminti lunile întregi în care nu dormise, ochii care îi lăcrimaseră, mâinile lui crestate de bucăţile de oţel, pielea lui strălucitoare ca a unui peşte, Rani a lui, trecutul lui. Primul lui câştig, pierdut şi el. Lovi cu piciorul roţile din faţă. Fumul îi pătrunse în fiecare celulă a corpului. Închise ochii, copleşit de o epuizare enormă. În jurul lui nu mai rămăsese nimic care să-i amintească de ordinea pe care se trudise să şi-o clădească din ziua în care îşi părăsise satul. Nu, chiar mai înainte de asta: de când traulerele le invadaseră apele, de când fusese atacat. Văzu în faţa ochilor laşitatea tatălui său şi umilirea tăcută a mamei. Apoi moartea ei. Sau, poate, chiar mai înainte de asta. Poate că liniile din palmele lui, dacă le putea citi, spuneau că totul fusese o greşeală, încă de la naşterea lui. Aceasta era adevărata greşeală.

Nu mai rămăsese nici un lucru frumos la care să se gândească în viaţa asta. Trebuia să înceapă alta. Şi acum ştia ce drum îl va duce acolo. Bucata de hârtie din buzunar îi apăsa pieptul. O aruncă în cenuşă. Dar mai întâi memoră numărul.

6

Frate şi soră

Aprilie 1987

După acel incident Salaamat vizită deseori ferma. Uneori venea cu autobuze cu scaune roșii, rupte, în care câteodată stătea în picioare. Nu prea avea multe de văzut la ele. Și nu vorbea cu nici un navetist. Nu dădea nici o atenție grevelor zilnice sau numărului tot mai mic de autobuze.

— O vreme n-o să mai vin să te văd, îi spuse el lui Sumbul într-o dimineață, la mijlocul lunii aprilie.

Ea stătea sub un dud și își hrănea la sân cel de-al doilea copil.

Ultima dată când fusese ținut în brațe ca un copil fusese în ziua când bunica lui îl găsisese plutind pe mare. După ce unchii lui îi apăsaseră pieptul, ea îl luase în brațe și începuse să-l legene, cântându-i așa cum cânta acum Sumbul.

Ea-și încheie nasturii de la cămașă, însă el îi zări sfârcul, de două ori mai mare decât un capac de Fanta. Avea doar cincisprezece ani. Ea, care fusese suplă ca o căprioară și mlădioasă ca un pește! O șuviță de păr îi ieși din împletitură. El i-o dădu ușor după ureche, atingându-i lobul în care atârna un cercel mic, rotund.

— Îți amintești cum ai țipat când *dadi* ți i-a pus în urechi?

— Am crezut că mi-a străpuns inima și că voi sângera până la moarte! Dacă aș fi știut atunci ce avea de gând să facă Dumnezeu cu mine, aș fi țipat de o mie de ori mai tare, zise ea și râse.

Salaamat băgă mâna în buzunar.

— Țștia sunt pentru tine, zise el, punând cerceii cu piatră de lapislazuli pe obrazul copilului.

Îi păstrase pentru ultima vizită, înainte să se alătore lui Fatah și oamenilor lui. Își primise și banii înapoi, și mult mai mulți pe deasupra.

De uluire, Sumbul rămase cu gura căscată, după care luă cerceii în mână și-i cercetă.

— De unde i-ai luat?

Salaamat îi scoase cu grijă vechii cercei rotunzi din urechi.

— Îți plac?

— Sigur că da, râse ea. Sunt frumoși. Și cred că te-au costat o avere.

— Mișcă-ți capul!

Ea își mișcă capul dintr-o parte în alta.

— Au fost făcuți pentru tine, zise el, zâmbind și admirând felul cum gâtul ei măsliniu contrasta cu piatra netedă și întunecată. Ți-ar trebui o oglindă.

Ea se aplecă și-l sărută pe obraz.

— Îmi văd frumosul dar în frumoșii tăi ochi și n-am nevoie de nici o oglindă.

Rămaseră o vreme tăcuți. În jurul lui crescuseră alți copaci, plantați la puțin timp după venirea familiei lui la fermă. Ei fuseseră cei care plantaseră puietii, îi udaseră și îi curățaseră, ei rămăseseră de pază afară și ajutaseră la creșterea omizilor din adăpostul de lângă locul unde se afla el acum. Sumbul trecea de la hrănirea copilului la hrănirea viermilor de mătase. Dar Salaamat nu intrase niciodată în adăpost. Viermii aceia albi ce se zvârcoleau îi aminteau de creveții pe care mama lui îi decorticase în ultimii ani de viață.

— Ești fericită aici? o întrebă el pe Sumbul.

Ea îl strânse ușor în brațe.

— Mereu mă întrebi asta, iar eu îți spun întotdeauna că da. Sunt oameni de treabă.

— Dar lucrezi cu viermi, mormăi el.

— Nu-i nimic în neregulă cu asta. E o muncă cinstită. Iar *aba* este bine tratat în casa lor. Fiica lor îl place mult.

Încercând să pară indiferent, Salaamat întrebă:

— Ea e aici azi?

— Of, săracul meu frate îndrăgostit! zise Sumbul, ciupindu-l de obraz.

Copilul stătea în îndoitura genunchilor ei încrucișați. Sumbul șterse bărbia fetei cu faldurile șalvarilor și apoi continuă:

— În loc să întrebi de fete bogate, mai bine ai întreba de bătrânul tău tată.

— Nu începe cu asta!

— Iartă-l, Salaamat *bhai*! Uită. A fost slab. Toți aveam slăbiciuni. Dacă *ama* l-a iertat, și tu trebuie să faci același lucru.

— Ce fel de om stă tolănit în pat în timp ce soția lui muncește într-o împuțită de fabrică?

— Același fel de om cu care m-am căsătorit și eu. Numai că eu sunt la o fermă și nu fac o treabă împuțită.

Sumbul se uită la brâul lui Salaamat, unde acesta avea un pistol.

— Ai de gând să-mi spui ce pistol este? întrebă ea pe un ton sarcastic. Văd că e diferit de cel german, pe care l-ai avut ultima oară. Acela era, din câte îmi amintesc, jumătate pistol și jumătate kalașnikov. L-ai luat la mâna a doua, dacă nu mă înșel. Numai datorită generosului General.

— Crezi că aș fi mai în siguranță fără el? replică Salaamat.

— Ai fi mai în siguranță dacă ai sta departe de oamenii care l-au folosit, îi răspunse ea.

— Și ce să fac, să-mi petrec viața hrănind viermi?

Buzele ei tremurară. Își luă copilul și, cum capul îi era înclinat într-o parte, o lacrimă i se rostogoli spre ureche și căzu pe piatra albastră. El oftă și îi șterse lacrima. Atunci Sumbul se lăsă pe umărul lui și îi spuse în șoaptă:

— Te iubesc. Nu vreau să mai pierd pe nimeni din ai noștri.

Sumbul începu apoi să vorbească, așa cum obișnuia să facă deseori, despre ultimul an petrecut de familie în sat și cât de dor îi fusese de el, fratele ei preferat.

Oricât de mult îl durea s-o audă, îi făcea și plăcere. Admiră cu mândrie pietrele și o lăsă să turuie, simțind că va mai trece mult timp până ce i se va vorbi iarăși de dragoste.

Sumbul își întinse *dupatta* pe jos și puse copilul acolo. Apoi îl luă pe Salaamat în brațe și îi răsuci părul inelat printre degete.

— Întotdeauna mi-am dorit să am un păr ca al tău.

— Al tău e mult mai frumos.

— Atunci dă-mi cel puțin ochii tăi albaștri, misterioși. Ca ai lui *dadi*.

— Dar mie îmi place să mă uit în ai tăi. Rotunzi și de culoarea scorțișoarei.

— Auzi tot ce spun.

— Da, tot.

— Atunci nu mai ești surd.

— Uneori sunt. Dar, nu știu de ce, niciodată cu tine.

Ea râse:

— Una din astea două e o minciună.

El îi promise:

— Când mă întorc, o să-ți cumpăr mai multe bijuterii. O să am atât de mulți bani, că nici nu va mai trebui să lucrezi aici.

— Și dacă am nevoie, îmi mai dai bani? îl încercă ea.

El rânji.

— Întotdeauna îți voi da jumătate. Și putem să-l trimitem pe bărbatul ăla prost al tău într-un tărâm al odihnei veșnice.

— Șșș! Copiii ascultă în somn.

— Foarte bine. Ar trebui să afle că nu toți bărbații sunt ca tatăl ei. Sunt și bărbați ca *mamu*⁶ al ei.

Salaamat o dădu ușor pe Sumbul la o parte și continuă:

— Acum trebuie să-mi iau rămas-bun de la *chachu*. Nu-ți face griji pentru mine, o liniști el, sărutând mai întâi fruntea ei și apoi pe cea a copilului. Mă voi întoarce!

Sumbul jură să-și adore întotdeauna fratele și să-l apere cu orice preț.

7

Martorul

Salaamat trecu pe lângă frații lui, care stăteau de pază la poarta fermei. Îi îmbrățișă repede și le spuse puține cuvinte. Ei nu-i duseseră dorul când plecase din sat, așa că nu le datora prea multe.

Merse o jumătate de kilometru până la Makli Hill, unde fratele tatălui său era paznic la morminte. Omul decisese să nu lucreze la ferma domnului Mansoor sau în casa lui, iar Salaamat îl respecta pentru asta. Ori de câte ori venea să o vadă pe Sumbul, îl vizita și pe *chachu*.

Din morminte nu mai rămăsese mare lucru, în afara pereților dărâmați și a țiglei sfărâmate. Doar unul era mai deosebit și izbutea să ofere o imagine a vechimii sale de șase sute de ani. De obicei unchiul lui se plimba prin fața acestuia și așa făcea și astăzi.

Salaamat îl sărută pe bătrân pe obrazul țepos. Era înalt, ca și el, și avea o conformație fizică mai solidă decât tatăl lui Salaamat. Fusese un bun pescar. Acum rățăcea pe aici singur toată ziua, holbându-se la catafalcurile regilor și reginelor.

Poarta de fier care dădea spre curtea mormântului era deschisă. Acest lucru era foarte rar.

— Vizitatori? întrebă Salaamat.

Chachu răspunse cu întârziere:

— Ai putea să-i numești și așa.

— Să intrăm și noi.

Bătrânul rămase iarăși descumpănit.

— Poate că nu ar trebui să-i deranjăm.

— Și de ce nu? zise Salaamat și păși înăuntru.

Codindu-se, bătrânul îl urmă.

— Îmi place să vin aici, îi zise Salaamat peste umăr, urcând scara îngustă și șubredă, ce ducea către o verandă care se deschidea în fața unei alte camere. Îmi place mai mult decât ferma pe care o iubește Sumbul.

Se mișca cu grijă, oprindu-se pentru a atinge mozaicul albastru și rece de la intrarea fragilă. Se minuna de mâinile care creaseră delicatul model sau care arseseră lutul, care îl lustruiseră, și, pentru o clipă, se întrebă dacă o să-i fie dor de munca lui de la atelier. La urma urmei, fusese bun la asta.

Se întoarse către unchiul său:

— Ce ai făcut azi, *chachu*?

Bătrânul ridică din umeri:

— Ce fac întotdeauna. Mi-am plimbat bătrânețea încolo și-ncoace. Și m-am uitat la oglinzile astea cum dansează pe stâncă.

Soarele îi juca pe chipiu, iar pe stâncă licăreau diamante mici, galbene. I le arătă lui Salaamat. Însă când acesta ajunsese la o altă scară, ce ducea la criptă, bătrânul îi puse hotărât o mână pe umăr.

— Trebuie să-ți vorbesc deschis. Astăzi am fost plătit ca să țin lumea departe de locul ăsta.

Salaamat era gata-gata să-l întrebe de ce, când își dădu seama că putea auzi murmurul șoptit al vocilor. În ciuda avertismentelor repetate ale bătrânului, îl dădu la o parte și începu să coboare scările, ajungând în cele din urmă în camera obscură ce găzduia cripta.

Deasupra lui se afla un dom sculptat fastuos și sprijinit pe patru piloni. Mai multe sute de lilioci atârnav de tavan și priveau în jos din cuiburile lor de surcele împletite. Invazia lor îi conferea decorului, care era deja în relief, un aspect și mai tridimensional. La jumătatea drumului dintre lilioci și sculpturi se afla o plasă ce se întindea pe sub tot domul. Ea îi ținea departe pe zburătorii zgomotoși. Plasa era ideală pentru prinderea insectelor: liliicii stăteau ca păianjenii, într-o pânză pe care nici măcar nu trebuiseră să o țeară. De fiecare dată când Salaamat venea aici, i se părea că numărul liliecilor din colonie s-a dublat. Acum, în timp ce se apropia de primul stâlp, una din zburătoare se avântă spre el ca un acrobat la trapez, dar apoi se întoarse imediat înapoi la plasă.

Dar astăzi se pare că unchiul lui și cu el nu erau singurii de care se loveau liliicii. Mai era cineva în spatele următorului stâlp. *Chachu* se încruntă, dar Salaamat continuă să înainteze.

În mormântul întunecos văzu două figuri. Una părea a fi... doamna Mansoor? Da, chiar ea, exact așa cum o văzuse el atunci, în grădină, stând la masa la care se servea ceaiul. Însă acum stătea în picioare. Nu se întâlniseră niciodată în timpul vizitelor lui la fermă, dar el îi recunoscuse imediat fizicul băiețesc și părul tuns scurt, masculin. Nu se schimbaseră. Salaamat se aplecă în față, dar nu reuși să vadă cealaltă

persoană din cauza doamnei Mansoor. Ascultă atent. Vocea ei și vocea unui bărbat. De ce l-ar plăti un soț și o soție pe *chachu* ca să nu fie deranjați în timpul întâlnirii lor?

Bătrânul veni lângă el.

— Cine e bărbatul? întrebă în șoaptă Salaamat.

Chachu clătină din cap.

În spatele stâlpului se produse o mișcare. Bărbatul vru să o îmbrățișeze, dar femeia se trase în spate. Astfel, bărbatul deveni vizibil. Nu era domnul Mansoor. Amândoi începură să vorbească tare.

— Nu trebuia să-mi ceri să vin aici, spunea ea.

— Am dreptul să țin legătura.

Peste o secundă doi lilioci porniră către ei și toți patru se feriră.

— Oh, ce mai loc de întâlnire! strigă femeia.

Afară, înainte ca Salaamat să plece, *chachu* îl avertiză:

— Astăzi ai fost martor. Dar să fii surd, mut și orb!

1. Legile ce stabilesc pedepsele pentru anumite infracțiuni prevăzute în *sharia*, codul islamic. Printre ele se includ atât pedepsele pentru infracțiuni propriu-zise, cât și cele pentru încălcarea regulilor morale (n.r.).
2. Bancnotă de o sută de mii de rupii (n.r.).
3. Pistolul Tokarev (sau TT-30) e o armă semiautomată cu opt gloanțe, de producție sovietică (n.r.).
4. Lemn de nuc.
5. Pelerină cu motive florale purtată în regiunea Sindh a Pakistanului.
6. Unchi (în urdu, în orig.).

Anu

1

Doctorul privește înăuntru

Iulie 1992

Anu își luă la revedere de la o prietenă care venise să îi prezinte condoleanțe și să facă rugăciunea de după-amiază cu ea. După plecarea acesteia, se duse în salonașul cu televizorul, unde Daanish citea ziarul. Era așezat în locul în care stătea întotdeauna doctorul și făcea același lucru. Însă doctorul pune mai întâi într-o farfurioară firimituri de pâine pentru păsări, după care se așeza în scaunul care îi oferea cea mai bună vizibilitate asupra păsărilor, bătându-se cu palma peste coapse atunci când vrăbiile se luptau între ele. Daanish venea repede din bucătăria în care ea îi servise micul dejun, iar dacă apăreau și alte specii de păsări – peruși, păsări-țesător sau măcăleandri –, tatăl și fiul vorbeau îndelung despre ele.

Daanish continuă să citească fără să o observe.

Anu își respectase partea ei din înțelegere. Daanish fusese de acord să se întâlnească cu Nissrine, cu condiția ca Anu să nu îl preseze să își ia vreun angajament. Asta se întâmplase acum aproape două săptămâni. Deși își dorea foarte mult ca ei să se logodească, Anu tăcea. Când și când făcea următoarea observație: „Nissrine aceea este atât de frumoasă și de educată! Este exact genul de fată pentru un tânăr de vârsta ta“. Cele mai multe conversații, fie despre cină, fie despre ploaie, începeau în felul acesta. Era doar o sugestie. Nu o presiune.

Anu se așeză lângă Daanish. Pe iarba de afară nu se vedeau, bineînțeles, nici păsări, nici firimituri. Cerul era întunecat și adormitor. Camera, chiar și cu ventilatorul de deasupra, era o saună. Poate că luna iulie va aduce ploaia. Dar dacă venea ploaia, apa avea să se scurgă prin acoperiș. Și peste covoarele uzate o să cadă și mai multă tencuială. Între cei doi soți se purtase o bătălie permanentă: ea dorea să cheltuiască banii în casă, doctorul, în călătoriile lui, ea voia să economisească, el, să surprindă. Covoarele uzate se vedeau din nou acum, că fuseseră luate cearșafurile albe întinse pentru lecturile Coranului. Anu prefera cearșafurile.

Trecuseră cincizeci și una de zile de la moartea lui.

Anu aștepta ca prezența lui să nu se mai simtă atât de tare. Abia aștepta să termine cu numărătoarea zilelor. Dar știa că mâine, când se va trezi, își va spune: „Cincizeci și doi“. Va sta pe partea dreaptă a

patului, partea ei, și va netezi cu grijă cearșaful, temându-se ca nu cumva mâna ei să atingă partea lui de pat și, în loc să pipăie un loc gol, să-și dea seama că îl pipăie pe el. Își pune capul pe genunchi și încerca să uite ultimele cuvinte pe care i le spusese el din locul unde mâna ei nu îndrăznea să se aventureze. Dar tot le auzea, în fiecare zi tot mai puternic. Chiar și azi: *Mai este un dar pe care încă nu l-ai descoperit. De fapt nici eu.*

Anu decise să nu lase amintirea aceea să o bântuie, însă toată ziua se gândi numai la ea. Se așeză lângă Daanish și oftă din rărunchi.

— Nissrine aceea este atât de frumoasă și de educată...

Din spatele ziarului, Daanish o întrerupse:

— ...exact genul de fată pentru un tânăr de vârsta mea.

Ea își strânse buzele.

— Îți place să mă ții în suspans!

— Mărturisesc că sunt fascinat de autocontrolul tău. Ar fi interesant de văzut cât durează.

Ea plescăi din limbă.

— Vorbești exact ca tatăl tău. El întotdeauna studia lucrurile. Un bărbat nu trebuie să-și studieze mama.

— Dar ce trebuie să facă cu ea?

— Trebuie să asculte fiecare dorință a ei, declară ea pe un ton apăsător.

— Când nu te-am ascultat eu pe tine? zâmbi el, punând ziarul la o parte.

— Sunt o mamă foarte norocoasă, zise Anu. Fiul meu mă ascultă întotdeauna.

Apoi adăugă:

— Și mă va asculta întotdeauna.

El râse:

— Dacă nu e în joc fericirea lui.

— Eu mă gândesc doar la fericirea ta.

— Dar... încep el, după care ezită să-și continue gândul. Știu că te gândești la fericirea mea, Anu.

Ea se simți mulțumită.

— Ei bine, *este* frumoasă și educată, insistă Anu.

— Mi se pare mie sau ai început să cedezi? zise Daanish.

— Ai putea cel puțin să-mi spui ce impresie ți-a făcut.

— Credeam că am stabilit deja. Este frumoasă și educată.

— Dar *ți-a plăcut de ea?*

— De ea? A, da.

Chipul lui Anu se luminează:

— *Știam* eu că o să-ți placă! Ei bine, n-am de gând să te... știi tu, să te prezez.

Se ridică și se apropie din nou de scaunul lui.

— Continuă să gândești așa, îi spuse apoi, mângâindu-l pe umăr.

— În regulă.

Daanish își coborî din nou privirea în ziar. „Marș de protest“, citi Anu. Încercă să vadă mai multe, dar literele tipărite începură să îi joace prin fața ochilor. Minte ei rătăcea în altă parte, la frânturi din conversația ei cu mama lui Nissrine.

— Cine era fata aceea *oribilă*? întrebuse Anu. Sunt surprinsă că o fată atât de *sensibilă* ca fiica ta e prietenă cu *aia*. Și e a doua oară când îi strică planurile.

— Ai *absolută* dreptate, răspunsesse Tasleem. Are o influență teribilă asupra copilului meu. Întotdeauna a avut. Asta am spus și eu *mereu*. Când Nissrine mi-a zis că ea a invitat-o, pur și simplu *nu mi-a venit să cred*. Mai ales după episodul acela rușinos din fața tuturor. Acea *bay shurram*¹ i-a stricat *întotdeauna* imaginea fiicei mele. Nu are nici un pic de simț al... al *măsurii*. Nu știe să se poarte în societate.

— Care e numele ei de familie?

— Dia Mansoor. Cine a mai auzit un nume așa de stupid? Dar la ce te poți aștepta, având în vedere cine e mama ei...?

Fata *ei*.

Anu privi iarăși spre locul în care doctorul obișnuia să pună farfurioara. El era acolo, cu chipul și mâinile albastrii, îmbrăcat în cămașa albă, murdară, de la spitalul unde murise. Când era în viață, obișnuia să stea așezat pe canapea și să privească afară. Acum privea înăuntru, ca și cum ea și Daanish ar fi fost vrăbiile pe care le hrănea cu mâna lui. După cincizeci și una de zile, el era încă prezent. Anu intră în panică și deveni din ce în ce mai nerăbdătoare, dorindu-și ca Daanish să-i dea rapid un răspuns.

Își dresе vocea:

— Ce citești? Ceva interesant?

— Doar grav.

— De ce nu-mi citești și mie?

El o privi cu scepticism, după care îi rezumă repede articolul:

— Sediul unui ziar în limba engleză a fost vandalizat. Cei cinci bărbați în kaki au susținut că ziarul emisese declarații „anti-pakistaneze“. Așa că au confiscat presa tipografică. Este al două sute treizeci și treilea atac asupra unei redacții din ultimii șase ani. Ziariștii protestează.

Anu încercă din nou să citească, însă rândurile îi fugeau prin fața ochilor. În schimb, îl văzu pe Daanish în sufrageria lui Tasleem, jucându-se nonșalant cu degetele. De-abia se uitase la Nissrine. Începu să-i pieptene părul gros cu degetele.

— Este... începu ea. Vreau să spun că acest fapt trebuie să fie foarte interesant pentru tine. Din moment ce tu studiezi jurnalismul.

— Da, răspunse el, țuguindu-și meditativ buzele. Este.

În sufrageria lui Nissrine el se îndreptase spre fata cu nasul coroiat. Nasul lui Riffat. Nu semănau foarte tare. Părul ei ciufulit, de pildă, nu era ca al mamei ei. Femeia *aia* nu făcea altceva decât să-și spele părul și să și-l coafeze zilnic.

Daanish îi zâmbi. Ea știa zâmbetul acela. Băiatul continuă să vorbească:

— *Aba* nu a vrut niciodată să devin jurnalist. Spunea că o să-mi petrec viața luptând nu doar pentru

dreptul de a vorbi, ci și pentru cel de a trăi. Bietul *dada*, cum a zăcut el în închisoare toți anii ăia!

Genunchii lui erau la doar câțiva centimetri depărtare de fata aceea, care se trăgea cu nerușinare tot mai aproape de el. Era la fel ca mama ei. Avea doar același sânge, cum să nu! Dar sângele lui Nissrine era pur ca aerul de munte pe care îl respiraseră strămoșii ei cu secole în urmă. Fuseseră și strămoșii lui Anu. De aceea pielea ei era atât de albă, mersul, atât de măsurat, ochii, atât de plecați. Dar *aia...* cu câtă nerușinare își dădea capul pe spate și gângurea: „Serios? Ce? Uimitor!”

Daanish nici n-o observase pe biata Nissrine când servise ceaiul. Nici nu o privise când turna laptele sau când amesteca zahărul. Ceaiul i-a rămas pe masă, rece, neatins. Și în tot acest timp fata aceea brunetă a tot clipit cochetă, iar el o tot privea.

— Și totuși, continuă Daanish, *dada* a fost eroul meu. Și la fel sunt și acești bărbați și femei, zise el, arătând către ziar. Ei trăiesc pentru o cauză. Pentru ce altceva să trăiești? Mă fac să mă simt mândru de ei. Jurnaliștii americani nu au organizat nici un marș de protest atunci când câțiva au ieșit în față și au mărturisit cum au fost reduși la tăcere în timpul Războiului din Golf. Ei au recunoscut că, dacă ar fi vorbit, și-ar fi pierdut locurile de muncă. A spune lucrurile pe față este un act de curaj, dar jurnaliștii de aici riscă mult mai mult.

Ce văzuse oare la ea?

— Dar, Anu, mă întreb: sunt eu la fel de dur ca ei? Ar fi fost mai ușor dacă aș fi fost ca toți ceilalți băieți pakistanezi din State, care studiază ingineria sau economia. Aș veni acasă gras și sănătos, așa cum e Khurram.

Poate că îi plăceau fetele puțin mai băiețoase. Ca aceea scundă și șatenă din fotografie. Purta o șapcă pe care scria Fully Food. Și un șorț. Nu părea să mai aibă și altceva pe dedesubt. Dar nu prea aveai ce să vezi la ea.

— Și apoi am citit cum SUA insistă să semnăm tratatul de neproliferare și am știut că trebuie să scriu. Nu contează că nici un membru al Consiliului de Securitate al ONU nu a semnat. Nu contează că toți cei cinci membri permanenți au început cursa înarmărilor. Nu contează că armele de pe străzile noastre au venit de la ei sau că exporturile de arme din SUA continuă să crească. Războiul Rece s-a încheiat și nu le mai suntem folositori împotriva sovieticilor, așa că acum suntem inamicul.

Nu, îi plăceau și fetele plinuțe. Ca blonda aceea cu sâni atât de mari, de parcă alăpta.

— Ieri ziarul a tipărit o declarație emisă de Serviciul Secret al Statelor Unite. Știi ce spunea? Că riscul de atacuri cu rachete împotriva SUA este în creștere, așa că America trebuie să mărească cheltuielile pentru apărare. Îți vine să crezi? În timp ce țările sărace sunt pedepsite pentru că se apără, cea mai mare putere militară din lume vine cu scuze pentru a continua să-și perfecționeze armamentul.

Vorbea, privea și se comporta exact ca tatăl lui.

Daanish împături nervos ziarul.

— Problema e că noi cerem ajutor pentru tot. Cerșetori, asta suntem. Ori ne alăturăm bătaușilor, ori rămânem cerșetori. Astea sunt cele două alternative pe care le avem.

Ea îl mângâie pe obraz.

Daanish se retrase din calea mâinii ei:

— Nu m-ai ascultat deloc, nu-i așa, Anu? Nu te interesează!

— Haide, nu fi așa! se rugă ea.

Dar el se ridică și se duse în camera lui, aruncându-i peste umăr:

— *Aba* m-ar fi ascultat.

Anu se holbă cu groază la doctor, care privea în continuare înăuntru.

2

Indiciul

Anu stătuse la căpătâiul lui și flutura palma prin aer, ca să-i răcorească fruntea. El o apucă de încheietura mâinii și-i zise:

— Trebuie să-ți vorbesc.

Ea a fost îngrozită de ce urma el să spună. De ce să-l asculte? Auzise suficient.

— Tu n-ai păcătuit niciodată? N-ai făcut nimic condamnabil, dezgustător, josnic? Începu el, scuturând-o de încheietura mâinii.

Ea îl imploră să-i dea drumul.

— Nu, vreau să mă ascuți.

Începu să-i mângâie părul cu cealaltă mână și să-i sărute tandru degetele.

— Am încercat să fiu mereu lângă tine. Chiar dacă uneori nu am reușit.

— E prea târziu pentru asta, se plânse ea.

Cum îndrăznește să-i ceară iertare acum, când ea și-a pierdut orice chef pentru așa ceva? De ce era de datoria ei să-l absolve de vină? El fusese cel care dusesse o viață ușoară. Și acum venea la ea ca să cerșească o moarte ușoară.

— Nu, zise ea și își trase mâna. Nu vreau să aud.

— O să auzi, râse el. Și vei afla că mai este un dar pe care încă nu l-ai descoperit. De fapt nici eu.

Ea urcă scările spre camera lui Daanish, deși îl auzea cum o chema și tușea. Începu să scoată lucrurile băiatului, după care nu-l mai văzu niciodată pe doctor deschizând ochii.

După cincizeci și două de zile, Anu se trezi și își spuse: cincizeci și două. Trebuia să găsească darul.

Ea se întrebă ce indicii a lăsat și unde erau ele ascunse. Asta era ceva tare crud. Cât trăise, ea nu intrase niciodată în jocul lui. Dar acum povestea asta o frământa. Oare lăsase indicii în casă? Poate că da. Cele mai multe din darurile lui erau legate într-un fel sau altul de alimente sau de băuturi. Așa că

Anu începu din bucătărie: goli dulapurile, cotrobăi prin sertare și pe sub aragaz. O dată el îi lăsase pe o paletă a ventilatorului din tavan un evantai din os de cămilă, care fusese proiectat în fereastră atunci când ea pornise ventilatorul. Însă acum nu era nimic acolo.

După ce răscoli zdravăn toată bucătăria, căută în jurul plantelor. Acestea erau locurile unde el prefera să ascundă darurile. Nimic. Nici în salonașul cu televizorul, nici măcar în apropierea canapelei lui extensibile. Nu găsi nimic.

Daanish trecu pe lângă ea și se îndreptă spre ușă. Iarăși ieșea undeva, însoțit de Khurram. O sărută de despărțire. Ea îl privi admirativ – brațe puternice, picioare lungi. Semăna cu doctorul, cum era acum douăzeci și trei de ani, înainte de a începe să chelească și să facă burtă. Înainte ca ea să devină umbra din peșteră.

Anu ieși în curte și se uită cum Daanish se îndrepta către casa lui Khurram. Apoi își întoarse fața asudată în bătaia slabei urme de briză. Nu dorea să intre în casă. Ceea ce dorea era să stea în acel loc până ce o părăsea dorința de a îi face jocul doctorului. Privi de-a lungul și de-a latul grădiniței, unde tufa de *plumbago* părea un izvor de stele albastre și fiecare floare de *anthurium* – o palmă mică, albă, cu un deget alb înălțat în mijloc. Doctorul spusese întotdeauna că era cel mai obscen lucru pe care îl văzuse el vreodată. Chiar atât de îngust la minte fusese! Și încă mai era. Ar fi vrut să-l uite și să se bucure de flori, pur și simplu pentru că trebuia să se bucure de ele. Voia să se lase pătrunsă cu totul de torpoarea acelei zile. Voia să atingă ceea ce fusese al ei înainte de a se căsători cu el.

Frunzele foșneau. O pisică fără stăpân născuse patru pisoi, care se cuibăriseră sub un bananier. Unul din pisoi, cu două pete pe coadă, una albă și una neagră, căzu peste ceilalți și dădu din lăbuțe speriat, în timp ce mama lui mârâi încet.

Înainte ca ovarele să-i fie scoase, ce dar îi oferise doctorul?

Nu-și putea controla gândurile. Pe atunci încă mai era vrăbiuța lui. Oftând, Anu intră în casă pentru a găti.

Deodată, în momentul în care intra în bucătărie, avu o revelație. Desigur: primul dar al doctorului a fost fiul lor. Ultimul dar trebuia să aibă legătură cu acesta. Găsise indiciul – era Daanish.

Și acum ce urmează?

Anu stătea în fața chiuvetei și spăla un pui, simțind încă prezența lui. Va învăța s-o accepte și pe ea. Se va obișnui, va strânge lucrul de mână și va pregăti ceaiul. Va arunca ceaiul și îl va face din nou dacă așa dorea el. Se simțea ca atunci când stătea nemișcată sub el, în nopțile când el se trezea în toiul nopții, după ce o visase, evident, pe ea, și, fără să-i pese dacă era trează sau nu, o pătrundea brutal pe întuneric. Nu, el nu va muri niciodată. Chiar și prezența lui ar putea să devină un lucru obișnuit.

Lăsând puiul să fiarbă la foc mic pe aragaz, se uită la ceas: trecuse puțin de prânz. Daanish venea întotdeauna târziu acasă.

Copilul pleca din nou.

— Unde te tot duci? îl întrebă ea.

— Mă duc să mă distrez, Anu, îi răspunse exasperat Daanish. Tu de ce nu ieși cu prietenele tale?

— Dar... încep ea cu o voce tremurătoare. Aș putea să vin cu tine. Khurram e un băiat drăguț. Sunt sigur că nu l-ar deranja.

Daanish, care avea pe el un tricou și pantaloni scurți cu franjuri, îi aruncă o privire uluită de sub șapcă.

— Am făcut tot ce am putut ca să stau lângă tine, Anu, dar am nevoie și să mai ies din casă.

O spusese ca și cum îi făcuse o favoare. Ca și cum compania ei era un fel de pedeapsă. La fel făcea și doctorul.

— N-o să vă încurc! insistă ea rugătoare.

Însă Daanish, încăpățânat, ieși fără să ezite.

Ea-și petrecu ziua trecând de la o fereastră la alta și ieșind deseori în curte, ca să curețe tufele de hibiscus. Se duse de mai multe ori până la dormitorul lui Daanish, sperând că ușa s-a deschis în mod miraculos. Din greșeală, uitase să scoată cheia din ușă înainte de sosirea lui. Dacă Daanish era indiciul, poate că darul era în camera lui. Oare să aducă un lăcătuș?

De fiecare dată când se întorcea din ieșirile lui, hainele îi erau pline de nisip. Dâre mici de nisip uscat se vedeau și pe părul lui des de pe picioare, iar genele îi erau ca niște pensule prăfuite. Odată – Anu era sigură de asta – veni cu buza superioară crestată. Chiar acolo unde se curba, sub nara dreaptă. El încercă să ascundă urma de sânge întorcându-și bărbia dinspre ea, sugându-și buza sau ținându-și șapca pe cap toată ziua. Dar umbra șepcii nu reuși s-o păcălească. Mica rană ieșea destul de mult în evidență. Anu era aproape sigură că Daanish fusese la golf împreună cu Khurram. Probabil căzuse pe stânci, însă faptul că se rănise doar pe acel centimetru al buzei de sus rămânea unul misterios. Și de ce ținea totul secret? Când era mic, lui Daanish îi plăcea să iasă cu ea.

Începu să curețe arbustul de *bougainvillea*. Spre deosebire de soțiile îngâmfate ale prietenilor doctorului, ea nu apela niciodată la servitori care să muncească pentru ea. Grădinarul venea o dată pe săptămână pentru a tunde iarba, însă de udatul plantelor și de curățarea copacilor se ocupa ea. Nu ceruse ajutor nici la gătit. Nu avea nici șofer și nici *chawkidaar*². Apoi oftă iar: ce rost avea să angajeze pe cineva ca să păzească o proprietate care și așa era într-o stare de degradare evidentă? Exteriorul casei ar fi trebuit retencuit de ani de zile, iar fisurile pereților ar fi trebuit reparate. Poate că acesta va fi următorul ei proiect. Va trebui totuși să mai aștepte: banii cheltuiți pentru renovarea camerei lui Daanish fuseseră obținuți din vânzarea colierului de perle și a altor daruri și nu mai avea prea multe de vândut.

În timp ce tăia tulpinile spinoase de *bougainvillea*, se uită la cerul tăcut. Avea culoarea perlelor. Anu își șterse fruntea – umiditatea ajunsese la nouăzeci, dar nu se simțea nici un picur de ploaie. Astăzi abia dacă bătuse puțin vântul. Modesta ei grădină zăcea într-o ceață înăbușitoare. Pășii desculță pe iarba țepoasă, cu tulpini care căpătau încet-încet culoarea maronie. Doctorul îi dădea o alocație lunară suficient de mare pentru a putea cumpăra doar un singur rezervor de apă pe săptămână. Nu era îndeajuns

pentru gazon. Soțiile acelea cu care flirta el cumpărau semințe de iarbă americane, așa că peluzele lor erau moi ca pernele. Iar grădina ei, a acelei oribile femei Mansoor, cu fiica ei oribilă, câștigase deja toate premiile horticole înainte ca Anu să afle că existau măcar. Își imaginează grădina aceea: verde ca jadul unei casete pe care doctorul i-o cumpăraseră o dată pe ascuns lui Daanish. Copilul, desigur, a găsit-o în aceeași zi. Cum de ei doi comunicau atât de bine unul cu celălalt?

Și ea lăsase un obiect pe care să-l găsească Daanish. Dar el n-a pomenit nimic despre fotografia din caseta lăcuită. Douăzeci și trei de ani a fost bântuită de acel chip: bucle zburdalnice, în vânt, încadrând o frunte netedă, mare, nasul cu o tentă de roz și gura deschisă într-un zâmbet plin de extaz. Umerii lipiți de ai lui. Fularul lui atingând obrazul ei. Amândoi râdeau, ca și cum nu le venea să creadă că puteau fi atât de fericiți.

Ea dorea ca Daanish să afle cât de mult o obsedase acea fotografie. Dar el nu spusese nimic.

Norii călătoreau leneși pe cer, căscând din când în când, și o lăsau să privească dincolo de fereastra de un gri-cărbune. Uneori imaginea de pe partea cealaltă era albastră. Alteori, de un negru impenetrabil. Apoi fereastra se înghițea pe sine și se deschidea în altă parte.

Oare Dumnezeu îi va ierta ura? Nu dorise decât să fie sigură de un singur lucru – de fiul ei. Doctorul o lipsise de toate plăcerile, cu excepția acesteia. Nu o va putea atinge niciodată, deși încerca să o facă, chiar și de dincolo de moarte. De aceea lăsase el un dar la Daanish. Dacă ea îl găsea și îl distrugea, Daanish va putea fi în sfârșit numai al ei!

Oftă: tăiase arbustul mult prea tare.

Era puțin după ora unu. Daanish plecase de trei ore. Dacă ar fi acceptat să-l însoțească, ar fi putut fi acum cu el pe stâncă, ar fi privit împreună marea învolburată sub norii învălmășiți și poate că ar fi fost învăluiți de primul muson din acest anotimp. Picăturile mari, consistente, le-ar izbi ceștile de ceai, iar ei ar sorbi licoarea ploioasă, privind picăturile ce țopăie în același fel pe întinderea mării. Ea ar fi purtat șalul ei albastru și s-ar fi putut aciua amândoi sub el.

Anu pătrundea tot mai tare cu foarfeca în tufa de *plumbago*, iar fantezia ei deveni atât de vie, încât putu să simtă mirosul ploii. Îi trecu prin minte că, de vreme ce știa unde mergea fiul ei o dată la câteva zile, ar fi putut să se ducă după el. L-ar putea ruga pe fratele ei să o ducă – sau, poate, pe unul din vecini. Băiatului îi plăcuseră mereu surprizele doctorului. De ce nu i-ar plăcea și ale ei?

Își simțea capul încins ca o farfurie fierbinte. Rămăsese prea mult timp afară. Pielea ei albă avea să se pârlească. După ce adună într-un sac de plastic crengile tăiate și grămada de frunze căzute, Anu deschise poarta din față. Era gata să arunce sacul în tomberonul de lângă căsuța poștală, dar se opri: era de-abia luni, iar gunoiul nu avea să fie luat până vineri. Decise să se ducă până la maidanul de la capătul străzii, unde își arunca gunoiul toată lumea.

Pungi de plastic fluturau printre crengile aruncate în mijlocul maidanului. Dedesubt era o groapă umplută cu alimente putrede, recipiente de plastic și cenușă rămasă de la numeroasele gunoaie arse. Fluturând mâna ca să alunge muștele, își aruncă sacul, deranjând furnicile de un roșu-aprins ce se târau prin fecale. Aici aruncase fotografiile lui Daanish în ziua sosirii lui și, înainte de asta, în timp ce doctorul era pe moarte, tot aici aruncase și multe din nimicurile lui. Cum ar fi colecția lui de scoici.

Nu îi fusese ușor, dar era bucuroasă că o făcuse. Doctorul îl trimisese în Amrika, dar el nu avea nevoie de acele fotografii. Doctorul alesese culorile camerei lui Daanish, dar acum el era mort. Oare bietul băiat nu i-ar fi simțit lipsa și mai mult dacă ea nu ar fi zugrăvit? La fel era și cu scoicile! Doctorul i le dăduse, dar Daanish nu le mai dorea. Aruncând lucrurile doctorului, ea nu făcea de fapt altceva decât să îl ajute pe Daanish să-și uite durerea.

Anu se întoarse. Trecând pe lângă casa lui Khurram, aflată în dreapta ei, privi amestecul curios de coloane de marmură verde, țigle roz și armături de alamă. Auzi niște voci care se apropiau. Poarta se deschise și văzu o mașină care ieșea cu spatele. Ea se dădu la o parte și se uită înăuntru. Era doctorul, care pleca la o întâlnire, îmbrăcat într-un costum gri-închis și cu o cravată în dungii. El îi aruncă o privire muștrătoare: *Cară-te înapoi la stupidele tale treburi casnice!*

Clipi și își dădu seama că de fapt era Khurram, care vorbea la telefonul mobil.

Văzând-o și el, Khurram o privi cu aceeași uluire cu care îl privi și ea. Așa înțelese ea lucrurile: dându-și seama că ar fi trebuit să fie cu fiul ei, el se făcuse mic, pentru a nu fi observat, se simțise prost pentru că fusese deja observat, se ridicase, ezitase și, în timp ce mașina se îndepărta, decisese să-i facă cu mâna.

1. Nerușinată (în urdu, în orig.).

2. Paznic de noapte (în urdu, în orig.).

Dia

1

Tumult și fericire

Pe măsură ce nivelul umidității creștea, Dia trecea prin modificări intense ale dispoziției. Singurul loc unde își dorea să fie era în golf, cu Daanish, în ciuda prezenței de rău augur a lui Salaamat. De ce nu putea fi mereu acolo?

Își petrecea timpul așteptând să sune telefonul (cum de-a putut odinioară să afurisească cea mai mare invenție a omului?) și, atunci când suna, se grăbea să răspundă sunetului chinuitor, care acum era cea mai dulce melodie. Dacă la capătul celălalt al firului era el, Dia țopăia de-a binelea de bucurie.

Dacă nu suna el, uneori îl suna ea. Alteori își spunea că e rândul lui. Apoi își muta privirea de la telefon la cerul cenușiu și apoi la calendarul atârnat pe ușa de la bucătărie. Iunie deveni repede iulie, iar din luna aceasta trecură ca gândul trei săptămâni. Însă ea abia dacă observă. Nu-i mai acorda atenție nici măcar lui Inam Gul, care o urma cu gura căscată. Tot ceea ce conta era următoarea întâlnire cu Daanish.

Dar peste câteva momente se certa pentru că pierdea zilele în această nesuferită ceață a așteptării. Era ceva atât de copilăresc! De *tipic*! Apoi își făcea griji. El suna, în medie, de două ori pe zi. Oare asta însemna că între timp nu se gândea la ea?

Și, în cele din urmă, inima îi bătea cu putere în timp ce repeta fiecare cuvânt pe care Daanish i-l spusese, începând cu insistența plină de pasiune cu care îl auzea rostind prin micile orificii ale receptorului de plastic: „Trebuie să te văd. Nu mâine. Astăzi. Acum“. Amintirea o încânta așa de tare, că înțepenea, nu-și mai dădea seama unde se așază, unde se oprește locului, dacă mănâncă sau citește, ce spune sau ce avea de gând să facă. Era mult mai important să-și imagineze unde se afla el, ce mânca sau ce citea, ce spunea sau ce intenționa să facă. Își imagină mușchiul de pe partea interioară a coapsei lui, chiar deasupra genunchiului: se încordase oare atunci când el se aplecase să vorbească la telefon? Îi văzu gâtul lung, aspru, locul fără păr de pe fiecare antebraț – când va putea să simtă din nou mirosul pielii lui? Până atunci timpul era oprit în loc.

Drumul lung cu mașina până la fermă era exact lucrul de care avea nevoie: era pretextul ideal pentru visare neîntreruptă. Umplea cu dorințele ei câmpiile însetate de dincolo de fereastra mașinii, de-abia observând paznicii care o însoțeau. Fie că o priveau cu subînțeles, fie că stăteau prea aproape, ea era cu Daanish, întinsă pe nisipul dintre stâncile uriașe, și savura parfumul lui proaspăt. Ascultau valurile

ce se spârgeau de cetatea lor de stânci, iar uneori spuma ajungea până la cuibul lor. Ștergându-și sarea din ochi, el îi promitea: „Când voi veni anul următor, la sărbătorile de iarnă, marea va fi perfectă pentru a te învăța să înoți“. El refuza să accepte teama ei de apă. Iar ea refuza să accepte faptul că, în mai puțin de o lună, universitatea lui se va deschide din nou, iar el va pleca. În timp ce mașina înainta cu viteză pe marginea albiei uscate a râului, ea plutea alături de el, iar membrele li se împleteau, și așa avea să fie mereu.

La fermă începuse un alt ciclu. Sămânța depusă de fluturele selectat pentru înmulțire era analizată atent, căutându-se orice semne de boală, iar ouăle perfect sănătoase erau păstrate timp de zece zile pentru incubatie. Din primele care fuseseră selectate ieșiseră deja omizi mici, copii care nu doreau nimic altceva decât să mănânce.

Lăcomia lor era la fel ca a ei.

Astăzi Dia stătea în fața tăvilor pe care se aflau larvele nou-născute, puțin mai mari de un centimetru. Gândurile îi zburau de la Daanish la rezultatele examenului, publicate chiar în acea dimineață în ziar. Picase examenul, desigur, iar asta însemna că va trebui să repete clasa. Toți cei care trișaseră luaseră examenul.

Furioasă, scutură frunzele dintr-o tavă. Larvele se zvârcoliră, după care începură iar să mestece. Cele pe care le pusese pe cămașa lui Nini fuseseră cu câteva zile mai în vârstă decât acestea. Îi era dor de prietena ei. Niciodată nu va mai ține la o altă fată cu ușurința cu care ținuse la Nini. Încrederea dintre ele, indestructibilă timp de nouă ani, dispăruse pentru totdeauna. Era spulberată. Dia își oblojea rănilor și probabil că și Nini făcea același lucru. Dia se gândi că este a doua mare pierdere din viața sa, după cea a tatălui ei. Numai că în acest moment, în ciuda a ceea ce Daanish insistă să-i explice, ea era de vină.

Dar oare chiar era?

De vreme ce în vară colegiul era închis, nu avuseseră prilejul să se mai întâlnească. După acel ceai, trecuseră zile întregi până când, în cele din urmă, Nini sună. Furia ei excesivă nu făcuse altceva decât să îi ușureze Diei relația cu Daanish. Dar apoi, peste o săptămână, Nini o vizită.

Arăta groaznic: avea cearcăne sub ochii ei frumoși și luminoși, tenul îi era palid, iar mersul, nesigur. Oare ce impresie îi făcuse Dia? Că deborda de fericire?

Au stat amândouă față în față pe patul Diei, fiecare hotărâtă să o lase pe cealaltă să înceapă. După zece minute de tăcere rece, Nini plecă fără a spune nici un cuvânt. Dia își zise: „Fugi. Fugi în brațele ei și implor-o să te ierte, nesăbuito!“ Dar rămase pe loc. Raționamentul lui Daanish îi răsuna în minte: între el și Nini nu fusese nimic. Nu erau căsătoriți sau logodiți și nici măcar prieteni. Nu era nimic, doar un interes din partea mamelor lor. Nini fusese o străină pentru el încă dinainte ca Dia să-l întâlnească pe Daanish. O lăsă pe Nini să iasă pe coridor.

Sara, nepoata lui Inam Gul, îi spuse ceva. Dia clipi.

— Hmm?

— Am spus că arăți puțin cam obosită, repetă Sara.

— Cred că mă și simt un pic obosită. Ăștia au ieșit azi? întrebă ea, arătând către tava alimentată cu

frunze proaspete.

— Da. E a treia oară când îi hrănesc de azi-dimineață. Au mai rămas șase.

Dia se simțea prost când trecea pe lângă masă cu expresia ei visătoare, în timp ce femeile din jurul ei trudeau. Câte femei din jurul ei aveau timp să viseze cu ochii deschiși? Sara arăta ca și cum încetase de mult să-și mai bată capul cu asta.

Dia plecă agitată din laborator, fără să-i salute pe ceilalți angajați, și se îndreptă spre adăpostul alăturat. Pe drum se întâlnește cu Sumbul, care spăla scutecul celui de-al patrulea copil al ei la robinetul din exterior. Copilul suferea de diaree, iar Sumbul îi spăla hainele aproape în fiecare oră. Stătea ghemuită, cu părul în ochi și cu grija pe chip. Al cincilea copil începea deja să se vadă.

Dia se încordă, îngreșoșată de vederea și mirosul excrementelor apoase ale băiatului.

— Să sperăm că până mâine va fi bine, o consolă ea pe Sumbul. Medicamentul o să înceapă să acționeze.

— Să sperăm, zise Sumbul, zâmbind forțat.

Stoarse bucata de pânză, se ridică și o puse la uscat pe o ramură.

Intrară împreună în adăpost. Copilul dormea pe o canapea foarte uzată, cu o pernă pusă pe marginea exterioară, ca să nu cadă. Sumbul o potrivea mai bine și apoi se așeză lângă el. Telefonul era în cealaltă cameră. Dia nu voia să vorbească cu Daanish în fața lui Sumbul. Era clar că Salaamat îi povestise despre întâlnirile ei amoroase, pentru că Sumbul devenise din ce în ce mai curioasă. Începu chiar să insinueze că dacă mama Diei o sfătuisese să stea departe de familia lui Daanish, înseamnă că așa trebuia să facă. Ca și cum era treaba ei!

Vrând să se afle în treabă, Dia săltă capacul unei oale de pe aragaz: prânzul angajaților.

— Miroase bine! mormăi ea, ca să spună ceva.

Pe canapea, Sumbul își lega părul, fredonând o melodie. Apoi îi zise Diei:

— Astăzi ai de gând să te întâlnești din nou cu el?

Dia izbucni:

— Salaamat în golf, tu aici, Inam Gul și familia mea acasă! Chiar și paznicii. Nu poți avea nici un pic de intimitate în țara asta! Totul se face pe ascuns. Dar nu facem nimic greșit. De fapt ce ar putea fi mai frumos de-atât? Cu toate acestea, *eu* sunt păcătoasa. Mă simt ca o *gunnah gaar*¹.

Sumbul o privi rănită.

— Suntem doar îngrijorați în privința ta, Dia *baji*.

Oare Sumbul nu vedea cât de ironică era situația? Sumbul, care era exact de vârsta Diei, avea pe cap patru copii și un soț rău și aștepta al cincilea copil. Și totuși pentru Dia, care era îndrăgostită, își făceau toți griji.

Se duse demnă în cealaltă cameră și închise ușa. Sumbul putea să asculte prin gaura cheii, dacă dorea. Formă numărul lui Daanish.

— Bună! Sunt Dia.

— Khurram! Ce surpriză!

— O, nu! Și tu? Cine-i lângă tine, mama ta?

— Da, da.

— Sună-mă tu, bine? Sunt la fermă.

— E o idee minunată! Vin imediat la tine.

Lăsându-se să cadă pe pat, Dia trase adânc aer în piept. *Acum mă simt mai bine.*

În timp ce aștepta telefonul lui, inspiră cu putere mirosul proaspăt al pielii lui arămii. Rămăsese adânc impregnat în porii ei. Un fior îi brăzdă obrazul și coborî de-a lungul gâtului.

Se gândi la ceilalți bărbați din viața ei: la frați, amândoi aproape străini pentru ea, la veșnicul Inam Gul, la tatăl pe care îl avusese până la vârsta de paisprezece ani. Apoi se gândi la clipele de iubire romantică, la accesele de iubire pe care le simțise față de băieții stângaci pe care îi cunoscuse la petreceri zvăpăiate. Săruturi în toaletele unor case străine. Nimic altceva – nici nuditate, nici sex. Daanish o lăsase să înțeleagă foarte clar că le dorea pe amândouă. Dar avea ea încredere în el? Își aminti avertismentul pe care i-l servise ea însăși lui Nini: *Se va distra cu femeile din străinătate, dar se va căsători cu o femeie de aici pentru a-i face pe plac mamei sale.*

Deci care era locul ei în toată afacerea asta?

Dia se întoarse pe o parte. Mândria o împiedicase să întrebe câte femei mai existaseră înainte de ea. Sau câte mai existau. Cu toate acestea, gândul acesta o sâcâia. Uneori îl alunga, simțind cât de inutil era, alteori hotăra că nu era deloc inutil. Ar putea să o ajute să-și dea seama dacă poate avea sau nu încredere în el. La urma urmei, dacă un bărbat e mai experimentat ca o femeie, nu se va simți ea întotdeauna ca un copil? Și nu făcea asta parte din ceea ce îl incita pe el la o femeie?

Telefonul sună.

— Da?

— Îmi pare rău, zise Daanish, acum mai relaxat. Anu a devenit insuportabilă.

— Ce s-a întâmplat?

— Și-a dat seama că de fapt Khurram nu are incisivi ca ai tăi.

Dia icni:

— A întrebat direct cum s-a întâmplat?

— Nu, l-a văzut pe stradă în timp ce trebuia să fie în golf, giugiulindu-se cu mine.

La capătul celălalt al receptorului Daanish plescăi din buze, imitând sărutul a doi îndrăgostiți. Pe fundal cineva râdea înfundat.

— E Khurram? râse ea.

— Mda! Zice că nu s-a mai distrat așa de când a fost la cumpărături în Amrika.

Dia râse din nou.

— Și acum?

— Acum, răspuse Daanish, cred că o să mă folosesc de rabla noastră. O să plec singur și dacă mă întreabă unde mă duc – ceea ce în mod sigur va face –, o să mă gândesc eu la altceva.

— Fără Salaamat! răsufală ea ușurată.

— Da. Doar tu și cu mine și *mult loc* să facem tot ce vrem.

Daanish făcu o pauză. Era cea mai calculată pauză din lume. Și cea mai incitantă. Apoi zise:

— Pot să te iau de undeva mâine?

Hotărâra să se întâlnească la un fast-food. Daanish îi trimise un sărut și închiseră.

Când Dia ieși din cameră, Sumbul o privi dezaprobator. Se așezase pe podea, unde îi era mai ușor să-l schimbe pe copilul plângăcios. Lenjeria murdară – o bucată dintr-un *kameez* mai vechi al Diei – zăcea mototolită lângă băiat, iar în cameră începuse să miroasă urât. Sumbul îi mai dădu puțin din medicament.

— Încă o picătură. *Shabash*², ce curajos ești!

Dia ar fi putut să o ajute pe Sumbul să îl schimbe. Dar nu voia să o facă. Iar în ziua aceea Sumbul nu mai vorbi cu Dia. Mai întâi mama, apoi prietena ei cea mai bună, iar acum și angajata ei preferată – din cauza lui Daanish, le pierdea pe toate trei.

2

Ploaia

În mașină tensiunea Diei se făcu de trei ori mai mare. Ura să o mintă pe Riffat, se temea de protestatarii de pe străzi și intra în panică la gândul că-și pierdea mințile pentru un bărbat pe care nici măcar nu era sigură că îl cunoștea.

Cu o zi înainte se anunțase încă o grevă. Străzile erau pustii și magazinele închise. Erau nebuni fiindcă ieșeau singuri? Amândoi știau că, dacă se întâmpla să oprească, erau în mare pericol. Diei aproape că îi era dor de Salaamat. Părea capabil s-o protejeze. Daanish nu părea așa.

Daanish îi ținea mâna într-a lui, iar cu cealaltă mână manevra volanul.

— Ești foarte tăcută.

Ea îi strânse mâna.

— Orașul arată atât de sinistru! Parcă ar fi fost bombardat.

El o aprobă:

— La asta mă gândeam și eu.

Un autobuz trecu pe lângă ei, luminițele de pe el clipiră, transmițând mesaje intermitente de dragoste, iar în urma lui plutiră zeci de litri de monoxid de carbon. Pe partea din spate a autobuzului erau pictați doi ochi conturați cu *kohl*, lângă care era scris mesajul: *Dekh magar pyar se*. „Privește, dar cu dragoste!“ În jurul ochilor acelora roiau papagali roz, ce purtau în ciocuri flori în formă de inimă, și picioarele pasagerilor care încercau cu disperare să rămână în autobuz.

— Totul e atât de complicat! zise Dia, ridicând fereastra, ca să nu intre fumul. Cum era în America, unde aveai libertatea de a te vedea cu oricine ori de câte ori doreai?

Propria-i îndrăzneală o făcu să se rușineze. El tăcu, iar ea simți că tăcerea i se lungi cu două bătăi de inimă în plus. În cele din urmă Daanish răspunse:

— Cu siguranță că lucrurile erau mult mai simple.

Un răspuns prea banal.

— *Ce lucruri?* îi scăpă Diei.

Auziră un ușor hure și văzură un fulger departe, spre vest.

— S-ar putea să plouă, spuse Daanish.

Până la golf nu prea și-au mai spus mare lucru. Daanish nu-i lăsă mâna nici o clipă, nici atunci când drumul se îngustă și ar fi avut nevoie de ambele mâini pentru a păstra direcția, nici atunci când o autocisternă forță depășirea și a fost cât pe ce să își găsească sfârșitul acolo.

La golf ea își mușcă buza, amintindu-și relatări ale poliției despre cabanele de pe plajă care fuseseră jefuite și despre femeile violate. Refugiul lor nici măcar nu avea vreo cabană în care să te poți ascunde. În mintea Diei roiau articolele de ziar în care femeile erau ucise de unchii și frații lor pentru chiar mai puțin decât făcuse ea. Privi în jur cu îngrijorare – ea, produsul unei țări în care pentru o femeie sficiunea era însăși condiția supraviețuirii. Unde reputația unei femei era măsura valorii ei.

Oare dacă va fi descoperită, asta ar însemna sfârșitul pentru ea? În ce s-ar putea transforma fratele ei Hassan? Adevărul era că îl cunoștea foarte puțin. Iar pe mama ei o cunoștea oare cu adevărat? La ultima lor dispută Riffat îi trasase o limită. Îi spusese Diei că într-o bună zi și ea va trebui să se gândească la aceste lucruri. *Habar n-ai cât de ostilă poate deveni societatea dacă o provoci.* Îi spusese Diei că va fi alături de ea și totuși, la ultima lor discuție, își impusese autoritatea. Cuvintele lui Nini – *când îmi văd părinții, mă doare capul* – o chinuiau acum pe Dia. Dacă și Riffat era la fel?

Dar Daanish începu să-i maseze nodul care se forma în ea încă de la prima lor întâlnire amoroasă. Durerea iscată de faptul că îi mințea pe cei pe care îi iubea, îndoielile cu privire la Daanish, groaza că va deveni subiectul de distracție al lui Khurram sau al lui Salaamat și al prietenilor lor – toate aceste griji o părăseau încet-încet. Era ca și cum și-ar fi lepădat jumătate de piele. Jumătatea veche se uita repede în jur, temându-se să nu fie văzută. Și nu credea că va putea să distrugă vreodată complet acest strat de piele.

Sau poate că ar fi putut. Degetele lui Daanish avansau cu dexteritate. Ea avea douăzeci de ani și era gata să fie altceva decât păstrătoarea onoarei familiei sale. Avea douăzeci de ani și era gata să se lase iubită.

Marea era umflată și furioasă și se înălță peste talia ei în timp ce se îndreptară către fâșia de nisip dintre stânci. Meduzele le ieșeau pretutindeni în cale. Le evitau în timp ce înaintau, privind din când în când, cu sufletul la gură, alte forme de viață împinse la țarm: un pui de pisică-de-mare, a cărui coadă se mișca de colo colo în valuri, și mai multe scoici.

Golful era pe cât de sublim, pe atât de îngrijorător, reflectă Dia, sprijinindu-se de Daanish, care se rezemase de stâncă. Cerul era ca o lespede dură, gri. Se auzeau niște bubuituri înfundate, ca și cum capul ei s-ar fi odihnit pe pântecul lui înfometat.

— Mă mir că nimeni nu a descoperit locul ăsta până acum, zise Dia.

— Eu mă tot tem de asta, răspunse el, ținându-și brațele în jurul taliei ei. Oamenii atrag alți oameni.

În momentul când pe aici va trece un grup, voi pierde paradisul copilăriei mele.

Ea îl sărută ușor pe gât.

— Mere verzi, șopti ea. Din asta ești făcut.

Brațele ei le atingeau pe ale lui Daanish, care aveau o nuanță de ocru. Ale ei erau de un ocru mai deschis. Cupru. Ale lui erau acoperite cu păr. Ea zâmbi, amintindu-și cum acest fapt o făcuse să-i acorde puncte în minus când îl studiase prima oară. Iar Daanish îi spuse, atingându-i buza de sus, ușor acoperită de puf, cu buza lui de jos, că nici ea nu ducea întru totul lipsă de păr.

Daanish purta pantaloni scurți, iar acest lucru făcea ca alipirea de el să fie și mai plăcută. Dia își plimbă mâinile peste picioarele lui lungi și suple: erau păroase chiar și de-a lungul interiorului coapselor și era plăcut să le strângi în mână. Îi gustă clavicula, acolo unde îi atârna colierul. Scoicile erau sărate și umede. Nasul ei se opri la una mică, numită scoica lui Venus. Era de un alb lăptos, cu striații negre în formă de V pe partea din față. Partea din spate era netedă și lucioasă, așa cum trebuia să fie osul.

— Ai idee de ce se numește așa? Scoica lui Venus? La urma urmei, ai altele și mai frumoase.

Dacă ar fi fost cu altcineva, nu ar fi întrebat. Dar Daanish era la fel de intrigat de originea lucrurilor ca și ea. Era lucrul care îi unea. Începuseră cu începutul – așa îi plăcea Diei să creadă.

— N-am idee. Încearcă să ghicești.

— Ei bine, se spune că Venus s-a născut dintr-o scoică, dar de alt soi. Și mă întreb dacă ruda asta a ei, scoica lui Venus, nu a primit cumva numele din greșală.

— Destul de slab, zise el, explorându-i lobul urechii cu limba.

— Știi, Venus sau Afrodita avea un brâu care mirosea atât de bine, încât chiar și zeii legați de pământ găseau un mod de a ajunge la ea. Atâta știu. De aceea numim acele arome îmbătătoare „afrodiziac“.

— Hm, făcu el, mușcându-i cealaltă ureche. În cazul acestei zeițe anume magia pare a fi chiar aici, în acest organ deosebit de pe partea stângă a capului ei, adăugă apoi, trăgând-o la pieptul lui și respirând agitat.

Dia își dădu seama că pielea moale a obrazilor îi era cuprinsă de senzația aceea bine-cunoscută, senzație care cobora către sâni. Mai mult decât orice, își dorea ca el să o atingă acolo. Totuși se desprinsese din îmbrățișarea lui.

— Haide, Daanish. Vorbește-mi! Mai povestește-mi despre scoicile tale.

El o privi. Apoi își înclină capul spre ocean, ca și cum ar fi vrut să spună: *Uită-te unde suntem, cât de singuri suntem și cât de rar se întâmplă acest lucru. De vorbit putem vorbi oricând, dar nu putem face asta mereu.*

Dia își întoarse capul rușinată. El îi mângâie obrazul cu degetul mare și o întrebă:

— Ești agitată din cauza mea?

Dia nu putu face altceva decât să încuviințeze. Așa că Daanish o trase iarăși la pieptul lui și începu să-i vorbească despre legătura dintre moluște și mitologie. Venus nu era singura zeiță al cărei nume era purtat de o scoică. Mai erau și altele: melcul Neptun de New England, Trompeta lui Triton...

Îi plăcea vocea lui. Îi plăceau accentele lui, argoul american amestecat cu engleza literară. Uneori folosea cuvinte precum *mere* și *come about*, alteleori *whoa* și *bucks*.³

— De asemenea, hindușii pun mare preț pe o anumită scoică. Se spune că Vedele au fost furate de un demon, care le-a ascuns într-un melc stângaci. Vishnu s-a scufundat adânc în mare și le-a salvat. În zilele noastre un melc stângaci poate fi vândut la un preț considerabil. Câteva mii de dolari, așa mi s-a spus. Apropo, am avut și eu un melc exact din ăla, dar dreptaci. Dar habar n-am unde-a plecat, continuă el.

Amintindu-și de avertismentul lui Sumbul, ea simți că-l iubește și mai mult, așa că îl întrerupse:

— Dă-ți tricoul jos!

Din nou privirea aceea întrebătoare. Dar el își trase totuși tricoul peste cap.

— Altceva?

— Nu.

Dia își lăsă acum capul pe pieptul lui gol.

— Continuă!

Ea îi străpuse pielea de sub colier cu incisivii și îi frecă umerii încordați, sferici, gândindu-se: „Aceștia sunt primii pe care îi sărut“. Și, la fiecare mângâiere, ea-și spunea: „Primul lob al urechii, prima despicătură a pieptului, prima adâncitură a stomacului...“

El începu să o dezbrace de *kameez*, dar Dia îl mușcă tare de un pliu al pielii de pe șolduri și-i dădu mâinile la o parte.

— Nu mă atinge până nu-ți permit eu! zise ea și își plimbă limba în jurul pielii fine a mamelonului lui plat și rotund.

Limba ei era ca un ac care citea minuțios un disc muzical, timp în care craterul mic din centrul discului se ridica tot mai mult. Melodia care se auzea era tremurul ușor pe care îl simțea el jos, între coapse. Dia era o particulă microscopică prinsă în acel vârtej și nu conta dacă în cele din urmă avea să fie dată la o parte dintr-o suflare. Fata se mută acum la coapse, unde aroma corpului lui era mai pătrunzătoare ca oriunde altundeva. Îl atinse prin pantaloni și văzu cu încântare că el era deja excitat, încă înainte de primul sărut.

Daanish trecuse acum la scoicile prețioase și rostea printre înghițituri și gâfâieli nume precum Gloria Mărilor și Junonia:

— Gloria era atât de rară...

Ea trase de nasturele rece de metal și îi desfăcu pantalonii.

Se întâlneau din două în două zile, urmând întotdeauna același plan – același drum cu mașina, tăcut și încordat, urmat de iubire amețitoare în golf. Chiar și când se afla sub el, Dia găsea un mod de a privi către stâncile abrupte din partea opusă a plajei, parcă așteptând o umbră, o armă sau un steag de pirat care să apară la orizont. Cu cât iubea mai mult, cu atât devenea mai paranoică. Îl strângea pe Daanish în brațe așa cum se îmbrățișa pe sine atunci când frații ei o obligau să facă duș singură în întuneric.

La fermă Sumbul o bombardă cu întrebări. Dia descoperi că nici măcar nu-i mai plăcea să privească viermii de mătase. Își neglija chiar și graficele. Nu mai putea citi. Inam Gul îi stătea în cale. La fel și familia. Singură, în noapte, simțea palma lui alunecându-i în jos, pe stomac. El se mira cât de fin era părul ei pubian și spunea că mirosul dorințelor ei umede îi stăruia pe degete. Îl ajuta să îndure mai ușor orele când nu erau împreună. Ea îl rugă să-l descrie. El duse mai întâi mâna la nasul lui, apoi la al ei.

— Este ca mirosul ciupercilor care fierb la foc mic, numai că ele nu miros la fel de bine. Și mie îmi plac ciupercile, să știi.

Ea adormea într-un nor de căldură și mere verzi. Și, în visele ei, recunoștea: nu-l cunosc. Gândul acesta a chinuit-o într-o zi, în timp ce stăteau împreună, întinși pe nisip. El o săruta pe axilă, iar Dia îi privea penisul neted legănându-se, testând discret aerul, căutând. Ea se trase ușor deoparte.

Mângâindu-i încet ceafa, Dia spuse:

— Daanish, nu vorbești niciodată despre viața ta din State.

El o privi și se încruntă. Apoi îi răspunse:

— Aș aprecia dacă nu m-ai întreba nimic.

— De ce?

— E mult prea mult pentru mine. Mai ales, adăugă el, mirosindu-i părul, când mă simt atât de liniștit cu tine.

— Ne plimbăm? zise ea și se îmbrăcă.

El oftă, dar își trase pantalonii scurți pe el.

Nici unul nu avea curajul să se ducă gol până la mare. Deși n-o spusese niciodată, izolarea golfului îi făcea să se simtă chiar și mai nervoși atunci când plecau din unicul său loc de acostare – stâncile. Se uitau cu îngrijorare în jur, ca și cum ar fi încă goi.

Norii cenușii coborâseră chiar mai jos decât fuseseră în ultimele săptămâni. Spre vest se văzură fulgere, iar tunetul bubui mai aproape ca niciodată. Cei doi săriră peste meduzele albastre și studiară creaturile aruncate la țărm. Lângă ei se afla un pește de adâncime fără ochi, lung de vreo treizeci de centimetri, și, spre uimirea Diei, un marsuin. Fata se opri, mișcată de frumusețea botului lucios, de ochii închiși și de zâmbetul ce i se citea pe chip chiar și în moarte.

— Apa ucide, murmură ea.

— Nu, apa e plină de viață, zise el și-i sărută fruntea.

Dia îi spuse atunci că picase examenul.

— Îmi pare rău, zise el.

Nimic altceva.

Ea îi privi cum scotea din nisip cochilii de melci în formă de ghioc și se ducea la apă pentru a le spăla. Deja era cu mintea în altă parte. El putea face asta – pur și simplu să iasă din încurcătură și să ignore problema. Acesta era motivul pentru care, după aproape o lună, Dia trebui să recunoască faptul că încă nu-l cunoaște. *O, Sumbul, de ce mă bântui?* Și peste numai o lună el avea să plece iar în celălalt loc.

— Daanish, aş vrea să-mi împărtăşeşti mai mult despre cealaltă viaţă a ta.

Faţa lui se întunecă.

— Ştii totul despre singura viaţă pe care o am.

— Ştiu doar ceea ce vrei tu să aflu, iar despre restul nu-mi vorbeşti.

El o luă cu un pas înaintea ei. Coloana lui vertebrală era ca o scară întunecată, musculoasă. Dia ridică un deget, vrând să atingă forma fiecărui muşchi, dar se răzgândi. Daanish luă un avans şi mai mare – doi paşi deja. În cele din urmă ea spuse:

— Se pare că nu va fi o zi foarte bună.

Când Daanish se întoarse şi o privi, privirea lui era aspră, aproape dojenitoare.

— De ce eşti aşa furios? strigă ea.

— Bine. Ce vrei să ştii? Ce pot să-ţi spun ca să completez imaginea vrăjită şi absolut deformată pe care o ai despre cealaltă viaţă a mea? Ce zici de faptul că e locul unde înveţi să fii complet dispreţuit? Ţi se pare distractiv?

— Nu ştiu ce vrei să spui, Daanish. Ce-am spus de te-ai înfuriat?

— Ei bine, atunci gândeşte înainte să vorbeşti! se răsti el. La naiba, nu mai fi aşa de jalnică! Exact ca mama!

Dia se întoarse şi se îndreptă grăbită către stânci. Lacrimile îi brăzdau obrazul şi o luă la fugă. Îşi culese din goană sandalele şi poşeta, ca şi cum dacă s-ar fi oprit, asta ar fi însemnat sfârşitul ei. Când Daanish o ajunse din urmă, ea alerga către stâncile din partea exterioară, lângă care se afla drumul. Tânărul o prinse de braţ şi Dia îi strigă:

— Du-mă înapoi. Acum!

— Aşteaptă un minut!

— Acum!

— Îmi pare rău, zise el, strângând-o şi mai tare de braţ. Am spus că-mi pare rău!

— Vreau să merg înapoi acasă.

— Lasă-mă să-ţi explic ceva. Te rog!

Stăteau la gura peşterii. Fluxul le scălda picioarele. Ea îşi pusese *kameezul* invers, cu partea din spate în faţă, dar nu avea de gând să şi-l scoată din nou în faţa lui.

El îi dădu drumul.

— Dia! Hai să ne întoarcem la celălalt capăt al plajei. Te rog! Cinci minute. După aceea, dacă tot mai vrei să te duc acasă, te duc.

Diei nu-i plăcea să stea aici, unde marea se izbea de pereţii peşterii şi mugea ca un monstru furios ce tocmai fusese trezit. *Pleosc! Vuum!* Teama uşoară pe care o simţea atunci când oceanul o înconjura era acum şi mai acută, cu o peşteră haină de o parte şi un iubit la fel de hain de cealaltă. Ştia de care dorea să se îndepărteze.

Daanish se ghemui pe nisipul dintre stânci şi bătu cu palmele spaţiul de lângă el. Dia se așeză pe vine.

— Dia, cum să-ţi explic eu ție? Faptul că sunt cu tine mă ajută să prind rădăcini. Da, chiar așa e –

pur și simplu. Pot? întrebă el, strecurându-se apoi mai aproape de ea și punându-și un braț în jurul umerilor ei.

Ea rămase nemișcată.

Daanish îi spuse că de când plecase din țară, de acum trei ani, în centrul ființei lui se produsese o mică ruptură.

— Chiar aici, zise el și își puse degetul ei pe buric. Ca un fermoar care se desface. Nici măcar nu am fost conștient de el până ce m-am întors. Acum îmi dau seama că fermoarul s-a desfăcut atât de mult, încât... ei bine, sunt nehotărât. Cred că așa s-a întâmplat și cu tatăl meu. Zilele astea mă uit în oglindă și îl văd pe el.

Era prima dată când vorbea despre tatăl lui în afara contextului certurilor acestuia cu soția. Dia nu găsisese în ea puterea necesară pentru a vorbi despre tatăl ei. Își puse capul pe umărul lui.

— Ai noroc că n-ai plecat niciodată de acasă, continuă el. Și cred că nici nu vreau să pleci. Când vorbesc despre America, te duc cu mine acolo. Dar vreau ca tu să stai aici. Spus așa, brutal, zise el, sărutând-o din nou pe frunte, tu îmi închizi fermoarul.

Ea se gândi la spusele lui, dar nu-i plăcură. Oare era un alt mod de-a spune că era bună pentru el doar dacă rămânea ignorantă?

— Mi-ai spus că la tine la examen s-a copiat, insistă el. Și acolo există înșelătorie, să știi. Toată lumea crede că *acolo* este altfel. Nu este. Înșelătoria este mai bine ascunsă. Cochilia e mai frumoasă. Dar interiorul e la fel.

Cum ea nu spuse nimic, Daanish adăugă:

— Crezi că putem uita ieșirea mea?

El vorbi mult, ca la prima lor întâlnire. Asta o făcu să-l iubească din nou: el înțelesese că vocea lui o liniștea, înțelesese cum trebuie să o atingă. Îi descrie un oraș cu clădiri din ciment gri, situat într-o câmpie cu coline verzi. Campusul lui nu avea porți. Ferestrele nu aveau gratii. Ea își lăsă capul în îndoitura brațului lui, imaginându-și turnulețe și contraforturi, amestecuri de mirosuri ascuțite într-un climat cu patru anotimpuri și foarte puțin praf. Din felul cum o descria, viața de *dincolo* nu semăna deloc cu viața de aici.

Dia se gândi la sălile din colegiul ei: neaerisite și murdare, cu bănci de lemn în care fetele trebuiau să se înghesuie unele în altele pentru a-și face loc. Mirosul o amețea întotdeauna și-i făcea rău. Însă nimic nu se compara cu cărțile și profesorii care testau studenții în funcție de cât de bine recitau pasaje întregi, cuvânt cu cuvânt. Fără discuții. Fără întrebări. Când profesoara se plictisea, ruga una din „favorite“ să citească în locul ei și nu o dată Dia văzuse cum profesoarele puneau capul pe catedră și adormeau.

Nu, nu putea să-l creadă pe Daanish. El, care a avut ocazia de a vedea lumea mai mult decât alții, avea cruzimea să-i refuze până și speranța de a crede că avea parte de mai mult decât o cameră într-o mansardă, cu tinere care se înghesuiau una în alta și o profesoară care sforăia cu capul pe catedră, la un curs la care nu se puteau pune întrebări.

Inima lui bătea în dreptul obrazului ei. Ea îl întrebă:

— Aici am putea face asta, Daanish?

— Hmm? făcu el uluit.

— Am putea să ne îmbrățișăm și aici fără să ne ascundem, pentru că așa vrem noi? Pentru că, dacă nu putem, cum e aici la fel ca acolo?

El îi urmări conturul maxilarului cu degetul mare și o strânse mai tare în brațe.

Dia se întinse ca să îl mângâie acolo unde cărarea lui Daanish îi atingea ceafa, dar prima picătură de ploaie a sezonului izbuti să-l atingă prima. A fost o picătură zgomotoasă, mare și grea, iar Daanish și-a scuturat părul și a râs. Ploaia începu să se întetească, răpăind într-un ritm constant, în timp ce nisipul, bătut de vânt, se depunea pe pielea lor. Când ea îi sărută ceafa, simți pe buze gustul ploii și al nisipului aspru, apoi mușcă tare și privi urmele lăsate de dinți în nisipul umed.

3

Amestecul căilor

În mod normal pentru Dia sezonul musonilor era sezonul preferat al anului.

Înainte ca furtunile din timpul zilei să se transforme în ploi îndelungi, ce durează întreaga săptămână, înainte ca gurile de canalizare să se reverse, electricitatea să se întrerupă, liniile telefonice să se strice, motoarele mașinilor să se blocheze și durerea să cuprindă miile de victime ale inundațiilor, existau niște zile crepusculare și leneșe, când ploaia răpăia pe acoperișuri, mirosurile se răspândeau, culorile erau aprinse, iar briza bătea constant și cu putere. Cel mai frumos era când ploaia se transforma într-o burniță răcoroasă, ce scotea afară din ascunzișurile lor ființele mici și tainice pe care le iubea. Melcul se ivea lent pe potecă, ieșea cu totul din cochilie și se urca pe pereți și pe scări ca un cavaler rătăcitor. Râmele se unduiau, trăgând frunze căzute până la adăposturile lor. Furnicile roiau, împerechindu-se în aerul umed. Țânțarul de apă, cu picioarele lui lungi, absorbea umezeala din iarbă.

Dia pășea cu grijă pe iarba de un verde strălucitor, asimilând avidă totul: o picătură de ploaie de pe o frunză singuratică, care o făcea să tremure ca și cum ar fi sughițat, niște muște asemănătoare cu viespile, ce se îmbătau de ceață, privighetori ce plonjau în zbor după țânțari. Dia simțea tot ce o înconjura atât de acut, ca și cum cerul acela rece se scufundase în oasele ei, învățând-o să privească viața de aproape, de mai aproape decât oricine altcineva. Când o lumină slabă, ușor gălbuie, se ivea printre nori – norii care fuseseră în ea –, auzea râmele murind și afidele secretând mană. Când soarele apunea, iar aerul devenea roșiatic, privighetorile cântau și mai răsunător, ca și cum ploaia le purificase coardele vocale. La căderea nopții Dia aluneca în cearșafurile reci, umede, mirosind a ploaie, și se gândea, așa cum o făcea atât de des la fermă: „Dumnezeu este aici, Dumnezeu este în lucrurile mărunte“.

Dar anul acesta perioada așteptată nu veni. Prima furtună dură trei zile și Dia se simți apăsată de o realitate lipsită de sens. Pe drumul de întoarcere de la ultima lor întâlnire în golf, mașina lui Daanish se oprise de câteva ori, iar ea trebui să ia un taxi. Plină de noroi, trecu pe lângă Inam Gul în drumul spre

camera ei. Nu dori să înceapă o discuție sumbulesciană, așa că îi spuse că a fost la *Kings and Queens*. El tăcuse șovăielnic – nu era acel Inam Gul pe care-l știa ea.

Între timp Daanish sunase ca să-i spună că mașina lui încă nu fusese reparată. Nici unul dintre mecanici nu răspundea la telefon și el nu putea merge să caute unul, deoarece toate drumurile din jurul lui erau pline de gunoaie putrezite, în care te îngropai până la genunchi. Nu se vor mai putea vedea mai multe zile. Și peste mai puțin de trei săptămâni el avea să plece.

Propriul ei cartier era învăluit într-un întuneric de care probabil că numai râmele se bucurau: în ultimele douăzeci de ore nu avuseseră electricitate, iar în frigider mâncarea începuse să se strice. Țânțarii îi invadaseră. La fel și bâzâitul generatoarelor de curent.

În a patra zi Dia se ghemui pe scările de la intrare, privind neputincioasă în jurul ei. Ploaia cădea ca o platoșă. Avea ceva de spus și va continua să se impună cu încăpățânare, după bunul ei plac.

Creaturile care se bucurau de furia ei o necăjeau: ele erau libere să se curteze unele pe altele, în timp ce ea și Daanish nu puteau. O broască de un verde luminos, ca de smarald, trecu pe la picioarele ei umede, orăcăind cu satisfacție. Gâtul i se umfla de trei ori cât dimensiunea capului și clipea cu poftă. Limacșii își înfășurau picioarele dantelate unul în jurul altuia, într-un abandon sălbatic. Ea se gândi că lui Daanish i-ar fi plăcut să vadă asta. Poate că în acel moment, acasă la el, se uita exact la același lucru. De ce nu erau împreună?

Dia începuse să-și vadă lumea prin ochii lui, ca și cum ploaia o trăsese în mare și toți locuitorii pământului reveniseră la starea lor anterioară, cea acvatică. Insecte precum viermele de grădină începură dintr-odată să arate ca o sepie, cu tentaculele clipocind pe solul umed. Un păianjen agățat în apropiere, ce purta un cocon în brațe, îi aminti Diei de argonautul despre care îi vorbise Daanish. Iedera plină de apă semăna cu algele marine. Cât își dorea să-l audă vorbind despre astfel de lucruri cu vocea lui cadențată! Dar ploaia continua să răpăie zgomotoasă, construind încă un zid dincoace de zidul grădinii ei.

Oare și în celălalt loc al lui, despre care spusese că era la fel, vremea era un obstacol în calea iubirii? Dia începuse să gândească astfel. În mintea ei frazele erau din ce în ce mai presărate cu cuvinte precum „țara asta“ sau „în alte țări“. Până acum nu făcuse niciodată așa. Acesta fusese dintotdeauna singurul loc pe care îl știa, pe care îl iubea și cu care dorea să se contopească. Nini era cea care visa la *alte țări*. Nu ea.

Dar Dia începea să fie vrăjită de lucrurile legate de acea lume de departe, pe care Daanish i-o descrisese fără tragere de inimă. Pentru a ajunge la cursuri, el trebuia să traverseze un pod de lemn peste un râu care în timpul iernii se umplea de gheață, iar primăvara era plin cu crape. Ea nu văzuse niciodată gheață. Ploaia, da, dar nu auzise cântecul unui râu înghețat. Daanish îi spusese că atunci când afară era vreme frumoasă, studenții mergeau prin campus desculți și discutau temele cu profesorii la umbra unor stejari imenși. Ei îi suna extraordinar de intim și de fabulos. Și, măcar că el susținea altceva, ea îi citise suficient de bine în priviri pentru a-și da seama că lumea aceea avea destulă magie pentru a-l ferma pe Daanish. Dia începuse să înțeleagă ce voia el să spună prin faptul că era împărțit.

Gândul că el pleca o umplea de o durere pe care Dia nu o mai cunoscuse vreodată. Ajunseseră până

acolo încât, în mai puțin de o lună, ea îi permisesese să-i dea jos aproape toată pielea ei cea veche. Atunci când nu erau împreună, dorea să și-o recapete. Și nu mai avea pe nimeni pe umărul căruia să plângă – nici măcar pe Nini.

Cu două zile în urmă îl sună și-i spuse în fine acest lucru. Răspunsul lui o ului: „Plecarea va fi mai ușoară pentru mine, pentru că vom fi mereu împreună, nu-i așa? Mă voi întoarce la iarnă și tu vei fi aici, mă vei aștepta, și nimic nu se va schimba. Acum viața mea are sens, Dia“.

Afară, la ușă, la adăpostul unui acoperiș de alge târâtoare, Dia tremura. Vântul începuse să sufle. Ploaia cădea oblic, iar hainele ei se udaseră în întregime. În ultima vreme purtase cam des haine ude. Fulgerul brăzdă cerul și ploaia care se izbea de pământ sună ca o turmă de cămile ce galopau spre ea.

„Tu îmi închizi fermoarul“, spusese el.

Dia își încrucișă brațele, înfrigurată și nefericită. Ei i se întâmpla exact invers.

4

Întuneric

Trecuseră câteva zile și ploaia tot nu contenea. Rețeaua electrică reveni la normal, dar apoi căzu iarăși. Riffat, obosită după nopți de acerbă insomnie și zile în care se aventurase în mașinile unor șoferi de taxi, a căror agresiune creștea pe vreme rea, rămase acasă. Fără electricitate la birou, fratele Diei, inginer computerist, rămase și el acolo. În casă plutea un aer stătut și amețitor și chiar Inam Gul era mai copilăros ca de obicei. Faptul că era silită să stea în casă, în compania lor, o înnebunea pe Dia.

În fiecare cameră erau aprinse lumânări ce-și aruncau umbrele pe pereți și pe podele.

— Simt o prezență misterioasă! zise bucătarul, cu ochii măriți.

Dia plescăi enervată din buze:

— Din cauza celor de la KESC⁴. Și nu-i nimic misterios la ei.

El își flutură mâinile slabe, cu vene proeminente.

— Nu! Este nevăzutul.

Dia insistă:

— Cei de la KESC.

Din camera lui Riffat se auzea un furnăit. Era Hassan. Dia auzea zvâcnetele unui evantai de hârtie mânuit cu disperare de fratele ei. În lumina lumânării de pe noptiera lui Riffat, evantaiul arunca luciri albe.

— Ce urăsc eu cel mai mult la întreruperile de curent este că mă simt atât de *nefolositor*, vorbi el ca să se afle în treabă.

Riffat îi răspunse:

— Este relaxant. Dar într-un fel care te înăbușă.

Dia le ascultă pălăvrăgeala fără să vrea. În jurul ei umbrele mângâiau tablourile cu nuduri, iar

cărțile despre artă ale lui Riffat apăreau și dispăreau ca și cum ar fi fost purtate de colo colo de niște mâini nevăzute. Covoarele și pernele miroseau a mucegai. Inam Gul continua să se uite în jur, ca un copil într-o casă bântuită. Noptile nedormite își făceau simțite efectele asupra tuturor.

Ploaia continua să răpăie pe acoperiș. Odinioară muzica ei îi răsuna plăcut în urechi. Acum doar sunetul telefonului era așa. Și astăzi nu o căutase nimeni. Probabil că Anu îl sufoca de tot pe Daanish. Dia își aminti cu amărăciune cum o avertizase ea însăși pe Nini: femeia devenise văduvă de curând și avea un singur copil, singurul ei fiu.

Și Riffat era văduvă. Și ea suferise, iar Dia nu dorea ca ea să fie cauza unei suferințe și mai mari. În timp ce vorbele șoptite, languroase, ale mamei ei răsunau în camerele întunecate, stomacul Diei se strânse. Și ea, și Daanish își trădaseră mamele.

Dia se întrebă dacă acest lucru îl deranja pe Daanish mai mult pentru că tatăl lui era mort. Și dacă ar da orice, chiar și timpul petrecut cu Dia, ca să-l capete înapoi. Măcar o dată. Oare ea ar face așa?

Se auzi vocea lui Riffat:

— Mi-e foame!

— Prea bine, replică Hassan, putem recurge întotdeauna la mâncarea nemaipomenită din frigider. Din frigiderul care *funcționează*.

Dia oftă din rărunchi, suficient pentru a-i da de înțeles că era un animal încrezut.

— E ca și cum am dormi la fermă, continuă Riffat. Am putea face un picnic. Sendvișuri și limonadă...

— Limonadă caldă, interveni Hassan.

— A trecut atât de mult timp de când n-am mai făcut un picnic!

— Să mănânci în casa în care ai trăit toată viața nu este chiar un picnic, declară Dia. Cu sau fără lumini.

Inam Gul se mișca în derivă de colo colo. Era în continuare înfricoșat. Tălpile papucilor lui de cauciuc scârțâiau, iar el se învârtea în loc, speriindu-se chiar și de sine însuși. Încercă să se așeze cuminte lângă Dia, pe covorul umed, dar se ridică repede, gata de luptă.

Dia pufni iarăși:

— Ce-i cu tine, Inam Gul?

— Ce te deranjează, draga mea? strigă Riffat din camera ei. Ai fost cam ursuză în ultima vreme. Tot din cauza lui Nini?

Dia clipi, pentru a-și reține lacrimile. Se ridică, luă o lumânare de pe raft și, fără să răspundă, se duse în sufragerie. Rămase cu privirea fixată pe telefon – instrumentul prin care purtase prima conversație despre Daanish cu Nini. Urcă repede în baie și se închise înăuntru.

Punând lumânarea lângă săpuniera de pe chiuvetă, Dia își desfăcu șalvării. Nu simțea nici o nevoie – zilele acestea transpirase foarte mult. Tot ce dorea era să stea îndelung pe scaunul de toaletă, să se bucure că e singură și că are o clipă de liniște. Faianța galbenă de pe perete era presărată cu stropi de apă și se vedea și sporul mic al unei ciuperci care începuse să se formeze. Acesta îi reținu atenția timp de câteva minute, după care făcu un efort ca să-și revină.

În bucătărie Inam Gul storcea două lămâi, în timp ce Riffat deschisese o conservă de brânză. O tăie și o aranjă între felii de pâine. Hassan începuse deja un sendviș. În timp ce lua niște înghițituri mari, spuse cât de uscat i se pare. Apoi discuția se mută la politică, domeniu în care el și Riffat nu erau niciodată de acord.

Se vorbea că președintele îl va demite din nou pe prim-ministru.

— Armata ar trebui s-o facă, declamă Hassan. Ar trebui să preia controlul.

Inam Gul îi întinse limonada.

Riffat, ce stătea cu spatele la el, spuse:

— Oare vom avea vreodată un guvern civil mai mult de doi ani? Generalii și președinții trebuie să lase liderii aleși să-și urmeze parcursul.

— Cu greu poți să-i numești lideri, zise Hassan, mestecând. Și cine știe dacă cei de-acum au fost într-adevăr aleși.

— La fel e și cu generalii.

— Ar putea să aducă mai multă pace. Mai puține greve și revolte. Dumnezeu știe câtă nevoie are cel puțin Karachi de asta!

— Pacea cu de-a sila nu e pace. Oamenii nu vor face decât să fiarbă și mai tare.

— Să fiarbă, zise Hassan, dar cel puțin să nu-și iasă de tot din fire.

— Dacă liderii aleși și-ar putea finaliza mandatul, furia s-ar stinge, insistă Riffat.

— În cele din urmă, poate. Dar după cât sânge vărsat?

— Ai uitat că vărsarea de sânge a început atunci când un general a condus țara? spuse Riffat pe un ton iritat.

Acestea erau singurele referiri pe care le făcea Riffat la moartea soțului ei. Hassan înțelese. La fel și Dia, care acum stătea în picioare în pragul întunecat al ușii.

— Asta a fost în timpul celei de-a treia guvernări militare, continuă Riffat. De câte mai avem nevoie ca să ne înțelegem greșelile?

Hassan, deși guraliv, era o fire sperioasă. Ridică din umeri și încercă să schimbe subiectul, tachimând-o pe Riffat:

— Tu, „fiică a estului“, vrei doar să-i vezi pe săracii noștri martirizați întorcându-se, nu-i așa, *ama*? Ești *sindhi* până în adâncul inimii.

Riffat răspunse exasperată:

— Eu vreau doar să las politica politicianilor. Dumnezeu știe de la cine ai moștenit mentalitatea asta militaristă!

Apoi se așeză și adăugă:

— Avem și biscuiți.

Dia intră în bucătărie.

— Iată-te, zise Riffat, privind-o.

— Sărbătorim, comentă Hassan, care începuse să mănânce din al doilea sendviș și acum vorbea cu brânza în gură. Știu pe cineva care mi-a spus că ai dat foaia de examen goală.

— Da? zise Dia și trase un scaun. Acel cineva ți-a spus că ea a trișat?

— A fost un el. Și nu, sora lui nu i-a spus că a trișat. Nu toate surorile o fac.

Ea se uită încruntată la el:

— Ce vrea să însemne asta?

— Ai dreptate, *ama*. În ultima vreme a fost foarte capricioasă.

— Nu am spus capricioasă, interveni cu blândețe Riffat. Dar cred că o supără ceva.

— Oare trebuie să vorbiți despre mine la persoana a treia când stăm la aceeași masă?

— Vezi? zise Hassan, dând din cap.

Inam Gul tuși în întuneric. El mânca singur într-un colț, ascultându-i pe toți.

— Ei bine, ultima dată când am vorbit cu tine, ai întins-o, spuse Riffat. Așa că nu am vrut să te bat la cap, continuă ea, privind-o pe Dia și mestecând brânza.

Dia încercă să mănânce. Riffat continuă:

— Ce s-a întâmplat la examen? Am văzut că ai învățat. A fost greu?

Dia luă o felie de pâine. Pâinea avea prea mult unt, iar Hassan mirosea urât.

— Pur și simplu nu am vrut să fiu acolo, răspunse ea. Toată lumea mă făcea să mă simt rău.

— O, bietul copilaș! exclamă Hassan cu falsă compătimire.

— Dar tu nu trebuia să te concentrezi pe lumea din jurul tău, spuse Riffat pe un ton neutru, fără să fie nici acuzatoare, dar nici compătimitoare.

— Nu vreau să vorbesc despre asta, răspunse Dia și se ridică.

În timp ce ieșea din bucătărie, o auzi pe Riffat strigându-i:

— Va trebui să vorbești cândva, Dia! Pentru că vreau să știu de ce o fată inteligentă ca tine...

Trecu prin camera în care telefonul parcă îi făcea semn, ezită, apoi se învârti pe lângă ușa din față. Aici dădu cu ochii de portretul tatălui ei. Portretul pe care îl ura. Cel care nu reprezenta deloc ceea ce știa despre el: maxilarele moi, care se mișcau atunci când râdea, în serile când Dia îi citea, vechile lui *banyaans*⁵ zdrențuite, de bumbac, cu care se îmbrăca, uleiul din nucleu de cocos, mersul greoi, inegal, în contrast cu mersul rapid, ca de vulpe, al lui Riffat. Tatăl ei gras și agil, ce se cocoța în copaci, fusese transformat într-o natură moartă, îmbrăcată în costum și încadrată de o ramă aurită, care parcă obliga acei ochi să se holbeze cu groază spre viitorul apropiat.

Ținând o lumânare aproape de fața lui, Dia îl privi atentă, așa cum o mai făcuse de atâtea ori, și încercă să găsească o trăsătură familiară. Dar singurul lucru pe care portretul și persoana înfățișată în el îl aveau în comun era acela că Dia nu regăsea acolo nici una din trăsăturile ei. De unde avea ea ochii aștia mari de chihlimbar? De unde avea șanțul acela pronunțat dintre nas și buza superioară? De unde avea tenul întunecat?

Dia suflă în lumânare și privi intens portretul. Stând în întuneric, își putea imagina că portretul era așa cum îl știa ea atunci când îi citea aproape în fiecare seară din cartea ei cu fabulele lumii. Duceau la dud perne, o lumină (trebuia să fie electrică, *dias* erau prea inflamabile) și, în lunile secetoase, evantaie de hârtie. În timp ce ea citea, el se bucura de fotografii. Suflarea lui mirosea vag a zahăr brun, iar brațele lui, a pâine cu lapte. Dia nu știa pe atunci, însă paginile viclene ale cărții captau miresmele lui,

amestecându-le cu vechiul lor oftat lemnos, astfel că Dia rămăsese mai puțin cu poveștile și mai mult cu miresma lui. Trebuia să facă un efort destul de mare pentru a-și trezi amintirile cu el. Însă îl *simțea* pe tatăl ei pretutindeni.

Ar putea ea să renunțe la Daanish pentru a obține mai mult de atât, pentru a-l avea înapoi pe tatăl ei măcar o dată? Pentru a se întoarce la noaptea dinaintea morții sale, dinainte ca Riffat să-și ia copiii în brațe și să murmure: „N-ar fi trebuit să-i spun“. Pentru a sili un alt braț al râului să se verse în mare, nu cel care o apropiase de Daanish. Pentru a sta cu familia ei în bucătărie, privindu-și mama și tatăl, care erau doi străini, nu doi iubiți, și totuși simțind iubire pentru amândoi. Și chiar mult mai înapoi în timp, la ceea ce mama ei nu trebuia să-i fi spus. Înainte, înainte, când era un noduleț cât o dudă și venise pe lume strigând din toate puterile. Înainte ca liniile din palma ei să fie măcar trasate. Înainte ca ea să aleagă ce dorea să fie.

1. Delincventă (în urdu, în orig.).
2. Bravo (în urdu, în orig.).
3. *Mere* (simplu) și *come about* (a se întâmpla) aparțin englezei literare (în special celei britanice), în timp ce *whoa* (oau!) și *bucks* (bani) sunt termeni colocviali specifici englezei americane.
4. Acronim pentru *Karachi Electric Supply Corporation*, Compania de Furnizare a Energiei Electrice din Karachi.
5. Halat de casă purtat de bărbați în Pakistan.

Daanish

1

Vești

August 1992

Anu era singura persoană încântată de intensitatea ploilor. Nu conta că energia electrică se întrerupea de fiecare dată vreme de șapte sau opt ore, că era captivă într-o bucătărie toridă, fără măcar un ventilator vertical, sau că acea casă de care se plângea atât de des îmbătrânea considerabil cu fiecare furtună. Vremea rea însemna că fiul ei rămânea acasă. Acum Datsunul, hârbul lor vechi de doisprezece ani, nu mai funcționa deloc. Ziua în care Daanish întorsese cheia în contact și motorul rămăsese mort a fost pentru ea una de mare fericire.

Dacă el o ura pentru că-l sufoca, în minutul următor se simțea atât de vinovat, încât o iubea și mai mult. Or, dacă o iubea și mai mult, asta însemna că își petrecea mai puțin timp închis în camera lui și mai mult timp închis în dragostea ei. Iar asta îl făcea iarăși să o urască și mai tare. Și-o amintea în ziua când sosise de la aeroport: stătea în picioare la ușa din față, cu brațele larg deschise, ferm poziționată între el și mătușile lui, între el și lucrurile lui, trecutul lui. O singură îmbrățișare tandră de-a ei însemna atât confort, cât și izolare. Adevărul este că Daanish și le dorea pe amândouă.

Atunci când nu era cu Dia, Daanish era cuprins de letargie. Se trezea mirat și privea orașul Karachi cu o moleșeală narcotică. Aerul era un vârtej de funingine și smog gros ca opiul, i se prindea de guler și țipa „Oprește-te! Odihnește-te! Nu face absolut nimic!“, iar când încerca să lupte, se scufunda și mai adânc în inerție.

Stătea în camera lui, cu un creion și o hârtie, și încerca să facă ordine în dezordine, așa cum obișnuia odinioară să-și clasifice scoicile:

1. Absența lui *aba*
2. Prezența lui Anu
3. Căldura / umiditatea
4. Zgomotul. Întotdeauna zgomotul. Construcții, vecini, copii pe stradă, generatoare, difuzoare. Nici un moment de liniște naturală, de tipul celei din grădina scufundată. Sau din golf.
5. Dia

Apoi aruncă bucata de hârtie. Tot ce scrisese i se păru banal. Asta era problema. Problemele lui nu erau monștrii tangibili. Erau niște bacterii mici, invizibile. Monștrii erau grevele din oraș, jurnaliștii uciși, înmulțirea cerșetorilor. Recent un activist social entuziast trebuise să fugă din țară, deoarece viața îi era în pericol. Lui Daanish nimeni nu-i pusese vreodată viața în pericol. Ghetourile se înmulțeau ca ciupercile. El avea o casă. Aici, în casă, cu cât realitatea îl apăsa mai tare, cu atât gândirea lui devenea mai asemănătoare cu titlurile articolelor din ziare. Iar într-un oraș de unsprezece milioane de locuitori realitatea îl apăsa foarte-foarte tare.

În conducta de scurgere a dușului erau gândaci. Sub covorul odinioară alb cântau greierii. Dia îi spusese un lucru interesant despre greieri: nu toți puteau cânta, iar cei care o făceau cântau cu aripile. Și le frecau într-un anumit ritm și acel ritm de dans crea cântecul. Greierii care nu puteau să reproducă ritmul respectiv se foloseau de un truc. Stăteau pe lângă greierii dansatori și, în perioada împerecherii, se urcau pe greierii de sex feminin și spuneau: „Hei, iubito, eu sunt cântărețul din această formație!“ Unii greieri cântători nu-și găseau niciodată o fată, pe când unii dintre mincinoși da. Iar unii greieri își amplificau cântecul dansând într-o gaură săpată în pământ. Gaura devenea o trompetă, ca difuzoarele din micile moschei subterane. Daanish se amuza ore întregi imaginându-și cum *maulvi* își frecau aripile unele de altele într-un tunel întunecat. Se gândea ori la asta, ori la imaginea de ansamblu: răsturnarea guvernelor, ura interetnică, ajutorul extern, sancțiunile împotriva Irakului, 80% din bogăția mondială în mâinile a 15% din conașionalii săi.

Ce putea face el în privința asta?

Avea să devină ziarist în America, o țară care învăța studenții la Jurnalism să *nu* dezvăluie imaginea de ansamblu, iar apoi avea să se întoarcă aici și să descopere că și el avea nevoie de un adevăr mai curat, mai puțin copleșitor?

Oare acesta era adevărul *lui* murdar?

Pe periuța de dinți se strânseseră furnici. Deci reclama mințise – pasta de dinți conținea zahăr. Hârtia igienică înfunda toaleta. Rezervorul nu mai avea nici un pic de apă, așa că vasul de toaletă nu putea fi spălat. Din cauza ploii, electricitatea se tot oprea, ceea ce însemna că nu putea folosi nici ventilatorul pentru a elimina duhoarea din toaletă, care se răspândise pe tot holul. Se strecurase pe sub ușă și ajunsese sub covorul unde cântau greierii dansatori. Oare greierii puteau simți mirosul excrementelor umane?

Dacă Daanish deținea un adevăr murdar, spera ca Dia să-l scape de el.

Într-o zi, când ploaia se opri pentru scurt timp, poștașul intră cu bicicleta pe strada inundată și aruncă o legătură de scrisori într-o baltă de lângă defunctul Datsun. În pachet era și o scrisoare de la Liam. Fusese pusă deasupra unui teanc de facturi și nu se udase prea rău. Acesta scria:

Dragă Daanish,

Au trecut două luni de când ai plecat și n-ai dat nici un semn. Nu ți-am spus să nu mă uiți? Deci care-i treaba, omule?

Sunt acasă la Iris toată săptămâna. Părinții ei sunt tare cumsecade. Construiesc o casă în pădure, în nordul Vermontului, foarte aproape de granița canadiană. Este aproape gata. În jur sunt numai pini și ulmi, iar zilele sunt ca la mijlocul anilor '60. Nu există nici o altă casă pe o rază de un kilometru jumate, dar nu ducem lipsă de vizitatori: urșii! Mă simt ca un Grizzly Adams, omule (iar ea este, evident, Grizzly Iris). Am mâncat atâta plăcintă cu afine, că nu mai știm ce să facem cu ea și Iris chiar a încercat să facă înghețată de afine. O-mu-le! Pe aici siropul de arțar curge ca apa. Mama lui Iris face niște clătite de mori! Cred că am pus pe mine patru sau cinci kilograme de când am venit. Deși poate că nu: mă plimb, înot și tai lemne.

Tatăl ei a lucrat destul de mult singur la casă. Este un om taciturn și dur ca un taur, dar până la urmă s-a mai încălzit față de mine. Ieri, când îl ajutam să pună gresia în baie, mi-a spus un banc și chiar cred că ne-am apropiat unul de altul. Apoi toți cinci (cu tot cu mama și sora lui Iris) ne-am dus să ne răcorim într-un lac din apropiere. Tatăl ei a zis și că apa era rece de-ți înghețau țurloaietele și i-am dat dreptate.

Iris este în continuare regina mea. A cântat din nou într-o biserică și i-a lăsat din nou pe toți cu gura căscată. Uneori mergem în oraș doar noi doi. Mai prindem câte un matineu, mai ascultăm niște muzică și luăm masa la un restaurant unde ea va lucra toată luna viitoare, înainte de deschiderea colegiului. Săptămâna viitoare va trebui să mă duc și eu acasă, în Washington. Dar o să mă viziteze într-un weekend.

Hei, am auzit despre haosul din Karachi! Ce se întâmplă pe acolo, omule? La televizor e prezentat ca și cum ar fi un blestemat de război civil. Trimite-mi vești, bine?

Rămâi în viață!

Liam.

P.S. Bancul tatălui lui Iris: „Un bătrân de optzeci de ani începe să iasă cu o femeie de douăzeci de ani. Medicul îi spune să fie atent, că s-ar putea să nu-i facă bine la inimă. Omul ridică din umeri: «Ei bine, dacă moare, treaba ei!»“

2

Descendența

Mai-octombrie 1991

În săptămânile de după succesul operațiunii Furtună în Deșert și transmisiunea televizată a celei mai mari parade cu confetti din istorie, Daanish a încetat să mai scrie în jurnal. O teroare tăcută îl imobilizase, îl făcuse să nu mai poată scrie. În cele din urmă simți ceea ce fusese destinat să simtă de la primele atacuri aeriene: nimic. Nu mai știa dacă în realitate se întâmplase cu adevărat ceva.

Doar o dată l-au atins cuvintele cuiva. Le-a reținut cu înrâncenare – erau cuvintele scrise de Vonnegut despre un conflict anterior: „Războiul a fost o extravaganță atât de mare, că rar se găsea

vreun robot care să nu fi jucat vreun rol“.

În timp ce limpezea oalele la Fully Food, Daanish își repeta aceste cuvinte. Lângă el se afla robotul Wang, care răzuia sosul de smântână, resturile de carne și de chiftele și le răsturna în pungile de gunoi pe care robotul Ron le lega și le căra în spinare întocmai ca Dick Whittington¹ când a plecat să-și caute norocul într-un oraș mare. Robotul Nancy pur și simplu renunțase. Urma să frecventeze un colegiu de stat și să lucreze cu jumătate de normă. O slujbă adevărată, „nu ca asta de aici, printre fututele de culori unite de la Benetton“. În stația de autobuz el i-a dat un sărut robotic, iar a doua zi a înlocuit-o un robot din Trinidad. Daanish nu s-a deranjat niciodată să se prezinte – și nici ceilalți.

Lucrurile continuă astfel până veni toamna. Abia dacă le scrisese părinților. Uneori telefonul suna, iar el auzea cum un student ridică receptorul și întreba: „Cine, *Day-nish*?“ Știa că era tatăl lui, dar nu răspundea atunci când mesagerul bătea la ușa lui. Își va aminti întotdeauna de lucrul acesta: nu răspunsese la nici unul din apelurile tatălui său. Iar anul următor acesta urma să moară.

Dar cel mai tare Daanish îl evita pe Liam. Cei doi de-abia își mai vorbiseră de la cearta lor din fața magazinului Hallmark, chiar dacă atunci Daanish îl însoțise la recitalul lui Iris. Notele muzicale îi zgâriaseră creierul și, din modul în care Liam își încleștase maxilarul, înțelese că nici el nu se putuse concentra. Ulterior ambii au felicitat-o cu căldură pe Iris, iar apoi Daanish a luat un taxi până înapoi la cămin. L-a costat toți banii care îi mai rămăseseră, dar nu avea de gând să aștepte ca Liam să se ofere să-l ducă cu mașina.

Daanish se retrăgea din ce în ce mai des în grădina lui secretă, pentru a observa schimbarea anotimpurilor. Și pentru a se gândi la prietenul său. Cum se uita la un stejar bătrân, își aduse aminte că se urcase în el astă-toamnă, în timp ce Liam îl fotografia de jos. Fusesse gata să cadă când Liam îi strigase:

— De ce au femeile vagine?

— Habar n-am!

— Pentru ca bărbații să vorbească cu ele.

Daanish răspunsese:

— Nu în țara mea!

Printre hohote de râs, Liam replicase:

— Ești pericol, omule!

În timpul iernii cei doi veniseră de mai multe ori aici ca să se bucure de liniștea înghețată și să ia o gură de aer. Din când în când discutau. Dar niciodată despre război.

În cele din urmă, rămas singur în grădină, Daanish începu încet-încet să-și simtă din nou pulsul. Țicletele se pregăteau de iarnă. La fel și albinele – pe zi ce trecea, vedea tot mai puține în jurul lui. Petalele se strângeau și se uscau, iar frunzele își schimbau devreme culoarea. Daanish se simți copleșit de o senzație puternică. După multe luni, se văzu iarăși nevoit să caute adevăruri printre lucruri ascunse.

Se înscrise la un curs de jurnalism ținut de un alt profesor. Dar, la fel ca Wayne, și noua profesoară direcționa discuțiile tot către satisfacția consumatorilor. Dacă publicul nu primea relatările pe care le

dorea, însemna că era exploatat. Ea numea o relatare adecvată „știre plăcută“ și le arăta filme cu personalități de marcă ce făcuseră ca știrile plăcute să fie și mai plăcute. Spre deosebire de Wayne, nu le cerea studenților să țină un jurnal.

Daanish nu o întrerupea niciodată, însă continua să caute adevărul în bibliotecă.

Într-o zi găsi într-o revistă medicală o scrisoare a unui contestatar înrolat la infanteria marină care refuza să poarte armă și vorbise în timpul protestelor pe toată durata războiului, înainte de a se preda.

Daanish citi scrisoarea.

Gandhi și Martin Luther King jr. sunt niște eroi, dar eroul meu cel mai mare este Mohammad Ali. Nici un politician sau activist nu poate înțelege cât de rușinos e să ți se ceară să îți servești țara și să fii nevoit să refuzi. Un om în greva foamei se simte purificat. Poate că îl vede pe Dumnezeu. Dar un om care refuză să depună un jurământ se simte ca un laș. Se simte ca o cârpă. Ca și cum nici un Dumnezeu nu l-ar putea iubi vreodată. Ține capul plecat și se întreabă dacă e bărbat sau gunoi. Ali știe. Și acum gândiți-vă: oamenii din fiecare colț al lumii sunt nebuni după el.

Am fost al cincilea copil al unui muncitor alb din Indiana. Un salahor care în fiecare secundă se gândea numai la apă și la nisip. Care erau proporțiile corecte? La asta se gândea bătrânul meu cel mai mult. La mortar și la piatră. Îi plăcea să spună că piatra e cel mai vechi material de construcție din lume. Înaintea lemnului, înaintea cărămizii. Păstra o tradiție lăsată moștenire de oameni care trebuie să fi arătat foarte diferit de el. Druzii. Faraonii. Era sărac, dar nu era prost. Îi respecta pe cei ce trăiseră înaintea lui. Dorința lui a fost ca și eu să continui să construiesc, dar într-un mod diferit. Nici unul din copiii lui nu a devenit salahor.

M-am înrolat în armată la șaptesprezece ani și armata m-a trimis la colegiu și mi-a dat și asigurare de sănătate. Aveam nouăsprezece ani când a început instrucția pentru Războiul din Golf. Majoritatea fețelor din jurul meu nu erau albe. Oamenii aștia fuseseră ademeniți, ca și mine, de promisiunea siguranței. Dar cei mai mulți au început să se întrebe de ce luptau pentru o țară care nu dădea nici doi bani pe ei. Da, acum aveau dreptul de a vota și puteau să dețină pământ – un avantaj față de mulți americani care luptaseră în al Doilea Război Mondial. Dar proveneau din cartiere devastate de delincvență și boală și știau că tot asta vor vedea și de acum înainte. Știau că erau victime ale disperării, iar acum aveau să devină agenții disperării. Se întrebau de ce copiii din familiile bogate nu erau dispuși să lupte pentru țara lor. Ei sunt cei care ar fi trebuit să se înroleze în armată. Ei sunt cei care ar trebui să mulțumească.

Numărul soldaților care refuzau să plece în Arabia Saudită a început să crească. Lucrul acesta nu a fost relatat în presă. Ni se arătau numai soldați care își sărutau iubitele de rămas-bun. Este o afacere bună. Asta înseamnă America corporatistă. Cea mai bună marcă. Deținem mărcile cele mai bune din lume: Coca-Cola, McDonald's, Nike, Kodak. Și acum una nouă: Furtună în Deșert. Ei vor s-o cumpărați astăzi.

Daanish a făcut o fotocopie a textului și a pus revista deoparte. Apoi a încercat să și-l imagineze pe pușcașul marin, fiu al unui salahor. Ce anume îl împinsese să ia poziție? Un moment, un chip, un coșmar, o rugăciune? O combinație a unor lucruri mai abstracte? Și el își pusese aceeași întrebare în

legătură cu bunicul său.

Daanish continua să sape și găsea analize din cele mai detaliate asupra războiului și asupra efectelor lui în reviste medicale și în presa europeană și asiatică. Biblioteca primea respectivele reviste. Singura problemă era să le găsească. Poate că totuși jocurile doctorului îl antrenaseră bine pe Daanish.

Află că la începutul anului o ședință a Tribunalului Penal Internațional pentru Crime de Război se desfășurase, în chip surprinzător, chiar în New York. Tribunalul, prezidat de judecători din diferite țări, decretase că SUA se făcuseră vinovate de încălcarea a nouăsprezece legi internaționale. Mass-media americane nu relataseră acest lucru, dar multe ziare străine o făcuseră.

Inima lui Daanish începu să bată cu putere: în New York City! Oare faptul că o țară a găzduit un consiliu care a condamnat-o nu era ceva semnificativ? Acest lucru presupunea că aici există o libertate de care nici o altă țară nu se bucura. Și totuși presa nu se folosea de ea.

Câteva zile mai târziu, Daanish se întâlnește cu Liam. Era o după-amiază de octombrie, iar cerul strălucea senin, cu câțiva nori pufoși ce nu prevesteau nimic rău. Bătea o briză când caldă, când rece. Liam stătea rezemat de peretele unei clădiri și își încheia cămașa din flanel. Cărțile lui zăceau pe iarbă.

— Bună! zise Daanish.

— Bună, răspunse Liam, cu o șuviță de păr în ochi.

— Ce mai faci?

Liam ridică din umeri:

— Nimic special.

Se plimbară un timp și în cele din urmă Daanish îl întrebă dacă auzise de tribunal.

Liam ripostă:

— N-am auzit. Luminează-mă tu.

Daanish se opri din mers.

— De ce ești tot timpul așa defensiv? zise el.

Liam continuă să meargă, după care se întoarse:

— De mult vreau să te întreb ceva. Dacă nu-ți place aici, de ce nu pleci?

Daanish râse:

— Nu pot să cred că aud asta de la tine! Vrei să spui că pot rămâne doar dacă păstrez tăcerea?

— Colegiul acesta îți oferă ajutor financiar.

— Și asta înseamnă că sunt un cerșetor? Iar cerșetorii nu pot alege? Te-ai gândi vreodată că, prin faptul că pun întrebări, mă ridic la înălțimea idealurilor țării tale mai bine decât o faci tu?

A fost rândul lui Liam să râdă:

— Nu știi nimic despre țara asta. Să-ți spun primul lucru pe care ar trebui să-l afli. Toți americanii au avut de înfruntat prejudecăți. De aceea strămoșii noștri au fost nevoiți să-și părăsească odinioară casele și să vină aici.

Daanish inspiră profund.

— Poate că așa e. Dar oricare ar fi lucrurile cu care părinții sau bunicii tăi au avut de-a face, adevărul este că nu a fost și cazul tău. Acum tu nu mai ești persecutat, așa că nu recurge la asta de fiecare dată când țara ta le-o trage altora. Oamenii care au fugit aici pentru a scăpa de persecuție sunt acum cei care o practică. Încă te gândești la tine ca la o victimă.

— N-am spus asta. Am spus doar că americanii știu cum e.

— Iar eu spun că tu nu știi. *Tu* nu știi! Chiar dacă strămoșii tăi au știut. Totuși ai vrea să îți se ofere genul de știri care să îți arate că știi. Vrei să auzi ce înseamnă să fii nedreptățit. Nu despre cei pe care îi nedreptățești tu. Un bombardament ucide sute de oameni în Panama sau Irak și povestea asta nici nu se difuzează la știri. Dar dacă un american este hărțuit oriunde în afara Statelor, asta e știrea principală pe fiecare canal TV.

Cu o mișcare a capului, Liam își dădu părul de pe frunte.

— Am clasă!

— De aceea nu vă pasă de încălcarea legilor internaționale sau de efectele sancțiunilor. Ei vă urăsc, da? Deci e-n ordine să-i omorâți.

Și se îndepărtă.

Peste șapte luni, când tatăl lui Daanish muri, Liam insistă să-l ducă în stația de autobuz. Daanish se întrebă de unde aflase, dar nu-l întrebă. Îi plăcea să creadă că în lunile acestea de înstrăinare Liam tot s-a mai interesat, cumva indirect, de el.

În timp ce se urca în autobuz, Daanish simți că Liam încearcă să-l privească în ochi.

— Zău că îmi pare rău, omule, spuse el.

Câteva mii de morți nu îl făceau să simtă remușcări, însă moartea tatălui lui Daanish da. Totuși Daanish se bucura că deveniseră iar prieteni, deși nu i-a spus-o niciodată.

3

Camere

August 1992

Nici unul dintre vechii săi prieteni nu se mai afla în Karachi. Toți erau în SUA, fie făcând stagii temporare de vară, fie pretinzând că fac. Orice, numai să nu se întoarcă în țară. Absolut orice. Doi prieteni aflați în New York munceau din greu la metrou: unul la un chioșc de ziare de la mezanin, celălalt ca vânzător de bilete. Era o muncă riscantă, uneori chiar mai dificilă decât cea de taximetrist. Oricine îi vedea credea că sunt, dacă nu imigranți, imigranți aspiranți. Oricum, străini. Oare situația lor

era mai bună decât a lui? Mai bună decât siguranța că aici cel puțin te aștepta casa ta și masa pusă? Oare viitorul de aici era într-adevăr mai nesigur decât cel din metrourul din New York?

Afară, casa aflată în construcție rămăsese îmbibată de apă și nesupravegheată. De când începuse să plouă, muncitorii nu mai veniseră. Daanish îl văzuse o dată pe Salaamat dând târcoale fundației scheletice în timpul unei ploi torențiale, probabil fiindcă îi lipsea ceașca de ceai pe care obișnuia să o bea împreună cu bătrânul muncitor în după-amiezile târzii. Dar după aceea nu mai venise, cu toate că Daanish încă îl căuta cu privirea, simțind că este acolo și, poate, chiar dorindu-și să fie. Din lipsă de ocupație.

De fiecare dată când o vedea pe Anu, ea îi amintea că economiile lor vor mai ține opt, poate nouă ani. Îl săruta, îl binecuvânta și spunea că fiul ei este asigurarea ei.

Ce mai asigurare! Era un sac de oase inutile. Doctorul avusese dreptate. Își alesese profesia greșită. *Îți vei petrece viața luptându-te cu alții și apoi vei veni acasă pentru a te lupta cu ai tăi. Gândește-te!* Daanish știa statisticile referitoare la jurnaliștii uciși. Și la cei închiși. Și la sediile de ziare distruse. Când i-a împărtășit lui Anu frământările lui, și-a dat seama că ea nu îl asculta. Era preocupată de cail ei verzi de pe pereți: să pună la cale căsătoria lui. Dar Daanish a rămas la fel de indiferent la vechile ei tactici, ca și cum planurile acelea priveau pe cu totul altcineva. Poate pe vechiul Daanish. Pe cel nou ea nu îl cunoștea. Iar tatăl lui nu avea să-l cunoască vreodată.

Daanish stătea cu caseta lăcuită pe covorul alb și murdar. Greierii săriră în lături când își întinse picioarele. Încă o dată, când privi în ea, tatăl lui îl privi și el. Era, probabil, de vârsta lui. Nici un semn de calviție ori de altceva – doar fericire. Daanish privi cu atenție, întrebându-se ce clădire se vedea în fundal. Probabil că fotografia data din perioada studenției tatălui său în Londra. Nu devenise încă medic și nici nu se căsătorise. Ceva din modul în care îi flutura fularul și din roșeața nasului îl făcură pe Daanish să miroasă aerul proaspăt de toamnă din Massachusetts. Chiar și turnul din piatră maronie și curățenia spațiilor verzi ce se întindeau în partea dreaptă a fotografiei ar fi putut foarte bine să provină din centrul orașului Southampton. Sau Springfield. Nu din Anglia, ci din Noua Anglie. Iar acolo puteau fi el și Nancy sau el și Becky.

În timp ce studia fotografia, Daanish și le aminti pe cele ale părinților lui din ziua nunții. Unde erau acele fotografii alb-negru care stăteau de obicei pe masa de lângă scaunul doctorului? Înfățișau un mire aflat într-un foișor presărat cu petale de trandafir. Alături de el, bătrânul său tată, încă dedicat primului ziar de limbă engleză al Pakistanului. Mama îndelung suferindă a doctorului se afla lângă nora ei de șaisprezece ani, căreia îi oferea o ceașcă de lapte. Toți patru pe o canapea, cu o perdea de trandafiri în jurul lor. Un mire cu o diplomă de doctor obținută la Londra! Doctorul Shafqat, un om a cărui reputație era în creștere. Fotografii îi pozau și-i tot pozau.

În altă fotografie doctorul bea din ceașca pe care i-o dăduse mama sa, sorbind exact prin zona unde trebuie să fi fost urmele rujului lui Anu. Fotografia nu lăsa să se vadă urma, dar acela fusese primul lor sărut: pe o ceașcă de porțelan. Nu merita să fie savurat? Se pare că Anu nu era de aceeași părere. Cu toate acestea, deși ea nu prețuia acea zi, a vrut să o refacă pentru fiul ei, numai că acum ea urma să țină ceașca.

Clătinând din cap, Daanish puse cutia deoparte.

Observă că ploaia torențială încetase și acum se transformase într-una mărunță. Când se duse la fereastră, observă un om care străbătea camerele neterminate ale casei de alături. Se furișa printre ele ca un melc nautil, umplând spațiile mici și parcurgându-le pe cele mari cu pași voinicești. Un bărbat cu mâinile împreunate la spate și cu capul înfășurat într-o pânză. Vântul îi lipea cămașa de trup, iar umbra lui se strecura ușor dintr-o cameră în alta.

Poate că era lucrătorul care voia viza. Nu, acela era mai scund. Trebuie să fie Salaamat. Daanish se bucura că nu îl luaseră cu ei la ultimele întâlniri cu Dia: văzuse deja prea mult. Nu era doar pur și simplu enervant, era și umilitor. Cum îndrăznește să se uite la ea? El, care probabil că nu a avut niciodată o femeie fără să o plătească! Prezența lui îl punea pe Daanish în aceeași postură. Dacă ochii lui o profanau pe Dia, pe el îl murdăreau de-a binelea.

Trecuseră multe zile de când el și Dia nu se mai întâlniseră. Deși o dorea, putea să aștepte. Dia nu pleca nicăieri. Era plăcut să se gândească la asta. Probabil că se învățea agitată prin propria casă, cu mâinile la spate și gândindu-se la el. Se pare că era tot timpul atentă la soneria telefonului. Când o suna, Dia răspundea aproape întotdeauna, răsufând încântător de agitată, ca și cum alergase să-i răspundă. Lui Daanish începuse să-i placă faptul că întâlnirile lor se răriseră. Erau greu de aranjat și, prin urmare, aveau să fie mult mai intense atunci când se vor revedea. Și, cum în aceste zile nu se mai puteau vedea, așteptarea era singura soluție. Pentru amândoi. Nu existau alte distracții: nici matinee la care să fugă, nici concerte la vreun club. Dia număra minutele. Și fugea la telefon. Nu se întâlnea cu alți băieți când se ducea cu rufele la spălătorie. Era tot timpul în casă. Și chiar și în casă spațiul ei era foarte bine păzit. Poate că trebuia să intre cu prudență în lumea ei, dar, pe de altă parte, la fel făceau și ceilalți. Toate acestea îl făceau să se simtă foarte sigur pe el.

Umbra ce se strecurase vizavi ceva mai devreme nu se mai arătă, așa că Daanish se duse la sertarul unde fuseseră cochiliile sale. Acum nu mai era nimic acolo, cu excepția sculului de mătase. Îl luă în mână. Avea pe el câteva fire de nisip, de când îl luase la golf pentru a i-l arăta Diei. Poate că o s-o sune astăzi, ceva mai târziu. Sau poate că nu.

4

Sete

Peste două zile, când în sfârșit s-a oprit ploaia, o rază de soare palidă începu, treptat-treptat, să usuce apa ce se revărsase din canalizare pe stradă. Daanish hotărî să facă ceva pentru Anu. Se va duce la Biroul Cantonamentului și va aduce acasă un rezervor de apă. Astfel va ieși din casă, o va face fericită pe Anu și chiar se va pune la curent cu ce se mai întâmplase. În felul acesta ar putea să-i spună în cele din urmă lui Liam cu ce se ocupă el aici.

Dar își dădu brusc seama că habar n-avea cum să rezolve problema. De fapt nu se pricepea deloc să

administreze o casă. Cine plătea facturile și unde? Cât costa un rezervor? Când o întrebă pe Anu, ea spuse că era foarte drăguț din partea lui că dorea să o ajute. Îi dădu o sută de rupii, plus un dosar care avea să i se ceară la birou. Apoi îi spuse să aibă grijă.

— Se pare că zilele astea răpesc pe toată lumea. E chiar mai rău decât era când ai plecat. Tu nici nu știi!

Lui Daanish nu-i plăcu să o audă insinuând că „nu știe“ pentru că doctorul „îl trimisese departe“. Îi trimise un sărut grăbit și plecă.

Motorul mașinii era mort, așa că o luă pe jos pe strada principală, în căutarea unui taxi. Porțiuni mici de asfalt uscat se întrezăreau printre băltoacele de pe stradă, la fel de măloase precum săpunul din toaletele avioanelor. Aerul era plin de vapori, ce-l învăluiau într-o pâlnie densă. Soarele încălzea această pâlnie din care ieșeau aburi și Daanish începu să transpire în timp ce mergea, sărind de pe o porțiune uscată pe alta. Trecu de casa lui Khurram și privi spre acoperișul hidos de strălucitor și spre balconul de alamă. Cât au durat ploile, luminile ce înconjurau veranda lui erau singurele care se puteau vedea pe strada întunecoasă și urât mirositoare. Se întrebă iarăși cu ce se ocupa tatăl lui. Khurram nu-i spusese. În curte nu se afla nici una dintre cele trei mașini ale lor. Salaamat nu se vedea pe nicăieri.

Își acoperi nasul când trecu pe lângă terenul viran de la capătul străzii, unde vecinii aruncau gunoiul. Saci de polietilenă atârnav de crengile copacilor și de firele telefonice, astupau gurile de canal deschise, se rostogoleau de-a lungul aleilor. Coti pe o stradă laterală, dorindu-și cu tărie doar să se întoarcă în camera lui. Era copleșit de neputința sa. Cum să poată gândi clar, când trupul lui se lupta să facă față la nivelul cel mai elementar: apă, electricitate, străzi curate? Ce putea să facă aici? Și totuși milioane de oameni supraviețuiau cumva. Era oare supraviețuire sau imunitate? Era vreo diferență între ele?

Ajunse într-un final la o intersecție. În acest coș de aburi și umiditate se învărtejeau gazele de eșapament. Claxoanele îi accentuau starea de epuizare. Șoferii aprindeau farurile chiar și în timpul zilei. Nu exista trotuar, nici trecere de pietoni, iar semafoarele erau aproape inutile. Un cerșetor olog stătea pe o scândură cu roți chiar în mijlocul drumului. În timp ce Daanish evită două mașini Toyota, cerșetorul îl urmări, ca și cum ar fi concurat într-o cursă cu sania, făcându-și vânt cu mâinile. Îl ajunse din urmă și îl apucă de mâneca cămășii. Daanish o luă la fugă, fără să-și dea seama că îl trăgea pe om după el.

Un taxi opri, iar Daanish sări în el și spuse gâfâind:

— Biroul Cantonamentului.

Multe magazine rămăseseră închise zile întregi după grevele dinainte de începerea ploilor și acum erau montate foarte puține standuri cu fructe. Șoferul comentă:

— Mai întâi am pierdut zile întregi din cauza grevelor și apoi din cauza ploii. *Allah malik hay.*²

Daanish încă încerca să-și revină, așa că nu răspunse nimic.

— Cum să mai ajungă oamenii aici, când toate autobuzele sunt arse și în stradă sunt revolte? continuă șoferul. Cum să mai duci o viață normală?

În oglinda retrovizoare Daanish văzu că șoferul era un om aspru, cu ochii puternic conturați cu *kohl*.

Oglinda era împodobită cu o rugăciune pe care Profetul o citea atunci când călătorea, o fotografie de la Kaaba, mătănii și un pin odorizant. Bordul mașinii era presărat cu autocolante albastre și galbene în formă de flori și inimi, iar volanul era tapițat cu un material roșu, cu franjuri. Interiorul mirosea a odorizante și a sudoare...

În oglindă privirea șoferului îl scruta, la rândul-i, pe Daanish.

— Mi se pare mie sau nu știi prea multe despre revolte?

— Nu, mărturisi Daanish. Mai mult despre apa de pe străzi și lipsa ei la robinete. Mă duc să iau un rezervor de apă.

— A! chicoti șoferul. De asta nu-i nimeni pe străzi. Toată lumea încearcă să obțină un rezervor!

Dar dacă ar ști că Daanish s-a întors de curând din Amrika? Ar râde de s-ar prăpădi.

— Ar fi trebuit să le aduci pe surorile tale, insistă șoferul. Știi că întotdeauna le lasă pe femei să intre în față.

Văzând că Daanish nu spune nimic, adăugă:

— Văd că ai documente. Bun! Trebuie să aduci măcar niște documente.

— Mă bucur că ești de acord, mormăi Daanish.

Mașina opri în fața unei clădiri și Daanish plăti. Șoferul se îndepărtă, văicărindu-se:

— Ce mai înseamnă normal astăzi?

Când intră pe poartă, Daanish văzu că acolo nu era o clădire, ci o întindere mare de mocirlă, la capetele căreia se afla câte un birou. Ambele birouri erau înconjurate de o gloată de oameni. Daanish alese biroul cel mai îndepărtat de poartă: părea mai puțin cufundat în mocirlă. Se așeză în spate, încercând să stea la coadă și știind că era un idiot pentru că o făcea. Imediat ce doi oameni încercau să stea unul în spatele celuilalt, cel din spate își băga capul în față, ceea ce-l determina pe primul să-l împingă la loc pe al doilea, înghesuindu-se el mai în față. Iar în timp ce aceștia doi dansau pe margine, nou-veniții se așezau pur și simplu în față. În cele din urmă Daanish începu să facă și el același lucru. Dar nu putu ajunge prea departe. Ridicându-se pe vârfuri, încercă să-l vadă pe funcționarul ascuns de mulțime, dar nu auzea decât oamenii furioși, ce zbierau la acel bărbat și unul la altul. Vocile se ridicau tot mai mult și o busculadă părea iminentă. Și toate acestea pentru apă. Era aceeași frenezie, aceeași ranchiună generalizată pe care o simțise și la unchii săi. Acea proastă creștere provocată de frustrare, ca și cum ar fi fost cu toții naufragiați pe o insulă dintr-o mare demult uitată.

Întorcându-se în spate, Daanish fu imediat întâmpinat de un om atât de slab, încât pantalonii lui gri de poliester îi fluturau în jurul șoldurilor și picioarelor ca o fustă pe o sperietoare de ciori. Acesta declară, adresându-se lui Daanish și unei mâini de nou-veniți:

— Cum va prospera poporul nostru dacă nu suntem în stare să stăm nici măcar la o coadă?

Printre nou-veniți se număra și o femeie îndesată, cu o *dupatta* pe cap. Ea o tăie direct în față. Bărbații o lăsară, deși fără tragere de inimă, mormăind că femeile care cârteau și spuneau cât de tare erau oprimate ar trebui să aibă parte de o chestie și mai tare.

— La fel ca-n Occident! zise Sperietoarea. Acolo nimeni nu respectă femeile. Acestea sunt tradițiile sănătoase ale țării noastre. Respectul față de femeie!

Omul se întoarce apoi către Daanish:

— Am fost student la Universitate, dar s-a închis de mai multe săptămâni. Oriunde te uiți, studenții intră în politică. Aproape toți cei de la Inginerie au o armă.

Daanish se întrebă de ce toată lumea i se plângea lui. Anu, taximetristul și acum acest om. Și mai era și muncitorul care insista ca Daanish să-i facă rost de viză. Ce era el, fiul unui vindecător? Da! Făcea minuni cu vârfurile degetelor!

Ca și Khurram, insul era dornic să-și exerseze engleza. Continuă:

— Părinții verifică lucrurile copiilor în lipsa lor. Știi câte arme ilegale s-au cumpărat anul trecut, mai ales de către adolescenți? Întrebă el, mișcându-și capul pe gâtul subțire ca un vrej.

Daanish decise că era timpul să înoate în marea de oameni și să pătrundă cu forța până la biroul funcționarului. Împinse, dădu din mâini, coborî capul, lovi cu șoldurile în dreapta și-n stânga și ajunse până la urmă în cel de-al treilea cerc din jurul biroului. Aici pământul era mocirlos. Cei care ieșeau arătau că plătiseră destul de scump pentru reușita lor: aveau hainele pline de noroi. Dar țineau în mâini o bucată de hârtie albă, iar acest lucru declanșa un zâmbet imens pe fețele lor răvășite.

Daanish era cât pe ce să-l întrebe pe tânărul de lângă el ce însemna bucata aceea de hârtie, când grupul de oameni se sparse iar și o femeie apără în mijlocul lor. Un tânăr protestă:

— Asta nu e în Islam!

Bărbatul care stătuse în fața lui și care acum, în urma pătrunderii femeii, fusese aruncat în al treilea cerc, spuse:

— Da, Coranul nu spune că eu trebuie să-mi sacrific locul pentru o femeie.

— De unde știi, dragule? Tu nici nu știi să citești, replică cea care profitase de spațiul creat și se băgase în față.

Daanish, la fel ca și alții, se folosi de diversiunea creată și înaintă. În cele din urmă tânărul îl întrebă pe un alt ins, îmbrăcat în haine albastre:

— Ce scrie pe bon?

— Este CNO, îi răspunse acesta.

— Ce înseamnă CNO?

Acesta nu-i răspunse. Iată și situația inversă: Daanish voia să vorbească, dar se lovea de un zid. Sau mai degrabă de niște contururi albastre. Se întoarce la stânga și repetă întrebarea. Un bărbat mai vârstnic și burtos îi răspunse:

— Certificatul de neobiecțiune.

Daanish râse:

— Ce glumă bună! Ce este asta de fapt?

Burtosul era la fel de confuz. Băgă mâna sub *kameez* pentru a-și scărpinga stomacul și repetă:

— CNO. Certificat de neobiecțiune. Dacă nu au nici o obiecție față de tine, îți dau CNO-ul, te duci cu el să-l depui și primești un rezervor de apă.

— Dar cum hotărâsc dacă au sau nu vreo obiecție?

Omul bătu cu degetul în dosarul lui Daanish:

— Îți verifică documentele.

Pentru prima oară în acea zi, Daanish se uită în dosarul pe care i-l dăduse Anu. Erau acolo extrase de cont, declarații de venit, formulare de impozit pe proprietate și o grămadă de alte documente semnate și ștampilate.

— Dar trebuie să le arătăm de fiecare dată?

Bărbatul îi aruncă o privire care spunea: *Prostule!*

Lui Daanish situația de aici începu să i se pară tot mai îngrijorătoare. Majoritatea celor care ieșeau nu aveau bonul atotputernic. El plecase de acasă înainte de ora unsprezece. Acum era unu și douăzeci. Iar biroul – îi spusese burtosul – se închidea la două.

La două fără un sfert se strecură în primul cerc. Călcă într-o băltoacă și ajunse în cele din urmă în fața biroului plin ochi cu dosare. Omul din spatele biroului se uita la ceas din două în două minute, în timp ce un tată cu patru copii îl ruga disperat să caute mai repede dosarul care trebuia să se potrivească cu cel pe care îl adusese el. „Poate că-i în grămada aceea“, zise el, arătând către o grămadă de dosare răspândite. Paginile fluturau pe măsură ce turnul se prăbușea, iar omul din spatele biroului își privea tot mai des ceasul Omega fals. Două fără cinci minute. Tatăl își flutură documentele pe sub nasul omului.

— Sunt sigur că aveți o înregistrare a dosarului pe aici pe undeva! îl rugă el pe un ton isteric. Vă rog să vă uitați.

Ceasul bătu ora două. Funcționarul își puse mâinile pe masă. Daanish fu din nou împins în tatăl disperat și iată că în fața biroului apăru o altă femeie. Era foarte tânără, foarte drăguță și, preț de o secundă, ezitarea funcționarului fu evidentă. Dar prânzul aștepta. Bărbatul se ridică. Mulțimea erupse furioasă:

— Am venit aici în fiecare zi, toată săptămâna!

— Nu avem nici măcar apă de băut!

— Mama este bolnavă!

— Cât vrei? Cât vrei ca să mai stai?

Funcționarul o porni grăbit spre poartă, întâlnindu-se pe drum cu colegul de la celălalt birou.

Tatăl cel disperat clătină din cap:

— Cine e mai cu picioarele pe pământ: hoții ca ei sau oamenii cinstiți ca noi?

5

Biroul Cantonamentului

Daanish reveni a doua zi. Nu putu ajunge nici măcar până în al doilea cerc, așa că rămase în spate cu Sperietoarea, care nici nu mai știa de câte zile își tot aștepta rândul. Era ca și cum, mai mult chiar decât apa, voia un loc unde să-și exprime gândurile. Biroul Cantonamentului devenise casa lui.

— Trei milioane, spuse el. Trei milioane de arme ilegale au fost cumpărate în țară anul trecut.

Războiul din Afganistan s-a terminat acum trei ani, dar armele continuă să vină. Amrikanii ne-au înarmat și ne-au antrenat să luptăm împotriva comuniștilor, dar acum am fost lăsați să luptăm singuri, zise el, clătînând din cap.

Întregul corp părea să i se clatine.

— Amrikanii au plecat. Pur și simplu. Nu le-a pasat ce lasă în urmă. Tu pleci în Amrika, nu? zise omul, holbându-se la Daanish.

Daanish îi întoarse spatele. Însă era prea târziu: cele două fațete ale personalității sale se luptau una cu alta. Cea americană susținea că omul are dreptul să acționeze conform propriilor lui interese, așa că să nu se mai plângă. Cealaltă, mai neînsemnată, îi spunea că prima este puternică, bogată și are obiceiul de a-și dezamăgi vechii prieteni, cărora le vindea arme și instrumente de tortură ce o făceau să devină și mai bogată.

Daanish se strecură în al patrulea cerc, apoi în al treilea, unde disperatul tată cu patru copii era în pragul nebuniei. La ora două Daanish se întoarse încă o dată acasă.

Trecuseră cinci zile de când nici el, nici Anu nu mai făcuseră duș și nici nu se spălaseră. Un unchi le adusese de două ori apă potabilă de la el. Afară erau treizeci și șase de grade Celsius și o umiditate de nouăzeci la sută. Când își șterse sudoarea ce i se scurgea pe față și pe gât, văzu că o mizerie negricioasă, ce semăna cu un strat de săpun, îi acoperea trupul. Se așeză și începu să-și scoată mizeria ce i se depusese sub unghiile crescute. Ar trebui oare să le taie? Era prea obositor. Oricum vor crește la loc. Începu să și le roadă, înghițind mizeria care se prinsese sub ele. Scuipe unele bucăți pe covorul din ce în ce mai murdar. Din moment ce ținea ușa închisă, camera nu era niciodată măturată. Prefera să stea în mizerie decât să-și vadă lucrurile și mai răvășite.

A doua zi Daanish se luptă cu mulțimea și ajunse în fața biroului înainte de ora prânzului. Predă documentele, iar funcționarul le luă, le studie și se încruntă la fiecare. Insul purta o cămașă kaki murdară, iar părul – cum remarcă amuzat Daanish – îi era la fel de soios ca al lui. Aerul din jurul lui puțea a muștar și a colonie ieftină. Tatăl disperat era chiar în spatele lui Daanish și ținea în mână și mai multe documente, pe care i se ceruse să le aducă. Daanish ar fi vrut să-i poată oferi locul lui. Dar nu o făcu. Venise în cele din urmă și rândul lui. Merita să ajungă aici. Dacă altora li se refuzau lucruri la care erau la fel de îndreptățiți, asta nu mai era treaba lui.

Omul căută prin dezordinea de pe birou, clătînând din cap. Nu găsea dosarul doctorului Shafqat.

— Nu avem nici o înregistrare cu el.

Genunchii lui Daanish începură să tremure.

— Dar eu am. Tocmai ați văzut dosarul meu. Toate aceste documente sunt oficiale, sunt ștampilate. Toate facturile sunt plătite.

Daanish descoperi cu uimire că vocea îi tremura.

Sperietoarea strigă din spate:

— Lasă-l în pace pe amrikan!

Bărbații din jurul lui Daanish se agitară. Îi examină cămașa șifonată și blugii plini de noroiul strâns în toate zilele în care îi purtase aici. Nu avea nimic din strălucirea amrikană. Arăta la fel de

zdrențuit ca ei, dacă nu chiar mai zdrențuit.

— Dacă ești din Amrika, spuse Omega, de ce vii aici?

Ceilalți aprobară, uitând că funcționarul trăgea de timp.

— Nu sunt din Amrika! îl repezi Daanish. Și sunt aici pentru că nu am apă, la fel ca toți ceilalți din jurul meu, care așteaptă de zile întregi să le dați certificatul de neobiecțiune. Obiectez față de toată această așteptare!

Omega rânji. Avea gingiile și dinții pătați de *paan*, iar mâna lungă la care avea ceasul arăta că se apropia tot mai mult ora închiderii. Când râse el, râseră și unii dintre cei pe care îi respinsese.

Fața lui Daanish se roși.

— Voi aștepta în continuare.

— Ușurel, ușurel! Toate la timpul lor, zise omul mieros, după care se lăsă pe spate și comentă: Odată un amrikan ca tine mi-a dat niște țigări foarte bune!

— Eu nu fumez.

— Să mă gândesc... cum le spunea?

— Irosiți timpul acestor oameni cumsecade.

Cuvintele lui îi treziră pe unii din spatele lui.

— Vreau să-mi vină rândul înainte să plecați la masa de prânz! declară unul.

Mai mulți bărbați începură să protesteze.

Omega oftă, revenind din nou la poziția verticală.

— Într-adevăr, nu prea arăți a amrikan. Următorul!

— Dar nu ați terminat cu mine! strigă Daanish.

— Vino iar mâine și îți voi căuta atunci dosarul.

— Mâine este vineri! protestă Daanish.

Îi venea să plângă.

Se răspândi panica. Daanish începu să fie înghiontit și lovit – oamenii își dăduseră seama că peste zece minute biroul avea să se închidă pentru următoarele șaiszeci și șapte de ore. Se trezi din nou lângă Sperietoare. Studentul îl bătu pe spate, ca și cum deveniseră cei mai buni prieteni:

— În Amrika nu-i așa, nu? Acolo oamenii stau la cozi în fața birourilor și este și apă la robinete, nu?

Când taxiul îl lăsă pe Daanish acasă, Anu aștepta în salonul cu televizorul. Tânărul părea să-și fi pierdut simțul mirosului. Nici ea nu se spălase, dar el nu observă nimic diferit în aspectul sau mirosul ei. Anu îi dădu la o parte părul soios de pe fruntea transpirată și-l sărută. Pentru ea Daanish nu era niciodată respingător.

— Nu știu cum te-ai descurcat toată viața dând din coate în stânga și-n dreapta pentru ceva atât de

esențial, spuse el.

— De obicei sunt lăsată să intru în față, îi răspunse ea. Dar am fost trimisă acasă de multe ori atunci când nu ne-au găsit dosarul. Bietul de tine! O să mă duc eu duminică, zise ea, ștergându-i sudoarea cu *dupatta* și curățând cu ea o parte din murdăria de pe trupul lui.

Curentul electric se întrerupsese din nou. Daanish privi ventilatorul din tavan și așteptă țăcănitul miraculos.

În poala lui Anu stătea un castron de linte, muiată în mai puțină apă decât folosea ea de obicei ca să o spele. El rămase liniștit lângă Anu în timp ce ea o spăla, amintindu-și o zi ca aceasta de acum doisprezece sau, poate, treisprezece ani. Doctorul și el se uitau la o emisiune cu un căutător de aur. Daanish încercă să-și amintească anul. Pe la sfârșitul anilor șaptezeci. Doctorul era elegant și în formă. Un spirit vulcanic, plin de povești pe care era gata să le împărtășească. Nu era zi în care să nu fie așa. Pe strada lor erau puține case – a lui Khurram cu siguranță nu era construită încă. Sovieticii nu invadaseră încă – sau poate de-abia invadaseră – Afganistanul. Pakistanul era un aliat util al Statelor Unite. Ajutorul extern intra cu la fel de multă ușurință în țară cum intrau acum armele.

Căutătorul avea în mâini un vas cu bucăți de rocă neagră. Își petrecuse întreaga viață căutând pepite. Lui Daanish îi amintea de bunicul lui: zbârcit și oarecum irascibil, dar neabătut, ferm ca piatra. Dispus să suporte gunoiul, numai să dea peste o bucată de adevăr autentic. Scriind și luptând, fără a vorbi vreodată despre propria sa durere. Încăpățânat ca un catâr. Oare el avea în vene măcar un strop din sângele brav al omului aceluia?

Dar oare și doctorul se gândea la tatăl lui în timp ce stătea lângă fiul său și se uita la căutătorul acela excentric? Își dorea să-i semene, de vreme ce umbla cu avionul din loc în loc și aducea cadouri pentru Daanish și o soție care mai degrabă ar fi cheltuit banii în casă?

Probabil că Anu nu-și amintea de acea zi. Ea era în bucătărie. Rareori se uita la televizor împreună cu ei. Da, cu siguranță că nu fusese o zi ca asta.

Daanish se ridică și vru să pornească televizorul, uitând că nu aveau curent. Anu se duse în bucătărie. O auzea cum pune linte pe aragaz. Se întoarse cu două portocale și o solniță. Decoji prima portocală, presără sare pe fiecare felie, pentru a-i mai tăia din gustul acru, și i-o oferii.

— A fost în frigider, zise ea. E încă rece.

El zâmbi. După calvarul de la biroul acela, citricele proaspete și reci erau nespuse de plăcute. Daanish stătea cu mâinile de-o parte și de alta a trupului, nefăcând altceva decât să-și miște buzele și să muște ușor cu dinții din carnea portocalei.

Văzând că portocala îl revigorează, Anu o coji pe a doua.

— Nu trebuie să te deshidratezi. Sarea îți face bine, zise ea.

Îi mai spuse că fratele ei îi va lua de acasă diseară ca să facă un duș la el.

— După toate aceste zile, un duș va face minuni pentru pofta ta de mâncare.

Deodată se auzi un țăcănit și apoi un clic. Ventilatorul începu să se rotească, iar ecranul televizorului se luminează: Pakistanul juca împotriva Australiei. Daanish se scufundă pe canapea, savurând rafala de aer de pe față, portocala dulce și țârâitul lent al greierilor.

După ce pierdu două mingi succesive, Australia marcă în cele din urmă șase puncte. Suporterii australieni ovaționară. În mijlocul mulțimii gălăgioase erau și două femei în tricouri scurte. Imaginea se schimbă repede: începu o reclamă la o marcă de țigări.

Daanish râse:

— Fumatul este preferabil pielii!

Anu își țuguie buzele.

— Pun pariu că Biroul Cenzorilor s-a uitat cu atenție la imagini!

Ea îl plesni peste picior:

— Exact asta ar fi spus și tatăl tău!

— Bărbații sunt prea ocupați să le facă ochi dulci fetelor ca să observe că sloganul este foarte nepotrivit.

Sloganul spunea: „Doar pentru gust!“

— Erai așa de inocent odată!

Imaginea reveni la cele două australience. Una din ele avea țâțe ca ale lui Becky. Probabil că Anu văzuse țâțele alea în fotografiile pe care i le furase. Daanish se gândi să o pună în încurcătură și să o întrebe ale cui erau mai mari. Ar putea juca propriul lor joc al cenzurii: ea o ascundea pe Becky, el ascundea legătura lui cu ea. Ea ascundea faptul că o ascunsese pe Becky, el ascundea faptul că își dăduse seama de asta.

Era doar o chestiune de timp până avea să înceapă iar cu Nissrine. Mai întâi avea să-i spună că era de familie bună, că în venele ei curgea sângele de Ghaznavid. (Câți veri îndepărtați din acest clan regal avea ea? Daanish nu-și amintea nici unul.) Apoi îi va spune că era exact genul lui: fină și educată. În cele din urmă îl va face să spună că o place *pe ea*, fără să trebuiască să rostească vreun nume.

Jocul începuse, dar cameramanul încă mai era concentrat pe femei, așa că transmisiunea trecu iar la țigările Gold Leaf.

— Mă întreb dacă Biroul Cantonamentului și Biroul Cenzorilor nu sunt sumva conduse de aceiași oameni? Amândouă sunt plătite ca să obiecteze la ceva.

Anu îl privi. Ah, era privirea aceea care anunța atacul! Ochii rugători, capul plecat, cuvintele adunate laolaltă pe vârful limbii. Căsătorește-te cu Nissrine... căsătorește-te cu Nissrine... fata cu tenul deschis, proaspăt. Așa cum trebuie să fie și nepoții ei.

Înainte ca ea să deschidă gura, Wasim și Waqar erau din nou în acțiune, derutând jucătorii de la bătaie cu o lovitură cu efect pe exterior.

— Am putea câștiga grupa, nu crezi? O frumoasă continuare la victoria noastră de la Cupa Mondială.

Ea-și mușcă limba. Încă nu era momentul.

Dar când jocul se termină și când se întoarseră acasă, după baia revigorantă de la unchiul lui și cu cinci vase pline cu apă, ce sperau să le ajungă până duminică, îi spuse tot ce avea de spus. Iar el îi sugeră încă o dată că nu avea nici o obiecție.

Final deschis

O sună de-abia după o săptămână:

— Când pot să te văd?

— Unde ai fost? zise ea gâfâind, de o voce schimbată.

El simți un nod în gât.

— Am tot încercat să obțin un rezervor cu apă pentru acasă. E o poveste lungă. Când...

— Am sunat de atâtea ori! insistă ea.

El făcu o pauză:

— Îmi pare rău. Când sunt acasă, Anu e mai tot timpul lângă mine.

— Bine, dar... puteai măcar să încerci.

Enervarea lui creștea. În cele din urmă îi zise:

— Hai să ne gândim cum ne putem întâlni. Mașina mea e tot stricată...

— O să te sun eu mai târziu. Acum nu-mi place de tine, zise ea și închise.

Ce să facă acum? Fratele lui Anu o duse la Biroul Cantonamentului. Avea toată casa la dispoziție și uite că Dia făcea nazuri.

Daanish ieși pe peluză și apoi în stradă, unde se învârti în jurul casei neterminate. Oare constructorul fusese concediat? Lucrul nu se reluase încă.

Se gândi la posibilitățile pe care i le putea oferi atunci când ea va suna în cele din urmă. Ar fi putut găsi un mecanic. Însă chiar și gândul în sine era descurajant. Ar fi trecut zile întregi până când un mecanic s-ar fi ținut de cuvânt și-ar fi venit acasă la el. Și, oricum, mașina avea să se strice din nou. Iar el nu putea să rezolve și problema cu rezervorul de apă, și pe cea cu mecanicul. Chiar dacă Anu se ocupa de prima chiar acum.

Cu mașina Diei nu se putea decât dacă venea și șoferul, ca și în cazul lui Khurram. Deci varianta asta pica.

Nu puteau să ia autobuzul, pentru că golful nu era inclus în traseu. Ar putea lua un taxi, deși nici el nu ar merge până la capăt. Asta ar însemna să meargă pe jos, pe căldura asta, așa cum fusese nevoită să facă Dia când se stricase mașina lui. Asta însemna că mai mulți bărbați precum Salaamat se vor holba rânjitori la Dia.

Așadar, ce le rămânea de făcut?

În timp ce se plimba prin camerele goale, Daanish se întrebă: Chiar aici? Ar putea fi destul de confortabil. Am putea să ne giugiulim într-una din aceste camere pe jumătate finisate. Iar el ar putea să-i spună pur și simplu lui Anu că se duce să găsească un mecanic. Era un motiv prea evident ca să dea de bănuț.

Singura problemă care putea să apară era, după părerea lui, chiar Salaamat, în caz că el era cel care, ocazional, pândea în camerele goale ca niște crevase. Dar, negăsind alte opțiuni, atunci când, în cele din urmă, Dia sună, Daanish propuse totuși casa.

Câteva zile mai târziu, într-una din camere, departe de stradă, ea se bosumflă:

— Of, ce mai loc de întâlnire!

— Dar nu ești bucuroasă că mă vezi? Aici va fi, probabil, camera de oaspeți sau ceva asemănător.

Suntem primii oaspeți!

— E absurd! Sunt bălți peste tot. Aici de-abia ne putem adăposti de soare și, ca să pună capac la tot, suntem prinși ca într-un sendviș între casa mamei tale și casa lui Khurram, unde e și Salaamat, care ne cunoaște! E ca și cum trebuie să ne creăm propriul nostru sat doar pentru a fi împreună, numai că acest sat este în poala lor.

El o făcu să se așeze.

— Să vorbim despre poala ta, zise el și încercă să-și pună capul pe ea.

Dar Dia rămase distantă și cercetă cu privirea camera goală, cu pereții pe jumătate ridicați și nezugrăviți, iar deasupra lor, cerul gri și umflat. Pe jos erau gropi și noroi. Brațul pe care el îl atingea se acoperi curând de sudoare.

— Nu-i bine, Daanish. Nu pot să stau în poziția asta cu tine. Mi-e dor de golf, chiar dacă mă înfricoșa. Însă nouă ni se potrivește un loc frumos. Aici nu-i nici măcar un copac în jur!

El trebui să recunoască: nu era confortabil. Se ridică:

— Bine, dar unde altundeva?

În loc să sugereze alt loc, ea continuă să se plângă:

— Locul ăsta mă face să simt că fac ceva greșit. Și nu-i așa.

Daanish încercă să se controleze, pentru a nu-și pierde răbdarea cu ea, și îi atinse linia fină, regulată, a maxilarului, care se curba frumos în zona bărbiei. Apoi îi atinse buzele, ștergând cu degetul mare sudoarea care se formase pe buza ei superioară, unde îi crescuse un puf fin. Ochii ei mari erau extrem de sinceri și, acum, extrem de triști. Daanish oftă.

— Ți-a fost greu să pleci de acasă?

Ea își strecură mâna într-a lui.

— Foarte. Inam Gul mi-a spus: „Unde te tot duci, *beti*? De ce nu vorbești deschis cu mine?” Nu-mi place să-l supăr. În plus, mi-e teamă că o să mă spună.

— Dacă în locul meu ar fi altul, mama ta tot ar obiecta?

— Nu. Și asta e ceea ce mă doare. E, probabil, singura mamă care nu ar obiecta. Și totuși de ce să mă simt vinovată? Nu facem nimic rău.

O spusese cu o mare convingere, smulgându-se din disperarea ei și dându-i în cele din urmă o sărutare lui Daanish.

Stăteau unul în brațele celuilalt în viitoarea cameră de oaspeți, suflându-și unul altuia sudoarea de pe piele. Ea șopti:

— Curând vei pleca în America.

Era adevărat. În mai puțin de două săptămâni va fi din nou în avion.

— Ne putem întâlni aici mai des.

Ea nu spuse nimic un timp, dar apoi amândoi se îndepărtară încet unul de altul. Era prea cald, deveniseră prea lipicioși și simțeau mult prea acut cât de constrânși erau. Dragostea lor avea nevoie de spațiu. Aici era atât de îngrădită, de sufocată! Cum putea să înflorească?

Dia spuse:

— Vara trecută a căzut o ploaie neagră. Oamenii spuneau că e din cauza câmpurilor petrolifere bombardate în Irak. Timp de mai multe luni de zile funinginea a acoperit totul. Era ca o cerneală. *Ama* a spus că ploaia ne-a distrus duzii, dar nu a avut cum s-o dovedească. Am rămas fără hrană pentru viermii de mătase.

I se auzea respirația, însă vocea îi părea detașată.

El se rostogoli pe o parte.

— Dia, locul ăsta nu e perfect, dar hai să încercăm să profităm din plin, vrei?

Încercară.

Data următoare Daanish aduse un termos de apă cu gheață și se stropiră unul pe altul, sărutându-se înainte ca balsamul să se usuce și ei să devină prea lipicioși pentru a se îmbrățișa. El îi spuse că acum aveau apă din belșug – Anu reușise să obțină rezervorul acela. Însă Anu se întreba de ce fiul ei nu venea niciodată acasă cu un mecanic.

Uneori Dia îi pomenea de Sumbul și Inam Gul. Îi spunea că întrebările lor deveneau din ce în ce mai insistente. Însă de cele mai multe ori cei doi își povesteau unul altuia lucruri. Era ceea ce trebuiau, de altfel, să-și povestească. Istorii despre începuturi și despre eternitate.

Într-o zi ea nivelă pământul cu palma, își întinse picioarele și se rezemă de un perete despărțitor. Îi povesti cum ajunseseră duduile să aibă culoare roșie.

— Eu îi spuneam povestea tatălui meu la culcare, iar el o repeta în drumul spre fermă. De fiecare dată trebuia să inventăm câte un final diferit. Și iată cum începe: „Au fost odată doi tineri îndrăgostiți, să spunem Raisa și Faraz. Raisa era slabă și brunetă, cu ochii scânteietori, părul negru, bogat, și buzele ca petalele de fucsia“.

Daanish râse.

— Cum ar putea bietul Faraz să se ridice la înălțimea ei?

— Nu poate, zise ea, zâmbind. El era scund și avea nasul mare, însă avea energie. Mai multă decât o albină.

— Înțeleg, farmecul compensează faptul că e *bonga*³.

Ea îl strânse de braț.

— Avea farmec, nu era un *bonga*. „Oricum, părinții lor le interziseseră copiilor chiar și să se uite unul la altul. Dar Faraz trebuia să treacă pe lângă casa ei în drumul spre câmpul unde lucra, așa că Raisa avu multe ocazii să-l privească cu sfială din spatele perdelei groase a părului ei.“

Daanish își trecu degetele prin pletele Diei și i le aranjă peste ochi. Ea intră în joc și îl privi ademenitoare printre șuvițe.

— „Faraz se oprea și o privea îndelung, cu înfrigurare, atunci când îi pândea silueta de țipar, sărind

nervos de pe un picior pe altul, de teamă să nu fie prins. Dar ar fi fost în stare să riște totul pentru o privire a iubitei sale. Noaptea, când se întorcea de la câmp, stătea lipit de zidul casei iubitei. Acolo exista o crăpătură mică, de care nu știa nimeni în afară de cei doi îndrăgostiți. În timp ce toată casa dormea, ei își vorbeau încet unul altuia prin acea crăpătură. Vocea ei era blândă și seducătoare. Buzele lui se apropiau pentru a sorbi aroma aceea delicioasă.“

Dia se opri, iar Daanish îi mângâie ușor spinarea.

— De ce te-ai oprit?

Sprâncenele fetei se încruntară, iar ea privi în depărtare înainte de a-i răspunde.

— Tocmai mi-am amintit ceva, zise Dia, apoi făcu din nou o pauză. Tatăl meu descria întotdeauna sărutul lor ca pe o dorință a lui Faraz de a se îneca în respirația Raisei. Nu-i nimic. Numai că modul în care cuvintele se succed și capătă sensuri nedorite este puțin cam crud. Era o metaforă foarte bună. De-acum n-o voi mai folosi niciodată.

Daanish continuă să o mângâie pe spinare și atunci Dia se apucă să îi spună despre uciderea tatălui ei.

— Practic, spuse ea, nu s-a înecat. Legistul a spus că era mort încă înainte de a fi aruncat în râu. Totuși corpul lui nu ar fi arătat așa cum arăta dacă nu ar fi stat în apă zile întregi.

Daanish o luă în brațe, uluit că furia ei părea să fie încă proaspătă. Dia nu vărsă nici o lacrimă. În schimb, ochii îi erau bântuiți de gânduri teribile. Ea îi mărturisi că încă se mai întreba în fiecare zi cine îl ucisese și ce ar face dacă ar afla, dar în primul și-n primul rând se temea că nu va putea face nimic.

De-abia la următoarea lor întâlnire Dia își relua povestirea:

— „Noaptea Faraz era atras de crăpătura din peretele de noroi ca un fluture atras de partenerul său la fel de dornic – hai să folosim metafora aceasta. Degetele lui zgâriau fisura cu lăcomie, imaginându-și-o de cealaltă parte pe Raisa. Aceasta, la rândul ei, se agita și își frământa degetele delicate, sperând să capete fie și doar o mângâiere de la iubitul ei. Degetele ei începură să sângereze, iar mai târziu, în timp ce adormea, ea își săruta rănilor, imaginându-și că erau ale lui. Somnul ei era un lung șir de vise despre el – unele dulci, altele atât de groaznice, încât se trezea suspinând. În cele din urmă, nemaiputând suporta, într-o noapte plănuiă o întâlnire. Faraz spuse că știe un loc potrivit. Era sub un dud bătrân de pe malul unui râu, la doi kilometri depărtare de câmpurile de grâu. «Ne întâlnim acolo mâine-seară. Va fi lună nouă și nu vom fi văzuți», a șoptit el prin crăpătură. Raisa îl asculta, răsucindu-și absentă părul. Ea tânjea după o privire care să o convingă de dragostea iubitului ei. Nu mai mersese niciodată singură prin întuneric. Cât de mult însemnau doi kilometri? Ce ar spune părinții ei dacă ar afla? Ea nu dorea să-i trădeze. La urma urmei, îi iubea și pe ei. Dintr-odată, își dori să fie din nou copil. Copiii nu știu nimic despre nevoia de a alege. În asta constă inocența lor. Iar ea era pe cale să renunțe la inocență. Unde să se ducă: în brațele pasiunii sau în cele ale încrederii? Ce-și dorea mai mult: un nou început sau vechea siguranță? Pentru prima dată de când se născuse iubirea lor secretă, ea își puse întrebări despre Faraz. Oare era băiatul potrivit pentru ea?“

Dia îl privi pe Daanish lung și aspru.

El îi tot pieptăna părul cu degetele, iar acum nu știu dacă să își retragă mâna sau să continue. Decise să continue, dar întreruperea îl trădă. Își puse ambele mâini pe față, hotărând să le folosească pentru a-și șterge obrajii umezi. Nu putea s-o privească. Nu știa ce simte. Ar fi vrut să-i spună: „Nu mai știu ce simt. Despre nimic. Dragoste. Război. Moarte. Casă. Toate sunt simple titluri de ziar“. Simțea că nu le poate lega unul de altul. Iată ce i se întâmpla din cauza ei. Avea de gând să se oprească?

El oftă, iar respirația lui mirosi ușor neplăcut. Mirosul lui nu avea nimic proaspăt și vital aici, în acest colț bântuit de insecte dintr-o casă neterminată. Și adevărul era că numai niște nebuni ar fi acceptat să stea în cocioaba asta. Umiditatea probabil că se apropia de nivelul maxim. Amândoi erau leoarcă de sudoare. Și nici ea nu mirosea prea bine.

Dia își șterse fața cu tivul cămășii, dezvăluind o parte din abdomenul ei moale și plat. În alte circumstanțe el i-ar fi îmbrățișat talia goală sau i-ar fi ridicat cămașa și mai sus. Dar acum nu se simțea în stare să facă nimic din toate astea. Simțindu-se vinovat, recunoscuse în sinea lui că ar fi preferat să fie în camera lui, unde cel puțin își putea potoli setea și se putea răcori sub ventilator.

Ea continuă, iar vocea ei nu trădă nimic din ceea ce se petrecuse între ei în tăcere:

— „Raisa căută în crăpătură un semn de la el, dar aceasta era prea mică pentru a vedea altceva decât întunericul de pe partea lui. El o întrebă din nou: «Vii să ne întâlnim sub dud?» «Da!» strigă ea repede. «Voi fi acolo!» Așadar, în noaptea următoare, când familia ei dormea, Raisa își împachetă o mică bocceluță cu haine și se strecură afară din casă. Într-adevăr, era lună nouă. De fiecare dată când privea cerul, parcă se vedeau tot mai multe stele. Păreau să strălucească pentru ea, iar ea vorbea cu ele în timp ce traversa câmpul. În felul acesta Raisa se împotriva impulsului de a se întoarce acasă. În cele din urmă auzi râul. Văzu și silueta copacului. Acesta se apleca peste apă ca un grup de bătrâni, cu brațele desfăcute și frunzele fluturând. Cerul începu să se lumineze. Dar unde era Faraz? Fără ca Raisa să știe, Faraz pornise spre râu mult mai devreme în acea zi. Neputându-și stăpâni entuziasmul, nu mai lucrase la câmp. Nu se putuse concentra la nimic altceva în afară de gândul că-și va îmbrățișa iubita. Dar momentul acela era încă atât de departe – mai erau ore întregi! După ce așteptase atât de mult timp, aceste ultime ore s-au dovedit chinuitoare. El rătăci departe de râu, se gândi și apoi se întoarse. Se plimba în cerc. Cât ar fi vrut să-și declare dragostea fățiș, în plină zi, pentru a o putea afișa cu mândrie! Ar fi vrut să se confrunte atât cu familia ei, cât și cu a lui. Înșelăciunea ar păta frumusețea a ceea ce aveau să trăiască ei în acea noapte. Iar ei erau deasupra acestor lucruri. Îi veni în minte un alt plan. Ajuns în fața casei ei, își spuse: «Dacă mă iubește, va ști că sunt aici și va ieși din casă. Dacă nu o face, voi ști că dragostea ei nu este sinceră». Dar Raisa, știind că se vor vedea în acea seară, nu ieși toată ziua. Rămase în casă și suferi în tăcere, chinuită de marea aventură în care se angajase. Iar Faraz plecă. Ceea ce iubea ea mai mult la el – entuziasmul lui, seriozitatea lui de copil – avea să le aducă sfârșitul.“

Daanish se bosumflă:

— Aici mă pierzi. Adică Faraz și-a creat singur o problemă exact când putea avea în sfârșit ceea ce-și dorea?

— Da. A luat o decizie greșită. Fii atent, că acum ajung la o parte care poate avea mai multe

versiuni și poți să-mi spui și tu versiunea ta. Lasă-mă s-o termin pe-a tatălui meu. „Deci a doua zi, când soarele răsări, Raisa stătea sub dud și nu-i venea să creadă. Făcuse alegerea greșită? Sau se întâmplase ceva cu iubitul ei? Să plece și să ceară ajutor? Indecizia și frica o paralizau. Faraz, distrus de propria-i nebunie, cutreiera satul, amorțit de durere și convins că el era cel înșelat. Cum umbla așa, îl observă o bătrână, care îi dădu următorul sfat: «Du-te unde te-ai înțeles să te duci înainte să te rătăcești!» Femeia plecă, lăsându-l pe Faraz să reflecteze la cuvintele ei. Sub copac, Raisa observă brusc un tigru ce pândea în apropiere și care venise să bea apă din râu. În timp ce bea, își lungea buzele uscate, pline de sânge de gazelă. Când văzu fiara, Raisa, nebună de disperare, crezu că sângele de pe mustățile tigrului era sângele iubitului ei și căzu în fața fiarei. Imensa felină sări la gâtul ei, devorând zgomotos un supliment de hrană neașteptat. Sângele fetei țâșni ca o fântână spre ramurile ca niște oase ale copacului, care o mângâiau, stropind dudușele albe cu sângele ei vișiniu. Și astfel ajunseră dudușele să aibă culoarea pe care o au.“

— Aproape că am uitat că despre asta era vorba, zise Daanish, încruntându-se, după care adăugă: Nu-mi place.

— Ei bine, atunci schimbă sfârșitul. Ți-am spus că povestea are finalul deschis.

El se gândi o vreme.

— Ce s-a întâmplat cu Faraz?

— Cel mai trist lucru este că și el se îndrepta spre locul unde stătuse ea. Și când, în sfârșit, sosi și văzu trupul Raisei, se lăsă și el ucis de felină. Odată tata mi-a spus povestea altfel. Faraz fusese emoționat, da, însă în loc să se ducă la casa ei și să o aștepte să iasă, se dusesse pe malul râului. Nu se întâlnise niciodată cu bătrâna din sat și nu lucrase la câmp. A stat sub dud de dimineața până seara, deci când tigrul cu gura însângerată veni să bea apă, Faraz a fost cel care a crezut că Raisa fusese mâncată și nu invers. Apoi el se lăsă mâncat de fiară și sângele lui coloră fructele în roșu, iar Raisa găsi apoi cadavrul lui.

— Dar în ambele versiuni tigrul îi ucide pe amândoi?

— Da. Altădată tatăl meu a spus că a fost o metamorfoză dublă. Nu numai că fructul și-a schimbat culoarea, dar și îndrăgostiții s-au schimbat. Ei s-au transformat în tigri și cutreieră liberi prin pădure, fără să se mai teamă de alți prădători.

Daanish o trase în brațele lui:

— Ei bine, lasă-mă să mă gândesc la un alt sfârșit.

Ea zâmbi și așteptă. Însă mintea lui rătăcea. Oare va ploua din nou? În depărtare se vedeau fulgere, iar curentul electric probabil că se întrerupsese iar, pentru că se auzea bâzâitul unui generator. Daanish și-ar fi dorit ca Dia să fie așa cum o plăcea el: Dia cea caldă și moale, care îl elibera de haos, pentru că nu știa nimic despre el. Ar fi vrut ca ea să rămână mereu ca până acum. Nu ca acum, când îi sugera cu viclenie să-și asume un angajament.

Dia spuse:

— Tatăl meu o privea deseori pe mama, care stătea lângă el în mașină, și aștepta tăcut să audă versiunea ei, dar ea nu o spunea niciodată. Nici frații mei. Doar eu cu el povesteam. După moartea lui

am schimbat iar povestea: nu un tigru o vânează pe Raisa în timp ce Faraz își plânge de milă toată ziua. E o bandă de tâlhari. Aceștia au pistoale, puști și mitraliere și o chinuie ore întregi. Apoi o aruncă în râu, unde plutește sub lumina stelelor care fuseseră atât de bune cu ea pe drumul ei singuratic de-a lungul lanului de grâu.

Dia răsturnă ceașca termosului și spuse că înăbușeala o făcea să leșine. Dar nu mai aveau nici un pic de apă.

— Of, fie... oftă ea. Acum spune-mi tu ceva.

Apoi se uitară amândoi unul la altul. Oare îi influențase povestea Diei sau o umbră trecu într-adevăr repede printre ei? Înghețară. Daanish încă nu îi spusese că uneori Salaamat mai venea pe aici. Se uitară amândoi cu grijă afară. Acolo nu era nimeni.

- [1.](#) Referire la *Dick Whittington și pisica lui*, poveste populară engleză.
- [2.](#) Allah este stăpânul (în urdu, în orig.).
- [3.](#) Prost, bătut în cap (în urdu, în orig.).

Salaamat

1

Școlari

Mai 1987

— Cum poți fi luptător pentru libertate dacă tu preferi să te holbezi la apă? îl muștrului Fatah pe Salaamat, așezându-se lângă el pe plajă.

Salaamat rânji. De ani de zile nu se mai simțise așa. Zise:

— În fiecare seară, după ce închidea ceainăria, bunica mea privea marea până intra în transă. Își arunca grijile pe apă, lăsa valurile să le ducă departe. Așa că iată-mă: sunt din nou lângă apă și mă simt exact ca ea. În aval curge Indul, ducând cu el ce-i rău din mine. Poți numi asta libertate.

— Hm! Ce prostii vorbești! răspunse Fatah. Să nu cumva să te audă Comandantul că spui tâmpeniile astea. O să te trimită direct în valuri, ca să te ducă *pe tine* departe.

În spatele lor răsărea soarele. Pe malul opus stâncile gri aveau reflexe palide de piersică, iar un cormoran își întindea aripile. Ceilalți bărbați ieșeau încet-încet din corturi, încheindu-și cămășile sau dându-și la o parte părul din ochi cu degetele lor aspre. Murmurau saluturi și se împleticeau până la marginea fluviului, pentru a-și face abluțiunea de dimineață. Fatah spusese că în lunile următoare, când va cădea ploaia, culoarea Indului avea să se schimbe. Deocamdată însă era limpede și albastru ca sticla lui Hero, cu un răsărit roz ce se înălța din adâncuri.

Cu chipurile strălucitoare, ceilalți bărbați se alăturară lui Fatah și Salaamat, care îl așteptau pe Comandant. La douăzeci de ani, Salaamat se simțea ca un școlar. El era băiatul cel nou, care va trebui să arate ce-a învățat. Curând va pleca spre sud, pe Autostrada Națională, pentru a face asta.

— Uite-l că vine, fluieră Fatah.

Bărbații se întoarseră în așa fel încât să stea cu spatele la fluviu și cu fața la soare. Comandantului îi plăcea să declare că oricine spune că o infracțiune înseamnă haos nu a comis niciodată una suficient de oribilă. Infracțiunea înseamnă disciplină. Insolăția și ochii înlăcrimați făceau parte din disciplină. Prin urmare, bărbații se uitară cu ochii mijiți la steaua ce răsărea, în timp ce Comandantul stătea încruntat sub un copac umbros, pentru că nu avea nici un motiv să zâmbească, dată fiind această *qaumi halat*, starea în care se afla țara.

— Cine zâmbește nu a privit niciodată soarele, șopti Fatah.

Bărbatul de lângă el pufni.

Comandantul începu:

— Ce-a făcut țara asta pentru voi? Sunteți analfabeți și nu aveți nici casă, nici masă. Ați fost scoși prea devreme din mamele voastre, ați fost smulși din uterul ei ca icrele galbene și lipicioase din pântecele unui *mahseer*¹! Vedeți cum plutesc pe fluviu? Așa sunteți voi. Murdari, urâți, sortiți să plutiți cum vă duce curentul. Dumnezeu nu vă poate oferi nici măcar șansa de a vă camufla. Puteți vedea icrele acestor pești ticăloși de pe stâncile cele mai înalte de pe malul fluviului!

Salaamat și ceilalți se foiră. Comandantul nu urcase niciodată pe o dună, darmite pe o stâncă. Avea funcția asta pentru că Șeful era cumnatul lui. Salaamat privi către impunătoarele stânci gri din jurul lor. Soarele se târa treptat peste marginea lor, unde în fiecare dimineață, la ora aceasta, un vultur pescar își hrănea puii. Fatah și Salaamat urcaseră pe stâncile acelea și aproape că văzuseră cuibul. Văzuseră și icrele de pește de acolo, de sus. Aici Comandantul avea dreptate: își răneau privirea.

Comandantul se plimba prin fața lor cu un băț de salcâm într-o mână și vechiul Winchester în cealaltă. Spre dezgustul lui Fatah, Șeful îi dăruise cumnatului său pușca. Luciul curat al gravurii de pe ea se datora faptului că în timp ce bărbații erau instruiți, Comandantul o ungea. Bățul de salcâm era periuța lui de dinți. Și-l vâră în gură și apoi scuipa.

— Deci ce faceți? Vă spun doar un cuvânt: dislocare. Dacă ei v-au blocat, acum îi blocați voi pe ei. Ne vom atinge obiectivul prin disciplină. Disciplină mentală.

Vulturul își făcu apariția și probabil că aterizase pe partea cealaltă a stâncilor, pentru că țipetele de întâmpinare ale puilor reverberau în micul canion.

Comandantul își lovi periuța de dinți de coapse, iar vocea lui tună:

— Trebuie să vă stăpâniți dorințele, să nu mai reacționați la acest mediu. Trebuie să vă închideți și apoi să vă micșorați. Trebuie să deveniți o bucată minusculă de oțel. Trebuie să vă concentrați și să învățați să direcționați această bucată de oțel. Nu veți folosi gloanțe așa, pur și simplu. Voi înșivă veți fi gloanțele. În această tabără sunt exact douăzeci și șapte de gloanțe.

Când termină, jumătate din oameni se retraseră pe o porțiune de plajă rezervată pentru pregătirea de luptă. În timp ce aceștia își antrenau corpurile, ceilalți, conduși de prim-locotenentul Muhammad Shah, se îndreptau spre autostradă. Victimele lor erau duse în bungalow-ul Șefului, aflat pe uscat, la mulți kilometri în interior.

Antrenamentul varia ca intensitate și, după cum își dădu seama Salaamat, fără nici un motiv anume. Totul era făcut haotic, la nimereală. Putea implica montarea și demontarea kalașnikovurilor mai rapid decât legarea șireturilor, montarea corturilor cu o singură mână (în timp ce Comandantul își lustruia Winchesterul și îi cronometra) sau trasul la țintă în centrul unei lespezi de piatră. Salaamat a crezut că ultimul tip de antrenament îi va plăcea cel mai mult, doar că ecoul din micul defileu îi declanșa un haos de zgomote în timpanul stâng. Dacă înainte de a veni aici, auzul îi mai jucase feste, ei bine, acum auzea foarte bine. Timpanul îi era ca un fluier de aur și cel mai mic sunet era amplificat de mai multe ori. Deprinsese abilitatea de a trage puțin la țintă, însă cu o precizie de expert, și deveni mai bun decât mulți dintre cei care se antrenau de mult timp. Avea un Tokarev ieftin de calibrul 22. Dormea cu el, mânca cu

el și nu-l lăsa niciodată în cort când ceilalți păreau că se odihnesc. Pe-aici bărbaților le sărea repede muștarul.

Apoi veneau genuflexiunile, flotările și alergările pe marginea plajei într-o căldură sufocantă, cu rucsacuri grele în spinare. Sau oamenii se luptau corp la corp, pe jumătate încăierându-se, pe jumătate lovind cu picioarele. Sau urcau cele mai abrupte poteci de pe stânci, în timp ce Comandantul se încrunta teribil în spatele micului său cronometru. Aici excela Fatah. Era ca o capră bine hrănită – avea piciorul sigur și mușchii încordați în jurul abdomenului. Era o masă compactă și puternică. Salaamat avea control, însă Fatah avea agilitate, iar cel dintâi intră de bunăvoie în jocul acestuia, parie contra lui și își miză aproape toate țigările, pentru că-i plăcea să-l privească pe Fatah cum sare pe lângă el cu agilitatea și nerăbdarea copiilor din satul lui, care înotau până la ancoră. Fatah se uita în urmă și zâmbea la fel ca ei: *Uite. Am făcut-o!*

Când nu se antrenau, oamenii dormeau, jucau cărți, se certau sau dispăreau dincolo de stânci în grupuri de câte doi sau trei. Salaamat și Fatah explorau defileul asemenea băieților aflați într-o drumeție. Solul era acoperit cu ace de pin și excremente de porumbel. Unele promontorii semănau cu cenușa vulcanică albă, erau prea moi pentru a fi escaladate, însă aveau forme de horn, astfel că, privite de pe țarm, șirurile de stânci păreau o armată de fantome ce stăteau la pândă.

Lui Fatah îi plăcea să escaladeze acele forme conice și să privească prin ferestrele naturale. Apoi imita mersul țanțoș al Comandantului: „Așaaa... Să nu uităm de ce suntem aici!“

Dacă Salaamat nu intra în jocul lui, Fatah îl altoia peste ceafă și se rățoia tot mai tare la el, până ce Salaamat se milostivea de el și striga: „De ce suntem aici, domnule?“

Apoi venea răspunsul: „De ce? Prostule! Ca să luptăm pentru o patrie *sindhi* independentă!“ Apoi Fatah se prefăcea că se spală pe dinți.

Era cu doi ani mai tânăr decât Salaamat, dar ucisese deja trei oameni.

Astăzi urcară cu agilitate până la trecătoare, pentru a vedea mai bine cuibul de vultur. Fatah vorbi despre ultimul raid în care fusese implicat: doi bărbați mergeau cu o motocicletă pe una din benzile autostrăzii când Fatah și alți trei au deschis focul. Unul dintre bărbați avea două mii de rupii la el. Celălalt nu avea nimic, doar o fotografie în portofel. Au fost împușcați în membre, iar Muhammad Shah a vrut să încerce pe ei centura cu electroșocuri cumpărată recent din Amrika. Așa că i-au dus pe cei doi la celula din sat, însă pe drum unul din ei sângera până muri. Celălalt era încă în celulă și mai trăia.

Un zid de piatră le bloca drumul, așa că s-au întors și au început să caute un alt traseu până sus. Fatah îi spuse că, deși Comandantul era *chichra*², avea dreptate în anumite privințe. Nu puteau uita unde se aflau. „Cine suntem și cum vom sfârși depinde în întregime de *gigraphun*.“

Salaamat nu spuse nimic. Lui Fatah îi plăcea să vorbească despre geografie la fel de mult cum îi plăcea să câștige pariuri. Iar Salaamat rareori îl întrerupea, pentru că Fatah era minunat. Fusese la școală. O școală adevărată. Avea și cărți de citit. Studiase câteva luni chiar și la universitate. El nu venea dintr-un sat vechi, ca Salaamat. Crescuse în Karachi și avea un aer destins, de om de lume, pe care ar fi fost o prostie să nu i-l recunoști. În timp ce Salaamat își pierdea timpul pictând autobuze, Fatah pândea deja pe autostrăzi. Fatah știa mai multe. Și gândea mai mult. Avea o filozofie clară, în

timp ce Salaamat plutea pur și simplu în derivă.

Fatah îi aminti că și el va trebui săucidă într-o bună zi, cât de curând. Salaamat o luă înainte, lăsând complet în urmă marginea stâncilor. Se opriră pe un afloriment. De aici fluviul părea extrem de albastru. Peste câteva luni, când va ploua, ghețarii din nord se vor topi și se vor revărsa în el, umplându-l de resturi gri.

Ce va ajunge el să facă până atunci?

E drept, îi plăcea să tragă cu pistolul, dar nu știa cum ar fi să ia altceva la țintă. Nu dorea să fie obligat să o facă. Poate c-o va face, poate că nu, dar era greșit să fie judecat numai după asta.

Adevărul era că uneori își dorea ca tabăra să nu fi fost așezată într-un loc atât de frumos. Trebuia să fi fost amplasată pe o stradă murdară și incendiată din oraș. Într-un autobuz răsturnat, pe bancheta carbonizată din spate. Sau în gaura împuțită unde munceau angajații lui Handsome. Însă tabăra era aici, într-un loc izolat, în nordul îndepărtat al provinciei. Fatah i-a spus că majoritatea taberelor erau mult mai la sud, unde malurile fluviului erau puternic împădurite. Poate că ar fi fost mai bine acolo. Mai restrâns. Întuneric. Aceste stânci masive îi plăceau. Venise în tabără gândindu-se că aici se va ofili și va muri, dar dacă i se întâmplase ceva, fusese exact opusul. Lui Salaamat începuse să-i placă din nou lumea lui.

Nisipul de sub tălpi, mirosul fluviului, felul în care vântul îi sufla părul lângă firul ierbii, cerul fără praf și ceață, frunzele moi și verzi – toate astea îl revigorau. Deși era un luptător puternic și un bun țintaș, își îndeplinea îndatoririle cu un interes minim, în timp ce spiritul lui rățăcea. În loc să se distanțeze de natură, se integra în ea. Și era din ce în ce mai puțin convins că răspunsul la toate necazurile lui era acel stat separat. Dacă acest tărâm pe care ceilalți doreau să-l separe avea vreun afect asupra lui, acela era că îl învăța cum să lipească la loc cioburile inimii lui zdrobite.

Dar Fatah era minunat și acum trasa o hartă a Pakistanului pe aflorimentul acoperit de o pulbere albă. Cunoștea granițele țării din memorie. Putea desena mai multe țări fără probleme. Îi spusese că harta lumii era în mâinile lui. În timp ce contura și finisa liniile, îi zise:

— Pakistanul e ușor de desenat: un braț care se prelungește din China până la Marea Arabiei, cu degetul mare și degetul mic ieșind în lateral uite-așa!

Se așază pe vine și trase de tivul pantalonilor uzați ai lui Salaamat, silindu-l și pe el să se așeze.

— Sindh-ul este degetul mare. Observi că nici una din țările care ne influențează în vreun fel nu are o formă deosebită? Afganistanul este o grămăjoară informă. Rusia ce e? Amrika? Mare ca Anjuman, dar fără nici una din curbele ei. O ridicătură aici, un deget colo. E drept, India are o anumită formă. Dar uită-te la Sulawesi! Ea are brațe, picioare, ba chiar și o panglică!

De asemenea, Fatah știa în detaliu ce anume exporta fiecare țară în Pakistan, așa cum remarcase Salaamat în magazinul lui Hero. El spuse că inșii care pretindeau că Sindh-ul nu s-ar putea descurca singur greșeau – trebuia doar să învețe să facă echipament și apoi să-l vândă unora care erau într-o situație și mai rea. „Poate celor din Sulawesi!“

Salaamat îl aprobă, însă spiritul lui era absent. De aici nu puteau ajunge mai aproape de cuibul vulturului. Trebuiau să se întoarcă și să pornească din nou. Dar locul era bine umbrit și dinspre fluviul

ce curgea placid la vale venea un vânt plăcut.

Fatah continuă:

— Deci despre degetul mare. Suntem ceea ce suntem pentru că am trăit pe el de mii de ani. Odinioară avea mândrie. Acum are o cătușă în jurul lui. A fost îndoit și bătut și sângele i s-a oprit. Se bălăngănește neputincios. Pentru a sta drept și semeț, trebuie să se elibereze.

Salaamat știa că prin sânge Fatah înțelegea Indul. Vorbise de multe ori despre barajele din Punjab, care înăbușeau viața. Acea provincie erau plină de viață, era traversată de cinci fluvii mari, dar voia să aibă și mai mult.

— *Punjabi* vor mai mult, spunea el. Mai multă hrană, mai multă apă, mai multă bogăție, mai mulți oameni hidos de grași, ca acel Handsome despre care vorbești tu. Pe o suprafață întinsă din Sindh Indul s-a micșorat atât de tare, încât a devenit un pârâiaș.

Și în satul lui Salaamat se vorbea despre asta. Pescarii depindeau de pește, care, la rândul lui, depindea de mangrovele care altădată prosperau în estuare. Dacă apa proaspătă nu mai curgea, copacii se ofileau, iar peștele murea. Mulți dintre acești săteni au trebuit să plece și, ca și Salaamat, să se supună celor care îi alungaseră. Salaamat i-a povestit lui Fatah despre nopțile de furie pe care le trăise la Handsome și despre ridicolul faptului că lucrătorii lui Handsome se plângeau de cei care îi alungaseră pe ei. Fatah fierbea: „Toți sunt niște ticăloși. Toți. De aceea suntem noi aici“.

Primul lucru pe care îl făceau Gloanțele când capturau pe cineva era să îi taie degetul mare și pe cel mic și să-i arunce trupul în fluviu.

Salaamat trase adânc în piept aerul curat ce plutea în jurul lui. În ziua în care își văzuse autobuzul arzând, crezuse că nu va mai găsi niciodată frumusețea. Își dorea să fi avut dreptate. Își dorea ca Dumnezeu să nu fi pus în el acel ceva care refuza cu încăpățănare să se închidă. Își dorea să nu-l fi simțit pe Dumnezeu aproape atunci când auzea puii de vultur întâmpinându-și mama. Da, avea puterea să se transforme într-un glonț de oțel – mai bine decât oricine altcineva de aici. Dar ar fi fost o bucată de oțel superficială, la fel de ușor de respins pe cât de repede se formase. Sub pielea lui obișnuită, Salaamat era la fel de vulnerabil cum fusese întotdeauna.

Fatah începu să coboare stânca.

— Nu ajungem nicăieri cu păsările astea, zise el în timp ce Salaamat îl urmă.

Coborâra rapid până la un platou familiar, plin cu flori sălbatice. În covorul de frunze putrede, bine ascunsă sub iarba fragilă, era o cutie de tablă. Și ceilalți își ascundeau proviziile aici. Însă Fatah ascunsese o cutie cu alcool cumpărată de la populația *mohana*, care locuia în amonte. Salaamat luă o înghițitură și îi înapoie cutia lui Fatah. Era făcut din mandarine și avea gust de urină de șacal, dar tot îi plăcu.

Când cutia era pe jumătate goală, Fatah începu iar să îl imite pe Comandant:

— *Puteți vedea icrele acestor pești ticăloși de pe stâncile cele mai înalte de pe malul fluviului!*

Hei, iată-ne, icre galbene și scârboase de pește! Ne puteți vedea! Suntem aici, sus!

— Ba nu, nu puteți! zise Salaamat, lovindu-l ușor cu pumnul.

Apoi continuă:

— Dă-mi cutia!

După două înghițituri zdravene, spuse:

— Doamne, ai dreptate!

Râseră atât de tare, că îi dureau șoldurile, iar valea răspundea hohotelor lor. Ecoul îi făcu să râdă și mai tare. Deodată Fatah îl întrebă:

— Care a fost cea mai tare partidă de sex de care ai avut parte?

Alte hohote de râs. Salaamat își privi prietenul:

— Știi, ești de-a dreptul dreptunghiular.

— Fugi de-aici! Doar știi pe unde ai ieșit din burta maică-tii.

— Ai capul dreptunghiular, mâinile dreptunghiulare, chiar și zâmbetul dreptunghiular.

Salaamat se uită la Fatah cu ochii mijiți. Da, avea forma unui trunchi de copac, cu o perie de păr aspru în loc de frunze. Mai luă o gură din otrava de mandarine.

— Și dinții. Tot dreptunghiulari.

— Dă-mi-o! îi smulse Fatah cutia. Îți prăjește creierul.

— Într-un dreptunghi.

Izbucniră din nou în râs. Fatah îl lovi ușor pe Salaamat peste obraz și șuieră aceeași întrebare:

— Deci care-a fost cel mai bun futai al tău?

Soarele se scufunda în dosul stâncilor de pe malul opus. Trebuie să fi fost în jur de ora patru. Bărbații trebuiau să se întoarcă de pe autostradă și de la Șef.

Salaamat își aminti de femeile la care îl ducea uneori Chikna. Cu pielea uleioasă și ochii puternic rimelați. Îmbrăcate în *kameez* strâmte, ele nu aveau prea multe de arătat în afară de colacii de grăsime de pe burtă. Nici una nu se compara cu Rani, dar o dezbrăcase pe fiecare cu gândul la ea, pentru a nu mai simți când își rănea genunchii în timp ce penetra o târfă pe o scândură de lemn acoperită cu o pânză murdară, pătată cu sânge și spermă. El nu gusta jegul și nici nu adulmeca mirosul dulceag al machiajului femeii în timp ce sudoarea lui se amesteca cu a ei. Prin dinții ei spârți nu trecea nici măcar aerul când mârâia „Destul!“ Nu, își imagina că o poseda în fața unei cascade, a unei cascade precum cea din grădina Diei. În picioare și cu lumina soarelui căzând direct pe curbura exterioară a sânelui ei stâng, un pic mai rotunjit.

Salaamat șopti:

— Cea mai bună partidă a fost într-o cascadă.

— Ah! exclamă admirativ Fatah. Asta-i ceva ce n-am făcut niciodată.

— Am vrut s-o dezbrac numai până la talie. După aceea am strâns-o de umeri și am întors-o întâi spre stânga și apoi spre dreapta, pentru ca apa să lovească fiecare sân exact în punctul unde se umflă ca o cupă, în jurul sfârcului. E cel mai frumos loc de pe corpul unei femei.

— Avea gâtul lung și alb, încuviință visător Fatah.

— Ochii ei, atât de inocenți, de temători...

— Dar partea de jos? întrebă Fatah, încruntându-se.

— Și aceea, zise Salaamat, zâmbind misterios. După o oră sau cam așa ceva. Purta o fustă verde de

mătase, care s-a udat toată.

— Da, o văd. Părul ei lung e learcă. O şuviță groasă i s-a lipit de sân. Apa se scurge în jurul sfârcului rece și neted. Când îi guști sfârcul, simți parfumul șamponului ei de flori.

— Atunci îi desfac fusta.

— E prea udă ca să cadă singură. Te apleci și o tragi jos. Degetele tale alunecă pe mătasea ce îi învelește fundul.

— Fundul cel mai mare, mai rotund și mai generos pe care Dumnezeu l-a creat vreodată.

— Nu mai ai răbdare. Tragi de jupă în sus în loc să tragi în jos.

— Șoldurile ei sunt reci, dar înăuntru e ca o pătură moale și caldă.

Cei doi stăteau pe iarbă absolut nemișcați. Umerii lor se atingeau. Salaamat își dădu seama abia acum că se atingeau. Fatah respira greu. Întoarse încet capul și-l privi. Dreptunghiular de-a binelea. Ochiul încă închiși. Buzele groase, întunecate, se deschideau încet și tremurau. Maxilarul lat, fruntea încrunțată. Imaginile încă mai pâlpâiau în dosul pleoapelor lui strânse. Mușchii i se contorsionau în timp ce se străduia să rămână concentrat. Era îmbrăcat în niște șalvari pătați de noroi, în al căror buzunar lateral se ghicea o umflătură: un pistol Ruger. După ce ucideau pe cineva, bărbații puteau trece de la arme sovietice la arme americane. Da. Iar în centrul corpului lui Fatah era o altă umflătură. Ca și buzele, și ea îi era cuprinsă de spasme.

Salaamat smulse o floare galbenă. Simțise ceva mișcându-se în stânga lui – probabil o veveriță. Șopti:

— Și când terminăm, o întind pe jos în spatele cascadei și stăm să privim cortina de apă. Apoi o usuc așa.

Răsuci floarea pe nasul lui Fatah:

— Și apoi așa.

Salaamat îl sărută ușor pe buze.

Fatah nu răspunse imediat și nici nu deschise ochii. Salaamat îl sărută pe frunte, apoi pe șanțurile gri de sub ochi. Îi mângâie obrajii întunecați și lucioși cu floarea și îi sărută buzele mai apăsat.

De data aceasta mâinile lui se ridicară. Îl prinseră pe Salaamat de păr și îl traseră mai aproape. Dinții lui îi apucară gura. O limbă îi căută limba lui cu o sete care îl sufoca.

— Pariez că și buricul tău e dreptunghiular, șopti Salaamat, ajutându-l pe Fatah să se dezbrace.

Se aplecă de parcă în cele din urmă, ajuns la douăzeci de ani, venise momentul să mulțumească.

2

Disciplină

Iunie 1987

Primul lui test a avut loc în luna următoare.

A fost urcat în remorca unui jeep, unde așteptau alți șase inși. Fatah își puse un braț în jurul lui. După ce merseră spre sud câțiva kilometri, șoferul coti pe un drum mocirlos ce ducea spre est. Unul din bărbați îl legă la ochi pe Salaamat.

— Poți avea încredere în el, mormăi Fatah.

— Până ce Șeful zice altceva, astea sunt regulile, replică insul pe un ton plat.

Salaamat nu a fost surprins că Fatah nu a mai obiectat. Îl adora pe Șef. Totuși ar fi vrut ca Fatah să-i arate și lui mai multă loialitate. Din cei opt oameni din jeep, el a fost singurul pe care l-au legat. Se gândi: „Voi fi din nou martorul orb, surd și mut“.

Jeepul se opri de mai multe ori, iar el auzi oamenii dându-se jos și urnind pietrele din drum. Uneori cobora și Fatah. O dată un alt ins se așeză alături de Salaamat, punându-și un cot pe coapsa lui. Când vorbi, Salaamat recunoscuse vocea unui bărbat masiv, căruia toți îi spuneau Gharyaal *bhai*, pentru că se lăuda că poate să se lupte cu un crocodil cu un braț legat la spate.

În spatele pânzei pleoapele lui Salaamat clipeau. Era atent la drumul pe care nu îl vedea. Auzea un pârâu curgând – îi auzea susurul blând în apropiere. În copacii înalți se auzea tocănitul ciocăniturilor. Șacalii se ascundeau în peșteri, schelălăind încet când anvelopele jeepului scârțâiau pe lângă bârlogul lor. Defileul răsuna de gloanțele trase de grupul rămas în tabără. Zgomotul sărea de pe o stâncă pe alta, țesând o pânză în jurul lui. Ramurile îl zgâriau, iar pânzele de păianjen i se prindeau în păr.

Ceilalți spuneau că Șeful avea o vestă antiglonț din mătase de păianjen, ca și Ginghis Han. Salaamat se gândi la fermă și la Sumbul, cea învăluită într-un alt fel de mătase. Ea îi spusese odată un lucru pe care îl știa de la Dia: ființele mici produceau materialele cele mai puternice de pe planetă. Creaturile mai mari le-au furat, pentru a pretinde că ele erau puternice.

Deci iată-l acum în drum spre cea mai măreață creatură dintre toate. Așa îl numise Fatah: mai mareț decât Rusia și Amrika laolaltă (dar tot fără curbe).

Copacii se răreau și capul îi ardea. Sudoarea îi curgea pe spate. Pârâul nu se mai auzea. Jeepul accelerează. Șacalii fugeau. La următoarea oprire a automobilului îi scoaseră legătura de la ochi. Capul îi pulsa. Nu mai văzuse niciodată o lumină atât de orbitoare. Luminișul era scaldat în razele soarelui, care îi pătrundeau prin ochi și îi ardeau creierul. Când îl conduseră spre casă, avea ochii numai pe jumătate deschiși.

— Ha, ha! râseră ceilalți. Ceea ce o să vezi te va face să-i deschizi larg!

Fatah îl plesni peste ceafă:

— O să mă faci să fiu mândru de tine!

Acolo erau două clădiri: una a Șefului și una pentru treburi. Dacă își făcea bine treaba, Salaamat îl putea întâlni pe Șef.

Muhammad Shah ieși din bungalow-ul Șefului cu cheile de la a doua clădire. Descuie o ușă și toți intrară într-un întuneric profund. După câteva momente, cu ajutorul luminii puternice care intra pe ușa deschisă, Salaamat văzu un bărbat legat de un scaun. Era legat la ochi și avea căluș. Era complet dezbrăcat.

Alți bărbați din bungalow-ul Șefului îi urmară înăuntru. Când își dezlegară victima, aceasta nu își

schimbă poziția, nu își întinse nici măcar un braț și nici nu mișcă din umeri. Când îi scoaseră legătura de la ochi, aceștia îi rămaseră închiși. Salaamat își zise: nu poate suporta lumina. Și când îi scoaseră călușul, iar el nici măcar nu deschise gura, Salaamat se întrebă dacă mai era măcar în viață.

Bărbații vorbeau pe limba lui, dar Salaamat nu le spuse nimic. Prefera să vorbească cu sine. Îi era teamă. Camera mirosea a excremente. Era chiar mai mică decât cămăruia lui de la Handsome. Nu văzu nicăieri vreo saltea. De cât timp stătea omul ăsta aici? Oare el era cel despre care îi vorbise Fatah acum câteva săptămâni? Cel cu două mii de rupii sau cel cu fotografia?

Ușa se închise. Lanternele se aprinseră. Muhammad Shah îi dădu și lui una. Adresându-se tuturor, prim-locotenentul spuse:

— Acest om și-a însușit arta de a se controla. El nu vede, nu mănâncă, nu bea, nu ascultă și nici nu simte. Lăsați-mă să vă arăt.

Îl lovi pe om cu patul mitralierei lui chiar în ceafă, însă acesta, în afară de faptul că se aplecă în față câțiva centimetri, rămase neclintit.

— Vedeți?

Impresionat, Muhammad Shah își încreți buzele.

— Asta înseamnă disciplină. Prin voință, s-a transformat într-o mică bucată de oțel. Din păcate, asta nu-i amuzant pentru noi, nu?

Zâmbi și îl lovi pe om în fluietul piciorului.

Salaamat de-abia dacă văzu. Ceafa îi palpita ca și cum avea acolo o broască. Avea câte una și de fiecare parte a gâtului, și la fiecare tâmplă. De fiecare dată când acestea orăcăiau, urechile lui răsunau.

Ceilalți bărbați se apropiară de bărbatul așezat pe scaun – glonțul perfect.

— Eu pot să-l înfrâng, spuse cineva.

Îi ridică o pleoapă și aprinse lanterna. „Crac-crac“, făcură broaștele, pulsând pe sub pielea lui Salaamat.

Fatah îl trase lângă el:

— Nu ți-ai aprins lanterna, prostule!

Salaamat apăsă butonașul cu degetul mare.

— Vezi cătușele alea pentru degete?

Salaamat se uită.

— Din Germania. Cercul de fier care prinde fiecare deget a intrat în carne.

Fatah orientă raza lanternei către locul indicat, ca un chirurg la masa de operație. Salaamat privi în jos.

— A fost nevoie de multe zile pentru ca aceste cătușe să taie osul. Mai întâi doar au frecat pielea, după care au pătruns-o. La început rana a fost roz. Acum... uită-te!

Rana se făcuse verde. Nici măcar poliția însărcinată cu pedepsirea decorării excesive a autobuzelor nu îi făcuse așa ceva. Salaamat își presă partea laterală a gâtului. Printre degete i se mișca o gălmă.

Fatah continuă:

— Gharyaal *bhai* pune pariu că într-o săptămână îi cade degetul mare. Eu spun că în două zile. Tu

ce părere ai? Dacă ai dreptate, îi vom spune Șefului.

Apoi Fatah fu distras de Muhammad Shah.

Salaamat nu-l urmă. Își făcuse în sfârșit destul curaj ca să se uite la acel om – să se uite cu adevărat. Avea lanțuri la picioare. Picioarele aveau niște tăieturi atât de urâte, că păreau să fi fost periate cu un pieptene făcut din lame. Părul creștea în bucăți lipicioase. Genunchii i se umflaseră. Deasupra lor, coapsele îi erau pline de tăieturi și vânătăi. Semănau cu ale unui pui jupuit și de-abia se mai vedea carnea pe ele. Dar *acolo*? Salaamat își îndreptă lanterna în susul coapselor. Ce i-au făcut *acolo*?

Nu putea privi.

Ba da, putea.

Sus, sus, acolo, în centru, chiar sub un alt smoc de păr lipicios și încâlcit, văzu ceva maro și ceva alb.

Nu se putu uita.

Își stinse lanterna.

El era cel violat. Furios, se întoarse să-l întrebe pe Fatah: Cine credeau că-i el? O blestemată de marionetă?

Dar Fatah era încă alături de Muhammad Shah, care îi întindea ceva asemănător cu o roată. La rândul lui, Muhammad Shah ținea în mâini un nod de fire. Un al treilea ins se juca cu un comutator.

— A privit! A privit! strigă altul.

Era cel care pusese lanterna în ochiul captivului.

— A deschis ochii! Jur că i-a deschis!

Apoi:

— I-ai deschis, nenorocitul! Recunoaște că i-ai deschis! urlă el, încruntându-se și începând să-l lovească cu piciorul.

— Taci din gură, șoarece! Dacă mai continuați, o să legăm greșit firele și ce bine-i vom mai face atunci prietenului nostru?

Râseră.

Omul cu comutatorul spuse:

— Încercați-l acum!

Muhammad Shah apăsă pe un buton. Toată lumea aplaudă.

— În regulă, prindeți-l!

Bărbatul se opuse. Mâinile lui cu degetele rupte se luptară cu oamenii care îi puseră colierul în jurul gâtului. Acum Salaamat îi vedea capul cu claritate: avea creștetul îngust, cu cicatrici și porțiuni fără păr. Omul deschise în cele din urmă ochii – ochi roșii, cu o expresie pe care nu o văzuse niciodată pe un chip omenesc. Ca metalul care arde. Da, dacă autobuzul lui ar fi avut ochi, așa s-ar fi uitat la lume. Ar fi privit în stânga, către lanterna care ilumina imaginile cu peștele de aur strălucitor. „Nu pune mâna!“ ar fi strigat. „Este al meu!“ Ar fi privit în dreapta, la pădurea de copaci înalți, unde papagalii cei mândri erau incendiați. Ar fi privit către un inel de foc și ar fi continuat să privească până când ochii aveau să-i ardă. Dar, înainte de asta, s-ar uita la el.

Salaamat tresări. Un geamăt urcă din baierile ființei lui și străpunsese întunericul. Nu era geamăt, era vomă – vomă care i se oprise în nas. Un om beat îl lovea în stomac, în timp ce altul îl lovea în cap. Căzu în genunchi. La un metru distanță, o țeastoasă terminase de îngropat ouăle. Simți că e tras către mare. Vomită un albuș alb ca stridiile, sânge și ceva verde.

În camera care strălucea de la lumina lanternelor centura cu electroșocuri era acum prinsă strâns în jurul prizonierului, care închisese din nou ochii. Salaamat văzu râsul lor, nu îl auzi. Era ca și cum încăperea se scufundase sub apă. Cei din jur păreau să se miște în reluare. Când vorbeau, el auzea valuri. Muhammad Shah apăsă un buton de pe o plăcuță pătrată din plastic negru. Un impuls electric trecu prin coapsele prizonierului, iar capul și trunchiul îi zvâcniră. Mâinile i se ridicară. Picioarele prinse în lanțuri de fier dansară. Dacă acele lanțuri zăngăneau, el nu le auzea. El înota departe. Simți gust de sare și apoi o scoică. Prizonierul era în brațele lui.

Lasă-te dus de valuri, îi spuse Salaamat.

Crac-crac, veni răspunsul.

Camera mirosea îngrozitor și toți se țineau cu mâna de nas. Își treceau comutatorul de la unul la altul ca un tub de oxigen. Curând veni și rândul lui. El ținu comutatorul în mână fără să facă nimic. Bărbatul era încă în convulsii.

De ce zvâcnești când încă nu te-am electrocutat? întrebă el.

Crac-crac.

Bine, dar atunci, dacă te electrocutez cu adevărat, care-i diferența?

Omul încă zvâcnea.

Să încerc?

Crac-crac.

Mișcă butonul încet, prefăcându-se că apasă.

Bărbatul se contorsionă și mai puternic, răsucindu-se în propriile excremente.

Prefă-te! Mișcă-te! Prefă-te! Mișcă-te!

Ceilalți râdeau fără ca el să audă vreun sunet. Și băteau din palme. Îl plesneau pe tot corpul, de la cap până la picioare. Îl loveau peste spinare. Numai că el nu le simțea loviturile. Nu poți lovi pe cineva sub apă. *Prefă-te! Mișcă-te!*

Dădu comutatorul altuia, care îl felicită tăcut pentru că-și făcuse treaba. Nimeni nu știa că el nu făcuse nimic. Nici măcar prizonierul.

3

Soarta

— Știi că alerg mai repede ca tine, strigă Fatah. Nu mai încerca să mă întreci!

Îl ajunsese din urmă pe Salaamat, care se întoarse și se așeză pe un pat compact de ace de pin.

— Am crezut că Șeful ți-a dat note corecte, dar acum văd că pici testul, zise Fatah, trântindu-se lângă el.

Salaamat trase cu putere din țigară și i-o dădu apoi lui Fatah, care fuma ca Șeful, ținând-o în pumn. Un pescăruș se cocoță în fisura unei stânci, apoi plonjă spre fluviul ascuns privirii lor. Apăru din nou, cu aripile întinse formând o întindere de negru-fumuriu și alb-strălucitor. Smocul din jurul frunții i se clătina în vânt ca un crin.

Îi părea bine că Fatah venise după el, dar își dorea să fie singur.

— Azi-dimineață nici nu te-ai uitat la mine la antrenament, îi reproșă Fatah. Și de ce nu m-ai așteptat înainte să urci aici?

Salaamat nu spuse nimic.

— O, Rani a mea! Îl complimentă Fatah. Ce ochi albaștri, atât de albaștri, ai!

Salaamat urcă mai departe, apăsându-și greutatea cu putere pe stâncile ce le cuprindeau pașii.

— Ești foarte plictisitor azi, se încruntă Fatah. *Acha*, ascultă. Ghici ghicitoarea mea. Care este cea mai bună partidă de sex pe care Comandantul a avut-o vreodată?

Salaamat își aprinse o altă țigară și expiră fumul în forma unui tunel lent.

— Când și-a spălat nevasta pe dinți cu bățul de salcâm! răspunse Fatah, după care luă un ac de pin de pe jos, se duse la Salaamat și i-l duse la gură, silindu-l să o deschidă.

Salaamat îl dădu la o parte.

— Încetează!

Fatah se enervă.

— Ești o târfă, știi, nu? O târfă lașă, care nu-i bună de nimic!

— De ce îți bați joc de Comandant, când tu ești exact ca el? replică rapid Salaamat.

— Eu? *Eu* aș face o treabă mult mai bună.

— Deci asta e. Vrei să fii tu ăla care stă la umbră și lustruiește Winchesterul?

Fatah se întinse să-l pocnească peste ceafă, dar, înainte să-l poată lovi, Salaamat sări peste stâncă. În alergare, descoperi că devenise mai rapid decât Fatah. Urca stâncile masive fără să aibă nevoie de sprijin, fugea printre măracini fără teamă. Îl cuprinse exaltarea.

— Vezi? strigă Fatah de jos. Fugi ca un laș! Vino jos să te bați!

Salaamat găfâia. La înălțimea asta nu erau copaci. Soarele își trimitea razele în jos, iar el simți o împunsătură sub urechea dreaptă. Când și-o atinse, văzu sânge. Dar era în vârful lumii. Niciodată nu mai urcaseră la o asemenea înălțime. Strigă în jos, spre Fatah:

— Dacă ai fi tu Comandantul, ce le-ai spune oamenilor tăi în fiecare dimineață?

Nu se auzi nici un răspuns. Tufele țepoase de *mesquite* îl împiedicau să vadă ceva. Poate că Fatah se apropia. Continuă să urce. Apoi auzi:

— Le-aș spune că dacă n-ar exista Șeful, n-ar exista nimic. Că doar datorită lui putem fi orice vrem și putem avea orice ne dorim. Și ție îți spun că te așteaptă al doilea test, așa că nu fi prost.

Salaamat se opri din nou, încercând să-și amintească întâlnirea cu Șeful de după test. Nu simțise nimic din adorația lui Fatah în prezența omului aceluia indescriptibil, așezat pe o *takht*³ și sprijinit pe

perne de satin. Îl înconjura o jumătate de duzină de oameni cu evantaie și răcoritoare. Toți aveau puști-mitralieră. Un băiat de vreo doisprezece ani stătea îngenuncheat la picioarele Șefului și-i masa gambele. Un altul stătea în spatele canapelei și îi masa umerii. Tocmai se desfășura un proces. O ceartă dintr-un sat. Salaamat nu ascultase detaliile. Văzuse doar o femeie care plângea și un bătrân care cerea protecție și dreptate. Acesta din urmă adusese un dar, pe care Salaamat și-l amintea bine: un lansator de rachete înfășurat într-o ghirlandă de flori roz.

— Deci acesta e cel mai bun glonț al grupului vostru? întrebă Șeful, arătând către Salaamat, când acesta îi fu prezentat.

— El este, într-adevăr, se plecă Fatah. Îngenunchează, îi ordonă el lui Salaamat.

El îngenunche.

În timp ce i se prezentau cât mai explicit detaliile torturii, Șeful îl examina pe Salaamat. Dintr-o cameră alăturată se auziră zgomote. Zăngănit de farfurii. Femei vorbind. Băiatul de la picioarele Șefului își aprinse o țigară din import și i-o întinse. Acesta își făcu pumnul căuș și trase cu putere din țigară.

Salaamat nu-și amintea mare lucru din ce a urmat. Doar că ochii lui treceau de la bătrânul trist și zdrențuit la darul făcut Șefului. Își amintea greața pe care o simțise în celula transformată de ură, mai ales atunci când Șeful a conchis „Bravo!“, după care i-a spus repede că poate pleca.

În jeep l-au legat din nou la ochi, iar el le-a fost recunoscător pentru că avea ocazia să închidă ochii. Era tot ce-și dorea să facă: să închidă ochii și să doarmă zile întregi.

Acum privi din nou în jur. De aici fluviul părea nemișcat – o fâșie albastră de liniște, cu luciri galbene, ce se pierdeau în adânc. Aerul era proaspăt. La cină vor avea crap. Asta era bine.

Îi strigă lui Fatah:

— Și dacă nu vreau să-l dau?

Răspunsul veni rapid de undeva din apropiere:

— Cine a spus că ai de ales?

— Credeam că putem avea tot ce dorim.

— Depinde de cine decide.

Urcă și mai sus. Pe țârm se vedeau niște puncte verzi și niște puncte negre care ieșeau și intrau din primele ca boabele de piper. Simți că i-ar putea băga pe toți într-un borcan și i-ar putea arunca în Ind.

Răspunse:

— Și dacă nu am nevoie de nimic de la nimeni?

— Vei fi ucis.

Salaamat se opri.

— E o amenințare?

— E o regulă.

Acum Fatah era prea aproape.

— Și nu schimbă nimeni regulile?

— Ai învățat bine lecția. Nimeni în afara Șefului.

Acum îl vedea: era în spatele unui tufiș bogat. Părul lui țepos și des era răvășit și înjura în timp ce

încearca să sară peste mă răcini. Salaamat își coborî vocea:

— De cât timp e închis omul acela?

Fatah privi în sus, smulgându-și scaieții de pe mânecă.

— Nu-mi aduc aminte. Cine-l mai poate recunoaște pe vreunul din ei după prima săptămână? Sunt mai multe celule, să știi, și toate-s ocupate, așa că relaxează-te!

Își dădu seama că starea lui Fatah se schimbase. Se opri, lăsându-se ajuns din urmă. Când se văzu la un metru distanță, Fatah se aplecă de mijloc, respirând de parcă tocmai ar fi urcat pe Rakaposhi. Era rândul lui să tacă. Era epuizat.

— Ce se-ntâmplă cu tine? rânji Salaamat. Și Comandantul putea urca mai repede. Ar fi trebuit să facem un pariu. Mi-aș fi câștigat înapoi toate țigările.

Își aprinse o țigară. Apoi se întoarse spre Fatah:

— Când vezi acei oameni, nu te întrebi cum ar fi să trăiești în propriul rahat?

Fatah se prăbușise pe o stâncă. După ce respirația îi reveni la normal, clătină din cap.

— Ar fi fost bine să-mi dau seama cât de prost ești înainte să fi urcat tot drumul până aici. Să trăiesc în propriul meu rahat? *Trăiesc* în propriul meu rahat. Și atâta timp cât dau pământul meu altcuiva, voi continua să trăiesc în el.

— Trăiești în el pentru că spui rahaturi, scuipă Salaamat.

Fatah își dădu capul pe spate și râse.

— Țara asta este pisoarul tuturor ticăloșilor, prietenul meu idiot! Cine nu s-a pișat pe ea? Ai fost în munți? Tâmpiții ăia sunt atât de îngâmfați! Cred că se trag din Alexandru! Sunt mândri că armata lui le-a violat femeile, de aceea au ei acum pielea albă și ochii chiar mai albaștri decât ai tăi. Dar britanicii? Afganii? Câte avem de împărțit cu acei *pathani* nenorociți din cauza războiului? Pe câți dintre noi îi va mai trimite Generalul, ca să nu vedem cu cine trebuie de fapt să luptăm? Chiar și arabii din Golf se bășesc pe noi. Ne iau copiii, ne iau forța de muncă. Știi ce a făcut fratele meu când s-a dus acolo? I-au spus că va lucra pe avioanele lor, dar știi ce-a făcut? A făcut curat în toaletele avioanelor! Și amrikanii – de ce să lucrăm pentru ei? De ce liderii noștri îi ling în fundurile lor grase, implorându-i „Mângâie-mă! Freacă-ți mizeria de mine!“ Puah! Toată lumea din țara asta se poartă ca un cățeluș cu străinii.

— Și tu ești un cățel.

— Eu sunt cățelul cuiva care îmi reprezintă țara. Poți fi ori credincios, ori trădător. Nu există o altă cale.

Salaamat își încrucișă brațele. Privirea lui alunecă pe nasul lung și lat al lui Fatah, care era întotdeauna lucios. Când făcea efort, în special în timpul tragerii la țintă, își ștergea grăsimea cu dosul degetului mare, pe care apoi și-l ștergea de piept. La fel făcu și acum. Salaamat oftă:

— Poți aparține tu pământului în loc să-l forțezi pe el să fie al tău...

Chiar și lui Salaamat i se păru că începuse să spună vorbe fără sens.

Fatah râse iar cu scârbă și râsul lui părea să spună „Puah!“ Apoi râse din nou: „Puah!“

— Ești doar un visător bun de nimic. Coreenii ți-au luat marea și tu nu ai învățat nimic. *Punjabi* ți-au luat sudoarea și tot n-ai învățat nimic. Vorbitorii de urdu ți-au dat foc la autobuz: nimic. *Pathani* ți-

au luat primul tău salariu: iar nimic. Ei nu vor doar pământ și mare. Ei vor și aerul pe care-l respirăm. Și ce face țara asta? Îi imploră să-l ia. Le spune: „Vă rugăm, vă rugăm, băgați milioane de dolari în fundul nostru gras și luați-ne pe toți! Doar lăsați-mi mașina, casa, slujba! Dar promit că nu-i voi lăsa pe cei care au trăit aici de mii de ani să ia nimic din ea!“, zise îndârjit Fatah, despicând aerul cu bărbia lui dreptunghiulară și pronunțată.

Apoi declară:

— Nu! Dacă nu-i controlezi tu pe ei, te controlează ei pe tine.

Salaamat întoarse privirea.

— Omul pe care l-am văzut ieri nu controla pe nimeni. Nici măcar pe el însuși.

Salaamat se întrebă pentru a mia oară dacă o mai fi fost acolo cineva care doar se prefăcuse că apasă pe buton.

— Dacă l-am lăsa să plece, ar deveni parte a sistemului care ne controlează.

— Dacă l-ați lăsa să plece, nici măcar nu l-ați mai vedea vreodată.

— Te înșeli! El ar fi cel care mi-ar lua mașina, casa și locul de muncă. El va ocupa locul meu și îl voi vedea pretutindeni. Cu fiecare om pe care-l omor, fac puțin mai mult loc pentru poporul meu. Pentru noi.

Se uitară unul la altul. Acum ochii înfundați ai lui Fatah nu erau supărați. Erau reci și ficși. Dacă Salaamat nu era de partea lui, însemna că îi stă în cale.

Dar el nu dorea nici una, nici alta. El dorea doar să fie aici, deasupra lumii.

Fatah continuă:

— Oricum ăluia i se apropie sfârșitul. Dacă nu-l distrugem noi, o va face altcineva sau altceva. Și dacă nu e el, e altcineva. Vezi? Comandantul se înșală. Noi nu trebuie să tragem glonțul. Nu, trebuie să-l lăsăm să zboare. Soarta are grijă de restul. Eu n-aș fi un luptător pentru libertate dacă nu eram sortit să fiu asta. Omul acela nu ar fi în celula noastră dacă nu îi era sortit să fie acolo. Înțelegi? De partea noastră e o forță mai mare. Totul e simplu și clar.

— Într-o zi glonțul se va îndrepta spre tine.

— Știu. Și o să-l primesc cu mândrie.

Își înalță capul:

— Dacă aș fi eu Comandantul, *asta* le-aș spune oamenilor mei în fiecare dimineață.

Salaamat clătină din cap:

— Îmi pierd timpul vorbind cu tine. Lasă-mă acum!

— Timpul tău? Timpul tău ne aparține.

Apoi Fatah privi în jur.

— Pun pariu că nimeni de-acolo de jos nu a urcat atât de sus. Uită-te la ei! Sunt mai mici ca balega de iepure!

Oamenii mici ca boabele de piper încă se mai agitau pe țărm, iar acum două pâini se deplasau pe nisip – jeepurile. Oamenii se întorseseră de la Șef. Vor vorbi despre el diseară, în timp ce vor mânca în jurul focului. Poate că aduseseră provizii. Țigările și zahărul se împuținaseră.

Salaamat închise ochii: ochii de metal încins ai prizonierului de ieri trăiau acum în spatele ochilor lui. Ei îi spuneau că Salaamat se transformase în acel braconier gras și beat, cu femeia care îl aștepta în fața colibeii, cel care aproape că îl ucisese cu mulți ani în urmă în satul lui.

Dar dacă ar putea să șteargă ziua de ieri? Ce însemnau câteva ore într-o viață întreagă? Nu erau decât atât: câteva ore. Să dispară! Să nu mai existe!

Prefă-te! Mișcă-te! Prefă-te! Mișcă-te!

Se ghemui îngrozit.

Oare omul acela mai putea gândi, cu tot trupul cuprins de convulsii? Oare îi mai rămăsese în minte măcar un sigur gând?

Și care fusese ultimul lui gând?

Nu avea de unde să știe, dar vedea. Arăta ca felul preferat de mâncare al lui Handsome: creier. Îi blestema pe ai lui că îi arătaseră această imagine. Tăieței mici, scârboși, într-o pastă umedă. Asta era în capul omului care se zbătuse. Butonul era un cerc mic, nevinovat, moale la atingere. Și de fiecare dată când era apăsător, acei tăieței mici și scârboși se agitău, ca o anemonă-de-mare care căsca. Ondulații lente, grațioase. Nuanțe delicate, prăfoase. Afară, afară, afară, doar că nu aveau unde să meargă, așa că începuseră să se deplaseze în jos și în cerc. Curând se formară noduri, iar nodurile erau supărate pentru că nu era loc, și apoi pur și simplu se stinseră. Unul câte unul, fiecare explodează în neant. Între tăiețeeii rămași se încinse o luptă grozavă, deoarece fiecare văzuse ce se va întâmpla cu el și chiar când nu se întâmpla, tot se întâmpla. Așa că toți se stinseră. Panică în mare. Măcel în scaun. Singurul rămas țipă: „O, te rog, Doamne, ajută-mă! Te rog, șterge-mi rahatul!“

Salaamat se întoarse și începu să coboare pe cealaltă parte. De ce se tortura pe sine? De ce nu îl tortura pe Fatah?

Fatah îl urma în coborârea lui în prăpastie.

— Lasă-mă! îl rugă Salaamat.

— Nu te las!

Fatah revenise la viteza lui de mai înainte și sărea alături de el, fluierând. Apoi începu să cânte „Pe buzele tale roșii numele meu de va cădea măcar o singură dată...“

Salaamat îl opri. Nu își imaginase niciodată că dragostea putea exista alături de o ură atât de feroce.

Stâncile erau crestate în anumite locuri de defileuri adânci, care se înclinau periculos. Trecea atent peste creste, pipăind creșturile adânci, și chiar și Fatah își ținea respirația. Într-un final, la o cotitură a malului, pantele deveniră plate. Salaamat avansă rapid până ajunse la o cărare de frunze. Apoi, dintr-odată, câțiva metri mai jos, zări un câmp mic, cultivat cu o plantă înflorită.

— Incredibil! zise Fatah, oprindu-se. Trebuie să fie vreun izvor pe aici prin apropiere. Să mergem să vedem.

Coborâră sărind ultima pantă și ajunseră la nivelul țărmului. Fatah intră în câmp și rupse un buchet de flori.

— Miroase! Dulci ca mierea, zise el, dându-i buchetul lui Salaamat, care îl luă cu tristețe.

Fatah se opri uimit:

— Știu unde suntem! Este cel mai apropiat sat *mohana*. Cine să fi știut că se poate ajunge la el pe aici? Pe drum îți ia o veșnicie. Uite! zise el, arătând spre un rând de portocali. Pun pariu că ne putem face provizii din otrava aceea de mandarine!

Lângă ei era o colibă mică de stuf, iar în depărtare se vedea o barcă *mohana* ce le servea acelor oameni drept casă, ca acelea pe care le văzuseră plutind în aval pe lângă tabăra lor: cu fund plat, prora înaltă și umbrar de stuf. Bărcile erau mari și de multe ori erau locuite de două sau trei familii. Cea de aici avea aproximativ trei metri lungime și nu semăna prin nimic cu bărcile mici, în formă de canoe, din satul lui. Fatah avusese dreptate în legătură cu izvorul: un taur întorcea roțile unei pompe de apă.

Salaamat tocmai se întrebă cum de aduseseră uriașul animal până aici, când Fatah îl trase ușor de mânecă:

— Vino să stăm puțin înainte de a pleca mai departe. Aici, sub acest frumos umbrar.

Îl trase la umbra unui portocal și își puse capul pe umărul lui. El era cel mai scund dintre ei doi, așa că atunci când stăteau întinși, cu picioarele alăturate, părul lui peria urechea lui Salaamat. O sărută cu zgomot. Urechea începu să-i țiuie.

Fatah spuse:

— Dacă nu era Șeful, aș fi plecat în Sulawesi.

Salaamat își încrucișă brațele. Sulawesi a lui era acolo, cu pescarii *mohana*.

— De ce nu mă întrebi „Ce-i în Sulawesi?”

Cum Salaamat tot nu zise nimic, el cântă „Te-am alăptat ca pe bătaia inimii mele, te-am smuls din mâinile sorții”.

— Mă duc acolo, zise Salaamat, ridicându-se și plecând.

Fatah îl urmă:

— În regulă! Cumpăr eu băutura dacă nu te mai porți așa prosteste.

Copiii alergau pe mal, strigând la două femei care spălau haine în fluviu. Țineau ațe în mâini, deși Salaamat nu vedea ce era legat la capetele lor. Nu erau zmeie – era ceva mult mai mic. O femeie ridică privirea și îi văzu apropiindu-se. Trimise un copil în colibă, probabil pentru a chema bărbății. Salaamat văzu acum ce legase băiatul de firul lui: o libelulă ce bătea violent din aripi, în timp ce copilul răsucea firul din ce în ce mai tare.

4

Autostrada

Salaamat fu trezit devreme în cortul pe care îl împărțea cu alte cinci persoane.

— Ridică-te! îl împinse un om cu patul puștii. E timpul să mergem.

Deschise ochii de sub un cearșaf soios, prinzând brațul omului cu o mână și pistolul cu cealaltă. Era Gharyaal *bhai*. Ceasul lui arăta că trecuse un pic de ora trei.

— Avem mult de mers, rânji omul.

Îl îmboldi încă o dată, acum mai blând. Salaamat ieși împleticindu-se împreună cu el.

Fatah se spălase deja. În lumina stelelor, părul lui des strălucea ca o ghiulea deasupra unei fețe luminoase. Îl lovi pe Salaamat peste umăr:

— Gata pentru testul numărul doi, *meri jaan*?

Salaamat își băgă capul în fluviul întunecat. Se scutură pentru a se usca, stropindu-l pe Fatah.

— Care-i graba? La ora asta nu avem pe cine jefui pe autostradă.

— Noi nu jefuim. Noi facem curățenie. Și vei fi surprins câte mașini vom găsi, în special în jurul Thattei.

Salaamat făcu ochii mari. Fatah știa că familia lui lucra la o fermă din apropiere. De ce plănuise să meargă într-acolo?

— De ce trebuie să mergem atât de departe spre sud? O să ne ia o grămadă de timp.

Fatah zâmbi misterios:

— Avem o grămadă de timp. S-ar putea să ne întoarcem destul de repede ca să facem o plimbare rapidă până în defileu, doar tu și cu mine, adăugă Fatah, făcându-i cu ochiul în timp ce se îndepărta.

În clipa asta Salaamat îl iubea, în următoarea îl disprețuia. Din toată inima. Furia i se cuibări în interior în timp ce se alătură celorlalți șase inși, trei și ei. Cu mintea plină de gânduri, ajută la strângerea bețelor pentru foc. Ce era el în această căsătorie, soția?

Gharyaal *bhai* făcu ceaiul. Ieri jeepul nu adusese provizii. Ajunseseră să bea apă caldă, cu doar câteva frunze și lapte praf cât să-i dea culoare. Nici zahăr nu mai aveau. Pesmeții erau pe sponci. Nimeni nu mai paria pe țigări. Comandantul spusese că toate astea țineau de disciplină. Nimeni nu comentă. El era cumnatul Șefului.

Dar oamenii șușoteau că pachetele de zahăr fuseseră ascunse de Comandant sub cortul lui și de aceea nu permitea ca acesta să fie demontat și remontat în timpul antrenamentului de dimineață. Au jurat că l-au văzut dezgropând sacii în mijlocul nopții și turnându-și pe gât cristale de zahăr ca nebunul.

Fatah luă prima ceașcă turnată de Gharyaal *bhai*. Bărbații îl lăsară. Salaamat descoperise recent că el era cumnatul prim-locotenentului Muhammad Shah. Se încruntă: dacă toată lumea din jurul lui era legată într-un fel sau altul de Șef, oare el nu era din nou străinul?

Și ceilalți bărbați deveneau din ce în ce mai ursuzi. Începuseră să slăbească. Doar o vizită la vizuina Șefului sau o expediție pe autostradă îi mai însuflețeau. Păreau să se gândească la acest lucru în timp ce savurau apa caldă, scăldată simbolic cu frunze de Lipton. În tăcere, fiecare jinduia după *parathas*, *chaat*⁴, *halwa puri* și lapte proaspăt. Văzând că nici o mână miraculoasă nu le servea aceste bunătăți, începură să vorbească despre Thatta.

— De-acolo putem să luăm întotdeauna *rewri*⁵, spuse unul din ei și ceilalți se înveseliră.

De lângă foc, Fatah îi strigă:

— Ei, Rani, Șeful a spus că dacă treci și acest test, vom primi toți câte porții de *rewri* dorim.

Câțiva chicotiră. Deși nu-i plăcea când Fatah îl lua peste picior în public, Salaamat știa că mulți alții se cuplaseră, unii chiar în cortul lui. Exista multă energie nefolosită în tabără.

După acest mic dejun sărac, se îndreptară către jeep. De data asta nimeni nu-l mai legă la ochi. Ca și în călătoria la Șef, se așeză alături de Fatah. Vehiculul trecu prin lungi desișuri, uneori paralele cu fluviul, alteori perpendiculare pe el. Un răsărit deșirat se strecura încet pe lângă ei, aducând fluieratul păsărilor și tăcerea greierilor.

Gharyaal *bhai* se întinse și îl ciupi pe Salaamat de obraz.

— Ar fi bine să treci testul, pentru că mi se face foarte foame.

Conversația reveni la mâncare. Bărbații schimbau păreri despre cel mai bun desert făcut vreodată de mamele lor. Pe măsură ce incitarea creștea, fiecare își lăuda propria mamă în detrimentul mamei altcuiva. Cuvintele jignitoare nu mai conteneau. Fatah mârâi dezgustat:

— Păstrați-vă energia!

Le interzise tuturor să mai vorbească despre dulciuri până ce aveau să le mănânce. O tăcere ursuză se lăsă din nou printre ei.

Mai la sud nivelul Indului începuse să scadă. Mușchii maxilarului lui Fatah începură să zvâcnească.

— Ne-au furat Sindh-ul!

Ceilalți îl aprobă, îndemnându-l să continue. El o făcu:

— Odinioară o numeam viața din valea de jos. Ce vale? Aici e un deșert. Ce viață? Suntem îngropați de vii.

Recită apoi versurile faimoase:

— *Cu case pe malul fluviului, cei ce mor de sete mor din cauza lor...*

Toți fură de acord și mormăiră „...*din cauza lor*“.

Salaamat își privi prietenul, simțind că spectacolul era dat parțial pentru a-i arăta lui ce comandant bun putea fi el.

Jeepul o luă pe o scurtătură, prin albia uscată a fluviului, ridicând praful. Era deja iunie, dar musonii se lăsau așteptați. Soarele mergea alături de ei, uscând și mai mult pământul ars și prăjind totul în cale. Pentru a-și păstra saliva, chiar și Fatah vorbi mai puțin.

În cele din urmă ajunseră la Autostrada Națională. Salaamat se gândi din nou la familia lui. Se apropiaseră prea mult de ferma la care lucra sora lui. Privi în jur. Judecând după înălțimea la care se ridicase soarele, era în jur de ora șapte. Erau aproape de lacul Keenjhar, iar ferma era la vreo oră distanță. Probabil că Sumbul nu ajunsese încă. Salaamat își dori să fi ajuns. Dacă jeepul lor oprea autobuzul ei? Încercă să-și amintească ce autobuz lua de la casa soțului ei din oraș și la ce oră ajungea acesta la fermă. Își dădu seama că nu-i pusese niciodată aceste întrebări elementare. Acum în mintea lui roiau multe alte întrebări: dacă oamenii lui întreprindeau raiduri atât de departe în sud, ce garanție avea că Sumbul era în siguranță? Și nu doar azi, ci în fiecare zi. Dar frații lui, Shan și Hamid, de care trecea mereu nepăsător la poartă? Dar tatăl lui? Salaamat răsufă ușurat. Bătrânul nu făcea naveta la fermă. Era în siguranță.

Era prima oară când se gândea la bătrânul lui cu alte sentimente decât cel de dispreț. Ce se întâmpla cu el? Simțea că stomacul îi e deranjat. Prea mult lichid. Își strânse rectul și se apăsă cu o mână pe abdomen, pentru a opri durerea.

Gândurile îi reveniră la Sumbul. Și-o imagine din nou cu un copil sugând sfârțul ei gros cât capacul de Fanta. Ea îl privea cu tandrețe, iar pietrele de lapislazuli, de un albastru intens, erau la fel de orbitoare ca zâmbetul ei. Își înghiți nodul din gât: oare ce le făceau femeilor și copiilor din autobuze?

Fatah, încă încruntat, privea albia secată a fluviului.

— Arată obscen, declară el.

— Ce fel de mașini sunt oprite? întrebă Salaamat.

— Cele frumoase, rânji Gharyaal *bhai*.

— Nu autobuzele?

Altcineva răspunse în locul lui:

— Depinde.

Fatah îl privi drept în față:

— Vei face ceea ce trebuie să faci.

Apoi cotiră spre vest și Thatta rămase în urmă. Mergeau fără oprire. Arcadele moscheii Shah Jehan se retrăgeau ca un torace masiv, cu oasele ei albe înșirate unul lângă altul.

În față apărură un autobuz. Se îndrepta direct spre ei. Ei se îndreptau direct spre autobuz.

Nici unul nu opri.

Lui Salaamat îi dădură lacrimile de ușurare.

Trecură de fermă. În interior probabil că frații lui își ocupaseră deja posturile de la poartă. Se întoarse, dar nu văzu nimic – nici umbre, nici mișcare. Peste multe luni, când avea să o vadă din nou, va găsi acolo paznici înarmați. Dar nu azi. Acum intrau pe bucata de drum pe care familia lui făcea naveta în fiecare zi: între Makli Hill și Karachi. Vedea cupola mormântului infestat de lilieci. Acolo, nu cu mult timp în urmă, fusese martorul unei întâlniri amoroase secrete. Ducea acest secret cu el pe Autostrada Națională și groaza că se va întâlni cu autobuzul lui Sumbul crescă din nou. Dacă cineva îndrăznește să atingă măcar cu un deget zâmbetul ei frumos, o să-i scoată măruntaiele.

Ar fi vrut să înghețe timpul. Sau poate că ar fi vrut să o facă doar retrospectiv. Mai târziu avea să recunoască faptul că Fatah avea dreptate: cine ești depinde de locul unde ești. Deci el își studie camarazii așa cum trebuia să o facă atunci. Se întoarse la jeepul care rula cu o sută zece kilometri pe oră. Îi acordă fiecăruia atenția pe care ar fi dorit să o fi acordat fraților lui, surorii, nepotului, nepoatei, verilor, părinților, bunicilor, străbunicilor lui. N-a putut uita vreodată nici măcar un singur contur de pe fețele lor.

Dil Haseen, acel *doolha*⁶ cu voce profundă și impasibilă, care intrase în echipă imediat după nuntă. Oamenii spuneau că era prea tâlâmb ca să-și fi consumat căsătoria. Nu, el însuși spusese asta.

Alături de el stătea Gharyaal *bhai*, cel cu chip de copil, ce se oferea mereu cel dintâi voluntar în orice expediție. Salaamat și-l imaginează cu dinții dezgoliți, lovindu-și-i direct de colții unui crocodil. Dinții aceia vor sta departe, cât mai departe de familia lui.

Ali, luptătorul *malakhras*. Încă se mai dădea cu ulei pe trup în fiecare dimineață. Împărțea cortul cu Salaamat, iar Gharyaal *bhai* se bucura de el.

Mirchi, mic și dornic să facă pe plac. Provenea din regiunea Kunri, care a dat lumii mai mulți ardei iuți decât orice alt loc de pe pământ.

Aceștia erau cei patru inși din fața lui. Lângă el, în afară de Fatah, mai era și Yawar. Deși era la fel de zelos ca Fatah, acesta nu-l plăcea, pentru că Yawar era cel mai educat om din tabără. Fatah spunea că Yawar era un spion *muhajir* în piele *sindhi*.

Și, în fine, mai era Amar cel milităros. Spătos și vânos ca Salaamat și la fel de tăcut ca el.

Mai merseră zece, poate doisprezece kilometri. Se apropiau de un sat. Grâul și meiul apărură în jurul lor și canalele de irigații începură să împânzească locul.

— Să ne oprim aici, sugeră Ali. Putem bea ceva.

— Nu, se opuse Fatah. Mai avem puțin și ajungem.

În cele din urmă jeepul se opri.

— Parchează după colțul de colo, îi spuse Fatah șoferului. Haide! îi zise el apoi lui Salaamat și săriră din mașină.

Opt bărbați cu câte două arme de foc intrară pe autostradă. Fatah îl plasă pe Salaamat în fața unui gard de sârmă ce împrejmuia un câmp de grâu prin care se vedeau egrete răzlețe.

— Chiar aici? În plină zi? protestă Salaamat.

Dil Haseen întinse o mână, ca și cum ar fi vrut să vadă dacă plouă.

— Soarele e sus.

— Ce vrei să spui cu... în plină zi? mârâi Fatah. E ziuă, nu?

— Poate că-i e dor să fie legat la ochi, sugeră Yawar.

— Stai acolo, îi ordonă Fatah. Oprești prima mașină pe care o vezi.

Ceilalți traversară strada, lăsându-l pe Salaamat să se descurce singur cu mașinile ce veneau din sensul opus.

Salaamat nu avea ceas, dar bănuia că e trecut de ora opt. Gâtul lui era atât de uscat, că îi venea să sugă și un fir de iarbă. Vedea în depărtare fermierii lucrând și i se părea că aude chiar și un behăit de capră. Începea să aibă halucinații? Trecuseră peste patru ore și nu băuse nimic. În stomac nu avea decât o ceașcă de ceai slab. Ceilalți șapte stăteau de partea cealaltă a drumului, la circa șase metri distanță. Aveau fețele supte și erau morocânoși. Nu-și doreau decât un duș rece, o masă caldă și un pat moale. Toate acestea se găseau acasă. Însă ei erau aici și luptau pentru ele într-o zi arzătoare de iunie.

Salaamat începu să vadă dublu. De partea cealaltă a străzii erau paisprezece oameni. Erau de fapt două străzi, nu una. Patru picături de sudoare îi alunecară pe nas. Când una din ele îi ajunse la buze, gustul ei era mai sărat decât blestemata de apă de mare. Salaamat era gata să sară gardul și să sugă primul lucru întâlnit în cale, chiar și bălegar de capră dacă era nevoie.

Auzi un fluierat. Cineva îi făcea cu mâna de dincolo de cele două străzi. Era Fatah, care se bucura. Salaamat știa de ce, dar nu putea să se uite. Fatah fluieră din nou, ca și cum avea o capră behăitoare în el, nenorocitul! Venea o mașină neagră. Nu era un autobuz. Poate că până la urmă nu o să iasă chiar atât de rău. El nu reuși să-l vadă pe șofer, dar șoferul îi văzuse pe ei. Mașina opri la circa treizeci de metri

distanță și făcu manevre de întoarcere.

— Trage! strigă Fatah.

Salaamat se holbă la mașina neagră, ale cărei roți scârțâiau și se roteau. Oamenii duseră armele la ochi, iar șoferul intră în panică. În timp ce încerca să întoarcă, intră într-un șanț.

— Trage! strigau de-acum cu toții.

Motorul huruia. Anvelopele scârțâiau. Mașina intră din nou pe șosea. În câteva secunde avea să scape. Salaamat alergă spre ea cu pistolul în mână, dar nu făcu nimic altceva.

— *Chootar*! strigă Fatah, fugind înainte. Foc!

Aerul explodează în focuri de armă. La început Salaamat crezu că focurile de armă s-au metamorfozat cumva în scânteieri mici de lumină, iar autostrada se micșorase, transformându-se într-una din vasele minuscule ale lui Hero. Strălucirea ei era delicată, astrală. În totală contradicție cu gloanțele care mugeau. Dar apoi văzu că venea din interiorul mașinii – sau mai degrabă din jurul ei. De la parbrizul și geamurile care fuseseră pulverizate pe șosea într-o ploaie de sticlă. În câteva secunde autostrada strălucea ca o mare de diamante. Când oamenii fugiră spre mașină, diamantele se răspândiră.

Fatah fugi până la fereastra spartă a șoferului, trăgându-l pe Salaamat după el. Îl lovi pe Salaamat în fluierul piciorului și-l trase de plete. Salaamat căzu în praf, râzând:

— Nu e autobuzul ei!

— Ridică-te, pizdo! zise Fatah, lovindu-l din nou. Ce încerci să dovedești?

Urlând la el, îl lovi a treia oară.

— Când îți spun să tragi, să tragi!

De data aceasta îl lovi atât de tare, încât Salaamat fu împins înainte, capul și trunchiul îi intrară pe geamul spart al mașinii, iar mâinile i se opriră în umerii șoferului.

Când văzu cine era, timpul se opri în loc.

— O, Doamne!

— Acum ai de gând să-l împuști? îl auzi el pe Fatah.

Vocea îi era dogită și lipsită de viață. Răsună până departe în ceața plină de praf.

Domnul Mansoor ieși din mașină. Sticla i se înfipse în obraji grași și arăta de parcă luase o masă copioasă. O rană din brațul lui flasc sângera ca un robinet. Respira greu și încerca să oprească sângerarea cu cealaltă mână. Sângele i se scurgea printre degetele mici și îndesate. Se transformă într-o minge de crichet, iar brațul rănit deveni fiica lui, Dia. Alerga spre el din vârful unui deal, într-o rochie galbenă. Abia împlinise treisprezece ani. Era roșie în obraji și țăpăia de bucurie. „Aut!“ țipă ea, iar fratele ei, aflat la poalele dealului din fața casei, aruncă jos bâta și năvăli pe poarta lor înaltă de trei metri și jumătate. Tatăl ei, arbitrul, o aștepta ca să o îmbrățișeze. Decise că mingea fusese corectă: fratele ei ieșise din joc.

Mâna lui Salaamat tremura în timp ce încerca să țină pistolul la tâmpla domnului Mansoor. Îi spuse peste umăr lui Fatah:

— Uită-te la mașină. Hai s-o luăm și să-l lăsăm pe el aici.

O țevă îi împunse spinarea:

— Trage! Data viitoare nu-ți mai spun ce să faci, ci trag eu. În tine.

Salaamat apăsă pe trăgaci, dar nimeri câțiva centimetri mai jos, în dreapta lui. O altă minge roșie explodă, de data aceasta deasupra genunchiului stâng. Domnul Mansoor țipă. Mâna liberă îi coborî de la brațul rănit și acoperi rana proaspătă.

— Ai ratat! spuse Gharyaal *bhai*. Nu-ți stă în fire.

Își băgă mâna înăuntru și apucă brațul rănit. Apoi îi rupse șoferului degetul mare.

— Tu i-l vei rupe pe cel de la mâna stângă. Astăzi! Acum! La dracu' cu cătușele pentru degete!

Printre țipetele sale asurzitoare, domnul Mansoor îl rugă pe Salaamat:

— Spune-le să înceteze! Ajută-mă!

Însemna că îl recunoscuse?

Salaamat nu dorea ca bărbații ce erau cu el să-și dea seama că-l cunoaște. Fatah era prea imprevizibil. Dacă afla că omul era angajatorul familiei sale, ar fi fost în stare de orice. Pe drumul de întoarcere aveau să treacă din nou pe lângă fermă. Și poate că vor dori să oprească acolo.

— Taci din gură! strigă Salaamat, fluturând arma pe dinaintea chipului aceluia zgâriat de bucățile de diamant.

Apoi prinse degetele de la mâna stângă a domnului Mansoor cu o mână și cotul cu cealaltă. Era ca atunci când se aruncase pentru prima oară în mare: trebuia să o facă repede, fără să gândească. Îi apucă degetul mare și trase de el cu o mișcare rapidă, așa cum văzuse că fac motocicliștii când turează motorul. Auzi osul rupându-se. Domnul Mansoor puse fruntea pe volan și începu să plângă.

Yawar se urcă pe bancheta din spate împreună cu Gharyaal *bhai*.

— Să-l ducem la Șef.

Gharyaal *bhai* dădu aprobator din cap.

— Dar mai întâi oprim la Thatta pentru *rewri*.

Salaamat se urcă împreună cu ei. Ceilalți îi urmară în jeep.

Yawar îl lovi pe domnul Mansoor în ceafă și șuieră:

— Pornește!

O mână cu un deget moale porni motorul și încercă să îndrepte volanul. Toate cele opt degete erau folosite pentru a schimba vitezele. Rana de la genunchi sângera puternic. Domnul Mansoor își înghiți nodul din gât. Salaamat văzu în oglinda retrovizoare că avea ochii plini de lacrimi. Ochii celor doi se întâlneau.

De ce pe el îl priveau întotdeauna muribunzii și autobuzele în flăcări?

Buzele domnului Mansoor tremurau, dar acesta nu mai spuse nimic. Poate că, fiindcă rănila îi sângerau și mintea îi era încețoșată, nici nu-l mai recunoștea pe Salaamat. Poate că nici atunci când îi ceruse ajutorul nu-l recunoscuse. Sau poate că nu a vrut să dezvăluie faptul că se cunoșteau. Poate că deja gândea la fel: ferma era în drumul lui, iar soția și copiii aveau să vină în curând acolo. Poate că să-l caute pe el.

Salaamat se gândi acum la eleva *muhajir* care traversase strada la momentul nepotrivit și în ziua nepotrivită. Dacă măcar ar fi existat un indicator: contravenienții vor fi pedepsiți. Le spuse acelor ochi

mici și umezi din oglindă: *De ce aici, când erau atâtea alte locuri în care ai fi putut fi?*

Dar domnul Mansoor nu mai vorbea niciodată. Nici măcar atunci când oamenii se opriră să cumpere *rewri* și îi băgară cu lingura o bucată printre buzele tremurânde. Nici măcar atunci când a fost dus în celula din care a fost scos un cadavru.

5

Resturi

August 1992

Stăteau sub același copac sub care stătuseră când el i-a dat cerceii. Frunzele începeau să se veștejească. Sumbul îi spusese că ferma lui Riffat Mansoor era în toiul unei crize de apă.

— Nivelul din puțuri a crescut, dar trebuie să plouă mult mai mult, îi explică ea. Sărmana *bibi*! Ea spune că atunci când plouă, viața se oprește. Dar atunci când nu plouă, spiritul se veștejește și moare încet, epuizat de oboseală.

După o pauză, ea adăugă că, pentru prima oară în toți anii pe care Riffat și-i dedicase fermei, începea să se întrebe dacă nu cumva greșise. Îi luase prea mult timp din viața ei. Poate că ar fi trebuit să rămână la firele și coloranții din import.

— Eu i-am spus: „Nu, *bibi*. Ți-ai îndeplinit visul. Cum poți spune că nu a meritat?”

Arăta dintr-odată foarte fragilă și chiar puțin îmbătrânită. Îi spusese că în ultimul timp începuse să-i fie cumplit de dor de soțul ei. Ar fi fost frumos să fi îmbătrânit așa, normal, alături de el.

Salaamat se juca cu o șuviță de păr de-a lui Sumbul. Nu-i povesti ce se întâmplase pe autostradă. Asta nu o povestise nimănui. Dar îi spuse ce auzise în mormântul guvernatorului cu ani în urmă, după ce îi dăduse cerceii. Salaamat știa că despre asta dorea ea să-i vorbească.

Își vânduse cerceii la scurt timp după ce născuse al treilea copil. Acum în poala ei stătea al patrulea, care avea oasele fragile și nu putea reține hrana. Copilul se usca: era deshidratat ca pământul pe care trăiau. Dar Sumbul refuza să accepte asta. Deși avea al cincilea copil în pânțece, al patrulea trezea în ea tot atâta iubire ca și primul. Îi oferea lapte. Pieptul ei se lăsase ca un ciorap umplut: robust la bază, turtit și moale sus. Mamelonele ei încă mai aveau dimensiunea unor capace de Fanta, dar acum erau zdrențuite. Avea doar douăzeci de ani: cât avusese el în acea zi de pe autostradă.

Băiatul îi respingea laptele. Sumbul își încheie nasturii de la cămașă. Salaamat sărută fruntea febrilă a copilului. Apoi o întrebă:

— De ce-ți pasă atât de mult de necazurile stăpânei tale?

Ea legănă copilul, încercând cu disperare să obțină o reacție de la el. Acesta avea coapsele mici, subțiri ca încheieturile mâinii ei și curbate înspre un piept mic și supt. Regresa în timp, devenind iar fătul din pânțele ei, oul care înota liber în uter. Ochii lui Sumbul se umplură de lacrimi, dar ea le alungă, clipind rapid din pleoape, înainte de a-i răspunde:

— *Bibi* a fost ca o mamă pentru mine. Și ea a suferit pierderi grele.

Salaamat se lăsă pe spate pe pământ și se uită la vârful copacului însetat.

— Ce emoționant! *Aba* a fost ca un tată pentru fiica ei, *Dia*, iar *bibi* a fost ca o mamă pentru tine!

Sumbul întoarse capul și șopti:

— Fii blând cu mine azi.

El își regretă repede ironia. Luându-i mâna liberă într-a lui, îi ceru iertare.

Dar când ea se întoarse și îl privi iar, văzu strălucirea din ochii ei.

— Știi tu ce înseamnă ca cineva să îți fie ca un părinte când nu-ți accepți nici propriul tată? Nici în satul nostru nu te-ai mai întors de când a murit *ama*. Iar *dadi* nu vrea nimic altceva decât să te mai vadă și ea o dată înainte să moară.

— *Dadi* m-a alungat!

— A trebuit s-o facă! Ne descurcăm mult mai bine acum. Ce-am fi făcut acolo? Am fi servit ceai unor oameni fără ocupație pentru tot restul vieții noastre? Bărbații nu mai aveau nici ce pescui. Te-ai fi simțit la fel de nefolositor ca *aba* înainte să plecăm.

El ridică mâinile, trasând o linie despărțitoare imaginară:

— N-aș fi devenit niciodată ca el.

— Puah! Voi, bărbații, sunteți toți la fel. Rămâneți cramponați în trecut, în timp ce noi ne gândim la ce va urma, zise Sumbul, privind din nou copilul.

El își țuguie buzele, încercând să-și rețină furia. Știa că, odată ce părăsise tot ce avea, nu-i mai rămânea nimic în afară de ea. Sumbul era mama lui, era tatăl lui, era casa lui. Îl îngrozea gândul că ar putea-o mânii. Dacă ea înceta să-l mai iubească? Era ca un copil: frica lui îi permitea fetei să-l manipuleze.

— Mă întrebi de ce îmi pasă de *bibi*, continuă ea. Știi că a doua zi după ce soțul ei a fost găsit, ea s-a dat jos din pat și a venit la fermă? Da. N-a stat să-și lingă rănilor. Nu s-a plâns în fața lumii. Și pentru asta lumea n-a făcut altceva decât s-o vorbească de rău.

— Nu l-a iubit, scăpă involuntar Salaamat.

— Cum îndrăznești? Doar pentru că ai auzit ceva demult? Îți trebuie mult curaj pentru a merge mai departe după moartea soțului. Mai ales atunci când corpul lui e găsit în râu, cu niște răni atât de groaznice. Indiferent dacă l-ai iubit sau nu.

A fost rându-lui Salaamat să întoarcă privirea.

Odinioară își juraseră să se iubească veșnic unul pe altul, cu orice preț. Dacă i-ar spune adevărul, ar obliga-o să-și încalce promisiunea. Chiar dacă i-ar zice că a sărutat pământul când a văzut că atunci, pe autostradă, nu apăruse autobuzul ei, ea tot nu l-ar mai iubi. Sumbul continuă:

— De atunci oamenii aceia au stors de la ea din ce în ce mai mulți bani pentru protecție. Sunt mult mai răi decât autoritățile care veneau la atelierul de autobuze, cei care te-au bătut pentru impozitul pe decorațiuni.

— De unde știi tu, scumpa mea inocentă? Nu ție ți-au distrus membrele, zise Salaamat, întrebându-se de ce nu o lăsa pur și simplu să vorbească.

Ea îi aruncă o privire, dar nu insistă.

— Deci mă doare să știu că *bibi* are și mai multe neazuri. Și că de data asta i le face cineva la care nu s-ar fi așteptat vreodată. Cineva la care țin și eu. Și la care ții și tu, zâmbi ea misterioasă.

Apoi nu se putu abține și întrebă:

— Ce anume i-ai văzut făcând pe Dia *baji* și pe băiatul amrikan?

Ah! Puterea de a manipula! El se întinse iar, prefăcându-se că doarme.

— Of, ești rău! se plânse ea. Dar eu văd prin tine. Ești nerăbdător să-mi spui!

El pufni. Sumbul plescăi nemulțumită și zise:

— Am încercat să o întreb, dar nu vrea să-mi spună. Am ascultat chiar la ușă atunci când îl sună, dar jumătate din conversație este în engleză. Au ajuns departe? chicoti ea, după care își acoperi îngrozită gura. Oh, ar fi așa... așa de...

Încerca să alunge gândul.

El o privea cu ochii pe jumătate deschiși. Era mult mai distractivă decât orice se difuza la televizor.

— Și *aba* a încercat să afle, continuă ea. Dar acum nici el nu poate scoate nimic de la ea.

— La fel ca un tată, murmură Salaamat.

Ea îl pocni tare.

— Of, e groaznic! Iar noi nu putem face lumină. E grav. *Foarte grav*. Ar fi un lucru foarte grav *dacă* e adevărat, dar măcar am putea să știm ce să facem.

Sumbul clătină iar din cap, ca și cum ar fi strănutat.

— Ar fi aproape ca... mine și tine! zise ea, ridicând mâna pentru a-și acoperi fața cuprinsă de rușine.

— Nu chiar, zise Salaamat, înălțând din umeri și prefăcându-se indiferent. Oricum, din ce am auzit, n-au știut niciodată sigur.

— Ei bine, dacă *nu sunt*, atunci cred că nu e chiar așa de greșit să... ei bine, să *facă* ceea ce ne imaginăm că fac.

El pufni iar.

— Of! Oricum, ce știi tu? se rățoi ea. Ți trebuie o soție care să te învețe.

El nu se putu abține să nu râdă de ideea ei absurdă.

— Și ai face bine să te-nsori mai repede, altfel nici o femeie n-o să mai vrea să te învețe, zise ea, ridicând provocatoare dintr-o sprânceană.

— Totuși nu crezi că mai am cel puțin douăzeci de ani în care o să arăt bine?

— Nu. Cinci, cel mult.

— Ei bine, atunci mai bine să mă distrez înainte să treacă acești cinci ani. Apoi o să mă însor.

Dar el descoperi din nou că o supărase. Era atât de sensibilă sora asta a lui, care se căsătorise cu un bărbat de patruzeci de ani pe când ea avea numai paisprezece! Sărutându-i mâna, îi spuse:

— Uită discuția asta prostească!

Dar ea nu cedă:

— Unul din noi trebuie să vorbească cu *bibi*. Tu, eu sau *aba*.

Degetele lui înțepeniră.

— Cum de te-ai gândit la mine? De-abia dacă i-am spus vreo două vorbe până acum.

— Ei bine, tu ești cel care a văzut-o în ziua aia. Și tu ești cel care a văzut-o pe Dia *baji* cu băiatul.

Îi poți spune tot ce știi.

— Ești nebună? strigă el. De ce m-ar crede? Mai degrabă te-ar asculta pe tine.

Tot ce știi!

— Calmează-te, replică surprinsă Sumbul. Ascultă-mă! Dacă-i spun ce mi-ai spus tu, tot pe tine va dori să te audă. La fel și dacă-i spune *aba*. Tu ești martorul.

El se ridică în picioare.

— Acesta a fost dintotdeauna blestemul meu. Dar nu mai vreau. Nu vreau să mă implic. Nici să nu aud!

Ea îl prinse de mână:

— Stai cel puțin jos!

— Numai dacă nu mai aduci vorba de asta.

— Bine!

Salaamat se așeză. Ea îi puse copilul în brațe.

— Ține-l puțin, până îți pregătesc un șербet. Sau vrei să vii înăuntru?

El refuză. Nu putea concepe să intre sub acoperișul domnului Mansoor. Se simțea și așa foarte rău venind la fermă, dar acum măcar stătea sub un copac din acest univers mare, care nu aparținea nimănui.

Copilul deschise ochii, trezit de mirosul străin. Chiar dacă îi repugna, era prea obosit pentru a protesta. Pleoapele îi cădeau peste ochi ca niște mici pete de cerneală, după care clipeau iar.

Sumbul se întoarse cu un pahar cu suc de mango. Salaamat ezită. Avea să bea din băutura *lui*, din paharul *lui*. Însă era o zi toridă, iar Sumbul îl pregătise special pentru el.

6

Legea lui Fatah

Când ieși din fermă, Salaamat rămase o vreme pe autostradă înainte de a se duce pe jos la unchiul lui, pe Makli Hill.

După ce trupul domnului Mansoor fusese găsit, Sumbul îi spusese că Dia se întreba deseori dacă motivul morții lui fusese cumva mătasea. Avea o nevoie disperată să găsească un motiv. Afacerile? Rivalitatea? Compania de coloranți care pierduse contractul? Intermediarii care nu mai furnizau gogoși? Alți proprietari de fabrici, cărora li se limitau câștigurile din cauza lui Riffat Mansoor? Deși o bârfeau, femeile bogate ar fi plătit orice ca să se poată lăuda la petreceri că poartă mătasea lui Riffat. Să fi fost oare concurența? Și atunci nu femeia trebuia să fi fost ucisă?

El asculta tăcut relatările lui Sumbul. Dacă exista un motiv, el nu-l cunoștea. Poate că avea de-a

face cu legea lui Fatah. Dacă era un cu totul alt motiv, poate că altcineva știa care era. Poate că Riffat Mansoor putea să dea niște explicații.

Salaamat privi de-a lungul autostrăzii. Asfaltul strălucea în arșița zilei, degajând o ceață densă. Undeva în spatele mormintelor din această ceață se afla satul, cu câmpurile de mei și grâu. Undeva în lanuri se găseau canalele de irigații care, cu cinci ani în urmă, îi ostoiseră setea cu sunetul lor. Poate că și aceste lanuri epuizaseră rezervele de apă. Un pic mai departe în ceața amiezii se vedea lanul de grâu împrejmuț, lângă care stătuse el în acea zi. Egretile împânziseră pășunea. Ele puteau zbura dincolo de orice gard, însă el nu. Stătuse acolo și se uitase cum cei șapte bărbați înarmați de pe partea cealaltă a drumului deveniseră paisprezece. Și apoi Fatah fluierase, iar el văzuse cum mașina neagră încerca să dea înapoi. Ca și cum acest lucru ar fi fost posibil vreodată.

Opriseră mai mult de o oră ca să mănânce *rewri*, timp în care domnul Mansoor sângera.

— Dacă ticăloșii ăia nu se grăbesc, Șeful nu va mai ajunge să-l vadă, spuse Yawar.

În cele din urmă oamenii se întoarseră cu o duzină de porții pentru fiecare mașină și o porniră din nou la drum. Respirația domnului Mansoor devenea din ce în ce mai neregulată, iar el începu să mormăie incoerent. Mașina șerpuia tot mai nesigur pe șosea.

— Asta îl va menține conștient, spuse Ali, băgând cu limba *rewri* în gura domnului Mansoor.

Dacă refuza, Gharyaal *bhai* îi strângea brațul rănit, iar Ali îl înțepa în celălalt cu un cuțit. Vomitase deja de două ori pe el înainte ca mașina să tragă în fața casei Șefului.

Dar înainte de asta Salaamat memoră drumul. Bărbații nu îl legaseră la ochi. Privise totul și reținuse fiecare cotitură, impregnându-și în minte orice detaliu: la stânga de la piatra în formă de suliță, la dreapta de la cea plată. Cum le putea deosebi? Pe cea de colo cădea o ramură, direct la jumătatea ei. Și așa mai departe. De două ori ieșise să se ușureze și marcasse locul cu pietre. Vederea lui funcționa ca un telescop. Încetase să mai observe evenimentele din interiorul mașinii. Avea de gând să treacă de partea cealaltă a gardului, chiar dacă de-aici i se va trage moartea. I-o spusese și lui Fatah în timp ce domnul Mansoor era aruncat în celula de tortură. El îl luă de guler și îl duse în spatele casei. Chiar dacă îi va fi văzut cineva, nimeni nu interveni. La urma urmei, Fatah era cumnatul prim-locotenentului Muhammad Shah.

— Lașule! șopti furios Fatah. Ai de gând să-i lași pe alții să te vândă. Vei deveni curva lor!

— Sunt deja o curvă. A ta, îi răspunse înăbușit Salaamat.

Apoi, pentru prima dată de când plecase din sat, Salaamat începu să plângă. Umerii îi pulsau în spasme regulate, independente de strigătele pe care le scotea pe nas. Niciodată nu își pierduse controlul atât de complet. El, cea mai bună armă. El, cel mai bun glonț. Și cel mai rușinos era că Fatah îl vedea dezlănțuindu-se. Barajul pe care învățase să-l țină sub control se prăbuși cu totul. Apa din intestine dorea să iasă. Își desfăcu șalvării și dădu drumul unui șuvoi de *rewri* la nici un metru de Fatah.

Prietenul său nu făcu nimic. Nu-l lovi cu piciorul sau cu pumnul în fundul său murdar și dezvelit. Își ținu doar mâna la nas și își întoarse privirea.

În afara camerei din care domnul Mansoor nu avea să mai iasă niciodată, drojdia dragostei pe care

Salaamat i-o purtase odată lui Fatah se ridică iar la suprafață. Simți un val de recunoștință: Fatah nu îl disprețuia. Încă îl mai iubea.

Când se opri din plâns și se îmbrăcă din nou, Fatah îi puse în buzunarul cămășii o bucată de hârtie, așa cum procedase și la prima lor întâlnire.

— Dacă fugi, oamenii te vor vâna, mai ales acum, că știi drumul până la Șef. N-ai decât o singură cale de ieșire. Du-te în satul *mohana* pe care l-am descoperit noi. Roagă-l pe Hameed *bhai* să te ducă la vale pe fluviu. Barca lui te va ascunde bine. Când ajungi în Karachi, caută-l pe omul ăsta, zise el și arată spre bucata de hârtie.

— Dar cine e el? Și cum mă poate proteja? întrebă Salaamat, trăgându-și nasul și holbându-se cu ochi goi la bucata de hârtie.

— Compania lui ne furnizează echipamentul. El are nevoie întotdeauna de șoferi și a mai folosit disidenți și înainte. Toată lumea știe. Pleci de la un șef la altul.

El intră în celulă și atunci a fost ultima dată când l-a văzut Salaamat.

7

Un vizitator

Slujba sa la familia lui Khurram era simplă. Conducea un camion până într-un loc prestabilit, unde trebuia să aștepte agentul vamal. I se înmâna un aviz de expediție fals, bunurile erau transferate în camionul său, iar agentul plătea între douăzeci de mii și cincizeci de mii de rupii, în funcție de dimensiunea transportului și de numărul și nevoile altor funcționari de stat. Uneori Salaamat se întâlnea cu el pe coastă, la frontiera cu provincia Balochistan. Alteori pe lângă Autostrada Națională, destul de aproape de locul răpirii. Nu punea nici o întrebare, deși se mira uneori cum intrau mărfurile în țară: prin unul din golfurile întunecate de pe coasta plină de peșteri a Balochistanului sau pe la împădurita graniță afgană, ca și heroina și armele de foc? Probabil că prin nici una din cele două. Existau mai multe moduri de a trece frontierele ilegal decât legal.

În spatele volanului, Salaamat se consola cu gândul că era mai bine să faci un transport cu echipamente de tortură decât să fii tu însuși torturat. Iar el hotărâse să nu mai aparțină niciodată nimănui. Nu avea nici un sens: oamenii lui Fatah luau arme de la *pathani* și echipamente ca acestea de la un *punjabi*, care le importa la rândul lui din Amrika și Angrez⁸. Iar domnul Mansoor fusese *sindhi*. Cum rămânea cu discursul lui Fatah despre protejarea neamului tău?

Nu, niciodată. Lucra numai pentru sine și, ocazional, pentru Sumbul. Nimic altceva nu conta. Ceva din el se trezise la viață în defileu și în cele din urmă se închisese pentru totdeauna. Dumnezeu plecase și micșorase totul în urma Lui. De-acum viața era banală.

Aceasta fusese concluzia pe care o trăsesese în ziua în care intrase, stors de puteri, în satul *mohana*, după noaptea în care fugise din vizuina Șefului.

Stelele încă străluceau când ajunse în tabără. Oamenii care rămăseseră acolo dormeau buștean. El trecu tiptil pe lângă ei și începu să urce greoi stâncile. Chiar înaintea zorilor, se ghemui sub un portocal, lângă coliba de stof. *Mohanas* îl îngrijiră cu răbdare și nu-i cerură nimic în schimb. Da, unii oameni erau capabili de așa ceva. Alții nu. Nu avea nici un sens.

Cea mai bătrân barcagiu, Hameed *bhai*, stătea lângă el în fiecare dimineață în timp ce Salaamat își bea supa revigorantă, răspunzând gândurilor lui. Îi vorbi despre felul cum, vreme de mii de ani, oamenii lui își clădiseră traiul în jurul fluviului, însă acum erau nevoiți să găsească alte mijloace de supraviețuire. Mereu aceeași poveste. Mereu aceeași luptă. Și totul era atât de banal! În fiecare noapte adormea în acordurile vaietelor lui Hameed *bhai*. A doua zi se trezea în mijlocul femeilor care spălau haine și al copiilor care mânau libelule. Unii dintre băieții mai în vârstă învățau cormoranii să se scufunde pentru a prinde pește. El îi privea ca și cum ar fi fost undeva departe. Nimic din toate astea nu îl mai mișca.

În timpul călătoriei pe fluviu în jos, își aminti că bunica lui îi spusese că ultima călătorie – cea care purta sufletul la cer – se făcea într-o barcă liniștită. Tot ce-și dorea era ca aceasta să fie ultima călătorie.

Sorbea otrava de mandarine în timp ce Hameed *bhai* vâslea ca la prima tinerețe, arătându-i diverse locuri: „Fluviul alimenta lacul de colo. Dar acum *mohanas* care locuiesc acolo plâng. Lacul a devenit sărat. E stătut și murdar. Au murit peștii de apă dulce: *kurero*, *morakho*, *thelhi*. Și ce vor bea oamenii ăia? Ne-am născut la apă. Pe pământ ne înecăm“.

Lamentațiile barcagiului pătrundeau când și când prin buimăceala lui Salaamat, creată de alcoolul de mandarine, pluteau peste cântecul fluviului și peste fețele oamenilor care fuseseră cu el pe autostradă. El și-i imagină cum acționau în celulă, le inventă vorbele și chiar apăsă pe buton odată cu ei. În clipa următoare, când vâsla se scufundă în fluviu, se încâlci într-un domn Mansoor învăluit în alge.

Domnul Mansoor rămase agățat acolo tot drumul până la malul unde Hameed *bhai* îl lăsă în cele din urmă pe Salaamat.

Tatăl lui Khurram era gălăgios și robust, la fel ca fiul lui. În fiecare dimineață îi răspundea lui Salaamat cu un salut rostit din inimă: „*Aleikum-as-salaam*, Salaamat! Pacea să fie cu tine! Pace!“ Niciodată nu îl lovea, niciodată nu își bătea joc de el. Îl plătea cu patru mii de rupii pe lună – dublul a cât făcuse Salaamat după ce trucidase trei ani la Handsome. Avea două fiice, ambele căsătorite, care veneau deseori la el cu copiii lor. Soția lui era bolnavă, dar nu se văita niciodată. Avea trei mașini: un Mercedes, un Land Cruiser și o Honda Civic. Prima era pentru ieșirile de seară, a doua pentru Khurram, iar a treia pentru ieșirile din timpul zilei. Un al doilea șofer îl ducea la serviciu. Al treilea era

angajat pentru Khurram atunci când Salaamat era ocupat cu transporturile la depozit.

Camera lui Salaamat era în partea din spate a casei lor cu trei etaje. Era de două ori cât cămăruia de la Handsome. Promise chiar și un aparat video și un televizor micuț, de treizeci de centimetri. Când nu era ocupat cu vreun transport, avea toată ziua la dispoziție. Asculta muzică pop, se uita la televizor, se ducea la cel mai apropiat centru de închirieri video, își vizita sora, vizita muncitorii de la șantierul de pe stradă sau, dacă fiicele veneau în vizită, juca crichet și *pugan pugai* cu copiii lor. Uneori făcea mici comisioane pentru Khurram. Dacă, de exemplu, nu mai era înghețată în casă, se ducea să aducă. De asemenea, făcea comisioane și pentru prietenii lui Khurram, ca, de exemplu, să-l ducă pe amrikan la golf.

Un lucru pe care îi plăcea să-l facă era să bea o ceașcă de ceai cu un bătrân muncitor de pe șantier. Se simțea cumva ca în ceainăria bunicii lui. Casa aceea neterminată, fără acoperiș și uși, i se părea un loc ciudat de plăcut. În ea se simțea un pic mai aproape de colibe de lângă mare, fără să poată explica de ce. Dar de când începuseră ploile, muncitorii plecaseră, așa că majoritatea timpului stătea în camera lui.

În după-amiaza aceasta se întinsese pe o *charpoy*⁹ și apăsase butonul de pornire al videocasetofonului. Urmărea coloana sonoră a unui film din care văzuse câteva fragmente la centrul de închirieri video. O femeie seducătoare, îmbrăcată într-o *choli ghagra*, se zbânțuia pe vârful unui munte, în timp ce iubitul ei o alerga. Sâni ei erau cu adevărat ca niște vârfuri de munte și îi împungeau bluza ca niște conuri portocalii de deviere a traficului. Își tot zăngănea brățările și chicotea, se îmbufna și se lăsa pe spate, zvârcolindu-se pe pajiște, în timp ce bărbatul se rostogolea peste ea. El spunea: „Tu și cu mine, ce nebunie, ce magie!“ Ea răspundea: „Deschide-te pentru mine...” El îi săruta buzele și vârfurile se rostogoleau peste vârfuri.

Sumbul ar fi spus că în privința asta semăna cu tatăl lui. „*Aba* își petrece toată ziua lipit de televizor și imaginându-și că este Dilip Kumar. Tu cine îți imaginezi că ești?”

El nu-i spusese niciodată că, dacă îl făcuse cineva vreodată să cânte de iubire, acela fusese Fatah. Acum nu-i mai simțea atât de tare lipsa. Își amintea, fără să-i fie dor, de un Fatah plin de tandrețe, culcat în iarbă, mozolindu-i gâtul și cântând:

— „Alb, alb este corpul tău, plin de curent. Patru sute patruzeci de volți!”

— Dar eu sunt negru ca smoala, răspundea Salaamat.

— Prostuțule, închide ochii. Ne prefacem, înțelegi?

Dar nu mai dorea asta. El nu aparținea nimănui.

Întins pe *charpoy*, Salaamat tocmai dădea volumul cântecului mai tare, când bătrânul *chawkidaar* al lui Khurram intră în camera lui.

— La poartă e o femeie care întreabă de tine, spuse el.

— Ce fel de femeie? întrebă Salaamat, ridicându-se.

— De unde să știu eu? zise omul și se întoarse la treburile sale.

La poartă era o femeie scundă și destul de neîngrijită, încălțată cu papuci de cauciuc. Singurul lucru plăcut la ea era un ten foarte alb. Salaamat o recunoscuse imediat: era mama amrikanului. Uneori trecea

pe lângă casa lor pentru a arunca gunoiul pe maidanul de la capătul străzii. Odată, în timp ce scotocea printr-un teanc de resturi lăsat de ea, găsisese cele mai ispititoare fotografii imaginabile, cum ar fi una cu o blondă într-un tricou mulat, fără mâneci, și cu sânii ca niște conuri. O, da, i-ar fi plăcut ca ea să se învârtă pe lângă el și să cânte „Deschide-te pentru mine“. O alta, cu picioarele goale, stătea pe genunchii amrikanului. Salaamat le păstrase pe toate. Data viitoare când patronul centrului de închirieri vru să-l dea afară după ce vizionase un singur număr de dans, Salaamat îi arătă o fotografie. Insul îl lăsa să stea până la sfârșitul filmului. La următoarea vizită îi arătă mai multe. Negustorul și prietenii lui văzuseră deja fotografiile de cel puțin o duzină de ori, dar mita încă mai funcționa.

Când îl văzu, femeia își dresese grasul. Apoi, parcă uimită de îndrăzneala ei, rămase câteva secunde încremenită. În cele din urmă întrebă:

— Fiul meu este aici?

— Nu.

Acum ea a fost uimită de îndrăzneala lui. Ei bine, el n-avea de gând să fie politicos și să i se adreseze cu un titlu doar pentru că ea se aștepta la asta! Singurul om pe care Salaamat îl numea *sahib*¹⁰ era tatăl lui Khurram și singura femeie care pentru el era *begum sahib*¹¹ era mama lui Khurram.

Ea își dresese din nou grasul:

— Ei bine, se pare că a venit des aici, iar tu l-ai dus undeva. E adevărat?

— Da.

— Unde?

Salaamat se rezemă de poarta înaltă. Se întâmpla din nou: era tras fără voia lui în lumea altora. Oare nu vedeau cât de josnică era treaba asta? Își supse tăcut obrazii.

Brusc, femeia îi întinse cincizeci de rupii.

— Te rog, spune-mi.

Salaamat luă banii.

— Pe o plajă, departe.

Ea încuviință, ca și cum se aștepta la asta. Apoi insistă:

— Cu cine?

Salaamat își supse iar obrazii. Ea mai scoase încă cincizeci de rupii.

— Cu fata familiei Mansoor, Dia.

Ea oftă, iar el observă că nu era surprinsă nici la auzul acestei vești.

— Și acum sunt acolo?

El clătină din cap.

— Știi unde sunt?

Sigur că știa. Văzuse deseori cum pe fată o lăsa o mașină la capătul străzii lui, după care ea mergea pe jos până la ceainărie. Mergea pe partea cealaltă a străzii, pentru a nu fi văzută trecând prin fața casei amrikanului. Era un plan prostesc, făcut de o fată proastă pentru a se întâlni cu un băiat prost. Salaamat se încruntă. Ea repetă întrebarea, oferindu-i de data asta dublul sumei.

El ridică din umeri:

— Da, știu.

— Putem lua un taxi, propuse ea.

Poate că ultima dorință a domnului Mansoor ar fi fost să o salveze pe Dia de la o rușine și mai mare. Cine putea spune? Sumbul ar fi vrut ca el să stea de vorbă cu mama fetei. Însă acum venise mama băiatului.

El ridică din nou din umeri.

— Nu avem nevoie de taxi.

1. Specie de pește înrudită cu crapul, ce se întâlnește în sudul Asiei.
2. Bărbat vulgar, neinstruit (în urdu, în orig.).
3. Canapea (în urdu, în orig.).
4. Aperitive dulci sau picante de forma unor gogoși, ce se vând în India și Pakistan.
5. Biscuiți consumați la ceai sau cafea în regiunea India-Pakistan.
6. Mire (în urdu, în orig.).
7. Trage (în urdu, în orig.).
8. Anglia, englezi – formă adaptată, la fel ca Amrika pentru America (n.r.).
9. Pat tradițional indian, confecționat din patru picioare unite cu o urzeală strânsă de sfori.
10. Domn (în urdu, în orig.).
11. Doamnă de familie bună (în urdu, în orig.).

Riffat

1

O zi obișnuită

Riffat Mansoor pășea vioaie, ca întotdeauna. Aplecată peste tăvile cu viermi de mătase, schimba câteva cuvinte cu angajații, examina stocul de frunze de dud, își lua notițe și își sufla puternic bucelele de pe frunte, ce fluturau ca puful. Era epuizată. La fiecare câteva săptămâni un grup de oameni veneau cu o listă lungă de motive pentru care ea trebuia să le dea bani. În caz contrar, amenințau că-i vor da foc fermei sau că îi vor tăia alimentarea cu apă. Obosise să-l tot sune pe avocat, care își mărise tarifele. Fusesse obligată să angajeze ingineri care să-i spună dacă această criză a apei avea de-a face mai mult cu mafia decât cu seceta. Ei ziseseră „S-ar putea!“ și trimiseseră o echipă de experți, care se plânseseră de căldură și apoi dispăruseră. Angajă atunci pe altcineva, care trimise un alt grup de experți. Aceștia săpară în jurul fermei, clătinară din cap, cerură ceai. Dacă Riffat își pierdea cumpătul, i se spunea că e nebună că se încumetase să crească viermi de mătase în Sindh. Când le reamintea că până acum reușise, ei o așteptau să-și piardă răbdarea. Și asta era numai o parte foarte mică dintr-o zi normală de-a ei.

O altă grijă era că în ultimii ani problemele din provincie făcuseră dificilă chiar și venirea angajaților ei la lucru. Mijloacele de transport erau rare și nesigure. În plus, cu excepția grădinarilor și a paznicilor, lucrătorii erau toți femei, ceea ce însemna că familia era pe primul loc. Erau zile când soții sau socrii aveau accese de furie sau zile în care copii se îmbolnăveau. Toate astea însemnau că viermii nu erau hrăniți și, cum existau vreo două sute de mii de viermi ce își așteptau hrana, uneori Dia își petrecea întreaga zi tăind o tonă de frunze. Odată îi ceru chiar unui paznic înarmat să taie frunze și râse când acesta răspunse că își va murdări kalașnikovul. „Lasă-l jos“, insistase ea, convinsă că nici o altă femeie nu îi mai ceruse vreodată să toace ceva. El o ascultă în silă, dar își încreți nasul la vederea frunzelor, ca și cum ar fi fost un scutec folosit.

Apoi mai era și fabrica. După moartea lui Mansoor, Riffat refuzase să permită familiei lui să preia linia de prelucrare a mătăsii, iar asta însemna că tot ea trebuia să facă față stresului de a conduce fabrica. Țesătorii veneau din Orangi Town, un cartier plasat exact în mijlocul zonei cu incendieri și greve, și mulți suferiseră tragedii în propriile familii. Îi spuneau lui Riffat: „*Bibi*, dacă un om bogat ca soțul tău a putut fi victima unei crime, ce speranță mai există pentru unii ca noi?“

Pentru a face față întreruperilor de energie electrică, Riffat instalase în cele din urmă un generator de mare putere, dar de fiecare dată când motorul se tura și un fum negru se ridica în aer, ea tresărea. Nu

avea nici un sens: consuma combustibil poluant pentru a alimenta o industrie pe care se chinuise atât de mult să o facă ecologică prin introducerea de coloranți naturali. Dar o durea la fel de mult să nu folosească generatorul atunci când țesătorii veneau la lucru și curentul era întrerupt. Trebuia să aleagă între risipa de resurse umane și cea de resurse naturale, chiar dacă făcea atâtea eforturi să arate că amândouă erau la fel. Dar nu mai argumenta în nici un fel, mai ales când recunoștea că se consuma combustibil și într-un alt mod: cu naveta între casa ei din K.D.A., ferma de lângă Thatta și fabrica din apropierea râului Lyari, acum secat. Trebuia să aleagă între a lucra sau a sta acasă. Ambele opțiuni aveau dezavantajele lor.

Și undeva în această ecuație erau și copiii ei – atomi fără tată, care orbitau în lumi din ce în ce mai ascunse ei. Ce putea face cu aroganța lui Hassan? Dar cu fiul ei mai mare, care renunțase la patria lui? Cu nepotul pe care de-abia îl cunoștea? Iar Dia... pe unde umbla în ultima perioadă? De la moartea lui Mansoor încoace, nu o mai văzuse niciodată atât de distrată. Oare dorința lui Nissrine de a se căsători îi declanșase vreo spaimă legată de viitorul ei? Ei bine, avea dreptate să se îngrijoreze. Riffat știa că Dia nu se descurca la colegiu, pentru că nu i se predau materiile care o interesau: entomologie, zoologie, mitologie. Auzise că acolo, în marea putere colonială unde mulți părinți își trimiteau copiii, se ofereau acum diplome universitare în orice domeniu. Chiar mai mult decât oferea Anglia atunci când cei din generația ei plecaseră să studieze în străinătate.

Riffat bătea cu pixul în *clipboard*, nemulțumită de turnura pe care o lua gândurile ei. Nu-i plăcea să se gândească la zilele petrecute în Londra. Nu din cauza cursurilor – din ele învățase multe. Clătină din cap. Atenția ei reveni la Dia. Fata nu dorea să plece de acasă, dar oare nu se va ajunge tot la asta? Nu ar fi mai bine să o trimită în străinătate decât să o vadă nefericită aici? Oare acesta era răspunsul?

Ce primire i s-ar face fiicei ei într-o țară în care oamenii își aplaudau guvernul pentru că purtase un război cel puțin la fel de nemilos ca acela din Vietnam? În anii '60 Riffat luase și ea parte la mișcările din Londra, așa că gândurile ei o purtau tot acolo. Fusese martoră la mișcările de atunci. Dar mulți dintre cei care protestaseră atunci au păstrat tăcerea în timpul Războiului din Golf. Dacă pe vremea când Riffat studiasă la Londra „pacea“ și „mișcarea populară“ fuseseră niște cauze populare, uciderea a sute de mii de musulmani civili nevinovați nu avea nimic de-a face cu nici una din ele.

Riffat își îndreaptă spatele. Gâtul și umerii o dureau din cauza tensiunii pe care o acumulase în interior. Își apăsă cu mâna un mușchi de sub umăr. Omoplatul. Cunoscuse odată pe cineva căruia îi plăcea să numească părțile trupului ei în timp ce le săruta. Nu! Nu se putea gândi la asta acum.

Oftând, Riffat își aminti de o rudă care o sunase aseară și căreia îi promisese că sună și ea azi, dar nu o făcuse. Era o minune că mai existau oameni care încercau să vorbească cu ea. Îi supărase pe prea mulți fiindcă uitase să telefoneze atunci când promisese, nu participase la nunți când era invitată sau își prezentase condoleanțele în grabă. Adevărul era că miresele și cadavrele o făceau să plângă – nu cu lacrimi de crocodil, ci cu lacrimi reale.

Când Dia îi spusese de moartea lui, după ce o bruftuluisă pe biata copilă, Riffat se strecurase în baie și plânsese ca și cum ar fi fost din nou în anul 1968. Plânsese chiar mai mult decât soția lui. Riffat era sigură de asta. N-ar fi trebuit să se termine așa. Doi tineri care se îndrăgostiseră într-o țară străină

ar fi trebuit să se întoarcă în propria lor țară pentru a cimenta acea dragoste. Dragostea nu cunoaște granițe. Nici din cele geografice, nici din cele impuse de om. Așa ar spune dacă ar trebui s-o facă vreodată. Ar face din asta o poveste. Ca și cum i s-ar fi întâmplat altcuiva. Și apoi Dia o să o scrie și o să o includă în cartea ei de fabule universale, împreună cu toate celelalte povești despre începuturi. O va citi în dud și va adăuga propriile detalii, așa că se va transforma în altceva decât fusese: povestea propriului început al Diei.

Riffat Mansoor era epuizată când Sumbul veni la ea, lângă tăvile cu viermi de mătase, o luă de mână, o duse în baracă, îi făcu o ceașcă de ceai verde și îi oferii niște calmante pentru ulcerele ei. Riffat îi mulțumi și adăugă că, dacă nu ar fi fost familia lui Sumbul, afacerea ei s-ar fi dus de râpă. Ea, verii și tatăl ei – câtă alinare nu-i aduseseră, în special în anii de după moartea lui Mansoor?

Sumbul zâmbi, așteptând ca Riffat să bea infuzia din frunzele liniștitoare. Apoi îi spuse că trebuie să-i mărturisească urgent ceva.

2

Trezirea

Aprilie-mai 1968

Tocmai își savura cafeaua dintr-o sticlă, sub copertina unei cafenele de cărămidă veche, în timp ce-și aștepta autobuzul, când îl observă pe el: un bărbat înalt, spilcuit, cu un fular maro și cu un zâmbet care ar fi putut să împrăști norii. Fularul se potrivea cu ochii lui mari, frumoși, de chihlimbar. Nu era nevoie să mergi la școala de design pentru a-i observa, așa cum confirmau privirile furișe ale celorlalte femei.

Zâmbetul i se adresa ei, în timp ce bărbatul se dădea la o parte pentru a o lăsa pe Riffat să urce prima în autobuz. Tot restul zilei Riffat desenase nerăbdătoare, mestecând capătul creionului și conturând cu mișcări grăbite și stângace un afiș de reclamă la biscuiți pentru câini. Profesorul comentase: „Nici un terier care se respectă n-ar mânca așa ceva!”

În zilele următoare bărbatul cel elegant repetă gesturile: făcu o mică plecăciune, îi zâmbi și întinse brațul pentru a o ajuta să urce, fără ca măcar să-i atingă haina. În cele din urmă ea își mângâie fugar bucele și îi aruncă o privire îndrăzneată, ce spunea „Mai vedem noi!”, după care amândoi râseră în timp ce autobuzul o lua din loc.

Bărbatul o invită la masă în mica lui cameră de cămin. Masa era aranjată pe un birou șubred, plin de tratate medicale, pe care el le luă și le puse cu grijă pe podeaua deja aglomerată. Un prosop vechi servea drept față de masă. El nu se jena absolut deloc de posibilitățile lui modeste, iar acest lucru o impresionă.

Daal-ul era plin de tamarin adus de acasă. „În stil Hyderabad, așa cum îl face mama mea”, spuse el. Mai gătise și orez, o salată mică, iar pentru desert pregătise o tabletă de ciocolată cu lapte Cadbury.

Și tot timpul a fost dezinvolt, vesel și de o ospitalitate nemărginită, punând aproape toată mâncarea pe farfuria ei, fiindcă dacă ea mânca bine, însemna că el gătise bine. Nici un bărbat din casa ei nu îi oferise vreodată unei femei porția lui – ca să nu mai vorbim de pregătirea mesei. Riffat nu-și imaginase că bărbații pakistanezi erau în stare de așa ceva.

În camera igrasioasă, luminată doar de flacăra pâlpâitoare a lumânărilor, el o privi cum mănâncă și zise:

— Nu ne-am fi întâlnit dacă nu am fi așteptat în aceeași stație.

Îi atinse încheietura mâinii drepte sub manșeta cămășii. Apoi îi atinse bărbia, iar degetul mare îi alunecă de-a lungul maxilarului. Îi spuse că are cele mai frumoase oase pe care le văzuse vreodată și că buclele ei le făceau să fie și mai frumoase. Răsucii o buclă în jurul degetului lui arătător, i-o aduse pe față, iar aceasta căzu pe pometele obrazului ei drept, chiar deasupra șanțului obrazului.

— Acesta este osul zigomatic, spuse el. Dacă va trebui vreodată să îmi amintesc de el, o să mă gândesc la tine.

Degetele lui Riffat zvâcneau nervos la ea în poală. Se considerase prea slabă pentru a fi frumoasă și se împotrivi mereu mamei ei, care nu dorea ca ea să poarte părul scurt. „Părul poate compensa pentru trupul pe care nu-l ai“, insista mama ei.

Și iat-o aici, hrănită de un bărbat atât de frumos! Și atât de tandru!

Când în sfârșit găsi curajul să-l privească, ea își dori să aibă aceeași privire îndrăzneță pe care o avusese mai devreme. Fără lacrimi de recunoștință. Fără viori. Nu dorea să fie fata pe care și-o dorea mama ei. Îl privi în ochi și spuse:

— Acum te las. Însă masa următoare va fi la mine acasă.

— Permite-mi să te conduc acasă!

Dintre ei doi, ea era mai bogată. Tatăl ei avea pământ în Sindh și un apartament în Londra, în West End. Mergeau pe stradă ținându-se de mână și nimeni nu îi privea. Nu era un lucru rușinos, deși familia ei ar fi fost de altă părere, cu toate că și ai ei se uitau cum Amitabh Bachan depune săruturi pasionate pe osul zigomatic al Rekhăi¹ înainte de a-i sfâșia sariul.

Merseră împreună până în apartamentul ei din Goodge Street, stradă al cărei nume era legat de Woolf și Orwell. El îi vorbi despre paradoxul educației lor. El, fiul unui jurnalist curajos, care luptase cu pana sa împotriva colonialiștilor, învăța cu ajutorul lor cum să trateze răniții. Tatăl său spusese că era just să beneficieze astfel de ceea ce ofereau ei. Dar el nu era sigur. Oare era o compensație sau un pas înapoi? Putea oare găsi cu adevărat o modalitate de a transmite mai departe ceea ce avea?

— Înțeleg conflictul, răspunse Riffat, vorbind în general despre ce însemna studiul textilelor într-o țară care îi deposedase familia exact de plantele pe care spera să se reintroducă într-o bună zi, cum ar fi indigo și *catechu*. Cu toate acestea, în bibliotecile lor descopăr ce am pierdut noi.

Cum puteau crea pace din acest paradox?

Se va întreba mereu acest lucru în anii care aveau să urmeze, în special atunci când instruia țesători proveniți din oamenii ale căror degete mari fuseseră tăiate de britanici, pentru că se pricepeau prea bine să transforme fibra în țesătură.

Și mai ales când se căsătorise cu Mansoor.

În următoarele săptămâni Riffat și Shafqat se întâlneau fie între rafturile de ficțiune de la Foyle's, fie când luau mâncare grecească la pachet din Russell Square, și își juraseră să nu renunțe niciodată unul la altul tot drumul de la Bloomsbury până în Soho. Îndrăgostiți până peste cap, începură să-și țeară în jurul lor propria lume. Picioarele li se împleteau, iar respirația li se apropia tot mai tare cu fiecare clipă ce trecea. Simțeau că ori vor fi una, ori nu vor fi deloc. Acesta le era angajamentul. Era la fel ca gravitația. Era singurul mod normal de a se maturiza.

Stăteau îmbrățișați în apartamentul ei de o cameră, învățau, asistau la cursuri și se plimbau prin oraș, iar în timpul rămas se implicară în mișcările studențești ce umpleau străzile. Trezirea lui Riffat din Londra n-a fost legată doar de ea însăși, ci și de locul ei într-o lume dornică să-și decidă singură viitorul. În Iran prim-ministrul ales în mod democratic fusese demis, iar șahul se înfipsea ferm la putere. În Guatemala CIA pusese la cale o lovitură de stat similară și încercase din nou același lucru în Cuba. Un Israel sprijinit de Statele Unite ocupase Malul de Vest al Gazei. *Lăsați oamenii să aleagă!* Pancarte cu Che Guevara erau agitate în jurul lui Riffat, în timp ce ea îl ținea de mână pe Shafqat și asculta în difuzoare vești din întreaga lume. Un jurnalist pakistanez care se strecurase în Hanoi, iar ulterior povestise despre atrocitățile americanilor în fața unui tribunal pentru crime de război, li se adresa: „Până nu vom deține propriile noastre resurse, nu vom fi liberi. Și atâta timp cât Occidentul continuă să ne fure pădurile și mineralele din Sud și din Est, noi vom lupta!“ Le vorbi despre minciuna legată de bogăția din Congo, despre încercările de a se fixa tot mai puternic în Orientul Mijlociu. „Vedeți cum CIA l-a răsturnat pe Qasim² în Irak? Asta pentru că el a naționalizat petrolul. Vor căuta mereu să dea jos orice conducător care vrea ca bogățiile irakiene să rămână în Irak.“

Ea și Shafqat plecau de la aceste demonstrații însuflețiți de hotărârea adânc înrădăcinată de a se întoarce în țară și de a crea o lume mai bună. Căutau în ziare știri despre evenimentele din propria lor țară, știri care povesteau despre cenzura presei, și au fost încântați să afle că în Karachi tatăl lui Shafqat era în centrul protestelor împotriva legii marțiale. Ținându-se de mână, au mărșăluit amândoi până la ambasada americană din Grosvenor Square, iar Shafqat a declarat emoționat: „Generalul acela ne ține sub control din cauza aceleiași puteri care controlează și Vietnamul. Dar lucrurile se schimbă. Simt cum roțile noilor vremi încep să se miște“. Și îi spuse lui Riffat cât de mult îl înfură ideea de soartă. Istoria era o problemă ce implica decizia conștientă, liberul arbitru. Nu acceptarea neputincioasă a deciziilor luate de alții.

Timp de ani de zile fusese atașată de dintele de rechin fosilizat pe care el îl ascunsese în apartamentul ei într-o seară.

— Este ceva foarte feminin, o tachină el.

— Deci are de-a face cu menstruația mea?

— S-ar putea spune și așa.

Ea căută printre șervețelele sanitare. Nimic. Nici în setul ei de machiaj. Se duse iar în dormitor și scoase exasperată dintr-un sertar lenjeria intimă.

— Erai mai aproape în baie, rânji el.

Îl văzu în cele din urmă în perii periutei ei de dinți: doi colți aspri ieșind ca un sifon dintr-un os alb.

— Ce Dumnezeu e *asta*? Și ce legătură are cu scurgerea mea lunară?

— Odinioară oamenii credeau că dinții de rechin au puteri magice. Dacă lăsau unul la o femeie, îi câștigau inima. Iar ea avea să devină bună și fertilă.

— A, deci vei face sex și vei avea urmași numai datorită unei fălci vechi de trei sute de milioane de ani?

— Vom vedea, zise el.

Își înfășură brațele în jurul ei, îi descheie bluza și își îngropă barba aspră între sâni ei mici.

Deși era mai fericită ca oricând, era în același timp și nefericită: trăia sub acoperișul tatălui ei, îi mânca pâinea și își luase diploma pe banii lui. Cu toate acestea, cel mai bun lucru din toate – Shafqat – nu putea fi dezvăluit familiei.

Mama ei nu dorise ca ea să vină aici – fetele nu plecau singure în străinătate. Altfel cine le-ar mai cere în căsătorie? Dar tatăl ei a avut încredere în Riffat, cea mai mică din cele cinci fiice ale lui. Și, drept răsplată, Riffat îl adusese pe Shafqat în apartament. Parcă vedea încântarea mamei ei: „Vezi? Ți-am spus eu!”

Chiar și în momentele ei cele mai intime, nu putea scăpa de această senzație: că era murdară. La urma urmei, limitele existau chiar și aici, în acest oraș zgomotos. Jură ca niciodată să nu-și oblige fiica – în cazul în care va avea una – să se simtă astfel. N-o va face niciodată să se furișeze prin cotloane, de teama de a nu stârni mânia mamei sale. Nu-i va spune niciodată pe cine să iubească și pe cine nu. Însă îi va spune să aleagă singură și să țină capul sus atunci când o va face.

În acea noapte s-a jucat cu dintele în palmă, pipăind piatra aspră cu netedul ei deget mare. Era o zi friguroasă de iunie, dar zilele erau lungi și ei dormeau până târziu. În timp ce stăteau întinși pe covorul din sufrageria-chicinetă, conversația lor se îndreptă, așa cum se întâmpla adesea, către tatăl lui Shafqat. El îi citi din nou câteva fragmente din scrisoarea acestuia despre mișcările de protest împotriva lui Ayub³.

Ea își rezema capul de canapea și își urcase un picior încălțat cu o șosetă gri peste talpa lui goală. Îi mângâia părul des cu degetele ei pufoase. Podeaua era presărată cu schițele ei și cărțile lui. Deodată ea spuse:

— Sărmana ta mamă!

El o privi curios:

— Sărmană?

— Păi... își vede foarte rar soțul.

— Mama mea e curajoasă, replică el. O femeie nu știe ce resurse are până nu e pusă la încercare.

— Ție ți-e ușor s-o spui, zise Riffat, privindu-l direct în ochi.

— Da, mi-e. E mama mea, răspunse el, privind-o cu aceeași intensitate.

— Dar poate că există lucruri pe care nu ți le spune, pentru a nu te îngrijora. Asta nu înseamnă că trebuie să fie pusă tot timpul la încercare.

— Nu spun că trebuie. Spun doar că e mândră să aibă un soț care luptă pentru o țară mai liberă. El este vocea tuturor. Inclusiv a ei.

— Dar dacă ea ar prefera să vorbească singură în numele ei?

— Ce vrei să spui?

— Asta vreau să spun: oare el ar rezista dac-ar fi în locul ei?

Shafqat rămase uimit, ca și cum ar fi fost pus la zid.

Riffat se ridică și își încrucișă picioarele.

— Uite ce vreau să zic: oare el ar sta acasă cu copiii, ca să-i hrănească și să aibă grijă de ei, să răspundă la telefoanele ei, să stabilească întâlniri și să-și înfrunte teama de fiecare dată când ea ar fi arestată, iar familia ar fi în pericol să rămână fără mamă?

El împături scrisoarea.

— Sunt numai ipoteze. Legate de *părinții mei*.

— Ei bine, de ce nu? Cred că e o ipoteză perfect valabilă.

El se ridică.

— Se face târziu. Mai bine plec.

— *Nu am voie să-ți pun întrebarea asta?* Deci până aici merge povestea cu țara mai liberă!

— Ce-i cu tine azi? Acum un minut ne simțeam bine amândoi pe covor, iar acum sari la gâtul meu.

— Sar la gâtul tău?

El își luă cărțile și sacoul. Apoi zâmbi, ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic.

— Ne vedem mâine în stația de autobuz?

Riffat trase de două ori aer în piept în timp ce el se îndepărta. Vocea ei era rece, dar calmă:

— Răspunde la întrebarea mea, Shafqat, sau această zi se va termina foarte prost. Te întreb pentru că vreau să știu ce ai face în situația tatălui tău dacă mama ta ar fi ales să fie în locul lui.

El râse, fără măcar să se întoarcă pentru a o privi.

— Nimeni nu mă poate ține ostatic. Vorbesc de bunăvoie sau nu vorbesc deloc.

Apoi ea începu să strige cuvinte pe care nu le putea articula. Cuvinte care îi rămâneau în gât, i se lipeau de dinți, i se încurcau în salivă. Și în tot acest timp el a continuat să pășească prin cameră, a descuiat ușa, a scos lanțul și apoi a plecat.

Ea se uită la covorul pe care călcase el. La clanță. La lemnul alb al ușii. Își puse mâinile pe talie și

Începu să se legene, pentru că, într-adevăr, se clătina, era în cădere liberă din cer și risca să se prăbușească. Mai jos aștepta mama ei. „Vezi? Ți-am spus eu.“ Mai jos erau pancarte care zburau pe lângă ea: *Lăsați oamenii să aleagă!* Un vorbitor își flutura pumnul, dându-i curaj: „Până nu vom deține propriile noastre resurse, nu vom fi liberi“. Toți vorbitorii erau bărbați. Nu se gândise la asta mai înainte. Observase de-abia acum, când era în cădere liberă. Mai erau și alte chipuri care așteptau jos: cele patru surori ale ei, care nu plecaseră în străinătate, tatăl ei, care voia să-și fi ascultat soția, și o țară care ridică un deget gros și striga: „După tot ce ți s-a oferit! Ce fată egoistă, răsfățată și nerecunoscătoare!“

După ce căzu iarăși în apartamentul ei, Riffat plânse pe covorul împânzit cu cărțile lui.

El o aștepta în stația de autobuz cu un buchet de trandafiri galbeni, iar la gât avea fularul maro cu care îi plăcea ei să-l vadă. Zâmbetul acela ce atrăgea toate privirile îi revenise pe chip. Ea se sperie de cât de fericită a fost să-l vadă. Când se îmbrățișară, îl sărută pe gâtul lui lung, robust, îmbibându-se cu ceea ce pierduse din el cu o seară în urmă.

În apartamentul ei, în timp ce el o dezbrăca, între ei plana ceva nou: conversația de care el fugise. Ea se întreba dacă și el simțea același lucru. Nu părea. Ce-l făcea să fie atât de încrezător? Încrederea venea odată cu experiența. Dar ea nu se coborâse să-l întrebe dacă fusese prima lui fată. El o făcea să se simtă bine – și nu doar fizic. O scâldea în complimente: nu era nici prea uscată, nici prea slabă. Dimpotrivă, lui îi plăcea constituția ei nervoasă, athletică. Femeile pieptoase nu puteau merge ca ea, nu-i așa? Iar coapsele grase și fundul transpirat nu puteau fi agile în pat. (Oare asta însemna că o făcuse cu cineva cu coapse grase și un fund transpirat?) Avea grația unei lebede, demnă și regală, iar lui îi plăcea asta mai mult decât orice altceva. Ea era regina lui. Nu, chiar mai mult decât atât: era o împărăteasă. O împărăteasă cu blugi evazați, cu bucle moderne, o alură jovială și râsul senin. Avea o ținută lejeră și totuși era impunătoare, cu urme de carioci pe nas și bluze de mătase în sertar. Iar el îi insufla credința lui în oase în timp ce limba îi aluneca peste claviculă, croindu-și drum până în șanțul din mijlocul sternului. Ea gemea, ascultând doar pe jumătate, atunci când el îi ajungea deasupra sânilor. Adevărul era că o făcea să se simtă suficient de bine pentru a uita că alții ar fi vrut ca ea să se simtă rău fiindcă se simțea bine, chiar dacă subiectul pe care el i-l interzisese plutea și mai apăsător între ei.

El începu să aibă accese de interes acut față de munca ei. Uneori lucrările ei – serigrafii, baticuri, broderii sau picturi – îl încântau. Îi cerceta meticulos portofoliul, lansând comentarii despre materiale, culori și modele și încurajând-o să-și înființeze propriul magazin atunci când se va întoarce acasă și ei doi se vor căsători. O asculta ore întregi când ea vorbea despre coloranți și astringenți sau despre pânzele vopsite cu roibă găsite în situl antic Moenjodaro, foarte aproape de Karachi. Ea își dorea să reînvie procedeul, iar el o încuraja. Inima ei bătea cu putere când se întreba cum o va face și dacă el își dorea într-adevăr asta. Apoi, chiar atunci când era convinsă că asta era și dorința lui, starea lui de spirit se schimba. Înceta să o mai asculte, se ridică, îi sugera să iasă la plimbare sau o certa că este prea ambițioasă.

— Prea ambițioasă pentru cine?

Dar el îi lua mâna și râdea, lăsându-l să tânjească tot mai tare după un răspuns.

S-a întâmplat în cele din urmă, dar peste multe săptămâni, în timp ce stăteau pe trotuarul din fața unui local cu kebab. Era încă frig, dar norii se risipiseră. Lumea renunțase la pulovere și la ciorapii groși. Cafenelele cu terase exterioare se înmulțiseră. Riffat mânca un kebab subțire, cu *naan* și presărat cu semințe de susan. Își șterse grăsimea de pe bărbie și oftă:

— Când vom ajunge în Karachi, vreau să mă duci la toate acele cafenele de pe marginea străzii de care familia mea spune că femeile trebuie ferite.

Colțul de sus al buzei lui zvâcni nervos. Pentru o clipă, un fulger întunecat îi lumină ochii de chihlimbar. Luă o înghițitură de *lassi* și nu spuse nimic, dar chipul i se închise. Ea se întrebă dacă așa arătase și în ziua când ieșise pe ușă fără ca ea să-i mai poată vedea chipul.

Riffat mușcă din nou din kebab.

— Până la urmă, asta e bucătăria noastră tradițională. E păcat că jumătate din populația noastră nu se poate bucura de ea în felul ăsta.

El împinse farfuria la o parte.

— Ești atât de imatură când vorbești așa.

— Imatură?

— Atunci irațională. Asta nu se face, Riffat. Nu poți transporta ceva ce există aici în alt loc.

Ea clipi, sincer nedumerită.

— Ceva? Ce anume?

— De exemplu, un obicei. Știi foarte bine că o femeie care mănâncă în acele cafenele nu este bine văzută. Bărbații se holbează la ea. Iar dacă e cu un bărbat, vor vrea să știe de ce el nu a protejat-o de dorințele lor murdare. Imaginea lui va fi și mai proastă.

Ea își puse jos sendvișul. Încet-încet, începea să înțeleagă.

— Democrația, asigurările de sănătate și educația pot veni din propriul nostru sistem?

— Desigur!

— Dar când femeile apar în public la fel de des și cu aceeași lejeritate ca și bărbații, deja e ceva din import? O influență rea, venită din afară?

El ridică din umeri.

— Unele lucruri cer mai mult timp.

— Pentru că așa vor unii? Oare nu cumva sunt aceiași oameni care vorbesc cu atâta elocvență despre roțile noilor vremi, care încep să se miște?

El înalță o sprânceană și privi în jur. Cuplul de la masa alăturată râdea și nu observase nimic. Alți câțiva oameni stăteau pe trotuar și așteptau să se elibereze o masă.

— Poate că ar fi mai bine să ne grăbim, ca să poată sta și ei jos.

Ea îl luă de mână.

— Nu. De data asta o să-mi răspunzi. Îți dorești eficiență, igienă și o presă liberă – dar nu vrei ca femeile să beneficieze și ele de această modernitate. Tu îți dorești o femeie pe care să o pui tot timpul

la încercare, așa cum e mama ta?

El își smulse mâna dintr-a ei.

— Nu începe iar cu părinții mei!

— Cu mine vorbești așa? Știi că ai început să ai tonul generalului nostru?

El plecă, dar ea veni mai târziu la căminul lui și se certară îndelung. Ea îl persecută zile întregi, urându-se pentru ceea ce devenise – ea, al cărei punct forte era grația și eleganța, ea, care avea o alură de împărăteasă. Ajunsese la isterie, la lacrimi, și îl implora să-i dea ceea ce trebuia să fie de drept al ei, fiind silită să se înfunde în degradanta nevoie de a cerși. În cele din urmă el izbucni: nu, nu va fi niciodată cel care va sta acasă cu copiii, care va răspunde la telefon pentru ea sau care îi va programa întâlnirile. Niciodată. Asta era datoria ei. Datoria lui era să lupte pentru libertate.

4

Despărțirea

Iulie 1968 – iulie 1972

Mama ei îi spusese că îi găsisese un partener perfect: pe domnul Mansoor, care deținea o fabrică de textile și era deschis la sugestiile venite de la un designer ca ea. În plus, el o va lăsa să-și deschidă propria linie de țesături de mătase dacă asta dorea.

Riffat nu vru să-l cunoască și nici să vadă fotografiile cu el. Dorea să rămână un colț de rechin pietrificat. Întâlnirea cu potențialul mire sau chiar faptul că ar ști cum arată ar putea să o determine să trăiască din nou. Devenise exact genul de granit moale care mai târziu avea să cedeze la vederea altor mirese.

Dar rămase fidelă unui vis anume. În chip de cadou de nuntă, tatăl ei îi dăduse mai multe hectare de teren în afara orașului Karachi. O să facă ceva cu acel pământ, ceva pentru ea, ceva ce îi va permite să sădească acolo toate supărările și fericirea zilelor ei din Londra. O să reînvie ceea ce zăcea latent de mii de ani. O să privească nașterea unui lucru moale și durabil, astfel încât atunci când ea, o mică pată în timp, va dispărea, acesta să fie încă acolo. Undeva între semințele de dud și firele de mătase vopsite cu indigo, Riffat Mansoor învăță să-și găsească din nou locul în univers. Ieși din coconul miresei de marmură și merse mai departe.

Dar, mai înainte de toate, avu copii. Și, înainte de asta, trebui să-și privească mirele.

El era exact opusul lui Shafqat: avea tenul alb, umerii gârboviți și gâtul scurt, cu cravată. Cât timp îi ia unei femei să se obișnuiască cu un bărbat care îi repugnă? La asta se gândea în timp ce stătea întinsă sub Mansoor, abia respirând, în timp ce el se împingea în trupul ei în noaptea nunții. Trupul ei sălta ca un titirez – ca un fulg din salteaua sfâșiata de arcuri. Cât timp?

Știa foarte bine că un alt bărbat ar fi părăsit-o a doua zi dimineța, căci cearșafurile nu erau pătate de sânge. Dar el nu spusese nimic. Rareori spunea ceva. Nu avea nici măcar cunoștințele eclecticice ale

lui Shafqat. Nu aprecia umorul ei laconic și nici nu avea umorul său propriu. Nu juca nici un joc încântător, ura să se plimbe, mânca peste măsură și nu avea absolut nici un pic de talent conversațional. Când vorbea, mormăia ceva despre mâncare, fonduri și țesături. Când venea vorba de acestea din urmă, ea i se alătura din toată inima și, de-a lungul celor nouăsprezece ani de căsnicie, el o admirase pentru siguranța cu care susținea ea conversația. Era unul din puținii care nu îi descurajaseră planurile de a planta duzi. A rămas delăsător și suspicios din ziua în care s-au căsătorit și până la moarte. Când o atingea, o făcea cu aceeași stângăcie ca în prima noapte. Ea dezvoltase o a doua piele, ceva care să se topească și să cadă după ce el adormea. În straturile mai fine de dedesubt era ferma. Și dedesubtul acestora, Shafqat.

El cobora pe scara viselor ei, o privea pe furiș prin gaura cheii, se strecura prin fisuri, intra în camerele ei. Ea le încuia, dar el se strecura în alta, se întindea, își afișa rânjetul. Ea își simțea interiorul complet și întru totul violat și singura soluție ce-i rămânea era să se mute în golurile rămase. Singurătatea care o cuprindea era cea mai rea durere pe care o trăise vreodată.

El se întoarse la ea după patru ani de la despărțire. Ea avea doi copii, el unul. Ea îl primi așa cum o făcuse și în Londra, după prima lor ceartă, când el îi adusese trandafiri galbeni. Apoi renunță la el pentru totdeauna.

5

Ce spune Sumbul

August 1992

Riffat îl privi pe copilul lui Sumbul, care refuza cu hotărâre să moară. Scâncea și șuiera, iar Sumbul îi spuse lui Riffat că-și dorea ca sfârșitul să vină cât mai repede. Riffat era gata să-i spună că își poate lua câteva zile libere, dar știa de ce venea Sumbul la fermă. Acasă însemna o soacră ce o muncea de la răsărit până la miezul nopții, un soț pus pe harță, care uneori o bătea, alți trei copii, nenumărate vecine care veneau să bârfească și să mănânce alimente cumpărate pe banii ei, o canalizare deschisă în fața bucătăriei și absolut nici un loc unde putea sta două minute, cât să-și bea ceaiul. Dacă încerca, celelalte femei o luau la rost: „Noi n-am avut parte de răsfățuri din astea când eram de vârsta ta“.

Cu toate acestea, Sumbul găsea în ea puterea de a avea grijă de Riffat, deși, în mod cert, fetei i se părea că ea trăia ca o împărăteasă. Contrastul era dureros, pentru că scotea în evidență limitele fiecăreia. Ce ar trebui să facă Sumbul pentru a ajunge la Riffat? Ce-ar fi trebuit să facă Riffat ca să ajungă la Shafqat – sau Shafqat ca să își depășească propriile limitări? El, care a călătorit și a reflectat mai mult decât oricine altcineva, nu și le-a putut depăși niciodată.

Amândoi știau asta. Ea și-a dat seama când s-au întâlnit ultima oară, la mormânt. Și trupul, și sufletul i se scofâlciseră. Era foarte departe de tânărul care fugea de la un marș de protest la întâlnirea studenților. Acum aștepta un meteorit care să dărâme zidurile, la fel ca toți ceilalți. Ca atâția oameni

politici liberali din prezent, devenise în particular un credincios convins. Ca și cum o membrană subțire îi acoperea convingerile de fiecare dată când intra în casă, iar el nu putea face altceva decât să se supună, pentru că schimbarea e numai în mâinile lui Dumnezeu. Acesta era principiul pe care el îl disprețuia, dar pe care l-a urmat traseul vieții lui. Prin urmare, a venit la ea cu speranța într-o minune. Acea minune putea fi Dia.

— Știu că este copilul meu, începu el.

Stăteau amândoi în spatele unui pilon, sub o boltă plină de lilioci. Riffat tremura.

— Nu ai cum să știi.

— Are ceva din mine. Știu asta. Ochii mei, curiozitatea mea...

— A, și de la mama ei nu le poate avea?

— E un simplu test. Sunt medic, pot aranja să fie strict confidențial.

— Prostule! îi spuse ea, tremurând. Ai rămas fără resurse cu care să-ți umpli golul din inimă. Pe mine nu m-ai lăsat să intru, pe soția ta nu vrei s-o lași și, evident, fiul tău nu ți-e de ajuns. În plus, soția ta e ternă. Așa că vrei să-mi tulburi pacea pe care mi-am clădit-o din cenușă.

— Dacă e copilul meu, am dreptul s-o știu. Poți să mă insulti cât vrei, replică el, înaintând spre ea, ceea ce pe Riffat o făcu să se dea înapoi. Am dreptul să țin legătura cu ea.

La auzul amenințării, ea închise ochii. Însemna că o remarcase pe Dia. Când se ducea la școală? Nici nu dorea să știe. Și nu mai dorea nici să suporte zgomotul de sub acea boltă. Liliicii fluierau parcă în bătaie de joc, legănându-se deasupra lor ca prezicătorii. Riffat privi pânza care fusese întinsă de-a latul domului. Își aminti de ziua în care aflase de căsătoria lui Shafqat și cum, furioasă, o lăsase pe mama ei să-i aleagă mirele. A fost ceva ce avea să regrete veșnic și, pentru a-și lua revanșa, o avertiza deseori pe Dia despre fatalismul periculos în care era prins poporul. Era un ciclu mortal. Dia trebuia să înțeleagă că îl putea întrerupe: un gest individual, mărunț, dar ferm.

Shafqat stătea la o jumătate de metru în fața ei, mai degrabă jalnic decât sfidător. Ea îi spuse că în aceeași seară se culcase și cu soțul ei.

— La inițiativa ta? Pentru că bănuiai?

Ea îl întrebă ce plănuia să facă dacă testul dovedea că el avea dreptate. O va lua de lângă tatăl pe care ea îl cunoscuse drept tată întreaga viață?

— Crezi că, la paisprezece ani, o să-ți sară în brațe? Tu nu ai văzut-o împreună cu Mansoor. Ei doi se adoră.

El repetă:

— Dacă e copilul meu, am dreptul s-o știu. Voi lupta pentru ea dacă va fi cazul.

— Și, desigur, ceea ce simte ea nu are nimic de-a face cu decizia ta, nu?

— Nu și dacă tu i-ai spălat creierul.

— Nu și dacă vei vedea dincolo de nevoile tale egoiste.

Se certară până ce el îi spuse că o va răpi pe Dia și că îi va face testul de sânge, indiferent dacă ea va accepta sau nu, iar dacă avea dreptate, îl va da în judecată pe Mansoor.

Ea plecă acasă și, timp de câteva săptămâni, se luptă cu ea însăși.

Acea perioadă era deja una chinută, cu telefoane anonime primite la miezul nopții, telefoane care se presupunea că vin de la compania de vopseluri respinsă sau de la vreo altă firmă ce pierdea bani într-o afacere din ce în ce mai independentă. Pe lângă toate acele telefoane anonime, mai veneau și cele ale lui Shafqat. Riffat era foarte tensionată, Mansoor era nervos și confuz, băieții se băteau, iar Dia îl striga pe bucătarul Inam Gul.

În cele din urmă Riffat hotărî să-i spună totul soțului ei.

Pe atunci el avea aproape o sută treizeci de kilograme, iar vestea pe care i-a dat-o a fost ca o țepușă vârâtă de ea în masa aceea de carne. Șuierând ușor, el începu să se dezumfle.

Ochii lui mici și negri păreau să deruleze ultimele două decenii ale vieții sale, meditând în special la tot ceea ce el nu-i spusese niciodată, începând de la prima lor noapte împreună și până la ultima. Sau cel puțin așa credea ea. De ce nu au știut niciodată mai multe unul despre celălalt? Fuseseră căsătoriți vreme de nouăsprezece ani, în timp ce ea și Shafqat au trăit împreună doar patru luni. Cu toate acestea, deși Mansoor blestema și plângea, ea nu putea să se apropie de el. Nu știa de ce sau de cine să se apropie.

Peste câteva ore el ieși din casă și se urcă în dudul plantat când se născuse Dia. În timp ce vecinii se adunau la poalele copacului, el striga ca o maimuță dementă. Cineva anunță presa. Riffat își strânse copiii lângă ea și murmură: „N-ar fi trebuit să-i spun“.

Dia, speriată, vru să se ducă la el. „Nu“, îi zise Riffat și o strânse lângă ea, îngrozită de ce i-ar putea spune Mansoor. Odinioară cei doi petrecuseră ore întregi în acel copac, cu perne și evantaie din lemn de santal. Era locul unde Dia îl transformase dintr-o masă de grăsime sedentară într-un spiriduș cățărător și iubitor de povestiri. Ce i-ar spune el Diei acum?

Își trimise copii la culcare, dar a doua zi dimineața Mansoor nu fu de găsit nicăieri – nici în casă, nici în copac. Mașina lipsea. Un *chawkidaar* din cartier îi spuse că l-a văzut plecând dimineața devreme. „Ai idee unde s-a dus?“ întrebă ea. Dar nu știa nimeni.

Când, după multe zile, fu găsit mort într-un sat de la gura Indului, Shafqat o lăsă în pace. Îi spuse că va continua să fie obsedat de acest dar pe care nu l-a găsit niciodată, dar că nu dorea să îi pricinuiască lui Riffat și mai multă durere cerându-i-l. Și se țină de cuvânt.

Dar ceea ce venise să-i spună Sumbul era că doctorul nu putuse împiedica pe altcineva să facă așa ceva.

Riffat se ridică brusc:

— Dumnezeu mare, de unde știi despre Shafqat?

Sumbul își plecă capul și recunoscă faptul că Salaamat îi văzuse în mormânt, cu mulți ani în urmă. Riffat izbucni furioasă:

— În țara asta nu poți să ai nici o clipă de intimitate? Oare se mai ocupă cineva cu altceva decât cu spionatul celor din jur?

Sumbul nu o privea. Îi făcea vânt fiului ei cu marginea *dupattei*. Riffat închise ochii. Mânia ei era întotdeauna greșit direcționată: către soțul ei, către fiica ei, iar acum către angajata cea mai bună. Atingând mâna lui Sumbul, Riffat murmură o scuză.

Sumbul își drese glasul:

— Nu eram sigură că e bine să-ți spun. Dar cred că trebuie. Problema nu e că Salaamat te-a văzut cu el. A văzut-o și pe Dia cu cineva. Cineva cu care nu ai vrea să fie. Cu fiul lui.

În timp ce Sumbul îi dădea detalii, Riffat stătea în picioare, uluită. Apoi șopti:

— Nu pot să gândesc. Te rog, lasă-mă singură!

După ce Sumbul închise ușa după ea, Riffat se târî în dormitorul unde obișnuiau să doarmă ea și Mansoor când familia își petrecea weekendurile la fermă. Ea primi singurătatea ca pe un parfum pe care rareori și-l permitea, îl turnă pe pielea ei până ce tâmplele i se liniștiră treptat. Privi la ventilatorul din tavan, la micul inel de metal din centru, și o văzu pe Dia ascunzându-se în colțul întunecat al unui teren deschis, împreună cu Daanish. Se temea de control, așa cum se temuse și ea odinioară, dar în același timp se bucura de promisiunile lui, de atingerea lui. Oare băiatul avea zâmbetul acela al tatălui său, care risipea toți norii? Oare spunea aceleași povești încântătoare? Avea picioare puternice și un miros proaspăt? Oare el îi oferise lucrul de care ea era îndreptățită să aibă parte fără să-l ceară sau păstrase acel lucru numai pentru el?

Riffat se întinse pe pat, cu brațele în șolduri. Rămase așa mult, mult timp.

[1.](#) Actori indieni celebri.

[2.](#) Abd al-Karim Qasim (1914-1963), general naționalist irakian care a preluat puterea în 1958, în urma unei lovituri de stat, alungând familia regală. A fost prim-ministrul Irakului până în 1963, a impus reforme democratice, dar guvernarea sa a alunecat în autocratism. În plan internațional, Irakul lui Qasim s-a apropiat politic de Uniunea Sovietică. Abd al-Karim Qasim a fost răsturnat de la putere tot în urma unei lovituri de stat, organizată de partidul socialist Ba'ath, dar și cu sprijinul Statelor Unite (n.r.).

[3.](#) Muhammad Ayub Khan (1907-1974), feldmareșal, președinte al Pakistanului între 1958 și 1969 și primul dictator militar al acestei țări. În 1969 a fost silit să demisioneze (n.r.).

Dia

1

A patra viață

Dia se așezase pe iarbă, cu spatele rezemat de dudul în care se urcase tatăl ei în noaptea dinaintea morții lui. Avea în poală cartea cu povestiri și imagini care îi plăcea lui atât de mult. În jurul ei asfințea un cer de plumb, cuprinzând treptat poarta unde patrula paznicul înarmat.

De la ploaia torențială de luna trecută nu mai căzuse nici un strop de apă. Aerul sufocant, adormitor, era ca o compresă groasă ce ținea ploaia la distanță. Mici broboane de transpirație îi punctau puful subțire de pe buza superioară și părul din jurul tâmplilor, ondulat ca al mamei ei.

Cu câteva zile în urmă începuse să scrie propria versiune a poveștii împărătesei Hsi-Ling-Shih, fondatoarea sericiculturii. *La un moment dat pânza era la fel de valoroasă ca uleiul, iar oamenii parcurgeau distanțe incredibile pentru a o cumpăra.*

Dar acum Dia se hotărî să taie această frază. Nu dorea să oprească ceasul la grecii torturați, la bengalezi sau la țesătorii din Benares, și nici să se oprească la Marea Caspică de acum două mii de ani, pentru a-i privi pe soldații romani cum fugeau de parți. Parții fluturau stindarde de mătase, iar romanii fugeau fiindcă se temeau că un lucru atât de fin nu putea fi decât o vrăjitorie. Poate că va reface fraza asta altădată.

Acum decise să treacă mai departe, blocând limba ceasului înainte ca aceasta să se repeadă în prezent. Era o după-amiază vântoasă de primăvară și ceasul bătu ora patru. Ea scrisese:

Împărăteasa coborî dintr-un autobuz cu un portofoliu sub braț și se duse să se întâlnească cu împăratul pe terasa unei cafenele de cărămidă. Ea îi puse un fular de mătase maronie în jurul gâtului. Era creat de ea. Alesese culoarea aceea pentru că se potrivea cu ochii lui. El spuse că marginea brodată cu roșu deschis era ceva cam efeminat.

— Refuzi darul meu? După ce m-ai făcut să caut atâtea daruri?

— Dar ți-a plăcut de fiecare dată, nu-i așa? zise el și o sărută, adăugând repede că îi plăcea fularul și că îl va purta chiar și în Karachi, în toiul verii.

Se așezară într-un colț al cafenelei. Ea își scoase picioarele din sandale pe sub masă și le puse peste pantofii lui. El îi spuse că avea să fie întotdeauna a lui. Era singurul lucru care nu se va schimba. Altfel, simțea în jurul lui un vânt de schimbare. În toată lumea oamenii își asumau riscuri pentru a-și putea exprima liberi opiniile și o făceau cu atâta convingere, cu atâta umanism! Tatăl lui

făcea parte din această mișcare, nu?

Ea dădu aprobator din cap. Sângele îi năvăli în obraji în timp ce el îi mângâie cu degetele oasele maxilarului. Vorbiră până la apus: despre viitoarea ei fermă, despre copiii pe care îi vor avea, despre căminul pe care-l vor clădi împreună.

Și apoi schițară un mic dans, zvârcolindu-se chiar acolo, pe podeaua cafenelei.

Se produse o sfâșiere, o ruptură a pielii, o rotație a pământului, iar Riffat deveni Dia, care îl iubea pe Daanish în golf.

— Data viitoare când voi fi aici, te voi învăța să înoți, zise el, strângând-o în brațe.

În timp ce el descria ființele minunate din mare, vântul amesteca mirosul lui proaspăt cu aroma puternică a vintrelor ei.

— Ca ciupercile care fierb la foc mic în aerul sărat, zise el.

Nisipul era aspru ca o piatră ponce. Îi zgâria spatele și îi săpa o prăpastie de-a lungul coloanei vertebrale. O altă ființă își croi drum dinăuntru, târându-se spre ei, și, când se eliberă, Nini se urcă și ea acolo.

— Vreau o schimbare, spuse ea, ducând o tavă de ceai în mâini.

Fiul împăratului își luă ceașca și mîncă un sendviș de pui. Halvaua era făcută chiar de ea. Pentru că așa era corect, el îi puse un inel în deget.

— Are sânge bun, spuse mama lui.

— Mai ia o ceașcă de ceai, spuse ea.

— Ce norocoasă e Nini, chicotiră surorile ei, visând să le vină și lor rândul.

Dia se opri.

Rupse pagina și oftă din rărunchi. Nu-i ieșea.

Nu mâncase de zile întregi. Era foarte deshidratată, se simțea amețită și o dorea capul. Hainele îi erau scaldate în sudoare. Purta aceleași haine de zile întregi. În fiecare dimineață se așeza aici, încercând să sintetizeze ce simte. Inam Gul o tot chema, dar ea îl ignora. Și mama ei o chema, dar Dia nu mai voia să știe nimic de ea. Cel puțin deocamdată. Dia privi cerul. Avionul lui Daanish decolase în acea dimineață. Poate că acum traversa Atlanticul. Ea era acolo, dar trebuia să-și găsească drumul înapoi. Fără rute ocolitoare.

Își aminti ultima lor întâlnire.

Stăteau împreună în casa neterminată, în partea pe care el o numise camera de oaspeți, când umbra apăru din nou.

— De data asta te duci să vezi cine e, iar eu stau aici, șopti ea.

Daanish se ridică, după care văzură două siluete apropiindu-se, una în mod evident mai masivă decât cealaltă. Daanish înaintă curajos câțiva pași, lăsând-o pe Dia ascunsă în spatele unui zid. Când se uită, rămase uimită: era Anu, cu Salaamat în spatele ei.

— Ce faci aici? o întrebă Daanish cu o voce surprinzător de umilă.

— Aș putea să te întreb același lucru, spuse ea. Dar știu răspunsul. Ea unde e?

Dia ieși, încruntându-se la Salaamat. O trădase. Se sili să se uite la Anu, care o studia cu atenție.

— Cadoul, murmură Anu. Oare e posibil? Dar nasul nu e al lui. Nici gura. Tu ești scundă, el nu era.

— Anu, o întrerupse Daanish, ea e Dia. Dia, ea e mama mea.

Dia se întoarse exasperată spre el:

— Ne-am cunoscut deja, nu-ți amintești?

Dia mormăi spre Anu un salut inutil, la care aceasta nu răspunse. Continuă:

— Părul e prea drept, dar tenul aproape că e al lui.

Daanish o privi neputincios peste umăr pe Dia:

— Îi e mult mai greu să accepte decât m-am așteptat.

„De ce nu-i spui asta?“ se gândi Dia. „Și apoi întreab-o despre ce vorbește.“ Își frecă jenată fruntea, în timp ce inspecția oribilă a lui Anu continua. Într-un final privirea ei se ridică spre ochii Diei, pe care parcă ar fi vrut să-i scoată. Încuviință ca pentru sine:

— Ai lui.

— Te sun mai târziu, îi spuse repede Daanish. Să mergem, zise el apoi și o luă pe Anu de braț.

Dia rămase singură cu Salaamat.

— Ce mai aștepti? șuieră ea. Ai stricat totul. Nu ai nimic din bunătatea tatălui tău!

Trecând valvârtej pe lângă el, își dori să găsească în ea puterea de a-l lovi în fluietul piciorului sau de a-i trage o palmă. Orice, numai să-l facă să-i pară rău, să spulbere acel calm imperturbabil. Dar nu făcu nimic.

În zilele când Dia aștepta să fie sunată de Daanish, Riffat îi povesti despre Shafqat. Dia nu îi spuse altceva decât că ea avea un singur tată – cel pe care îl cunoscuse. Pentru mama ei erau doi. După aceea Dia plecă, exact așa cum făcuse și tatăl ei. Riffat fugi după ea, rugătoare:

— Orice vrei, Dia. Te rog, spune-mi. Orice.

Orice?

Apoi sună Daanish.

Un timp nu-și spuseră nimic: fiecare ascultă în receptor respirația celuilalt. Dia se întrebă dacă și el rememora fiecare trăsătură a ei, așa cum făcea ea, întrebându-se pe care din ele le aveau în comun și pe care nu. Anu se oprise la ochi. Dar ochii Diei aveau o formă diferită de ai lui Daanish – ai ei erau mai rotunzi, ai lui mai alungiți. Sau deja începea să-l rescrie?

În cele din urmă Dia șopti:

— Acum știu de ce am strâns toată viața povești despre origini. Nu o voi cunoaște niciodată pe a mea.

Apoi tăcu. Propria ei voce îi era străină. În cele din urmă zise:

— Ce putem face?

I se păru că-l aude înghițind în sec. După câteva secunde întrebă:

— Mai ești acolo?

El oftă:

— Nu știu ce să fac. Poate Khurram are dreptate. Ar trebui să fac ceea ce vrea toată lumea.

Căsătoria cu Nissrine ar face atâția oameni fericiți!

Dia era în sufragerie, în același loc unde stătuse când discutase cu Nini despre Daanish. Când se întâmplase asta? Acum câteva luni? Atunci fusese revoltată. Dar de-abia acum înțelegea ce înseamnă revolta: o presiune în adâncul stomacului, o presiune ce se acumula, ca șuieratul unui ceainic pus pe foc.

— Despre ce naiba vorbești? zise ea.

Daanish îi dădu un răspuns clar, ridicând vocea. Ei bine, nu numai ea are dreptul să fie furioasă. Îi zise:

— Ascultă înainte de a judeca!

— Bine, vorbește! îl repezi ea.

— Anu a suportat foarte greu vestea. Încearcă să înțelegi că nu ești singura afectată. Dacă pot să compensez cu ceva toate suferințele lui Anu, de ce nu aș face-o?

Vocea îi șovăi.

— Poate că acum va fi doar o simplă logodnă. Nu știu. Nu m-am decis. Nunta ar putea veni mult mai târziu, dacă mi-o mai doresc.

Dia își puse un braț în șold, încercând să alunge imaginea cu Nini căsătorindu-se cu cel de la celălalt capăt al firului. Cel cu vocea reconfortantă, blândă. Da, chiar și acum putea să simtă acea blândețe. Și să-i simtă stomacul neted, presărat cu mușchi și câte o ridicătură de-abia simțită de fiecare parte a trunchiului. Întotdeauna a crezut că nu o va deranja dacă acele șolduri se îngrășau, de vreme ce era ceva inevitabil. Dia îi simțea și mirosul. Și se putea rezema de el, chiar dacă el o dădea la o parte. Chiar dacă trecutul îl îndepărta. Insistă:

— Dar ai spus că ea nu înseamnă nimic pentru tine! Gândește-te măcar la asta, dacă nu la altceva!

— Dia, răspunse el, ce dorești? Nu pretinde că lucrurile nu s-au schimbat...

Din nou aceeași întrebare: *Ce dorești?* Îl întrerupse:

— Să o incluzi din nou pe Nini în ecuație e ceea ce *nu* doresc. Îți spun eu ce doresc. Răspunsuri. Spune-mi, asta s-ar fi întâmplat oricum? Chiar dacă părinții noștri nu s-ar fi cunoscut? Și mai spune-mi dacă ai nevoie de un fermoar nou. Sau o să-l lași pe-al tău deschis tot timpul?

— Du-te naibii! ripostă el. Ești supărată pentru că, pentru prima dată în viața ta frumoasă și protejată, ai ajuns într-o fundătură!

Daanish găfâia și o asalta cu propoziții neterminate:

— Asta-i motivul pentru care mă ataci!

Putea să închidă. Putea pur și simplu să-i închidă în nas.

— Ei bine, eu am fost pus la zid de mult mai multe ori decât ți-ai imaginat tu vreodată...

— *N-am nevoie* de autocompătımirea ta! ripostă Dia.

— *Aba* e mort. Eu n-am știut cine este. A înșelat-o pe mama...

— Ca și la mine, îl întrerupse ea.

— Nu mă întrerupe iar! mârâi Daanish. Eu trebuie să o întrețin pe mama, continuă el, trăgând aer în piept, și cel mai bun mod de-a o face e să lucrez într-o țară care îi bombardează pe alții, dar care pe mine mă acceptă. Ar putea foarte bine să-i lase *pe ei* și să mă bombardeze *pe mine*. Trebuie să-mi găsesc un loc în acest puzzle!

Dia își mușcă cuticulele până simți gustul sângelui.

— Ai terminat?

— Da, ai cuvântul!

— Ai idee cât de groaznic de umilită m-ai făcut să mă simt? Cât de dezbrăcată m-am simțit când ne-a găsit mama ta? Încă mă simt murdară. Iar tu n-ai spus nimic în apărarea mea. Ei au dat vina pe mine, nu pe tine. E ceva ce nu vei înțelege niciodată, zise ea, chircindu-se pe covor.

Daanish tăcu.

— Poate că ar trebui să plec, murmură el în cele din urmă. Nu facem decât să îngreunăm lucrurile unul pentru altul.

Dacă închideau acum, nici unul nu avea să-l mai sune pe celălalt. Riffat spusese că aceasta va fi ultima lor conversație, iar Anu nici nu-și dorise să aibă loc. Ceasul ticăia.

Vocea lui sună mai blând când adăugă:

— Poate că o să ți se pară ciudat, dar mă tot gândesc la mama ta. Recunosc că am învinovățit-o pe ea. Dar voi încerca să văd dincolo de asta. Știi, am o fotografie cu ei. Au fost fericiți împreună.

Ea lăsă lacrimile să-i curgă. Apoi zise:

— Ai avut dreptate. Trebuie să plec.

— Bine. Noroc, Dia!

Ea pufni:

— Noroc?

— Știu că ți-e greu. La revedere!

— *Ce?* zise ea printre suspine.

Dar el închisese.

Ieșind în grădină, Dia își șterse sudoarea de pe față cu marginea cămășii. Privea fix pagina din poala ei. Astăzi, în cele din urmă, o va umple. Apoi se va duce în casă și se va privi atentă în oglindă, așa cum făcea de câteva zile. Chipul i se schimba – era din ce în ce mai puțin Daanish în el.

Își căută o poziție confortabilă pe iarba moale și închise ochii. Mama ei avea ferma. Daanish avea Amrika. Nini s-ar putea să-l aibă pe Daanish. Toți aveau un plan, numai ea nu. Poate că trebuia să facă ceva înainte de a-și găsi unul. Dar nu știa ce și nu avea pe cine să întrebe.

Luă din nou pixul. Poate că știa.

Nini și Daanish se retraseră în trecut. Împăratul și împărăteasa își schimbă pielea pentru a patra oară.

El era enorm, avea aproape nouăzeci de kilograme, umerii lăsați și un gât gros. Ea era slabă și bine proporționată, chiar și după ce născuse doi fii. Băieții dormeau în baraca de lângă adăpostul viermilor de mătase. Cuplul își privea copiii dormind. Apoi cei doi se strecurară afară, în noaptea senină. Erau goi și se țineau de mână.

Cu o zi în urmă plouase, o răpăială constantă, ușoară, care șlefuisse stelele și agitase pământul, astfel încât creaturile care visau în măruntaiele lui se întinseră și gustară ceva proaspăt. Canalele de irigații își murmurau cântecul lor caracteristic. Mansoor îi spuse iubirii lui că era suficientă apă în pământul moștenit de ea, cel pe care ea dorea să-l transforme într-o fermă de viermi de mătase. Îi spuse că era mândru de ea, că era cel mai norocos bărbat din lume: avea doi băieți adormiți în casă, o soție frumoasă alături de el și o nouă afacere pe cale să fie lansată.

O așchie de lună atârna în fața lor. Arunca o lumină moale, jucăușă, pe obraji ei, iar buclele ei castanii străluceau ca arama. Licuricii îi roiau în jurul buricului. El o atinse acolo.

— Dacă vom avea un al treilea copil, sper să fie fată, zise el.

Apoi depuse un sărut în mica adâncitură rece, iar ea râse. Licuricii se răspândiră, fluturând ca panglicile de șofran și lăsându-i învăluiți într-o dâră de praf de aur.

Se duseră între puieții de dud plantați de curând. Pământul era umed, iar pașii li se auzeau înăbușit, ca ai unei pisici. Un caprimulg își chema partenera. Liliecii le zburau pe lângă urechi. Riffat spuse că era frumos, dar și înfricoșător la această oră târzie, fără nici un suflet în jur și cu un cimitir în apropiere.

— Acolo zac regi și regine, spuse el. Se odihnesc unul lângă celălalt, așa cum aș vrea să fim și noi.

Cum pe ea o străbătu un fior, el adăugă:

— Între timp lipește-te de mine!

Ea își puse brațele în jurul stomacului lui rotund și ajunseră într-un luminiș.

— Aici aș vrea să plantez coloranții uitați ai acestui pământ. Culoarele sunt mai rezistente decât cele sintetice și miros bine. În plus, asta mă va ajuta să simt că sunt ultima verigă a unui cordon început acum multe mii de ani. Cordonul e aici, arată ea către buric.

El îi sărută din nou buricul, iar ea râse și de data aceasta. În luminiș soțul și soția făcură dragoste la fel de ușor cum era să își schimbi pielea.

După aceea el se așeză jos, în spatele ei, iar ea i se rezemă pe piept. De pe autostradă pătrunse până la ei zgomotul unei mașini. Ascultară până ce motorul se îndepărtă, gonind spre ziua următoare. El îi răsuci buclele de la tâmple și o întrebă:

— Dacă ai avea posibilitatea să iei totul de la început – de la nunta noastră până la fiii noștri, la momentul de acum și la tot ce ne așteaptă în viitor, te-ai căsători din nou cu mine?

Ea îi privi bărbia. I-o atinse. Pielea lui era aspră și îi dădea furnicături.

— Da, zâmbi ea. Bineînțeles că aș face-o.

Epilog

Nașterea

— Nu te apropia de colibele de la marginea țărmlui, îl avertizează unchiul său.

Băiatul se reazemă de o dună de nisip, departe de colibe. Vrea să-i facă pe plac lui *mamu* al lui. Ar vrea să aibă și el cârlionții lui mari, ca de șiş-kebab, țigările lui și slujba lui, care-i permite să stea în scaunul șoferului pe o camionetă lungă și frumoasă. Nici măcar n-are de gând să privească spre acele colibe.

Mama lui e în ceainăria bunicii. Bătrâna a murit astăzi. Avea peste o sută de ani. Femeile au îmbăiat-o, pentru ca sufletul ei să se înalțe la cer într-o barcă liniștită. Apoi oamenii o pot înmormânta în fața altarului marelui martir. În vechime, când un pescar se îneca pe mare, el devenea erou și i se ridica un altar – numai al lui. Dar acum există mai mulți martiri decât pământ și, oricum, oamenii nu se mai îneacă la pescuit. Se îneacă în timp ce înoată până la nava cea mare și privesc în interiorul hublourilor.

Unchiul îi arată:

— Vezi ancora aceea?

Copilul dă din cap că da.

— Când eram de vârsta ta, ne provocam unii pe alții să înotăm până acolo și să o atingem. Chiar și în lunile de vară, când marea era ca un animal feroce și te trăgea în adânc cu tentaculele ei lungi, lipicioase.

Băiatul geme subțirel.

— Când ajungeam la firul ancorei, săream în apă și le făceam cu mâna celorlalți, care așteptau pe plajă. Vrei să încerci?

Băiatul ezită. A crescut la oraș și nu știe să înoate. Cel mai bun lucru pe care îl poate face e să sugă o narghilea, așa cum făcea străbunica lui înainte de a muri.

— Haide, îl îndeamnă unchiul său. Acum e iarnă. Marea e calmă. Nu-i e foame. Te va scuipa ea afară, chiar dacă încerci să intri în măruntaiele ei.

— De ce nu o faci tu? izbucnește băiatul.

Unchiul său râde.

— Pentru că e o joacă de copii!

Buclele lui flutură în vânt și fumul îi iese pe nări, învârtindu-se. Camioneta lui așteaptă pe șosea. S-a întors în satul său pentru prima dată de când a plecat, cu mulți ani în urmă. I-a spus băiatului că a făcut asta doar de teama lui Sumbul.

— Mama ta e mult, mult mai rea decât orice mare, zice el, făcându-i cu ochiul.

Acum băiatul îl întreabă:

— Unde te duci cu camioneta?

— A, zice el, rezemându-se de dună, în timp ce picioarele lui voinice și întunecate se cufundă în nisipul rece. Ridic cutii pline cu lucruri foarte grele și le livrez la un magazin. Asta e slujba mea.

— Pot să vin cu tine?

Mamu râde iar.

— Ascultă. Dacă înoți până la ancoră, data viitoare te iau cu mine.

Băiatul își pleacă rușinat capul. N-o poate face. Nici măcar pentru onoarea de a merge cu mașina alături de fratele cel minunat al mamei lui. Se uită la întinderea palidă a plajei din jur.

— Bine, mă duc eu, zice unchiul său și se ridică. Tu să stai aici ca un far. Când mă vezi la suprafață, să-ți aprinzi luminile. Uite cum: îmi faci semne cu ambele brațe. De acord?

Băiatul îl aprobă, dar este încă prea rușinat pentru a-l privi. Se așază la locul lui și se uită cum bărbatul cel vârstnic țopăie până pe malul apei, scoțându-și cămașa și devenind din ce în ce mai mic.

În timp ce așteaptă, ceva îi distrage atenția. Movable mici de nisip se ridică în jurul lui, mai întâi lângă un picior, apoi lângă celălalt. O barcă mică iese din nisip: are destul de multe vâsle și chiar și un cârmaci.

— Ce-i asta? întreabă el vântul.

Nu-i răspunde nimeni.

Ceva îi spune că sunt broaștele țestoase de care auzise. Puii lor.

— Întoarce-te! își strigă el unchiul. Priviți! îi cheamă el pe cei aflați în jurul ceainăriei.

Dar nimeni nu îl aude. Toți sunt ocupați. E singur. Și totuși plaja se umple de farfurioare greoaie de mărimea palmei lui, ce ies de sub el și se îndreaptă spre mare.

Instinctul său îi semnalează pericolul: pescărușii planează pe cer, câinii pândesc pe uscat. Băiatul urmărește migrația, fluturând ambele brațe și scrutând întinderea apei, pentru a-și găsi unchiul. Dar pe marea sticloasă se vede numai lanțul ancorei.

Apoi își aude mama chemând-l:

— Prânzul e gata! Și adu-l și pe *mamu*!

Copilul se încruntă. E ocupat, însă mama lui ar spune că e prea mic pentru a fi ocupat. Îngenunchează, ridică un pui de țestoasă și îl răstoarnă cu picioarele în sus. Mica făptură își mișcă rugătoare picioarele, iar băiatul chicotește.

Mama lui îl strigă iarăși:

— Grăbește-te!

Băiatul se încruntă iar. Când unchiul lui va ieși la suprafață, se va aștepta ca el să fie aici, clipind ca un far. Nu poate pleca. Dar de ce *mamu* nu a apărut încă?

Puiul de țestoasă continuă să se agite în mâna lui. Unii dintre frații lui au ajuns deja la valuri.

— În regulă, îi spune el puiului. E timpul să te duci și tu.

Îl pune jos. Când mama lui, de-acum furioasă, îl cheamă a treia oară, aruncă o privire îngrijorată spre mare, apoi grăbește pasul spre ceainăria străbunicii lui.

Când ajunge la jumătatea drumului, se uită în urmă. Tot mai multe țestoase dispar în valurile ce se sparg de țărm. Unele se opresc șovăielnice acolo unde le-a văzut ultima oară. Apoi observă una – probabil cea pe care o ridicase – îndreptându-se spre colibe. „Tu ar trebui să te duci în cealaltă direcție“, se gândește el. Decide să-i zică unde.

Aleargă înapoi până la puiul de țestoasă, îl ridică și îl întoarce. Picioarele micii creaturi flutură din nou prin aer. Copilul se apleacă și îi dă încet drumul. Atingând solul, țestoasa țâșnește imediat înainte, de data asta spre mare, ca și cum traseul ei nu s-ar fi schimbat niciodată.

Mulțumiri

Le sunt recunoscătoare remarcabililor scriitori și jurnaliști cu o gândire independentă, ale căror eforturi au stat la baza cercetării mele asupra Războiului din Golf. Cum spațiul nu îmi permite să-i numesc pe toți, aș vrea doar să recomand cartea *The Fire This Time* (Thunder's Mouth Press, 1992), scrisă de fostul procuror general al Statelor Unite, Ramsey Clark. Această analiză foarte bine documentată, pe care autorul o prezintă simplu, cu compasiune și revoltă, o recomand din inimă oricărei persoane care vrea să-și formeze o perspectivă asupra acestui război, o perspectivă care o contestă pe cea prezentată de guvernul Statelor Unite în colaborare cu majoritatea reprezentanților mass-media.

Îi sunt, de asemenea, recunoscătoare lui Dave, pentru că a fost criticul meu cel mai dur, pentru că mi-a oferit timpul și spațiul necesare pentru a duce la bun sfârșit această carte și, mai presus de toate, pentru dragostea noastră. Le mulțumesc și lui V.K. Karthika, pentru că a deschis plicul și a descoperit primul meu roman, Laurei Susijn și lui Philip Gwyn Jones, pentru că m-au lansat mai departe decât am visat să pot ajunge vreodată, și le mulțumesc părinților mei pentru dragostea și sprijinul lor nesfârșite, pentru rugăciunile lor și generozitatea spiritului lor.